آذرکارشناس

فصلنامه داخلی کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان‌شرقی
سال پنجم / شماره هفتم / مهرماه ۱۴۰۱

رئیس قوه قضائیه:
برای گسترش عدالت باید نقش اساسی و تعیین کننده کارشناسان رسمی دادگستری مورد توجه قرار بگیرد

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی:
نتیجه نظرات کارشناسان رسمی دادگستری در صدور احکام قضایی تجلی پیدا می‌کند

عضو هیئت رئیسه شورای عالی اعلام کرد:
طرح بازنگری تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری در مراحل نهایی است

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:
نرم‌افزار ارجاع امور کارشناسی با هدف ایجاد عدالت باید در سطح کشور اصلاح و به‌روزرسانی شود

هشت توصیه
مقام معظم رهبری
به مسئولان قضایی کشور

توصیه اول:
عمل به سند تحول قوه قضائیه

توصیه دوم:
مبارزه جدی با فساد

توصیه سوم:
تشویق قضات و کارکنان شریف و زحمتکش

توصیه چهارم:
معطل نماندن هیچ‌یک از اختیارات و مأموریت‌های قانونی قوه

توصیه پنجم:
پیشگیری از جرم

توصیه ششم:
تنظیم ارتباطات قوه قضائیه و ضابطان قضایی

توصیه هفتم:
مسئولیت قوه قضائیه در قبال امنیت روانی مردم

توصیه هشتم:
ادامه دادن هر پرونده تا آخر و نهایی کردن آن

آذرکارشناس

فصلنامه داخلی کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان شرقی

سال پنجم / شماره هفتم / مهرماه ۱۴۰۱

صاحب امتیاز:
کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی

مدیر مسئول:
دکتر علی اکبر بالاگر

سردبیر:
دکتر صمد دربندی

مدیر اجرایی:
بهروز ساربان تاج‌احمدی

هیئت تحریریه:
علی اکبر بالاگر، صمد دربندی
فرزام مومنی، غلامرضا سیدحسنی
منوچهر شجاعی، داود سلطانی
سیامک زاد کریم، محمد نوبری‌نیا
و بهروز ساربان تاج‌احمدی

طراحی و صفحه‌آرایی:
تاراگرافیک ۰۴۱-۳۵۲۳۷۲۶۶

چاپ : شاخص (زیتون)
۰۹۱۴۳۱۰۴۲۸۴

نشانی:
انتهای خیابان نظامی، میدان کارشناس، پلاک ۴۶
تلفن: **۳۳۲۰۲۰۶۲ - ۰۴۱**
سایت: www.kkdtbz.com
پست الکترونیکی: kkdtbz@yahoo.com

دیدگاه صاحبان مقالات لزوماً مبین نظریه مجله آذرکارشناس نبوده و هیئت تحریریه در انتخاب و ویرایش و حک و اصلاح مقالات آزاد است

آنچه در این شماره می‌خوانید:

سرمقاله ۲
برای گسترش عدالت باید نقش اساسی و تعیین‌کننده کارشناسان رسمی دادگستری مورد توجه قرار بگیرد ۳
نتیجه نظرات کارشناسان رسمی دادگستری در صدور احکام قضایی تجلی پیدا می‌کند ۴
آئین اتیان سوگند کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد ۵
نرم‌افزار ارجاع امور کارشناسی با هدف ایجاد عدالت باید در سطح کشور اصلاح و به‌روزرسانی ۷
مسئولیت‌پذیری و بلوغ کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و مشارکت بیش از ۶۴ درصدی ۸
بازدید معاون سیاسی و امنیتی استان آذربایجان‌شرقی از روند برگزاری آزمون کارشناسان رسمی دادگستری ۹
موقعیت کارشناسان رسمی دادگستری در استان آذربایجان‌شرقی روز به روز در حال بهبود است ۱۰
تاکید بر ایجاد هم‌افزایی و جلب رضایت متقاضیان کارشناسی در جلسه مشترک ۱۱
کلیه اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری تحت پوشش بیمه عمر و حوادث هستند ۱۲
طرح بازنگری تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری در مراحل نهایی است ۱۳
بر اساس تاکید مسئولان قضایی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری، بررسی‌های کارشناسی در سطح استان ۱۴
۴۷ درصد ترکیب هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجانی‌شرقی ۱۵
رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با رئیس شورای عالی دیدار کرد ۱۶
مداخلات انسانی در ارجاعات کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی به حداقل خواهد رسید ۱۸
سطح همکاری‌های اداره کل راه و شهرسازی استان با کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی ۱۹
خدمات مطلوب کارشناسی، زمینه بهبود فعالیت سازمان‌های مختلف را فراهم می‌کند ۲۰
اعتماد مردم جامعه به کارشناسان رسمی دادگستری باید افزایش پیدا کند ۲۱
برای آشنایی با نحوه اجرای قرارهای کارشناسی مرجع دیگری غیر از قانون کارشناسان ۲۲
کارشناس بی اطلاع از قوانین و مقررات رشته کارشناسی همانند راننده بی‌اطلاع ۲۴
کارشناسان رسمی دادگستری باید از دانش خود در جهت بهینه سازی شرایط موجود استفاده کنند ۲۶
اثر ویروس اطلاعاتی از ویروس کووید- ۱۹ یا کرونا نیز بیشتر است ۲۸
نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان به عنوان رئیس کمیسیون تعرفه‌ها، ۳۰
ارزش و اعتبار کارشناس رسمی دادگستری در سطح عالی‌ترین مقام در تشکیلات قضایی است ۳۱
نقش بازرس در بهبود خدمات کانون و جلوگیری از هر گونه انحراف احتمالی، ۳۴
در سال ۱۴۰۰ حدود پنج هزار گزارش کارشناسی با تائید هیئت رئیسه گروه‌ها ارسال کرده ام ۳۶
نحوه تشخیص نوع اراضی از نظر فقها و قوانین جاری ۳۷
قرآن و جرم‌انگاری حداقلی ۴۰
چالش‌های پرداخت دیه در تصادفات از سوی شرکت‌های بیمه و تاثیر آن در افزایش جمعیت ۴۴
مقایسه تطبیقی جبران خسارت نیابتی در فقه و حقوق کامن لا ۴۷
بررسی مسقطات ولایت ولی قهری با تاکید بر نظر امام خمینی (ره) ۵۰
مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری ۵۴
ارزیابی املاک ناقص شده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی ۵۷
نحوه ارزش‌گذاری کالاهای صادراتی و وارداتی در گمرک ۵۸
حقوق شهروندی و امر کارشناسی رسمی دادگستری در حوزه شهرسازی ۶۲
روان‌کننده و ابر روان‌کننده‌ها در بتن ۶۶
فرق نظریه کارشناسی با قضاوت در چیست ؟ ۶۸
استانداردهای ارزیابی قیمت گذاری و لزوم رعایت آن در کارشناسی ۶۹
نگرشی به تقاطع‌های غیرهمسطح در شهر تبریز ۷۳
اثر عوامل آب و هوایی بر مصرف انرژی ساختمان ۷۶
تعیین سرقفلی و حق کسب و پیشه و اجاره بها ۸۰
تناقض معکوس سیمپسون و لزوم توجه به آن در ارزیابی‌ها ۸۴
و...

سرمقاله

بررسی اجمالی مشکلات حوزه کارشناسی

محمد حسن محقق
رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی

بدون تردید حتی اگر با دید مثبت و خوشبینانه هم به وضعیت موجود حوزه کارشناسی کشور نگاه بکنیم، نمی‌توان منکر وجود مشکلات ریز و درشت در این حوزه بود. این موارد که بی ارتباط با چالش‌های عمومی جامعه نظیر بحث‌های اقتصادی و مدیریتی و فرهنگی و اجتماعی و...کشور نیست، برخی مختص خود بخش کارشناسی است و برخی جنبه فرا بخشی داشته و ریشه در مشکلات سایر بخش‌ها دارد.

به نظر می رسد برای حل مشکلات پیش روی حوزه کارشناسی می‌بایستی ضمن داشتن رویکردی فعال برای مساعدت در خصوص رفع چالش‌های عمومی موجود می‌بایستی بیشترین اهتمام را برای یافتن راه حل‌های مشکلات اختصاصی حوزه کارشناسی بکار گرفت و اجرای جدی آنرا دنبال نمود.

تدوین سند تحول قضایی به عنوان یک سند بالا دستی راهبردی قوه قضائیه که بر اساس ماموریت‌های اساسی این قوه و با رویکرد مطالعه وضع موجود و آسیب‌شناسی آن و بررسی نقاط ضعف و قوت و با هدف دستیابی به عدالت و رضایت‌مندی مردم تنظیم شده است، گام بسیار مثبتی برای حل بخشی از مشکلات حوزه کارشناسی نیز بوده و فضای مناسبی را برای بکار گیری راه حل‌های مشکلات مهیا نموده است. تدوین راهبردها و ارائه راه‌کارهایی نظیر کاهش مداخلات انسانی در ارجاعات کارشناسی، منطقی‌سازی تعداد ارجاعات و پیش بینی مؤسسات حقوقی کارشناسی و نظام‌مند نمودن فرآیند ارجاع و زمان انجام کارشناسی راه‌کارهای موثری در جهت مسایل مبتلابه حوزه کارشناسی است.

بدیهی است جامعه کارشناسی نیز می بایستی به صورت منسجم و هماهنگ اقدامات موثری را در انجام اصلاحات ساختاری و در راستای ارتقاء سلامت حوزه کارشناسی، ارتقاء سطح تخصصی و علمی کارشناسان، توسعه امر آموزش و باز آموزی و تدوین رویه‌های واحد در ارائه نظرات کارشناسی، رویکرد پیشگیری و به حداقل رساندن بروز اشتباهات و اختلافات فاحش در نظریه‌ها و رعایت زمان‌بندی ارائه گزارشات با هدف کاهش نقش کارشناسان در اطاله دادرسی و پاسخگو نمودن کارشناسان و نهایتاً برخورد با کارشناسان متخلف به انجام برساند.

مسلماً به موازات اقدامات اصلاحی فوق‌الذکر متقابلاً اقداماتی نیز در جهت حل چالش‌های مبتلابه جامعه کارشناسی نظیر ایجاد وحدت رویه و همسویی در مورد نظام‌مند نمودن نحوه فعالیت تشکل‌های موازی ارائه‌دهنده خدمات کارشناسی، بهینه‌سازی روند جذب و تربیت تعداد کارشناسان مورد نیاز با بررسی و تحلیل منطقی عرضه و تقاضای خدمات کارشناسی موجود در سطح کشور، متناسب‌سازی مسئولیت‌های محوله به کارشناسان و خدمات مورد انتظار از آنها با تعرفه حق الزحمه‌ها، حمایت از کارشناسان پاکدست و خدوم و ایجاد فضای امن و مبتنی بر مصونیت و ارتقاء سطح جسارت حرفه‌ای در تهیه نظریه‌های کارشناسی و نهایتاً اعتلای شأن و جایگاه کارشناسان در جامعه و به ویژه در حوزه قضایی نیز نیازمند توجه و اعتناء است.

رئیس قوه قضائیه عنوان کرد:

برای گسترش عدالت باید نقش اساسی و تعیین کننده کارشناسان رسمی دادگستری مورد توجه قرار بگیرد

رئیس قوه قضائیه در دیدار اعضای شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری با ایشان بر اهمیت کارشناسی و نقش اساسی و تعیین کننده کارشناسان رسمی دادگستری در گسترش عدالت تاکید کرد.

به گزارش خبرگزاری فارس، حجت الاسلام و المسلمین غلامحسین محسنی اژه‌ای در این دیدار اظهار داشت: نقش کارشناسی در تحقق عدالت بسیار مهم است و اگر بخواهیم عدالت را گسترش دهیم، باید نقش اساسی و تعیین کننده کارشناسان مورد توجه قرار بگیرد.

رئیس قوه قضائیه گفت: گاهی اوقات دیده می‌شود فردی به خاطر نداشتن هزینه کارشناسی مسئله را پیگیری نمی‌کند و برخی اوقات هم افراد توان مالی برای اعتراض به کارشناسی‌ها را ندارند که موجب تضییع حقوق آنها می‌شود در این زمینه باید راهکار درست تعیین شود.

وی امر قضا را کاری بسیار خطیر دانست و افزود: بسیاری از آراء قضایی مبتنی بر کارشناسی‌هاست و کارشناسی نیز به اندازه قضاوت و داوری خطیر است، چرا که کارشناس نقش تصمیم‌ساز را برای قاضی ایفا می‌کند.

رئیس قوه قضائیه به تبیین اثرات کارشناسی‌های مستحکم پرداخت و گفت: کارشناس باید مسئولیت کارش را برعهده بگیرد و به هر اندازه که نظرات کارشناسی از استحکام و مبانی صحیح و دقیق برخوردار باشد، اثر مثبت و سازنده دارد.

وی در عین حال اثرات هر گونه کارشناسی باطل را معطوف به کارشناسان دانست و افزود: اگر در موضوع کارشناسی بی دقتی شده و نظری ناحق ارائه شود، هر حکم باطلی بر اساس این نظریه صادر شود، مسئولیت آن برعهده کارشناس است.

رئیس قوه قضائیه خاطر نشان ساخت: رفع بخش قابل توجهی از مشکلات موجود مربوط به کارشناسی‌هاست و دقت مضاعف کارشناسان در کاهش پرونده‌های قضایی و بهبود برخی از ذهنیت‌ها نسبت به کارشناسان در سطح جامعه موثر است.

وی افزود: گاهی شنیده می‌شود که دستگاهی فردی بی‌تجربه یا آلوده به فساد را به عنوان کارشناس استخدام می‌کند و آن فرد با ارائه نظر نادرست، هم باعث تضییع حقوق بیت‌المال و بدنامی جامعه شریف و تلاشگر کارشناسان می‌شود و هم برای مردم دردسر ایجاد می‌کند.

حجت‌الاسلام و المسلمین محسنی اژه‌ای توضیح داد: اینکه فقط ۱۰ درصد کارشناسی‌ها از طریق کانون رسمی کارشناسان ارجاع می‌شود یک آسیب است که باید برای اصلاح این نحوه ارجاع راهکار درست طراحی شود.

وی بر لزوم شفافیت قضات در ارجاعات کارشناسی تاکید کرد و افزود: نحوه ارجاع کارشناسی‌ها از سوی قضات نیز نیازمند شفافیت و

تکمیل و ارائه کامل مدارک و ارجاع بدون نقص پرونده‌ها توسط قضات به کارشناسان رسمی دادگستری و تعیین زمانبندی و صدور حکم قضایی بر اساس ادله موجود موجب می‌شود اطاله دادرسی از بین برود و کارها در زمین نماند

تعیین زمان و پیگیری و نظارت است که البته به زودی دستورالعملی در این خصوص ابلاغ خواهد شد.

رئیس قوه قضائیه بیان کرد: زمان انجام کارشناسی باید منطقی و معقول باشد، نه آنقدر محدود باشد که کارشناس نتواند مسئله را بدرستی بررسی و اظهار نظر نماید و نه آنقدر نامحدود باشد که کارشناس به حال خود رها شود و احساس مسئولیت نکند.

وی افزود: تکمیل و ارائه کامل مدارک و ارجاع بدون نقص پرونده‌ها توسط قضات به کارشناسان رسمی دادگستری و تعیین زمانبندی و صدور حکم قضایی بر اساس ادله موجود موجب می‌شود اطاله دادرسی از بین برود و کارها در زمین نماند.

رئیس قوه قضائیه در پایان بر لزوم هماهنگی بیشتر کارگروه مشترک قوه قضائیه و کانون کارشناسان برای احصاء مشکلات مردم و دستگاه‌های حقوقی و قوانین و مقررات و ارائه راه‌حل‌های کوتاه مدت برای حل آسیب‌های موجود تأکید کرد.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

نتیجه نظرات کارشناسان رسمی دادگستری در صدور احکام قضایی تجلی پیدا می‌کند

کارشناسان رسمی دادگستری باید بر اساس متن قرار و الفاظ موجود در آن اظهار نظر نمایند و عدم تامین خواسته مورد نظر دادگاه به تکرار کارشناسی منجر خواهد شد

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در آئین اتیان سوگند کارشناسان جدید کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی گفت: نتیجه نظرات کارشناسان رسمی دادگستری در صدور احکام قضایی تجلی پیدا می‌کند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر موسی خلیل اللهی در این آئین ضمن آرزوی موفقیت برای کارشناسان جدید دادگستری در جهت انجام رسالت خطیر کارشناسی و تامین برنامه‌های عدالت محورانه دستگاه قضایی توصیه‌های لازم را ارائه کرد.

وی افزود: عادی انگاری رسیدگی به پرونده‌های ارجاعی به جهت تکراری بودن آنها توسط کارشناسان رسمی دادگستری مطلوب نیست و باید به شرایط خاص پرونده‌ها و مطالعه مفاد موارد درخواستی توجه و دقت لازم معمول شود.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اهمیت توجه به بحث صلاحیت را یاد آور شد و گفت: عدم توجه به صلاحیت‌ها توسط کارشناسان رسمی دادگستری به اطاله دادرسی می انجامد و برای دستگاه قضایی مشکلات عدیده ایجاد می‌کند.

وی همچنین کارشناسان رسمی دادگستری را به مطالعه دقیق متن قرارها توصیه کرد و افزود: کارشناسان رسمی دادگستری باید بر اساس متن قرار و الفاظ موجود در آن اظهار نظر نمایند و عدم تامین خواسته مورد نظر دادگاه به تکرار کارشناسی منجر خواهد شد.

مقام ارشد قضایی استان آذربایجان‌شرقی کیفیت رفتار با ارباب رجوع را مهم دانست و گفت: نوع نگاه ما در طرفین پرونده سوء تفاهم ایجاد می‌کند و به همین جهت کیفیت رفتار کارشناسان رسمی دادگستری با ارباب رجوع باید متناسب و متعادل باشد.

وی حفظ متقابل شأن مقامات قضایی و کارشناسان رسمی دادگستری را ضروری دانست و افزود: جریان دادرسی به هر حال آثاری خواهد داشت و لازم است در نوع تعاملات شأن مقام قضایی رعایت شود و البته ما نیز در تعاملات خود باید شأن کارشناسان رسمی دادگستری را رعایت کنیم .

دکتر خلیل اللهی در خصوص تعدیل حق الزحمه، کارشناسان رسمی دادگستری را از مراجعه به ارباب رجوع برحذر داشت و تشریح کرد: کارشناسان در قبال ارائه خدمات مستحق دریافت حق الزحمه منصفانه هستند و هر گونه تعدیل در این خصوص صرفاً با نظر مقام قضایی صورت می گیرد.

وی افزود: تاخیر در کارشناسی به جهت وجود تراکم و تعدد قرارها پذیرفتنی نیست و کارشناسان رسمی دادگستری در صورت نیاز می‌توانند درخواست وقت بیشتر نمایند تا از اطاله دادرسی و ایجاد نارضایتی در ارباب رجوع جلوگیری شود.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی تفاوت در نظریه‌های کارشناسی را بدیهی دانست و گفت: تفاوت در نظریه‌های کارشناسی امری بدیهی است، ولی فاصله و تفاوت زیاد در این خصوص مطلوبیت ندارد و دقت نظر در کارشناسی بدوی می‌تواند این فاصله و تفاوت را کاهش دهد.

وی افزود: باید با بررسی و اعلام نیاز در حوزه‌های مختلف کمبود وجود کارشناس را در شهرستان‌ها جبران کنیم و ما مایل هستیم که در ارجاعات کارشناسی بجای خبره‌های محلی از ظرفیت کارشناسان رسمی دادگستری استفاده شود.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: پرداخت حق الزحمه متناسب برای کارشناسی در شهرستان‌ها، نظارت صیانتی بر عملکرد کارشناسان و برخورد با برخی هنجار شکنی‌ها و ارتباط کانون کارشناسان رسمی دادگستری با مراکز قضایی شهرستان‌ها زمینه ساز رفع مشکلات و اصلاح امور خواهد شد.

آئین اتیان سوگند کارشناسان جدید کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

نظر تخصصی و فنی کارشناسان رسمی دادگستری در تصمیم‌گیری و صدور رای مقام قضایی نقش اساسی دارد

آئین اتیان سوگند کارشناسان جدید کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با حضور دکتر موسی خلیل‌اللهی رئیس کل دادگستری، دکتر بابک محبوب علیلو دادستان عمومی و انقلاب و جمعی از معاونین تشکیلات قضایی استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، به واسطه شرکت در آزمون‌های کتبی و شفاهی و انجام مراحل مختلف مورد لزوم و با برگزاری آئین اتیان سوگند، تعداد ۴۷ کارشناس جدید به جمع کارشناسان رسمی دادگستری در استان آذربایجان‌شرقی پیوستند.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در این آئین به نقش کارشناسان در دستگاه قضایی کشور اشاره کرد و گفت: نظر تخصصی و فنی کارشناسان رسمی دادگستری در تصمیم گیری و صدور رای مقام قضایی نقش اساسی دارد.

وی افزود: کارشناسی را صرفاً نباید به عنوان شغل تلقی کرد و فارغ از آن،کارشناسان رسمی دادگستری با رویکردهای منصفانه و تلاش‌های صادقانه در راستای تحقق عدالت قضایی و تامین حقوق عامه مردم به انجام فعالیت در سطح جامعه می پردازند.

مهندس محقق خاطر نشان ساخت: آئین اتیان سوگند خاص کارشناسان رسمی دادگستری نیست و برای برخی از مشاغل دیگر قضایی و حقوقی نیز پیش‌بینی گردیده که این موضوع اهمیت کارشناسی و جایگاه آن را نشان می دهد و وفق قانون لازم است انجام آن در حضور بالاترین مقام قضایی در سطح استان‌های کشور انجام بگیرد.

وی افزود: افزایش تعداد اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی فرصت مناسبی برای بهبود سطح خدمات کارشناسی بشمار می رود و همکاران جدید با انگیزه و انرژی فراوان و انجام فعالیت مورد انتظار می‌توانند در تامین نیازهای کارشناسی منطقه مفید و موثر باشند.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اعلام کرد: در حال حاضر حدوداً ۱۱۵۰ کارشناس در ۶۷ رشته در سطح استان آذربایجان‌شرقی فعالیت می کنند که تعداد آنها با برگزاری آئین اتیان سوگند به حدود ۱۲۰۰ کارشناس رسید.

وی افزود: تامین نیازهای کارشناسی استان آذربایجان‌شرقی رسالت و برنامه اصلی ما محسوب می‌شود و در آینده نزدیک تعداد ۱۵۰ کارشناس جدید دیگر نیز به جمع کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اضافه خواهند شد.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی همچنین ضمن تشکر از حمایت‌های همه جانبه دکتر خلیل اللهی رئیس کل و سایر مسئولان دستگاه دادگستری استان، برای اعضای جدید جامعه کارشناسی استان آذربایجان‌شرقی موفقیت و سربلندی آرزو کرد.

دکتر موسی خلیل اللهی رئیس کل دادگستری استان نیز در آئین اتیان سوگند کارشناسان جدید کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اهمیت کار کارشناسی و وظایف محوری کارشناسان در دستگاه قضایی کشور را به تفصیل مطرح ساخت.

گفتنی است در آئین اتیان سوگند کارشناسان جدید، مهندس محمد ساسانی نائب رئیس، مهندس اکبر قرار خسروشاهی خزانه دار، دکتر میر داود محامد خسروشاهی عضو هیئت مدیره و محمد نقی سلیمانی بازرس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز حضور داشتند.

مجمع عمومی عادی سالانه (نوبت دوم) کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در سال ۱۴۰۱ برگزار شد

مجمع عمومی عادی سالانه (نوبت دوم) کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با تلاش کارکنان بخش‌های مختلف کانون و حضور مسئولانه کلیه کارشناسان رسمی دادگستری عضو آن به صورت مجازی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه (نوبت دوم) کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی از هر لحاظ رضایت بخش بود و توانست رضایت همگان را جلب نماید.

در جریان برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه (نوبت دوم) کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون، مهندس اکبر قرار خسروشاهی خزانه دار و مهندس امیر عباس هریسچیان بازرس قانونی گزارشات خود را به کارشناسان ارائه دادند.

در مجمع عمومی عادی سالانه (نوبت دوم) کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی صورت‌های مالی منتهی به سال ۱۴۰۰ و برنامه و بودجه این کانون در سال مالی جدید مورد بحث و بررسی قرار گرفت و با رای قریب به اتفاق به تصویب رسید.

شایان ذکر است که درجریان جلسه مجمع به سئوالات مطروحه کارشناسان پاسخ‌های لازم ارائه شد و پیشنهادات مورد نظر هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز به طور همه جانبه بررسی و مورد تصویب قرار گرفت.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اعلام کرد:

نرم‌افزار ارجاع امور کارشناسی با هدف ایجاد عدالت باید در سطح کشور اصلاح و به‌روزرسانی شود

در سال گذشته به منظور بهبود خدمات کارشناسی و با برگزاری مراسم اتیان سوگند تعداد ۱۰۵ کارشناس جدید به تعداد کارشناسان رسمی دادگستری در سطح استان آذربایجان‌شرقی افزوده شد و در عین حال تعداد صلاحیت‌های کارشناسی ۴۲۱ نفر از کارشناسان موجود نیز افزایش یافت

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بر لزوم حمایت از کارشناسان رسمی دادگستری تاکید کرد و گفت: با هدف کاهش مداخلات انسانی، تحقق نسبی عدالت و ایجاد رضایت مورد نظر باید نرم افزار ارجاع امور کارشناسی در سطح کشور اصلاح و به روز رسانی شود.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، مهندس محمد حسن محقق در جریان برگزاری مجمع عمومی عادی سالانه این کانون، اظهار داشت: انتظار جامعه قضایی از خدمات معاضدتی کارشناسان باید نظام‌مند، دارای وحدت رویه و مبتنی بر قاعده باشد.

وی افزود: در حال مذاکره با وکلای خبره و با صلاحیت در زمینه‌های حقوقی و قضایی هستیم تا در صورت ضرورت و حسب درخواست از خدمات فنی و تخصصی آنها در جهت صیانت از جایگاه و اعتبار اجتماعی کارشناسان رسمی دادگستری استفاده کنیم.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به موضوع افزایش درآمد کارشناسان اشاره کرد و گفت: درآمد کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نسبت به بودجه سال ۱۴۰۰ بیش از ۳۰ درصد افزایش یافته است.

وی افزود: در سال گذشته به منظور بهبود خدمات کارشناسی و با برگزاری مراسم اتیان سوگند تعداد ۱۰۵ کارشناس جدید به تعداد کارشناسان رسمی دادگستری در سطح استان آذربایجان‌شرقی افزوده شد و در عین حال تعداد صلاحیت‌های کارشناسی ۴۲۱ نفر از کارشناسان موجود نیز افزایش یافت.

مهندس محقق موضوع آموزش کارشناسان جدید را با اهمیت دانست و گفت: توسعه برنامه‌های آموزشی از اولویت برخوردار است و کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در این راستا بیشتر تلاش خواهد کرد.

وی افزود: فعالیت‌های آموزشی کانون از رشد خوبی برخوردار است و در سال ۱۴۰۰ ما شاهد برگزاری دوره‌های متنوع فنی و تخصصی با استفاده از اساتید و امکانات سخت‌افزاری و نرم افزاری مناسب در زمینه‌های مورد نیاز برای کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بودیم.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی از تصویب اساسنامه مرکز داوری کانون در هیئت مدیره، برنامه کانون برای کاهش اطاله فرآیند کارشناسی‌ها و نیز کاهش پرونده‌های ارجاعی به دادسرای انتظامی از طریق تشکیل هیئت حل اختلاف خبر داد.

وی افزود: برقراری پوشش بیمه عمر و حوادث برای کارشناسان، تجدید چاپ کتاب مشخصات و حدود صلاحیت کارشناسان، انجام مقدمات تشکیل کمیته استفاده از اموال تحت مالکیت کانون و افزایش تعاملات با تشکیلات قضایی استان آذربایجان‌شرقی از دیگر فعالیت‌های کانون در سال ۱۴۰۰ بوده است.

درآمد کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نسبت به بودجه سال ۱۴۰۰ بیش از ۳۰ درصد افزایش یافته است

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: در صورتی که تعداد کارشناسان متقاضی به حد نصاب لازم برسد و مذاکره با شرکت‌های بیمه ای توانمند نتیجه بخش باشد، کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان از پوشش خدمات بیمه تکمیلی نیز برخوردار خواهند شد.

مسئولیت‌پذیری و بلوغ کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و مشارکت بیش از ٦٤ درصدی در پنجمین دوره انتخابات شورای عالی

مشارکت بیش از ۶۴ درصدی در پنجمین دوره انتخابات شورای عالی بیانگر عملکرد خوب هیئت اجرایی به ویژه مهندس محمد ساسانی، مسئولیت‌پذیری و بلوغ کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و حضور آگاهانه و هدفدار آنها در عرصه انتخابات بود.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، انصافاً سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی هیئت مدیره برای پنجمین دوره انتخابات شورای عالی مطلوب بود و هیئت نظارت و اجرایی و دست اندرکاران کانون نیز حداکثر تلاش خود را در راستای افزایش نظم و تامین کیفیت برگزاری

انتخابات معطوف ساختند.

بازدید دکتر علیلو دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان آذربایجان‌شرقی، دکتر امن الهی معاون قضایی وهاشم زاده رئیس حفاظت اطلاعات دادگستری استان و نیز خاکپور رئیس دادگستری و نجد دادستان و سایر مسئولان شهرستان مراغه از روند برگزاری انتخابات از هر لحاظ حائز اهمیت است.

با توجه به پراکندگی جغرافیایی کارشناسان در مناطق مختلف استان آذربایجان‌شرقی اعم از مراغه، بناب، ملکان، عجب شیر، میانه، اهر، مرند و مانند آن، ارزش‌های فزاینده قبول سختی مسافرت به تبریز در شرایط موجود توسط کارشناسان و حضور در عرصه انتخابات را هم نمی توان نادیده گرفت.

برگزاری پنجمین دوره انتخابات شورای عالی بر اساس دیدگاه صاحب نظران به جهت حضور آگاهانه و مسئولانه کارشناسان و نیز رعایت کلیه اصول حرفه ای و اخلاقی فارغ از هر نتیجه، در تاریخ کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نقطه عطف محسوب می‌شود.

در جریان این انتخابات از یک طرف بین نامزدهای انتخاباتی در سطح استان آذربایجان‌شرقی فضای رقابتی ایجاد شد و از طرف دیگر دو استان آذربایجان‌شرقی و زنجان تلاش جهت دار و مبتنی بر برنامه خود را جهت تعیین نماینده در شورای عالی بکار گرفتند.

تصور بر این است که در این انتخابات همه را می‌توان به نحوی برنده و پیروز انتخابات تلقی کرد و با توجه به پتانسیل‌های علمی و نیز سوابق مدیریتی راه یافتگان به مرحله نهایی انتخابات، می‌توان روزهای بهاری را برای فعالیت‌های نتیجه بخش شورای عالی در آینده

بازدید دکتر علیلو دادستان عمومی و انقلاب مرکز استان آذربایجان‌شرقی، دکتر امن‌الهی معاون قضایی و هاشم‌زاده رئیس حفاظت اطلاعات دادگستری استان و نیز خاکپور رئیس دادگستری و نجد دادستان و سایر مسئولان شهرستان مراغه از روند برگزاری انتخابات از هر لحاظ حائز اهمیت است

پیش بینی کرد.

امید است حضور نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در ترکیب جدید شورای عالی، زمینه ساز تحقق همه جانبه برنامه‌های انتخاباتی، افزایش فعالیت‌های سازنده شورای عالی در سطح کلان و بهبود خدمات کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری سراسر کشور در زمینه‌های مختلف باشد.

بازدید معاون سیاسی و امنیتی استاندار آذربایجان شرقی از روند برگزاری آزمون کارشناسان رسمی دادگستری

دکتر تراب محمدی معاون سیاسی و امنیتی استاندار آذربایجان شرقی از روند برگزاری آزمون کارشناسان رسمی دادگستری سال ۱۴۰۰ که همزمان با سراسر کشور با حضور ۱۵۷۸ داوطلب در محل دانشگاه پیام نور استان آذربایجان‌شرقی و مرکز علمی – کاربردی شرکت ماشین‌سازی تبریز برگزار شد بازدید کرد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، درآزمون کارشناسان رسمی دادگستری سال ۱۴۰۰ در استان آذربایجان‌شرقی ۸۸ درصد داوطلبان به آقایان و ۱۲ درصد بقیه نیز به خانم‌ها اختصاص داشت.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اعلام کرد: از میان ۱۵۷۸ داوطلب حاضر در آزمون، ۴۱۴ نفر جذب کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی خواهند شد.

وی افزود: جذب کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی از لحاظ ایجاد اشتغال برای افراد تحصیل کرده و در راستای تامین نیازهای کارشناسی استان آذربایجان‌شرقی از اهمیت زیاد برخوردار است.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: افزایش تعداد کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی زمینه را برای ارائه خدمات مطلوب تر به دستگاه قضایی و سایر متقاضیان امور کارشناسی در سطح منطقه فراهم خواهد ساخت.

جمعی از مسئولان استان از جمله دکتر بخشعلی معصومی رئیس دانشگاه پیام نور استان و نیز دکتر داود فضلی رئیس دانشگاه پیام نور تبریز از روند برگزاری آزمون بازدید به عمل آوردند. گفتنی است برگزاری آزمون کارشناسان رسمی دادگستری سال ۱۴۰۰ در رسانه‌های گروهی به ویژه صدا و سیما نیز بازتاب ویژه‌ای داشت.

دکتر علی اکبر بالاگر از کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به عنوان عضو هیئت رئیسه شورای عالی انتخاب شد

مرحله نهایی پنجمین دوره انتخابات شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری در شورای عالی برگزار شد.

بر اساس گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی داد گستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر علی اکبر بالاگر به عنوان نماینده استان‌های آذربایجان شرقی و زنجان در شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری انتخاب شد.

دکتر علی اکبر بالاگر در جریان انتخابات داخلی شورای عالی نیز به عنوان عضو هیئت رئیسه و خزانه‌دار انتخاب گردید.

ترکیب جدید هیئت رئیسه شورای عالی به شرح زیر است:

* محمد حسین دادخواه به عنوان رئیس شورای عالی

* بختیار علیپور به عنوان نائب رئیس شورای عالی
* علی اکبر بالاگر به عنوان خزانه دار شورای عالی
* محمد رضا شریعتی به عنوان کارپرداز شورای عالی
* حمید مدنی به عنوان منشی شورای عالی
* داریوش بازگیریان به عنوان منشی شورای عالی
* امیر سقراط نظمی به عنوان بازرس شورای عالی
* سید محمد رضا وحیدی تورچی به عنوان بازرس شورای عالی

روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی انتخاب بجا و شایسته دکتر علی اکبر بالاگر به عنوان عضو هیئت رئیسه و خزانه دار شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری را تبریک عرض نموده و برای ایشان در مسئولیت جدید آرزوی موفقیت و سربلندی می کند.

شایان ذکر است مهندس محمد حسن محقق و دکتر علی اکبر بالاگر به عنوان منتخبین مرحله اول انتخابات در استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در مرحله نهایی پنجمین دوره انتخابات شورای عالی حضور داشتند.

مراسم تودیع و معارفه رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد

معاون قضایی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

موقعیت کارشناسان رسمی دادگستری در استان آذربایجان‌شرقی روز به روز در حال بهبود است

مراسم تودیع و معارفه رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با حضور معاون قضایی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و اعضای جدید و پیشین هیئت مدیره در محل کانون برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر عزیز امن الهی ضمن تجلیل از زحمات دکتر علی اکبر بالاگر ریاست سابق کانون و سایر اعضای هیئت مدیره پیشین، برای مهندس محمد حسن محقق رئیس و سایر اعضای هیئت مدیره جدید آرزوی موفقیت کرد.

معاون قضایی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی توضیح داد: هیئت مدیره قبلی با جدیت و پیگیری خود نقش بارز در معرفی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به جامعه و تامین خواسته‌های اعضای آن ایفا نمود.

وی افزود: به واسطه پیگیری‌های هیئت مدیره کانون و تعامل با دستگاه قضایی، ارجاع امور کارشناسی به کارشناسان خبره به ویژه در جنوب استان آذربایجان‌شرقی به پایین ترین سطح خود رسیده و بدین وسیله موقعیت کارشناسان رسمی دادگستری در آینده بهبود پیدا خواهد کرد.

معاون قضایی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: مهندس محقق از چهره‌های شناخته شده و با سابقه کارشناسی است و کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی از خدمات مدیریتی او در آینده بهره مند خواهد شد.

مهندس محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز در این مراسم گفت: خدمات دکتر علی اکبر بالاگر و اعضای هیئت مدیره پیشین کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی موضوعی نیست که از دیده‌ها پنهان باشد.

وی افزود: پذیرش مسئولیت ریاست کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بر اساس تکلیف اعضای محترم هیئت مدیره صورت گرفت و تلاش‌های لازم برای استمرار برنامه‌ها انجام خواهد یافت.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: معتقدم جای دکتر علی اکبر بالاگر در ترکیب ارکان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی خالی است و باید از تجارب علمی و مدیریتی او استفاده کنیم.

در جریان اولین جلسه هیئت مدیره جدید نیز با برگزاری انتخابات داخلی ارکان کانون به شرح زیر انتخاب و معرفی شدند:

مهندس محمد حسن محقق به عنوان رئیس هیئت مدیره
مهندس محمد ساسانی به عنوان نائب رئیس هیئت مدیره
مهندس اکبر قرار خسرو شاهی به عنوان خزانه دار
دکتر میرداود خسروشاهی به عنوان عضو هیئت مدیره
مهندس عباس رنجبر به عنوان عضو هیئت مدیره

به این ترتیب مهندس محمد حسن محقق از کارشناسان با تجربه رشته راه و ساختمان با برگزاری انتخابات داخلی، ریاست کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی را در دوره جدید برعهده گرفت.

تاکید بر ایجاد هم افزایی و جلب رضایت متقاضیان کارشناسی در جلسه مشترک اعضای هیئت مدیره کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی

در جلسه مشترک اعضای هیئت مدیره کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی بر ضرورت استمرار ارتباطات سازمانی، ایجاد هم افزایی و نیز جلب رضایت متقاضیان کارشناسی تاکید شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، این جلسه تفاهم آمیز جهت تبریک انتخاب اعضای جدید هیئت مدیره مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی و آرزوی موفقیت برای آنها ترتیب یافته بود.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی در این جلسه اظهار داشت: پذیرش مسئولیت در یک مجموعه با برگزاری انتخابات، اتفاق خوشایندی است و امیدواریم آقای دکتر شهین باهر و همکارانش در خدمت به جامعه کارشناسی موفق باشند.

وی بر لزوم فراهم ساختن بسترهای نظام مند جهت پیشبرد اهداف مشترک تاکید کرد و افزود: به واسطه توسعه باورهای کارشناسی و ایجاد بسترهای نظام مند جهت پیشبرد اهداف مشترک، اعتماد جامعه به جایگاه رفیع کارشناسی افزایش پیدا می کند.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: بهبود روز افزون اعتبار کارشناسان رسمی دادگستری مستلزم اقدامات موثر و تخصصی آنها، کاهش اختلافات کارشناسی و ارائه گزارشات با کیفیت، مستند و محکمه پسند به متقاضیان امور کارشناسی است.

دکتر ایرج شهین باهر رئیس مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی نیز در این جلسه اهمیت استمرار نشست‌های تخصصی بین کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی و نیل به وفاق در موضوعات مختلف را یادآوری کرد.

وی به موضوع ارجاع داوری‌ها به کارشناسان رسمی دادگستری اشاره کرد و افزود: به جهت وجود کادر بهینه و تخصصی و ظرفیت‌های موجود لازم است انجام داوری‌ها توسط کارشناسان رسمی دادگستری صورت بگیرد.

رئیس مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: در موضوع ماهیت کارشناسی‌ها تقابلی بین کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی وجود ندارد و باید الزامات و امکانات مورد لزوم انجام کارشناسی در محاکم قضایی را فراهم کنیم.

اعضای هیئت مدیره کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی در این جلسه اهمیت انجام فرهنگ‌سازی، تشکیل دوره‌های آموزشی مورد

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی:

بهبود روز افزون اعتبار کارشناسان رسمی دادگستری مستلزم اقدامات موثر و تخصصی آنها، کاهش اختلافات کارشناسی و ارائه گزارشات با کیفیت، مستند و محکمه پسند به متقاضیان امور کارشناسی است

لزوم وگسترش ارتباطات مستحکم و سازنده فی مابین را مورد تاکید قرار دادند.

همچنین در جلسه مشترک اعضای هیئت مدیره کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، مشکلات موجود جامعه کارشناسی و شیوه‌های متعدد بهبود روند خدمات کارشناسی مورد بحث و ارزیابی قرار گرفت.

در این جلسه محمد حسن محقق، محمد ساسانی، میر داود محامد خسروشاهی، امیر عباس هریسچیان، محمد نقی سلیمانی، یعقوب صبوری و بهروز ساربان تاج احمدی از کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی حضور داشتند.

شایان ذکر است که حاضرین در این جلسه از مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرق نیز ایرج شهین باهر، علی حسین آقازاده اصل، احمد شاملو، ستار محمدی و امیر کوین بودند.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری:

کلیه اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تحت پوشش بیمه عمر و حوادث هستند

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی در ارتباط با اظهار نظر عده ای از کارشناسان محترم در فضای مجازی اعلام کرد: کلیه اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تحت پوشش بیمه عمر و حوادث بوده و این خدمات با تامین هزینه از منابع مالی کانون در سال‌های بعد نیز استمرار خواهد داشت.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، مهندس محمد حسن محقق اظهار داشت: بر اساس قراردادی که در نیمه دوم سال ۱۴۰۰ با شرکت بیمه کوثر و با هزینه کانون منعقد شده، برای تمامی کارشناسان عضو کانون و کارکنان شاغل با سن کمتر از ۸۵ سال پوشش بیمه عمر و حوادث ارائه می‌شود.

وی بر لزوم رعایت موازین ایمنی تاکید کرد و افزود: علیرغم اینکه کلیه همکاران عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی زیر ۷۵ سال تحت پوشش بیمه حوادث هستند، رعایت موازین ایمنی در حین انجام امور کارشناسی و سایر موارد الزامی بوده و ضرورت دارد.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی به موضوع پوشش بیمه عمر اعضای کانون اشاره کرد و گفت: اعضای خانواده کانون کارشناسان رسمی دادگستری در صورت فوت به هر علت ۶۰ میلیون تومان و در صورت فوت در حین حادثه مبلغ ۱۲۰ میلیون تومان به عنوان غرامت دریافت می کنند.

وی افزود: پرداخت غرامت فوت، شامل کلیه کارشناسان حتی اعضایی که در مرخصی یا تعلیق قرار داشته و یا پروانه بدون تمدید اعتبار داشته باشند نیز می‌شود. در عین حال بر اساس فراخوان انجام شده، همسران کارشناسان متقاضی نیز در صورتی که قبلاً ثبت نام کرده و هزینه‌های مربوطه را پرداخت کرده باشند، مشمول پوشش بیمه عمر و حوادث هستند.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: در مورد بیمه مسئولیت و بیمه تکمیلی نیز اقدامات لازم در حال انجام است که نتایج حاصله بعد از قطعی شدن به اطلاع کارشناسان گرامی خواهد رسید.

فیش‌های حق‌الزحمه کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به طور روزانه پرداخت می‌شود

به تعبیر زیبا و عمیق، آذربایجان سر ایران است و از شهر تبریز به عنوان شهر اولین‌ها یاد می‌کنند.

کسی قادر به کتمان استعدادهای سرشار این سرزمین پر آوازه و کهن و قابلیت‌های چشمگیر اهالی آن نیست.

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به جهت تخصص و تنوع خدمات کارشناسان خود از کانون‌های پیشرو در سطح کشور محسوب می‌شود.

گفته شده و در خبرها خواندیم که پرداخت روزانه فیش‌های حق الزحمه در برخی از کانون‌های کشور از مدتی پیش آغاز گردیده است.

این در حالی است که کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی سالهاست که فیش‌های حق الزحمه اعضای خود را به طور روزانه پرداخت می‌کند.

می توان اذعان کرد استان آذربایجان‌شرقی در عرصه ارائه خدمات کارشناسی نیز در زمره اولین‌ها بوده و الگوی سایر استان‌های کشور بشمار می رود.

عضو هیئت رئیسه شورای عالی اعلام کرد:

طرح بازنگری تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری در مراحل نهایی است

عضو هیئت رئیسه و نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در شورای عالی از بازنگری تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری و ارسال آن به مراجع ذیصلاح جهت تصویب و اقدام در آینده نزدیک خبر داد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر علی اکبر بالاگر اظهار داشت: طرح بازنگری و تعدیل تعرفه جدید دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری در مراحل نهایی بوده و جهت بررسی و تصمیم گیری در اختیار قوه قضائیه قرار خواهد گرفت.

رئیس کمیسیون تعرفه‌ها و امور اداری و مالی شورای عالی، افزایش تعرفه‌های کارشناسی را ضروری دانست و گفت: نفس ارزش کارشناسی از یک طرف شرایط اقتصادی جامعه و بالارفتن هزینه‌های زندگی از طرف دیگر ضرورت افزایش تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری را ایجاب می‌کند.

وی افزود: جامعه کارشناسی کشور انتظار دارد همگام با افزایش سطح دستمزدها که در بخش‌های مختلف صورت می گیرد، تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری نیز تعدیل شود و از افزایش متناسب و مورد قبول برخوردار باشد.

عضو هیئت رئیسه و نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در شورای عالی تصریح کرد: تعدیل تعرفه‌ها، زمینه ساز افزایش انگیزش کارشناسان و بهبود کیفیت خدمات کارشناسی در سراسر کشور خواهد شد .

شایان ذکر است است مصوبه ابلاغی ریاست قوه قضائیه که در مورخ ۱۳۹۸/۱۲/۲۶ به تشکیلات قضایی و کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری سراسر کشور ابلاغ شد، آخرین تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری بوده و برابر مقررات بعد از گذشت دو سال با پیشنهاد شورای عالی و تصویب قوه قضائیه باید بازنگری شود.

امکان ایجاد بیمه تکمیلی برای کارشناسان و کارکنان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بررسی شد

در جلسه‌ای با حضور مهندس رحمان صفری مسئول امور رفاهی کانون با نمایندگان کارشناسان، کارکنان و شرکت‌های بیمه‌ای، امکان ایجاد بیمه تکمیلی برای کارشناسان و کارکنان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بررسی شد.

در این جلسه مسایل مرتبط با موضوع از جمله تعداد معدود متقاضیان و محدودیت مندرج در اصل ۹۹ آئین نامه و ضرورت حضور حداقل ۵۰ درصدی اعضاء در گروه بیمه تکمیلی و پایه‌ریزی و عملیاتی نمودن قرار داد با شرکت‌های بیمه توانمند مورد بحث و گفت گو قرار گرفت.

گفتنی است کارشناسان و کارکنان فاقد بیمه تکمیلی در صورت اجرای طرح و در قالب برنامه‌های رفاهی از پوشش‌های بیمه‌ای پایه اعم از بستری عادی، بستری تخصصی، پاراکلینیکی و آزمایش برخوردار خواهند شد.

کتاب مجموعه کامل قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور منتشر شد

کتاب «قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور» توسط آقای دکتر نقی زهی کارشناس رسمی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی منتشر و در دسترس علاقمندان قرار گرفت.

این کتاب ضوابط اجرایی قانون بودجه، طبقه بندی موضوعی برخی تبصره‌های قانون، زیرنویس مستندات قانونی اشاره شده در قانون بودجه و تعریف واژگان و اصطلاحات تخصصی مندرج در قانون بودجه را نیز در بر می‌گیرد.

ضمن قدرشناسی از فعالیت‌های موثر و مفید علمی و فرهنگی جناب آقای دکتر نقی زهی و آرزوی موفقیت برای ایشان، تهیه و مطالعه کتاب «مجموعه کامل قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور» را به کلیه کارشناسان رسمی کشور توصیه می‌کنیم.

امتیاز تشویقی ۱۱ نفر کارشناس همکار مجله آذر کارشناس تخصیص خواهد یافت

با موافقت و صدور دستور اقدام توسط مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، امتیاز تشویقی کارشناسان همکار مجله آذر کارشناس تخصیص خواهد یافت.

گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی حاکی است که تعداد ۱۱ نفر از کارشناسان رسمی کانون با ارائه مقاله‌های تخصصی و علمی در انتشار مجله شماره ۶ آذر کارشناس مشارکت داشتند. تعداد ۴ مقاله تخصصی و با ارزش حقوقی دیگر نیز توسط مسئولان دادگستری و قضات عالی رتبه دستگاه دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تهیه و به مجله آذر کارشناس ارسال شده بودند.

موضوع تخصیص امتیاز به کارشناسان همکار مجله آذر کارشناس برابر مصوبه جلسه شماره ۲۸۱ هیئت مدیره کانون و با هدف گسترش فعالیت‌های فرهنگی، تهیه و انتشار مقاله‌های تخصصی و علمی و افزایش سطح دانش فنی و مهارت کارشناسان صورت می‌گیرد.

شماره جدید مجله آذر کارشناس در فصل تابستان منتشر خواهد شد و با تخصیص امتیاز توسط هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، انتظار می‌رود مشارکت کارشناسان در انتشار شماره جدید مجله آذر کارشناس نیز از افزایش معنی‌دار برخوردار باشد.

بر اساس تاکید مسئولان دستگاه قضایی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری، بررسی‌های کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی از سرعت بیشتری برخوردار می‌شود

اعضای هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی به مناسب حلول سال نو با دکتر موسی خلیل‌الهی رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی دیدار و در زمینه‌های مختلف به گفت‌وگو و رایزنی پرداختند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر خلیل اللهی در این دیدار ضمن ابراز خوشحالی از دیدار با اعضای هیئت مدیره کانون، بر لزوم مطالعه دقیق پرونده‌ها توسط کارشناسان، اشراف به موضوعات و تسریع بررسی‌های کارشناسی تاکید کرد.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی نیز در این دیدار اعلام داشت در سال جاری با توجه به مولفه‌هایی نظیر سرعت، دقت و سلامت کاری در جهت بهبود خدمات کارشناسی در استان آذربایجان شرقی تلاش بیشتری خواهد شد.

بر اساس تاکید مسئولان دستگاه قضایی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری بررسی‌های کارشناسی در سطح استان آذربایجان شرقی به واسطه استمرار تعاملات و همکاری‌های فیمابین از سرعت بیشتری برخوردار خواهد شد.

در این دیدار، توجه به صلاحیت‌ها در انتخاب کارشناس توسط دستگاه قضایی استان آذربایجان‌شرقی، تشکیل جلسات هماهنگی و نیز مقابله جدی با عوامل ایجاد پدیده اطاله دادرسی مورد تاکید قرار گرفت.

۴۷ درصد ترکیب هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان‌شرقی بر اساس نتایج نهایی نهمین دوره انتخابات به کارشناسان رسمی دادگستری اختصاص یافت

۴۷ درصد ترکیب هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان‌شرقی بر اساس نتایج نهمین دوره انتخابات به کارشناسان رسمی دادگستری اختصاص یافت.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، نتایج نهایی انتخابات به شرح زیر است:

*** رشته عمران:**

احمد طالب نژاد ایرانی
علی ابراهیم زاده
محمد خانی
بهلول تقی زاده
احمد رضا محقق
یعقوب رونقی

*** رشته نقشه برداری:**

ابوالفضل رنجبر

*** رشته معماری:**

رضا دیزجی
شهاب آدم نوه‌سی
بیتا باقری

*** رشته شهرسازی:**

مهدی علیلو

*** رشته ترافیک:**

علی رضا معتمد نیا

*** رشته برق:**

رویا صادقی
محمد علی توکلی قاضی جهانی

*** رشته مکانیک:**

شهرام کاشانی اصل

به این ترتیب، دکتر علی ابراهیم زاده، مهندس محمدخانی، دکتر ابوالفضل رنجبر و دکتر بیتا باقری از کانون کارشناسان رسمی دادگستری و مهندس بهلول تقی زاده، مهندس احمد رضا محقق و دکتر شهرام کاشانی اصل از مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به ترکیب هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان راه یافتند.

برای این همکاران عزیز در ترکیب هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان‌شرقی آرزوی موفقیت و سربلندی می‌کنیم.

کارشناسان رسمی دادگستری عضو در هیئت مدیره سازمان نظام مهندسی استان آذربایجان‌شرقی

دکتر علی ابراهیم زاده

مهندس محمد خانی

دکتر ابوالفضل رنجبر

دکتر بیتا باقری

مهندس بهلول تقی‌زاده

مهندس احمد رضا محقق

دکتر شهرام کاشانی اصل

قله‌های رفیع ایران زیر پای کوهنوردان افتخارآفرین عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی

رامین مقدم عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی علاوه بر انجام کارشناسی در رشته امور ثبتی، در زمینه‌های ورزشی نیز فعالیت‌های افتخار آفرین دارد.

صعودهای موفقیت آمیز به قله دماوند، قله قاش مستان دنا، قله سبلان، قله جام، قله سهند، قله یخچال همدان و قله دالانپر بخشی از موفقیت‌های ورزشی رامین مقدم در رشته کوهنوردی بشمار می رود. وی علاوه بر کوهنوردی در رشته دوچرخه سواری هم در سطح استان آذربایجان‌شرقی مطرح بوده و به موفقیت‌های خوبی دست یافته است.

همچنین کریم سعیدی کوهنورد عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی برای دومین بار به قله ۷۳۱۵ متری آرارات واقع در نقطه مرزی ارمنستان و ترکیه صعود کرد.

وی پیش‌تر توانسته است تا به قله‌های کازبک گرجستان، آراگاتس ارمنستان، دماوند، سبلان، سهند، علم کوه، دنا، آزاد کوه، اشتران کوه و توچال نیز صعود کند.

برای این دوکوهنورد افتخار آفرین در کلیه عرصه‌ها موفقیت و سربلندی آرزو می‌کنیم.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با رئیس شورای عالی دیدار کرد

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با هدف همفکری در مورد موضوعات مختلف کارشناسی با مهندس محمد حسین دادخواه رئیس شورای عالی دیدار و در مورد مسایل مختلف به تبادل نظر پرداخت.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، این دیدار به مناسبت تبریک انتخاب مهندس محمد حسین دادخواه به عنوان رئیس شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری و در فضای صمیمانه و مبتنی بر تفاهم انجام یافت.

در دیدار ارکان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با رئیس شورای عالی، دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه و نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری نیز حضور داشت.

در این دیدار اهمیت افزایش تعاملات فیمابین، انجام گفت و گو و همفکری در مورد موضوعات مختلف، حل و فصل مشکلات موجود و بهبود سطح کیفیت خدمات کارشناسی مورد تاکید قرار گرفت.

این دیدار در معیت تعدادی دیگر از ارکان کانون از جمله مهندس محمد ساسانی نائب رئیس و مهندس امیر عباس هریسچیان بازرس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی انجام شد

شایان ذکر است که این دیدار در معیت تعدادی دیگر از ارکان کانون از جمله مهندس محمد ساسانی نائب رئیس و مهندس امیر عباس هریسچیان بازرس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی انجام شد.

استمرار تعاملات اعضای هیئت رئیسه شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری با وزارت دادگستری مورد تاکید قرار گرفت

مهندس محمد حسین دادخواه رئیس، بختیار علیپور نائب رئیس، دکتر علی اکبر بالاگر خزانه دار و سایر اعضای هیئت رئیسه شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری در دیدار با دکتر امین حسین رحیمی وزیر دادگستری در مورد مسایل مختلف به رایزنی پرداختند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، در این دیدار استمرار تعاملات فیمابین و گسترش همکاری‌های شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری با وزارت دادگستری مورد تاکید قرار گرفت.

تداوم همکاری‌های دوجانبه بین شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری و وزارت دادگستری زمینه ساز بهبود کمیت و کیفیت خدمات کارشناسی در کشور خواهد شد

شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری عالی ترین ارگانی بشمار می رود که وظیفه سیاست‌گذاری و نظارت بر عملکرد کارشناسان رسمی دادگستری را در سراسر کشور عهده دار است. شایان ذکر است که تداوم همکاری‌های دوجانبه بین شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری و وزارت دادگستری زمینه ساز بهبود کمیت و کیفیت خدمات کارشناسی در کشور خواهد شد.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

کارشناسان رسمی دادگستری در کارشناسی ارجاعات مختلف دستگاه قضایی و تحقق عدالت در جامعه پیشرو هستند

خدمات کانون کارشناسان رسمی دادگستری در دوره پیشین هیئت مدیره و به ویژه نقش دکتر علی اکبر بالاگر در ایجاد تعاملات نتیجه بخش با جامعه قضایی استان آذربایجان‌شرقی شایسته تقدیر و تکریم است

اعضای هیئت مدیره کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان به مناسبت اول آبان ماه روز کارشناس با رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی دیدار و در زمینه مسایل مختلف کارشناسی با ایشان به گفت و گو و رایزنی پرداختند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر موسی خلیل اللهی در این دیدار گفت: کارشناسان رسمی دادگستری در کارشناسی ارجاعات مختلف دستگاه قضایی و تحقق عدالت در جامعه پیشرو هستند.

وی برای اعضای جدید هیئت مدیره آرزوی موفقیت کرد و افزود: خدمات کانون کارشناسان رسمی دادگستری در دوره پیشین هیئت مدیره و به ویژه نقش دکتر علی اکبر بالاگر در ایجاد تعاملات نتیجه‌بخش با جامعه قضایی استان آذربایجان‌شرقی شایسته تقدیر و تکریم است.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بر لزوم افزایش سطح آموزش در دستگاه دادگستری تاکید کرد و اظهار داشت: برگزاری دوره‌های مداوم کار آموزی ضرورت دارد، چرا که نوع رفتار عوامل موجود در دستگاه دادگستری بیشتر از رای قضایی در افزایش رضایت مردم موثر است.

وی افزود: نظر کارشناسی در صدور رای مورد استفاده قرار می‌گیرد و لازم است کارشناس از این منظر به تحریر رای بپردازد و منصفانه تمام جوانب موضوع را در نظر بگیرد، وگرنه در انجام وظیفه کارشناسی دچار مشکل خواهد شد.

دکتر خلیل اللهی تشریح کرد: نظرات کارشناسی به تعبیری با سرنوشت انسان‌ها ارتباط پیدا می‌کند و در تمام موارد به ویژه در موضوع تامین دلیل لازم است کارشناس واقع بینانه و به طور تخصصی به تمام جوانب موضوع ورود کند.

وی افزود: فقدان دقت و سرعت در کار کارشناسی موجب افزایش مراجعات و ایجاد بدبینی در میان مردم می‌شود و قدر مسلم تعلل در این زمینه‌ها با سیاست دستگاه دادگستری در تکریم ارباب رجوع همخوانی لازم را ندارد.

مقام ارشد دستگاه قضایی استان آذربایجان‌شرقی متذکر شد: قرار کارشناسی خارج از چهار چوب موارد اعلامی و تعیینی دستگاه قضایی ایجاد مشکل می‌کند و بهتر است کارشناسان صرفاً در قالب مشخص مورد نظر قاضی اقدام نمایند.

وی کارشناسان را از صدور رای برحذر داشت و افزود: کارشناس برای ورود به حوزه صدور رای مجاز نیست و صرفاً نظر کارشناسی خود را بر اساس واقعیت‌های موجود و به طور تخصصی جهت بهره برداری قاضی و صدور رای اعلام می‌کند.

دکتر خلیل اللهی صیانت از حریم کارشناسان رسمی دادگستری را لازم دانست و گفت: صیانت از جایگاه کارشناس رسمی به جهت نقش آنان در کشف حقیقت و صدور احکام برای جامعه قضایی از اهمیت زیاد برخوردار است.

وی افزود: علیرغم اعتبار جایگاه اکثر کارشناسان باید این موضوع نیز گفته شود که مماشات با تخلف کارشناس نیز نتیجه معکوس می دهد و باید با تخلف به طور جدی برخورد شود، چرا که متخلف هم خودش را تخریب می‌کند و هم نهاد موجود کارشناسی را.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: سیستم دادگستری باید بتواند به واسطه برقراری عدالت در ارجاعات کارشناسی و تعیین حق الزحمه‌های منصفانه رضایت کارشناسان رسمی دادگستری را به طور قابل قبول جلب کند.

گفتنی است در این دیدار مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و دکتر اسماعیل عبدالهی رئیس مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان نیز در خصوص مسایل مختلف کارشناسی منطقه دیدگاه‌های خود را مطرح ساختند.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

مداخلات انسانی در ارجاعات کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی به حداقل خواهد رسید

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در دیدار با دکتر موسی خلیل اللهی رئیس کل دادگستری استان آذربایجان‌شرقی گفت: مداخلات انسانی در ارجاعات کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی به حداقل خواهد رسید.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، مهندس محمد حسن محقق در این دیدار که به مناسبت اول آبان ماه، روز کارشناس ترتیب یافته بود با اشاره به برگزاری انتخابات ارکان کانون در شهریور ماه، ۱۴۰۰ از مشارکت ۶۵ درصدی کارشناسان قدردانی نمود.

وی از صحت، دقت و سلامتی به عنوان سه مولفه اساسی در فعالیت‌های کارشناسی در استان آذربایجان‌شرقی یاد کرد و افزود: تلاش می‌کنیم که انجام وظیفه کارشناسی ما به تحقق عدالت و جلب رضایت متقاضیان امور کارشناسی در استان آذربایجان‌شرقی منجر شود.

مقام ارشد کارشناسی در استان آذربایجان‌شرقی اظهار داشت: کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بر اساس قانون کارشناسان رسمی دادگستری که در اول آبان ۱۳۵۸ به تصویب رسید، دومین کانون در کشور بود که به طور مستقل تشکیل و شروع به فعالیت کرد.

وی افزود: اهمیت کار کارشناسی در جامعه روز به روز بیشتر می‌شود و برای پاسخگویی به این نیاز حدود ۱۳۰۰ کارشناس عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی که غالباً نیز از شایستگی‌های لازم و تخصصی در ۶۷ رشته برخوردارند، به ارائه خدمات مشغول می‌باشند.

مهندس محقق به جایگاه کارشناسان رسمی دادگستری در سند تحول قضایی اشاره کرد و گفت: برنامه‌های کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در چهار چوب سند تحول قضایی و در راستای تعامل با تشکیلات قضایی عملیاتی خواهند شد.

وی موضوع رتبه بندی کارشناسان موجود در استان آذربایجان‌شرقی را در نظم بخشیدن به امور کارشناسی لازم و با اهمیت دانست و افزود: ایجاد نظم در انجام امور کارشناسی ضرورت موضوع رتبه بندی را ایجاب می کند.

عضو هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

باید شرایط مناسب برای ادغام دو نهاد موازی کانون و مرکز در حوزه کارشناسی فراهم شود

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی توضیح داد: نگاه کارشناسان به موضوع کارشناسی باید تعدیل شود. کارشناسی صرفاً وسیله کسب در آمد نیست و انجام دقیق امور کارشناسی مردم در فضای سالم و تعمیم عدالت از اهمیت بیشتری برخوردار است.

وی ایجاد یکپارچگی در ارائه خدمات کارشناسی را با اهمیت خواند و افزود: کارشناسان کانون و مرکز کارشناسان رسمی از هم جدا نیستند و علیرغم رقابت سالم و سازنده هیچگونه تقابلی بین کارشناسان این دو نهاد در انجام امور کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی وجود ندارد.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با اشاره به پیش بینی ایجاد موسسات کارشناسی و صندوق ضمانت برای کارشناسان در سند تحول قضایی، برلزوم ارتقاء سطح کیفی گزارش‌ها، انجام به موقع کارشناسی‌ها و جلوگیری از اطاله دادرسی و نظارت پیشگیرانه بر روند کارشناسی‌ها تاکید کرد.

دکتر میر داود محامد خسرو شاهی عضو هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز در این دیدار گفت: باید شرایط مناسب برای ادغام دو نهاد کانون و مرکز در حوزه کارشناسی فراهم شود.

وی افزود: رعایت تعرفه مصوب حق الزحمه کارشناسی‌ها از مطالبات اصلی کارشناسان رسمی دادگستری در سطح کشور است که در جهت تامین آن پیگیری‌های مستمر و نتیجه بخش توسط شورای عالی از طریق رایزنی با مسئولان انجام می گیرد.

عضو هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی همچنین تصریح کرد: باید با ایجاد تمهیدات لازم برای انجام وظیفه کارشناسان رسمی دادگستری در شهرستان‌های مختلف انگیزه لازم را ایجاد کنیم.

مدیر کل راه و شهرسازی استان آذربایجان‌شرقی:

سطح همکاری‌های اداره کل راه و شهرسازی استان با کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان‌شرقی افزایش خواهد یافت

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان‌شرقی و دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه و خزانه‌دار شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری در دیدار با مدیرکل راه و شهرسازی استان در زمینه مسایل کارشناسی به تبادل نظر پرداختند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، این دیدار به مناسبت تبریک انتصاب دکتر علی بخشی‌زاده به عنوان مدیر کل راه و شهرسازی استان آذربایجان‌شرقی و و در فضای صمیمانه و مبتنی بر تفاهم انجام شد.

مدیر کل راه و شهرسازی استان آذربایجان‌شرقی در این دیدار اظهار داشت: سطح همکاری‌های اداره کل راه و شهرسازی استان با کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان‌شرقی بر اساس تفاهم‌نامه موجود افزایش خواهد یافت.

مهندس محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز در این دیدار یادآور شد: کانون بر اساس مسئولیت‌پذیری اعضای خود برای افزایش دقت و صحت کارشناسی‌ها و جلب رضایت اداره راه و شهرسازی استان از آمادگی لازم برخوردار است.

دکتر بالاگر عضو هیئت رئیسه و خزانه دار شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری نیز در این دیدار اعلام کرد: حل و فصل مشکلات موجود جامعه کارشناسی کشور به طور اساسی در شورای عالی

کارشناسان رسمی دادگستری پیگیری خواهد شد.

در این دیدار لزوم افزایش سرعت عمل و دقت کارشناسی‌ها، کاهش اختلافات فاحش در نظریه‌های کارشناسی و در عین حال، جبران به موقع خدمات کارشناسان رسمی دادگستری برابر تعرفه‌های مصوب قوه قضائیه مورد تاکید قرار گرفت.

ضرورت تشدید نظارت و سخت‌گیری در خصوص استانداردهای آتش‌نشانی توسط کارشناسان رسمی دادگستری مورد تاکید قرار گرفت

در جلساتی که با حضور نمایندگان واحدهای مختلف اداری و صنعتی در اداره کل مدیریت بحران استان آذربایجان‌شرقی ترتیب یافته بود، ضرورت تشدید نظارت و سخت گیری در خصوص استانداردهای آتش نشانی توسط کارشناسان رسمی دادگستری مورد تاکید قرار گرفت.

این جلسات هماهنگی با هدف بررسی اجرای دستور العمل‌های ایمنی توسط مشاغل و واحدهای صنعتی، تولیدی و تجاری تشکیل یافته بود. برخی از مصوبات این جلسات به قرار ذیل است:

۱ - فرهنگ سازی، اطلاع رسانی و آگاه سازی با تولید برنامه‌های محتوایی با دعوت از کارشناسان و صاحب نظران صنعت، معدن و تجارت، آتش نشانی و خدمات ایمنی و میراث فرهنگی توسط صدا و سیمای مرکز استان.

۲ – برگزاری جلسه کارشناسی برای احصای راهکارها و قوانین مناسب به منظور اجرای دقیق طرح‌های ایمنی در واحدهای تولیدی، خدماتی و تجاری.

۳ – پیگیری تشکیل شورای ایمنی در استان آذربایجان‌شرقی.

۴ – تشدید نظارت و بازدیدها در ارائه نظرات دقیق و کارشناسی موقع صدور گواهی طرح ایمنی به واحدهای تولیدی، خدمات و تجاری توسط کارشناسان رسمی دادگستری.

۵ – ارائه و اجرای طرح ایمنی برای واحدهای تولید، خدماتی و تجاری جدید الاحداث همزمان با صدور پروانه فعالیت توسط مراجعه ذیصلاح.

۶ – بررسی هدایت آب‌های ناشی از بارندگی‌ها در بازار تبریز.

محمد قلی هنر بر مدیر کل مدیریت بحران استانداری آذربایجان‌شرقی در این جلسات از تعامل و همکاری سازمان‌های مختلف امدادی و عملیاتی به ویژه آتش نشانی در حوادث اخیر کلانشهر تبریز قدردانی کرد.

همکاری سازمان بازرسی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به تحقق اهداف مشترک در بهبود خدمات کارشناسی کمک می‌کند

در دیدار مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان و دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه و خزانه دار شورای عالی با سعید قاسمی وند رئیس منطقه ۵ سازمان و بازرس کل استان آذربایجان‌شرقی مسایل مختلف کارشناسی در سطح منطقه بررسی شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، در این دیدار تاکید شد: همکاری سازمان بازرسی و کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی به تحقق اهداف مشترک در بهبود خدمات کارشناسی کمک می‌کند.

مهندس محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در این دیدار اعلام داشت: ایجاد عدالت در ارجاعات کارشناسی و سالم سازی محیط کارشناسی از اهداف اساسی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بشمار می رود.

دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه و خزانه‌دار شورای عالی رسمی دادگستری نیز در این دیدار یادآور شد: به جهت ایجاد نظم و انجام نظارت ضرورت دارد که کلیه ارجاعات کارشناسی از طریق کانون و یا مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی انجام بگیرد.

گفتنی است در این دیدار همچنین لزوم مقابله با گلوگاه‌های مختلف، انجام امور کارشناسی به طور سیستمی، نظارت مستمر بر نحوه انجام کارشناسی‌ها در سطح استان آذربایجان‌شرقی و نیز صیانت از حریم کارشناسان رسمی دادگستری مورد تاکید قرار گرفت.

خدمات مطلوب کارشناسی، زمینه بهبود فعالیت سازمان‌های مختلف را فراهم می‌کند

مدیرکل تعزیرات حکومتی آذربایجان‌شرقی در برنامه دیدار مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان استان آذربایجان‌شرقی و دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه شورای عالی اعلام کرد: خدمات مطلوب کارشناسی، زمینه بهبود فعالیت سازمان‌های مختلف را فراهم می‌کند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، دکتر صمد حضرتی اظهار داشت: دیدگاه‌های کارشناسان رسمی دادگستری مفید و سازنده است، ولی باید توجه کنیم که در زمینه‌های مختلف رای قضایی توسط قاضی صادر می‌شود.

وی افزود: بررسی‌های فنی و نظریه‌های کارشناسان رسمی دادگستری در راستای حل و فصل مشکلات قضایی مورد استفاده قرار می‌گیرند و به جهت اهمیت موضوع لازم است که از دقت و صحت لازم برخوردار باشند.

مدیرکل تعزیرات حکومتی استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان و اداره کل تعزیرات حکومتی در ارتباط با هم معنی و مفهوم پیدا می کنند و لازم است بین آنها تعامل هدفدار و مستمر ایجاد شود.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی نیز در این دیدار انتصاب آقای دکتر صمد حضرتی به عنوان مدیرکل تعزیرات حکومتی استان را تبریک گفت و برای ایشان در مسئولیت جدید آرزوی موفقیت کرد.

وی فرآیند انتخاب کارشناس را با اهمیت دانست و افزود: بررسی‌های همه جانبه در فرایند جذب کارشناس و برگزاری دوره‌های مستمر آموزشی، ظرفیت بالقوه ای را برای کانون‌ها ایجاد می‌سازد که ثمره آن افزایش رضایت متقاضیان از خدمات کارشناسی است.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: عملکرد کارشناسان رسمی دادگستری جهت رسیدن به اهداف مورد نظر و انجام کارشناسی‌های عادلانه و منصفانه از هر لحاظ مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه و خزانه‌دار شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری نیز در این دیدار برنامه‌های شورای عالی در ارتباط با تسهیل امور کارشناسان و بهبود سطح خدمات کارشناسی در کشور را تشریح کرد.

وی افزود: شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری مسئولیت سیاست‌گذاری در حوزه‌های کارشناسی را بر عهده دارد و تلاش خواهد شد فعالیت‌های آن در دوره جدید مطلوب‌تر و رضایت بخش‌تر باشد.

عضو هیئت رئیسه و خزانه‌دار شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری تصریح کرد: صیانت از حریم و منزلت اجتماعی کارشناسان رسمی دادگستری اهمیت زیاد داشته و باید در خصوص آن اهتمام لازم صورت بگیرد.

گفتنی است در این دیدار که در فضای کاملاً صمیمانه انجام یافت، ضرورت افزایش ارتباطات سازمانی بین کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان و اداره کل تعزیرات حکومتی آذربایجان‌شرقی مورد تاکید قرار گرفت.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی:

اعتماد مردم جامعه به کارشناسان رسمی دادگستری باید افزایش پیدا کند

اعضای هیئت مدیره و بازرسان کانون و مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان به مناسب فرا رسیدن اول آبان روز کارشناس با رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی دیدار و در مورد مسایل مختلف به رایزنی و تبادل نظر پرداختند.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، دکتر خلیل اللهی در این دیدار روز کارشناس را تبریک گفت و برای کلیه کارشناسان رسمی دادگستری در انجام امور کارشناسی و جلب رضایت مردم آرزوی موفقیت کرد.

رئیس کل دادگستری استان اذربایجان شرقی اظهار داشت: نظرات کارشناسی به مقیاس وسیع در حوزه قضایی مورد استفاده قرار می گیرند و به واسطه فعالیت‌های موثر کارشناسی و انجام اقناع سازی باید اعتماد مردم جامعه به کارشناسان رسمی دادگستری افزایش پیدا کند.

وی خدمات کارشناسان رسمی دادگستری را با اهمیت دانست و افزود: جایگاه کارشناسی، جایگاه قضاوت است و ما با استفاده از نظرات کارشناسان رسمی دادگستری رای صادر می کنیم و جهت نیل به نتیجه مطلوب لازم است کلیه ارجاعات کارشناسی با هماهنگی کانون و یا مرکز کارشناسان رسمی دادگستری صورت بگیرد.

رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: دستگاه قضایی استان آذربایجان شرقی در جهت تخصیص امکانات مورد لزوم، تشکیل دوره‌های متعدد آموزشی و بهبود روز افزون دانش و تجربه کارشناسان رسمی دادگستری از آمادگی لازم برخوردار است.

مهندس محمد حسن محقق رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی نیز در این دیدار بر لزوم تشکیل همایش‌های راهبردی و افزایش هم افزایی قضات دادگستری و کارشناسان رسمی دادگستری در زمینه‌های مختلف به ویژه در حوزه صلاحیت‌ها تاکید کرد.

وی حل و فصل مشکلات کارشناسان رسمی دادگستری در زمینه‌های مختلف را لازم دانست و افزود: حل و فصل مشکلات متعدد کارشناسی در زمینه‌های مختلف به واسطه تحقق مفاد سند تحول قضایی از جمله کاهش مداخلات انسانی و منطقی سازی روند ارجاعات امکان پذیر است.

رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: انجام هرگونه ارزیابی در مورد کارشناسان رسمی دادگستری در سطح جامعه باید واقع‌بینانه و منصفانه باشد. همانطوری که با کارشناس متخلف برخورد می‌شود، تکریم و حمایت از کارشناسان پاکدست نیز مهم و ضروری است.

دکتر ایرج شهین باهر رئیس مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی نیز در این دیدار به ارزش فعالیت کارشناسان رسمی دادگستری اشاره کرد و گفت: ارزش فعالیت کارشناسان رسمی دادگستری را تجربه و صلاحیت آنان تعیین می کند که در محاسبه هزینه‌های کارشناسی باید ملاک واقع شود.

وی ارجاع انواع پرونده‌های داوری به کارشناسان رسمی دادگستری را لازم دانست و افزود: کارشناسان رسمی دادگستری به لحاظ داشتن تخصص و دانش از شرایط مناسب و نیز صلاحیت‌های مورد لزوم جهت انجام داوری و نیز ایجاد صلح و سازش در موضوعات مختلف برخوردار هستند.

رئیس مرکز کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی تصریح کرد: کارشناسی حوزه ای است گسترده و کاربردی و می توان از توانایی‌های کارشناسان رسمی دادگستری در زمینه عقد قرارداد و انجام معاملات نیز با هدف کاهش مشکلات آتی و با رویکرد پیشگیری در سطح استان آذربایجان شرقی استفاده کرد.

دکتر علی اکبر بالاگر عضو هیئت رئیسه شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری نیز در این دیدار اعلام کرد: رسالت اصلی شورای عالی انجام سیاست‌گذاری است و این سیاست‌گذاری با فعالیت‌های هدفمند و سازنده کمیسیون‌های مختلف و هماهنگ با کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری سراسر کشور انجام می‌شود.

رئیس کمیسیون تعرفه‌ها، امور اداری و مالی شورای عالی از بازنگری در تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری خبر داد و گفت: طرح بازنگری تعرفه دستمزد کارشناسان رسمی دادگستری در مراحل نهایی بوده و با تصویب و ابلاغ قوه قضائیه جنبه اجرایی پیدا خواهد کرد.

وی اصلاح برخی از قوانین مربوط به کارشناسان رسمی دادگستری را ضروری دانست و افزود: برخی از قوانین موجود با هدف رفع مشکلات کارشناسان رسمی دادگستری اصلاح و در قالب لایحه جهت تصویب به مجلس شورای اسلامی ارسال خواهد شد.

نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان در شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری همچنین به اقدامات انجام یافته توسط شورای عالی در خصوص تشکیل کمیته برگزاری آزمون کارشناسی به طور مشترک با مرکز امور کارشناسان و نیز یکسان سازی صلاحیت کارشناسان رسمی دادگستری در سراسر کشور اشاره کرد.

گفتنی است دکتر خلیل اللهی رئیس کل دادگستری استان آذربایجان شرقی در جریان این دیدار به رؤسای کانون و مرکز کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی مهندس محمد حسن محقق و دکتر ایرج شهین باهر به نمایندگی از سایر کارشناسان رسمی دادگستری لوح تقدیر اهداء کرد.

نائب رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی مطرح کرد:

برای آشنایی با نحوه اجرای قرارهای کارشناسی مرجع دیگری غیر از قانون کارشناسان رسمی دادگستری و قوانین جاری دادگستری وجود ندارد

دوره توجیهی نحوه اجرای قرار کارشناسی با همت واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و با هدف افزایش سطح علمی و مهارتی کارشناسان به صورت وبینار برگزار و مورد بهره برداری قرار گرفت.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، مهندس محمد ساسانی نائب رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی و مدرس این دوره آموزشی، به طور همه جانبه به تشریح نحوه اجرای قرار کارشناسی پرداخت.

نائب رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی مطالعه دقیق قانون کارشناسان رسمی دادگستری را با اهمیت دانست و گفت: برای آشنایی با نحوه اجرای قرارهای کارشناسی مرجع دیگری غیر از قانون کارشناسان رسمی دادگستری و قوانین جاری دادگستری وجود ندارد.

وی فلو چارت و مراحل مختلف فرآیند قرار کارشناسی را به شرح ذیل تبیین کرد:

۱) ثبت نام در سامانه ثنا و اخذ امضای مجازی در دفاتر خدمات قضایی و اخذ رمز عبور به سامانه ثنا.

۲) اخذ ابلاغیه از سیستم.

۳) مطالعه پرونده و صورت برداری دقیق از مدارک و مستندات و مندرجات پرونده و کپی از مدارک مورد نیاز.

۴) تدقیق در مفاد قرار کارشناسی. البته مفاد قرار کارشناسی برای کارشناس حائز اهمیت بوده و کارشناس باید دقیقاً در چهارچوب قرار اظهار نظر نماید.

۵) درک مفهوم قرار کارشناسی و امضای آخرین صفحه پرونده،

۶) رفع ابهامات احتمالی در قرار کارشناسی از طریق انجام مشاوره با رئیس محترم دادگاه.

۷) دقت لازم در مدت زمان تعیین شده برای انجام قرار کارشناسی و در صورت لزوم درخواست استمهال و موافقت ریاست دادگاه.

۸) بازدید از محل مورد اختلاف و بررسی میدانی از طریق تهیه عکس، نمونه گیری و سایر اقدامات لازم برای کشف حقیقت. (بازدید از محل در حضور طرفین دعوا جداً برای کارشناس لازم است)

۹) نگارش گزارش.کارشناسان عزیز جهت ارائه نظرات کارشناسی در زمان تعیین شده توسط مقامات محترم قضایی باید تابع مقررات باشند تا هم از اطاله دادرسی پیشگیری شود و هم از ارتکاب تخلف بری باشند.

مدرس دوره توجیهی نحوه اجرای قرار کارشناسی توضیح داد: نظریه کارشناسی باید از طریق سیستم ثنا ارسال شود و دادگاه ارائه نظریه را به طور حضوری قبول نمی‌کند. همچنین اظهار نظر خارج از چهارچوب قرار کارشناسی تخلف انتظامی بوده و قابل پیگرد انتظامی می‌باشد.

وی به مفهوم تامین دلیل در قرارکارشناسی اشاره کرد و افزود: تامین دلیل در قرار کارشناسی مفهومش تجمیع دلایل و ثبت وضعیت موجود است و در انجام انواع قرارهای کارشناسی مربوط به تامین دلیل حضور خوانده الزامی نیست.

مهندس ساسانی قاضی دادگاه را تنها مرجع تعیین و ترفیع حق الزحمه کارشناسی دانست و اظهار داشت: بر اساس ماده ۲۶۴ آئین دادرسی مدنی تعیین حق الزحمه کارشناسی بر عهده قاضی است و مقام قضایی در واقع تنها مرجع تعیین و ترفیع حق الزحمه کارشناسی محسوب می‌شود.

وی افزود: بهتر است مثل روال سال‌های ماضی قرار کارشناسی به طور دقیق و منجّز اعلام شود و طرح موضوع به صورت کلان کافی نیست. همچنین جهت پیشگیری از بروز مشکلات احتمالی در موضوع ابلاغ قرار کارشناسی باید به حوزه جغرافیایی کارشناسان در مناطق مختلف توجه شود.

نائب رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی توجه به صلاحیت‌ها را با اهمیت دانست و گفت: کارشناسان باید در حدود صلاحیت کارشناسی خود اظهار نظر نمایند. تا موقعی که کارشناس نظریه را در سربرگ خود می نویسد دیگر خبره تلقی نخواهد شد، ولی حسب دستور قاضی می‌تواند به عنوان خبره نیز اظهار نظر نماید.

وی افزود: بررسی صلاحیت‌ها به صورت حضوری مطلوب تر است و می‌توان از طریق سیستم نیز احراز صلاحیت کرد. مشکل اساسی در این زمینه تاخیر در تعیین شیوه‌نامه‌ها و صلاحیت‌هاست که جهت رفع آن، هماهنگی‌های لازم با شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری انجام خواهد شد.

مدرس دوره توجیهی نحوه اجرای قرار کارشناسی بر لزوم استفاده از کارشناسان رسمی دادگستری در انجام قرارهای کارشناسی تاکید کرد و گفت: با وجود کارشناسان رسمی دادگستری استفاده از خبره‌ها و نیز کارشناسان ماده ۲۷ جهت اجرای قرارهای کارشناسی پذیرفتنی نیست.

وی از افزایش حجم کارشناسی‌های معاضدتی انتقاد کرد و افزود: کارشناسان رسمی دادگستری در قبال عدم بضاعت برخی از متقاضیان امور کارشناسی دارای مسئولیت اجتماعی هستند، ولی باید حجم این قبیل قرارها متعارف بوده و موضوع عدم بضاعت اقتصادی نیز توسط رؤسای محترم دادگستری‌ها احراز شود.

مهندس ساسانی به شیوه فعالیت هیئت‌های کارشناسی اشاره کرد و گفت: در صورت عدم هماهنگی؛ حضور کلیه اعضای هیئت کارشناسی در فرآیند رسیدگی الزامی است، ولی عدم حضور برخی از اعضای هیئت کارشناسی در صورت وجود هماهنگی و عدم ایراد گیری توسط قاضی بلامانع است.

وی موضوع قرار افراز را نیز تشریح کرد و افزود: قرار افراز توسط قاضی مشخص می‌شود و کارشناس باید قرار را اجرا کند، ولی اگر در قرار علاوه بر قیمت‌گذاری، مدارک و مستندات دیگر جهت تنویر دادگاه درخواست شده باشد، در آن صورت امکان ورود کارشناس به موضوع وجود خواهد داشت.

نائب رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی تصریح کرد: برنامه اساسی و عدالت محورانه ما این است که با تامین حق الزحمه مورد لزوم در انجام کلیه امور کارشناسی در سطح منطقه از وجود کارشناسان رسمی دادگستری استفاده شود.

گفتنی است در دوره توجیهی نحوه اجرای قرار کارشناسی که بیش از ۱۲۰ نفر از کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی حضور داشتند، به سئوالات متعدد و تخصصی شرکت کنندگان پاسخ‌های لازم ارائه شد.

برگزاری دوره تطبیق آثار انگشت و ظهور آثار انگشتان بجا مانده در صحنه جرم توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی

دوره تطبیق آثار انگشت و ظهور آثار انگشتان بجا مانده در صحنه جرم با هدف آماده سازی کارشناسان برای شرکت در آزمون این صلاحیت در شورای عالی، روز سه شنبه ۲۱ تیر ماه از ساعت ۱۶ لغایت ۱۹ توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، برگزاری این دوره به درخواست هیئت رئیسه کمیسیون رشته تشخیص اصالت خط و امضاء و اثر انگشت و پیگیری‌های واحد آموزش صورت گرفت.

دوره تطبیق آثار انگشت و ظهور آثار انگشتان بجا مانده در صحنه جرم طی ۱۰ جلسه در طول هفته از روز شنبه لغایت روز چهارشنبه برگزار و تدریس آن را سرهنگ بقال آبادی از افسران تشخیص هویت اداره آگاهی استان آذربایجان شرقی عهده دار بود.

در دوره آموزشی چگونگی نگهداری و دسترسی به سوابق کارشناسی عنوان شد:

کارشناس بی‌اطلاع از قوانین و مقررات رشته کارشناسی همانند راننده بی‌اطلاع از قوانین راهنمایی و رانندگی است

دوره آموزشی چگونگی حفظ و نگهداری سوابق کارشناسی و نحوه دسترسی سریع به گزارشات و سوابق در بایگانی با همت واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و با هدف بهبود سطح مهارت علمی و فنی کارشناسان در دانشگاه آزاد اسلامی تبریز برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، مهندس اکبر قرار خسروشاهی مدرس این دوره آموزشی اظهار داشت: بر اساس وصیت حضرت علی(ع)، نظم در تفکر، نظم در رفتار و نظم در عمل باید مورد توجه کارشناسان رسمی دادگستری قرار بگیرد.

عضو هیئت مدیره کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی اظهار نمود: ایجاد بانک اطلاعاتی برای کارشناسی اهمیت ویژه داشته و کارشناس بی اطلاع از قوانین و مقررات رشته کارشناسی همانند راننده بی اطلاع از قوانین راهنمایی و رانندگی است.

وی افزود: مطالعه آئین‌های دادرسی مدنی و کیفری، امور اراضی، قوانین چک، اصلاحات ارضی، امور ثبتی، شهرداری‌ها، امور حسبی، اراضی ملی و موات، روابط مالک و مستاجر، مالیات‌های مستقیم، هیئت‌های هفت نفره واگذاری زمین و سایر قوانین مرتبط با امور کارشناسی ضروری است.

مهندس قرار خسروشاهی ادامه داد: اگر دستورات قضایی موجود در پرونده‌ها مبهم و یا دارای اشکال است و یا دادخواست تقدیمی خواهان با وضعیت محل و یا نقشه‌ها و اسناد مطابقت ندارد و یا قسمتی از قرار با صلاحیت فنی شما سازگار نیست، حتماً موضوع با مراجع قضایی مطرح شود.

وی افزود: بر اساس ماده ۹۱ قانون کارشناسان رسمی دادگستری سوابق نظریه کارشناسی باید به مدت ۵ سال نگهداری گردد و بر اساس ماده ۸۴ آئین نامه اجرایی قانون کارشناسان رسمی دادگستری هیئت مدیره می‌تواند گزارشات را مطالبه و به لحاظ کیفی مورد ارزیابی قرار دهد.

مدرس دوره آموزشی مذکور تشریح کرد: سوابق کارشناسی همانا اسناد مالکیت، نقشه‌های ترسیمی از محل، گزارشات کارشناسی سابق الصدور با ماهیت حقوقی و کیفری و تامین دلیل، صورتجلسات بازجویی اشخاص و اقرارنامه‌ها و یا رضایت‌نامه‌های ثبتی و دست نویس مرتبط با پرونده را شامل می‌شود.

وی افزود: برخی دیگر از سوابق کارشناس عبارتند از دفترچه‌های کشاورزی و باغبانی صادره از واحدهای وزارت جهاد کشاورزی، پروانه‌های بهره برداری دارای اعتبار و یا بدون تمدید، مجوزهای تغییر کاربری و نیز پروانه‌های احداث ابنیه.

خزانه‌دار کانون یادآور شد: استشهادیه‌های مختلف، برخی از فاکتورهای خرید و فروش، برگ باسکول‌های مربوط به سیلوها و سردخانه‌ها و نیز اسناد مربوط به هزینه‌های حمل را نیز می‌توان به عنوان سوابق کارشناسی لحاظ کرد.

وی افزود: بخش دیگری از سوابق کارشناس نیز می‌تواند شامل پروانه‌های صادره از ادارات صمت، لوایح کتبی طرفین پرونده و یا وکلای آنها، نتایج استعلامات از مراجع مختلف، گواهی حصر وراثت، صورتجلسات توقیف اموال منقول و املاک، فاکتورهای خرید و دستورات قضایی باشد.

مهندس قرار خسروشاهی در ادامه به ضرورت تهیه فایل کامپیوتری از پرونده‌های قضایی اشاره کرد و گفت: در شرایط فعلی فایل‌های PDF و یا JPG از پرونده‌های قضایی تهیه می‌شود که در مواردی نیاز به چاپ آنها ضرورت پیدا می‌کند.

وی افزود: کارشناسان پس از انجام بررسی لازم و تحریر نظریه کارشناسی، فایل مربوطه را در محل مشخص و با نام معین ذخیره نمایند. در صورت فقدان امکان تایپ با کمک گرفتن از موسسات تخصصی توسط کارشناس فایل مربوطه باید در فلش مموری

مخصوص ذخیره و نگهداری شود.

مدرس دوره آموزشی خاطر نشان ساخت: بازخوانی و ویرایش فنی و ادبی نظریه کارشناسی و رفع اشکالات احتمالی در سیستم ثنا اهمیت دارد، چرا که ارسال نظریه از طریق سیستم ثنا به مراجع ذیربط ارسال می‌شود.

وی به نحوه نگهداری سوابق اشاره کرد و افزود: سوابق به دو صورت نیاز به نگهداری دارند: اول نگه‌داری فیزیکی پرونده و دوم نگه داری فایل کامپیوتری مربوطه. در خصوص نگه داری فیزیکی پرونده به نظر می رسد پوشه مقوایی و یا کاورهای پلاستیکی برای بایگانی مناسب خواهد بود.

مهندس قرار خسروشاهی توضیح داد: نگهداری فیزیکی پرونده‌ها نیازمند تهیه زونکن و یا پوشه‌های بنددار و نیز دفتر راهنما با عناوین مختلف اعم از سال مربوطه، نام شعبه، شماره بایگانی پرونده، اسامی طرفین پرونده، شرح مختصر موضوع و در صورت لزوم اسامی اعضای هیئت کارشناسی است.

وی افزود: در خصوص ذخیره فایل کامپیوتری پرونده لازم است کلیه اطلاعات اعم از فایل‌های WORD و PDF و تصاویر و نقشه‌ها در پوشه مشخص و قابل شناسایی برای جستجو گر ذخیر شود. همچنین ایجاد فایل پشتیبان در خارج از محیط کامپیوتر برای احتیاط ضرورت دارد.

مدرس دوره آموزشی در خاتمه تصریح کرد: طبق قانون، نگهداری سوابق پرونده‌ها تا ۵ سال ضرورت دارد، ولی حفظ سوابق کارشناسی به مدت بیشتر نیز کاملاً محتاطانه بوده و در عین حال از جمیع جهات مطلوب خواهد بود.

گفتنی است بر اساس اعلام واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در دوره آموزشی چگونگی حفظ و نگهداری سوابق کارشناسی و نحوه دسترسی سریع به گزارشان و سوابق در بایگانی بیش از ۲۰۰ نفر از کارشناسان رشته‌های مختلف شرکت کرده بودند.

برگزاری دوره‌های متعدد آموزشی توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با هدف افزایش سطح دانش و مهارت کارشناسان خود و با حضور اساتید مجرب و فرهیخته دوره‌های متعدد آموزشی به طور حضوری و یا در قالب وبینار برگزار کرده که ذیلاً مورد اشاره قرار می‌گیرد:

به گزارش واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، وبینار تخلفات انتظامی کارشناسان توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد .

شایان ذکر است که مدرس این وبینار آموزشی دکتر عزیز امن‌الهی معاون قضایی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بود.

دوره آموزشی تفسیر عکس‌های هوایی و ماهواره ای توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی روزهای شنبه و یکشنبه هر روز در دو جلسه ۹۰ دقیقه‌ای در دانشگاه آزاداسلامی تبریز برای رشته کشاورزی و منابع طبیعی برگزار شد.

تدریس این دوره آموزشی به طور تئوری و عملی توسط دکتررفیعیان و دکتر دربندی به عنوان عضو هیئت علمی دانشگاه صورت گرفت و به شرکت کنندگان توسط دانشگاه آزاد اسلامی گواهینامه ارائه خواهد شد.

وبینار اخلاق کارشناسی و معرفی تشکیلات قضایی توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد.

توضیح اینکه مدرس وبینار دکتر خیراله تیموری بود.

همچنین وبینار آئین نگارش و گزارش نویسی توسط کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد .

تدریس این دوره آموزشی را نیز دکتر ابراهیم رنجبر استاد دانشگاه تبریز بر عهده داشت.

در دوره آموزشی قانون کارشناسان رسمی دادگستری مطرح شد:

کارشناسان رسمی دادگستری باید از دانش خود در جهت بهینه‌سازی شرایط موجود استفاده کنند

دوره آموزشی قانون کارشناسان رسمی دادگستری با برنامه‌ریزی و اقدام واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی و با هدف بهبود سطح مهارت علمی و فنی کارشناسان در سالن شهریار دانشگاه آزاد اسلامی تبریز برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، مهندس میر رسول ساداتی مدرس این دوره آموزشی اظهار داشت: هدف اساسی کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری در واقع تعالی علمی و تجربی کارشناسان است.

وی کارشناسی را مفهومی دیرینه و در عین حال پویا و مستمر دانست و افزود: کارشناسی امری پویاست و پیوسته در حال تغییر و بهبود و کارشناسان رسمی دادگستری به عنوان نیروهای ممتاز اجتماعی باید از دانش خود در جهت بهینه سازی شرایط موجود استفاده کنند.

مدرس دوره آموزشی با ارائه تاریخچه شکل‌گیری کانون کارشناسان رسمی دادگستری، به طور ملموس و کاربردی مواد مختلف موجود در قانون کارشناسان رسمی دادگستری را جهت بهره برداری کارشناسان تشریح کرد.

وی افزود: کارشناسان رسمی دادگستری باید از وثاقت و سایر شرایط ماده ۱۵ قانون کارشناسان رسمی دادگستری برخوردار باشند. هر گونه اطاله در بررسی صلاحیت کارشناسان پذیرفته شده مطلوبیت ندارد و نتایج بررسی‌ها حداکثر باید در ظرف مدت دو ماه اعلام شود.

مهندس میر رسول ساداتی ادامه داد: کلیه وزارتخانه‌ها، مؤسسات دولتی، شرکت‌های‌دولتی، نهادهای عمومی غیردولتی و سایر دستگاه‌های دولتی در تمامی مواردی که رجوع به کارشناسی لازم باشد به استثنای موارد خاص باید از وجود کارشناسان رسمی استفاده نمایند.

وی افزود: بر اساس ماده ۱۹ اظهار نظر کارشناسی بـاید مستدل و صریح باشد. کارشناس رسمی موظف است در حدود صلاحیت خود نظر کارشناسی را به طور کتبـی و در مهـلت مقرر به مراجع ذیربط تسلیم و نسخه‌ای از آن را تا مدت حداقل پنج سال بعد از تاریخ تسلیم نگهداری نماید.

مدرس دوره آموزشی اعلام داشت: نظارت مستمر بر عمکرد کارشناسان امری اجتناب‌ناپذیر است و بر اساس مواد ۲۲ و ۲۵ قانون به تخلفات انتظامی کارشناسان رسمی دادگستری در مراجع ذیصلاح رسیدگی صورت می‌گیرد.

وی افزود: بر اساس ماده ۲۶ قانون، تخلفات و مجازات‌های انتظامی کارشناسان رسمی دادگستری به قرار ذیل است:

الف - تخلفات:

۱- عدم حضور در مراجع صالحه در وقت مقرر بدون عذر موجه.

۲- توسل به معاذیری که خلاف بودن آنها بعداً ثابت شود.

۳ - مسامحه و سهل‌انگاری در اظهارنظر، هر چند مؤثر در تصمیمات مراجع صلاحیت دار باشد یا نباشد.

۴- تسلیـم اسناد و مدارک به اشخاصی که قانوناً حق دریافت آن را ندارند و یا امتناع از تسلیم آنها به اشخاصی که حق دریافت دارند.

۵- سوء رفتار و اعمال خلاف شئونات شغلی.

۶- نقض قوانین و مقررات در اظهارنظر کارشناسی.

۷- انجام کارشناسی و اظهارنظر با وجود جهات رد قانونی.

۸- انجام کارشناسی و اظهارنظر در اموری که خارج از صلاحیت کارشناس است.

۹- انجام کارشناسی و اظهارنظر برخلاف واقع و تبانی.

۱۰- انجام کارشناسی و اظهارنظر با پروانه‌ای که اعتبار آن منقضی شده باشد.

۱۱- افشاء اسرار و اسناد محرمانه.

۱۲- اخذ وجه یا مال یا قبول خدمت مازاد بر تعرفه دستمزد و هزینه مقرر در قوانین یا دستورات مراجع صلاحیتدار.

۱۳- انجام کارشناسی و اظهارنظر در زمان تعلیق، محرومیت از حقوق اجتماعی و یا اثبات فقدان شرایط موضوع ماده (۱۵) این قانون.

ب – مجازات‌ها به ترتیب درجه شامل توبیخ با درج در پرونده کارشناسی، محدود کردن اختیارات فنی کارشناس رسمی، محرومیت از اشتغال به امر کارشناسی و محرومیت دائم از اشتغال به امر کارشناسی رسمی خواهد بود.

مدرس دوره آموزشی بیان کرد: کارشناسان شاغل بر اساس ماده ۳۳ قانون نمی‌توانند در امورمستلزم امر کارشناسی رسمی که مربوط به دستگاه متبوع آنهاست به عنوان کارشناس رسمی مداخله و اظهار نظر کنند مگر اینکه در آن رشته کارشناس رسمی دیگری وجود نداشته و یا مرضی الطرفین باشند.

وی افزود: در هر یک از رشته‌های کارشناسی که اظهارنظر کارشناس رسمی نسبت به موضوع ارجاع شده لزوماً محتاج به کسب اطلاعات است دستگاه یا دستگاه‌های مورد نظر موظف به در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز برای اظهارنظر کارشناسی رسمی می‌باشند.

مدرس دوره آموزشی همچنین تصریح کرد: به کارشناسان رسمی دادگستری توصیه می گردد بر اساس صلاحیت‌های تعیینی فعالیت نمایند. همچنین نظریه کارشناسی باید مستند بوده و کارشناس نباید به حوزه قضاوت ورود داشته باشد.

مهندس رحمان صفری رئیس واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری در ابتدای دوره آموزشی قانون کارشناسان رسمی دادگستری با بیان اهمیت موضوع آموزش و تاثیر آن در فعالیت‌های کارشناسی، کلیه کارشناسان را به حضور منظم و مشتاقانه در دوره‌های آموزشی توصیه کرد.

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی دوره آموزشی افراز را برگزار کرد

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با هدف افزایش اطلاعات و مهارت کارشناسان خود دوره آموزشی افراز را در سه مرحله برگزار کرد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، در مراحل سه گانه دوره آموزشی افراز مجموعاً ۷۰ نفر از کارشناسان رشته راه و ساختمان حضور داشتند.

سرفصل مطالب مطرح شده در دوره آموزشی افراز عبارت بودند از:

* تعریف افراز، تفکیک، تقسیم.
* مفهوم املاک مجهول المالک از منظر حقوق مدنی و ثبتی.
* تفاوت افراز و تفکیک.
* افراز و مراحل مختلف آن.
* تشریح ماده ۱۰۱ اصلاحی شهرداری.
* شرایط تجمیع.
* انواع مرجع برای افراز.
* صلاحیت مراجع افراز ثبتی و مرجع قضایی.
* نحوه افراز در ادارات ثبت و دادگاه.
* نحوه رسیدگی به اعتراضات افراز.
* و سایر مطالب مرتبط با افراز.

برابر اعلام مهندس رحمان صفری رئیس آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در راستای برگزاری دوره‌های آموزشی مورد نیاز کارشناسان، برنامه‌ریزی و اقدامات لازم انجام می‌گیرد.

دوره آموزشی word و Excel برای کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد

دوره آموزشی Word و Excel با هدف بهبود سطح علمی و مهارتی کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی در محل دانشگاه آزاد اسلامی تبریز برگزار شد.

به گزارش واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، تشکیل این دوره به جهت آموزش بهتر و جامع و امکان رفع اشکال تک تک کارشناسان هر هفته روزهای چهار شنبه با حضور ۲۰ نفر صورت گرفت.

شایان ذکر است که تدریس این دوره آموزشی را آقای دکتر سید نادی محامد خسروشاهی دارای مدرک دکترای کامپیوتر، استاد دانشگاه و از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی عهده دار بود.

دوره آموزشی ارزیابی سهام شرکت‌های خدماتی و بازرگانی و تولیدی و صنعتی برگزار شد

دوره آموزشی ارزیابی سهام شرکت‌های خدماتی و بازرگانی و تولیدی و صنعتی روز شنبه ۱۹ شهریور ماه از ساعت ۱۶ الی ۱۹ در محل دانشگاه آزاد اسلامی برگزار شد.

بر اساس اعلام واحد آموزش کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، در این دوره آموزشی ۳۰ نفر ار کارشناسان رشته حسابداری و حسابرسی حضور داشتند.

دوره آموزشی ارزیابی سهام شرکت‌های خدماتی و بازرگانی و تولیدی و صنعتی در دو تایم ۹۰ دقیقه ای برگزار شد و تدریس آن بر عهده آقای محمد یارنیا بود.

در دوره آموزشی حفاظت اطلاعات عنوان شد:

اثر ویروس اطلاعاتی از ویروس کووید- ۱۹ یا کرونا نیز بیشتر است

افتخار افسران اطلاعاتی این است که برای نظام و مردم امنیت و آسایش ایجاد می‌کنند و در این زمینه نیز روی پیشگیری و درمان تاکید می‌شود

از سوی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی دوره آموزشی حفاظت اطلاعات در سالن آمفی تئاتر سازمان استاندارد و تحقیقات صنعتی استان آذربایجان‌شرقی برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، در این دوره آموزشی، شیوه‌ها و انواع شگردهای جاسوسی و سرویس‌های اطلاعاتی تشریح شد.

استاد دوره آموزشی حفاظت اطلاعات به اهمیت اطلاعات در جوامع انسانی اشاره کرد و گفت: در شرایط حاضر اثر ویروس اطلاعاتی از کووید - ۱۹ یا کرونا از هرنوع آن که باشد نیز بیشتر است.

وی به اهمیت ایجاد امنیت و آسایش برای مردم اشاره کرد و افزود: افتخار افسران اطلاعاتی این است که برای نظام و مردم امنیت و آسایش ایجاد می کنند و در این زمینه نیز روی پیشگیری و درمان تاکید می‌شود.

استاد دوره آموزشی حفاظت اطلاعات اعلام کرد: ما برای انجام خدمت به شگردها و امکانات پیشرفته مجهز هستیم و قادریم در مقابل تمام سرویس‌های اطلاعاتی دنیا ایستادگی کنیم.

وی افزود: بازجویی از یک هموطن تلخ ترین لحظه برای یک نیروی امنیتی است، ولی چاره دیگری وجود ندارد و ما نمی‌خواهیم فرهیختگی از افراد جامعه گرفته شود.

استاد دوره آموزشی حفاظت اطلاعات توصیه کرد: هیچ تعهدنامه در خارج از کشور بدون هماهنگی رایزن سیاسی امضاء نگردد و مفقودی لپ تاپ و پاسپورت در اسرع وقت به سفارتخانه اطلاع داده شود.

وی افزود: اگر کسی شما را جهت مسافرت و دریافت ویزا به سفارتخانه ای دعوت کرد، حتماً مراتب را به مراجع ذیصلاح اعلام نمائید.

در این دوره آموزشی اعلام شد: انجام جاسوسی چه در پوشش رسمی و چه به صورت غیر رسمی در قالب شرکت‌های پوششی پذیرفته نیست و با هوشیاری افسران اطلاعاتی و برابر قوانین موضوعه مجازات و عقوبت در انتظار آنان است.

استاد دوره آموزشی حفاظت اطلاعات تصریح کرد: استفاده از روش‌های مختلف در سیستم‌های اطلاعاتی در کشورهای جهان متداول است، ولی در نظام اطلاعاتی جمهوری اسلامی ایران کلیه موازین شرعی و شهروندی رعایت می‌شود.

گفتنی است همچنین در جریان این دوره آموزشی کاربردی، از طریق نمایش فیلم و انواع اسلاید، موضوعات اطلاعاتی به طور مستند و ملموس مورد بررسی و تحلیل همه جانبه قرار گرفت.

دوره آموزشی «حفاظت اطلاعات» به لحاظ اهمیت محتوایی موضوع، مورد توجه و بهره برداری کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی قرار گرفت.

گفتنی است در برگزاری نوبت دوم این دوره آموزشی بیش از ۱۶۰ نفر از کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی حضور داشتند.

در حضور معاون وزیر راه و شهرسازی صورت گرفت؛

معرفی دکتر امیر بخشی‌زاده به عنوان مدیرکل اداره کل راه و شهرسازی استان آذربایجان‌شرقی

دکتر امیر بخشی‌زاده از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته راه و ساختمان بشمار می رود

با حضور مهندس ایمان اسلامیان معاون وزیر راه و شهرسازی، مهندس رحمتی معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار، نمایندگان مجلس شورای اسلامی و جمعی دیگر از مدیران، امیر بخشی‌زاده بعنوان مدیرکل اداره کل راه و شهرسازی استان اذربایجان شرقی معرفی شد.

معاون هماهنگی امور عمرانی استاندار آذربایجان‌شرقی در این مراسم با اشاره به گستردگی وظایف حوزه راه وشهرسازی در استان گفت : همه دستگاه‌های مسئول در استان با تعامل و همفکری همدیگر باید ماموریت‌های این وزارتخانه را اجرایی و عملیاتی نمایند .

مهندس رحمتی همچنین از مدیرکل جدید این اداره کل خواست تا با استفاده حداکثری از تمام ظرفیت‌های داخلی و تعامل با دستگاه‌های ملی، ضمن تحرک‌بخشی به ادارات تابعه وزارت راه و شهرسازی در استان، زمینه‌ساز تحولات مثبت در این حوزه باشد.

ایمان اسلامیان، معاون توسعه مدیریت و منابع انسانی وزارت راه و شهرسازی هم با معرفی امیر بخشی‌زاده به‌عنوان مدیرکل جدید اداره کل راه و شهرسازی آذربایجان‌شرقی، گفت: با توجه به کمبود شدید منابع مالی، بدون نگاه فرابخشی و حاکمیتی به موضوعات و مسائل این وزارتخانه، امکان موفقیت وجود ندارد.

شایان ذکر است دکتر امیر بخشی‌زاده از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته راه و ساختمان بشمار می رود.

برای آقای دکتر امیر بخشی زاده در مسئولیت جدید موفقیت و سربلندی آرزو می‌کنیم.

موفقیتی دیگر برای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

دکتر ابوالفضل رنجبر به عنوان عضو شورای مرکزی سازمان مهندسی معدن منصوب شد

دکتر ابوالفضل رنجبر از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته راه و ساختمان بشمار می رود

رضا محتشمی‌پور معاون معادن و فرآوری مواد وزیر صنعت، معدن و تجارت طی حکمی دکتر ابوالفضل رنجبر را به عنوان عضو شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن منصوب کرد.

دکتر ابوالفضل رنجبر از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته راه و ساختمان بشمار می رود.

آقای مهندس ابوالفضل رنجبر در شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی معدن موفقیت و سربلندی آرزو می‌کنیم.

دکتر شهنام اشتری به عنوان مدیر کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان‌شرقی منصوب شد

طی حکمی از سوی معاون رئیس جمهور و رئیس سازمان حفاظت محیط زیست، دکتر شهنام اشتری به عنوان مدیر کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان‌شرقی منصوب شد.

در حکم مهندس علی سلاجقه خطاب به مدیر کل حفاظت محیط زیست استان آذربایجان‌شرقی آمده است:

«امید است با اتکال به خداوند متعال و اهتمام به عدالت محوری، روحیه انقلابی، مردم داری، پاکدستی و فساد ستیزی، قانون مداری، مفاد عهدنامه مدیران دولت مردمی و تعامل با سایر همکاران در تحقق اهداف سازمان مجدانه بکوشید.

توفیقات سرکارعالی در انجام وظایف محوله، خدمت رسانی به مردم، تحقق آرمان‌های نظام اسلامی و به ویژه بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی را از درگاه خداوند متعال خواستارم.»

دکتر شهنام اشتری پیش از این ریاست اداره حفاظت محیط زیست شهرستان تبریز را بر عهده داشت.

شایان ذکر است که دکتر شهنام اشتری از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته کشاورزی و منابع طبیعی بشمار می‌رود.

برای آقای دکتر شهنام اشتری در مسئولیت جدید موفقیت و سربلندی آرزو می کنیم.

مهندس سعید پناهی به عنوان مدیر عامل شرکت خودروسازان دیزلی آذربایجان منصوب شد

● مهندس سعید پناهی از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی در رشته امور وسائط نقلیه موتوری زمینی بشمار می‌رود

مهندس سعید پناهی به عنوان مدیر عامل شرکت خودروسازان دیزلی آذربایجان وابسته به گروه صنعتی تراکتورسازی ایران منصوب شد.

مهندس سعید پناهی پیش از این مسئولیت مدیریت عامل شرکت مجتمع فولاد آذرآبادگان ارس را بر عهده داشت.

مهندس پناهی مدیرعامل شرکت هسکو اراک، عضویت در هیئت مدیره شرکت هپکو، مدیرعاملی شرکت آران نیرو و معاونت اجرایی شرکت سمتکو را درکارنامه کاری خود دارد.

شایان ذکر است که مهندس سعید پناهی از اعضای کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته امور وسائط نقلیه موتوری زمینی بشمار می‌رود.

برای آقای مهندس سعید پناهی در مسئولیت جدید موفقیت و سربلندی آرزو می‌کنیم.

نماینده استان‌های آذربایجان‌شرقی و زنجان به عنوان رئیس کمیسیون تعرفه‌ها، امور اداری و مالی شورای عالی کارشناسان رسمی کشور انتخاب شد

پس از برگزاری موفقیت آمیز پنجمین دوره انتخابات شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری، با تشکیل جلسات گوناگون و انجام همفکری‌های لازم، انتخابات کمیسیون‌های داخلی آن نیز برگزار شد.

به گزارش روابط عمومی کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی، علاوه بر دیدار با وزیر دادگستری، اخیراً تحرکات دیگری در سطح هیئت رئیسه شورای عالی از لحاظ تعیین نحوه فعالیت در حوزه‌های مختلف شکل گرفت.

بر اساس این گزارش، از مدت زمان استقرار هیئت رئیسه جدید در شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری اقدامات متعدد به ویژه در ارتباط با تشکیل کمیسیون‌های مختلف و تشکیل جلسات کارشناسی و سازماندهی برنامه‌های اجرایی تشکیل گردیده است.

دکتر علی اکبر بالاگر بر اساس انتخابات داخلی شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری کشور، ریاست کمیسیون تعرفه‌ها،

امور اداری و مالی را بر عهده داشته و در کمیسیون آموزش و کمیسیون روابط عمومی و انتشارات نیز فعالیت خواهد داشت.

شایان ذکر است که دکتر علی اکبر بالاگر با جلب اعتماد کارشناسان رسمی دادگستری و کسب رای حداکثری، نماینده استان‌های آذربایجان شرقی و زنجان در شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری کشور محسوب می‌شود.

اعضای هیئت رئیسه دوره جدید شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری امیدوارند که در مدت ماموریت چهار ساله خود فعالیت‌های نتیجه بخش و سازنده داشته و بتوانند رضایت کارشناسان رسمی دادگستری را در سراسر کشور جلب نمایند.

مهندس سعید خیراندیش به عنوان رییس اداره جهاد کشاورزی شهرستان مراغه منصوب شد

مراسم تکریم و معارفه مهندس سعید خیر اندیش به عنوان رییس اداره جهاد کشاورزی شهرستان مراغه برگزار شد.

داود اسدیان فرماندار ویژه شهرستان مراغه در این مراسم گفت: جهاد کشاورزی یکی از ادارات حیاتی شهرستان مراغه است که وظیفه سنگینی عهده‌دار بوده و به صورت مستقیم با امنیت غذایی مردم سرکار دارد.

وی افزود: حوزه جهادکشاورزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است و خوشبختانه شهرستان مراغه در تولید برخی محصولات کشاورزی رتبه نخست را در سطح استان دارد و این تنها با زحمات مجموعه همکاران جهادکشاورزی شهرستان بوده است.

فرماندار ویژه شهرستان مراغه تصریح کرد: تغییرات مدیریتی با هدف استفاده از ظرفیت و فکر جدید انجام می‌شود و از مسئول جدید انتظار داریم کارهای جامانده را به نفع شهرستان مراغه به اتمام برساند.

گفتنی است مهندس سعید خیراندیش از کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در رشته کشاورزی و منابع طبیعی بشمار می رود.

برای آقای مهندس خیر اندیش در مسئولیت جدید موفقیت و سربلندی آرزو می‌کنیم.

عضو کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

ارزش و اعتبار کارشناس رسمی دادگستری در سطح عالی‌ترین مقام در تشکیلات قضایی است

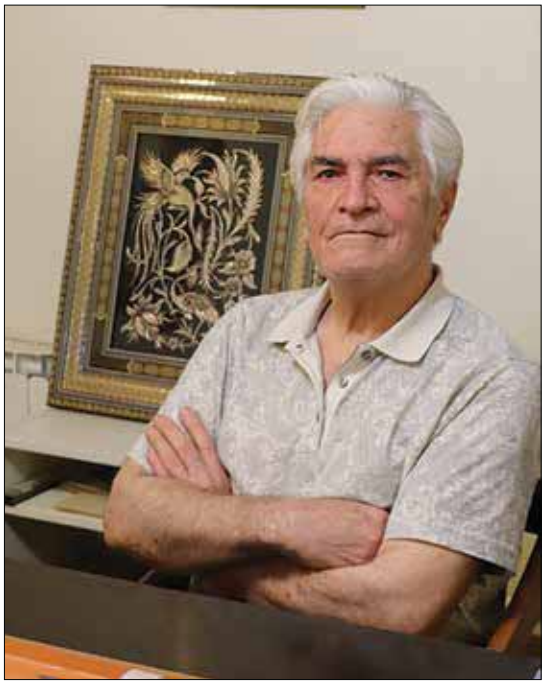

اشاره:
مهندس حبیب اله عجمی عضو برجسته و پیشکسوت کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی که سالهاست در موقعیت‌های مختلف مدیریتی و علمی و عملی و به عنوان کارشناس رسمی دادگستری به جامعه خدمات ارائه می دهند، در بعد از ظهر یک روز گرم تابستانی دعوت ما را برای انجام گفت‌و گو پذیرفتند و به سئوالات خبرنگار ما پاسخ دادند که خلاصه اظهارات ایشان را به خوانندگان گرامی مجله آذر کارشناس تقدیم می‌کنیم:

به عنوان اولین سئوال خودتان را به طور کامل معرفی بفرمائید.

حبیب اله عجمی هستم فرزند محمد علی، متولد ۱۳۲۳/۰۲/۱۹ و به نظر خودم دارای تعهد و وجدان کاری. در فاصله سال‌های ۱۳۴۰ الی ۱۳۴۴ در دانشکده فنی دانشگاه تبریز (دوره چهارم) تحصیل و در رشته راه و ساختمان مدرک تحصیلی فوق لیسانس (کارشناسی ارشد) کسب کرده ام و کسب معدل ۱۶/۸۱ در مقطع کارشناسی ارشد و موفقیت تحصیلی را برای خود افتخار می دانم. ازدواجم در سال ۱۳۵۰ صورت گرفت و حاصل آن دو فرزند دختر است که در عرصه تحصیل و زندگی به موفقیت‌های شایانی رسیده اند. در تمام دوره‌ها به ویژه در دوره دانشجویی فعال بودم و در فاصله سال‌های ۴۸ و ۴۹ جزوه ای برای تدریس در حوزه نقشه‌برداری تهیه کردم و وزارت آموزش و پرورش آن جزوه را تائید کرد که قابل تدریس در کلیه آموزشکده‌های کشور است. اگر به چاپ آن اقدام می‌کردم، می‌توانست به عنوان کتاب و اثر علمی و فرهنگی از من یادگار بماند. گفتنی است که اینجانب در تشکیل اولین دوره هیئت مدیره کانون کارشناسان دادگستری استان آذربایجان‌شرقی منتخب هیئت مدیره شدم و در استمرار فعالیت‌های آن نقش داشته و در دوره‌های متعدد عضو و نائب رئیس هیئت مدیره و رئیس هیئت مدیره بوده‌ام.

فعالیت‌های شغلی و اقتصادی جنابعالی در چه زمینه‌هایی بوده است؟

بر این باورم که از فعالیت‌های شغلی و اقتصادی برای ثروت اندوزی از حرفه خود استفاده خوبی نداشتم و زندگی خود را با درآمد محدود و حقوق دولتی مدیریت کرده ام. البته جهت جبران مافات و گذران زندگی در موسسات مختلف به ویژه بانک‌ها و شهرداری تبریز به عنوان مشاور فنی و کارشناس ارزیابی املاک به فعالیت پرداخته ام. البته شایان ذکر است اهل تفاخر و تشریفات نیستم و سال‌هاست که به طور ساده زندگی می‌کنم و حتی با وجود بیش از ۵۶ سال مهندسی، کیفیت خودرو مورد استفاده خود را در چند سال اخیر بهبود بخشیده ام.

اگر امکان پذیر باشد، بگوئید تا به حال چه مسئولیت‌هایی در سازمان‌های مختلف بر عهده داشتید؟

اولین وظیفه‌ام در کادر فنی وزارت کشور کارشناس؛ معاونت، سرپرست و دومین آن کارشناس امور راه سازی و پل سازی و رئیس اداره امور اجرایی اداره کل راه و ترابری استان آذربایجان‌شرقی و آخرین آن نیز در سال ۱۳۵۸بود که پس از انتصابم به مدیریت کل راه و ترابری مازندران به میل خود مستعفی گردیدم. علاوه بر موارد فوق، فعالیت‌های متعدد در شهرداری تبریز از جمله مشاور فنی، مشاور در آب و فاضلاب در زمان مدیر عاملی مهندس پشمینه و از اول سال ۱۳۵۶ کارشناس رسمی دادگستری که در این رابطه و در این مدت ۴۵ سال کارشناسی مفتخرم بیش از دو یا سه مورد، شکایتی از من نشده و هیچیک به دادگاه انتظامی کانون ارجاع نگردیده. از سال ۱۳۴۸ به صورت حق التدریس در آموزشکده‌های فنی ارومیه و انستیتو آب و خاک آنجا و سپس در تبریز فعالیت داشتم و در نهایت استخدام رسمی گردیدم و با تصویب

کارشناسان باید بازوی توانا و قدرتمند برای مقامات قضایی باشند و در پرونده‌هایی که مربوط به امور فنی و مهندسی است با ابراز نظر شفاف و روشن و منجز، معلومات لازم در پرونده‌های دادگاه‌ها را تکمیل نمایند

مرکز گزینش استاد وزارت علوم و آموزش عالی به عضویت هیئت علمی درآمدم و با سمت مربی در سال ۱۳۷۷ بازنشسته شدم.

چه زمینه‌هایی حضور جنابعالی را در عرصه کارشناسی رسمی دادگستری فراهم کرد؟

پیوستنم به جرگه کارشناسی رسمی دادگستری در وهله اول برای خاطر ترمیم و بهبود شرایط اقتصادی زندگیم بود، ولی بعداً درک کردم حفظ حقوق مردم سخت است و تشخیص حق بسیار دشوار، از مرحوم آقای دکتر ابوالفتحی قاضی وقت (که اشراف کامل به خانواده ام داشت) درخواست کردم کارشناسی به من ارجاع نشود. ایشان با توجه به شناختی که نسبت به بنده داشتند مرا متقاعد کردند به عنوان کارشناس رسمی دادگستری فعال باشم. اینجانب مفتخرم در کمال صداقت و امانتداری حدود ۴۵ سال در خدمت گذاری به همشهری‌هایم توفیق یافته ام.

اصولاً تعریف جنابعالی از مفهوم کارشناس رسمی دادگستری چیست؟

از نظر من کارشناسی جزو علوم نظری است (مثل پزشکی). به این دلیل، تشخیص کارشناس در امر ارجاع شده را بسیار مشکل و با اهمیت می دانم. کارشناسان باید بازوی توانا و قدرتمند برای مقامات قضایی باشند و در پرونده‌هایی که مربوط به امور فنی و مهندسی است با ابراز نظر شفاف و روشن و منجز، معلومات لازم در پرونده‌های دادگاه‌ها را تکمیل نمایند. از اینجاست که ارزش و اعتبار کارشناس رسمی دادگستری در اغلب پرونده‌ها در سطح عالی‌ترین مقام در تشکیلات قضایی است، به طوری که محصول نظریه قاطع و دقیق کارشناس رسمی به صدور رای توسط مقام عالی قضایی می انجامد.

کارشناسان رسمی دادگستری باید از چه ویژگی‌های متمایز و برجسته برخوردار باشند؟

ویژگی‌های مورد نظر را به صورت زیر درک می نمایم:

۱) به قول یکی از بزرگان عالم، صحت گفتار و کردار و پندار،

۲) داشتن سواد علمی و تجربه عملی کافی در رشته مرتبط،

۳) اخلاق و رفتار نیکو و کسب وجاهت در بین همکاران خود،

۴) سعی وافر برای تعیین حقوق حقه طرفین دعوی و در صورت امکان کسب رضایت طرفین.

نباید فراموش کرد شخصیت یک کارشناس رسمی دادگستری به عنوان الگو و نمونه در جامعه مورد انتظار است.

اساساً نقش کارشناسان رسمی دادگستری را در حل و فصل مشکلات حقوقی مردم جامعه چگونه ارزیابی می نمائید ؟

در دوره حاضر ضرورت تخصص علمی و عملی در زمینه‌های مختلف افزایش یافته است. برای قضات محترم به علت کثرت پرونده‌های تخصصی غیر حقوقی امکان مطالعه و تشخیص فنی وجود ندارد و به ناچار بررسی فنی و تخصصی پرونده‌ها به کارشناسان رسمی ارجاع می‌شود. همین ضرورت‌هاست که نیاز جامعه به نقش کارشناسان رسمی دادگستری

پیام فیدیک

مهندسان بیشترین سهم را در دستیابی به کیفیت زیست کنونی، که از آن بهره مند هستیم ؛ داشته اند. آب پاکیزه و سالم، سیستم ترابری کارآمد، مهار شدن مخاطرات سیل و طغیان‌ها، مدیریت مواد زائد، ساختمان‌های مقاوم در برابر زلزله، طرح‌های تولید و توزیع نیروی برق و نظائر آنها، همه دستاوردهای مهندسانند، اما اغلب در گمنامی واقعی به انجام رسیده اند. ما مهندسان - وتنها ما - در این باره مقصریم، زیرا نخواسته ایم و یا غفلت کرده‌ایم که به ازای این فضائل، کسب اعتبار کنیم. این کوتاهی را چگونه باید جبران کرد؟

گام نخست: باید وظیفه خود را به خوبی انجام دهیم وآن را با هیجان به دنیا بازگو کنیم. بگذار مردم، دنیایی بدون مهندسی، «این عنصر خلاقیت» را مجسم کنند ، دنیایی بدون پل‌ها، ساختمان‌های بلند، آب پاکیزه و نیروی برق، ارتباطات و ترابری سریع، بدین سان ، کارهای سترگ ما در چشم اندازی شایسته قرار می گیرند. در آن موقع، ما باید از افزودن پیشوند "مهندس" به اسم خود، همانطور که برخی از همکاران، در اروپا و آمریکای لاتین عمل می کنند، به وضوح نشان دهیم که "به حرفه خود مباهات می کنیم."

گام دوم : ما باید خواستار آن باشیم که خدمات ما بر مبنای عملکرد، ارج نهاده شوند و مثل یک کالا مورد خرید و فروش قرار نگیرند. اگر قدر و منزلت حرفه ما با سایر حرفه‌های عملی، همانند پزشکی همسنگ نباشد، بهترین مغزهای تعلیم یافته، مهندسی مشاور را انتخاب نخواهند کرد.

تامین آینده : بگذار از سایه گمنامی بدر آییم و سرکردگی چالش‌ها برای رویارویی با دنیای قرن بیست و یکم را به عهده گیریم. ما باید بانگ توانمند دفاع از امر حفظ و کاربرد خردمندانه منابع موجود باشیم. بگذار از حرف زدن با خودمان در گذریم و با کسانی که می‌توانند پندار ما را تقویت کنند، ارتباط برقرار کنیم ، صدای ما شنیده نخواهد شد مگر اینکه پا از میان جمعیت تماشاگر بیرون نهیم و به روی صحنه بیائیم .

حرفه ناپیدا، قدمی به پیش بگذار و از تاریکی به در آی

ویلیام - د- لوئیز - رئیس فیدیک

برگردان به فارسی : شادروان مهدی قالیبافیان

و نظریات عالمانه و قاطعانه آنها در کلیه زمینه‌های حقوقی، جزایی و کیفری را روز به روز بیشتر می‌کند.

از دوران فعالیت کارشناسی خود خاطراتی را برای ما بازگو نمائید.

به طوری که گفته شد زمانی بسیار طولانی در شهرداری تبریز به عنوان مشاور فنی و کارشناس ارزیابی املاک و مستغلات انجام وظیفه نموده ام. برای تخریب و ایجاد مسیر میدان حکومتی بازار تبریز بر خلاف میل باطنی من از طریق شهردار محترم تبریز آقای مهندس میر طاهر موسوی ارزیاب ۱۰۰ مورد املاک و مستغلات تجاری به نمایندگی از طرف شهرداری منتخب شده و ارزیابی هر صد مورد یکجا تقدیم شهرداری شد. بلافاصله آقای مهندس درویش‌زاده به شهرداری تبریز منصوب گردیدند. به ایشان القاء کردند کارشناسان به صورت کلان رشوه گرفته و ارزیابی‌ها را عملی کرده‌اند. چون آقای مهندس درویش زاده از صنایع خود کفایی سپاه بودند، شناختی از اینجانب نداشتند. گذشت زمان معرف اینجانب به ایشان شد، به طوری که بعد از زمان خیلی کوتاه کارشناس مورد اعتماد ایشان گردیدم.

کارشناسان رسمی دادگستری برای انجام وظایف خود به عنوان یک رسالت اجتماعی با چه مشکلاتی مواجه هستند؟

یکی از مشکلات را باید در قانون کارشناسان رسمی دادگستری جستجو کنیم. به نظر می‌رسد اگر کارشناس از لحاظ روحی و جسمی از حمایت و مصونیت بیشتری برخوردار شود، متاثر از آن با خیال راحت اظهار نظر خواهد کرد. دستمزد کارشناسان باید متناسب با شرایط موجود اقتصادی جامعه به صورت قابل قبولی ترفیع یابد و در این خصوص دریافت موردی مبلغ نباید در نظر گرفته شود. اضافه می نماید فرهنگ سازی و آگاهی دادن به مردم در مورد مراجعه به مقامات قضایی را از ضروریات جامعه تشخیص می دهم.

نظرتان در مورد کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی چیست؟

رویکرد مثبت و مبتنی بر تائید نسبت به عملکرد کانون دارم و گلایه‌های جدی ام هم جای خود دارد. در گذشته مدیران لایق و شایسته ای همچون آقای دکتر علی اکبر بالاگر و آقای مهندس عباس رنجبر در مصدر امور بودند و حالا هم از حضور و خدمات شخصیت‌های بزرگ و فرهیخته ای همچون مهندس محمد حسن محقق، مهندس محمد ساسانی، مهندس اکبر قرار خسروشاهی و سایر عزیزان به عنوان هیئت مدیره و ارکان کانون بهره مند هستیم.

به نظر جنابعالی برای بهبود فعالیت‌های کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در زمینه‌های مختلف کدام راهکارها می‌توانند مفید و نتیجه‌بخش باشند؟

تکریم و تجلیل از جایگاه کارشناسان رسمی دادگستری می تواند بسیار موثر و سازنده باشد. تشویق به موقع کارشناسان با عملکرد شایسته و تذکر به کارشناسان بی دقت و بی توجه بسیار ارزشمند خواهد بود. جبران حقوق حقه و اعمال کارهایی که انبساط خاطر کارشناسان را جلب کند نیز حائز اهمیت است. البته منظور از تجلیل مورد اشاره صرفاً توجه به جوانب اقتصادی موضوع نیست. در دوره گذشته آقای دکتر علی اکبر بالاگر برنامه‌های متنوعی برای تقدیر از پیشکسوتان ترتیب دادند و رضایت آنان جلب شد. فراموش نکنیم ارزش قائل شدن به همکاران به آنان از نظر شخصیتی جلا می دهد و زمینه‌های تخلف احتمالی را از بین می برد.

اگر کارشناس از لحاظ روحی و جسمی از حمایت و مصونیت بیشتری برخوردار شود، متاثر از آن با خیال راحت اظهار نظر خواهد کرد. دستمزد کارشناسان باید متناسب با شرایط موجود اقتصادی جامعه به صورت قابل قبولی ترفیع یابد و در این خصوص دریافت موردی مبلغ نباید در نظر گرفته شود

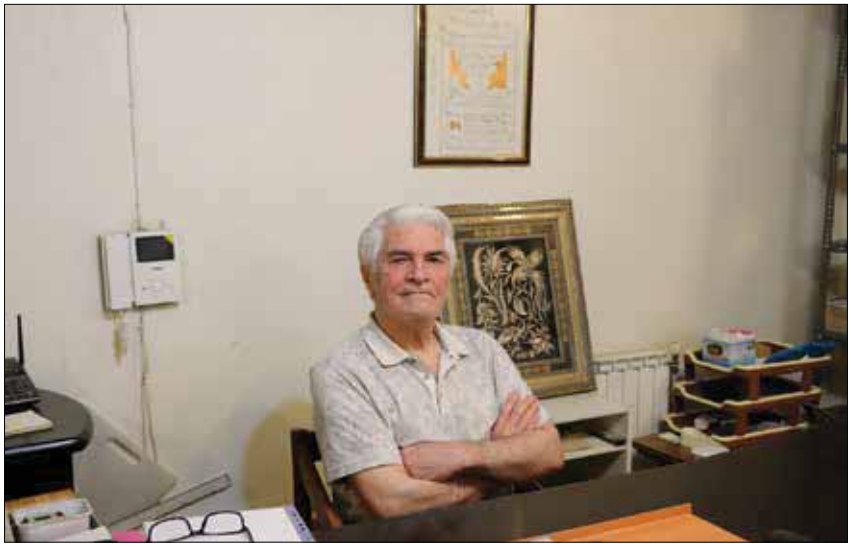

در خاتمه اگر مطلب دیگری به ذهن‌تان می‌رسد، از شنیدن آن خوشحال خواهیم شد.

فوق العاده خوشحال هستم ک یک برگ اظهار نظر چندین سال قبل یکی از آقایان مهندسین خارج از کشور را که مرحوم آقای دکتر قالیبافیان آن را ترجمه کرده تقدیم داشته، پس از درک مطلب از درون چنان ارزشی به آن مطلب قائلم که درخواست درج آن را در مجله آذرکارشناس می‌نمایم. در خاتمه از فرصت ایجاد ارتباط با همکاران خوشحالم و برای همگی آرزوی سلامتی و توفیق را دارم.

بازرس منتخب کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

نقش بازرس در بهبود خدمات کانون و جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی، بسیار مهم و تاثیر گذار است

اشاره:

آقای مهندس امیر عباس هریسچیان دارای مدرک تحصیلی کارشناسی ارشد در رشته مهندسی عمران که بیش از ۱۳ سال است در قالب هیئت رئیسه و کارشناس در رشته راه و ساختمان به تشکیلات قضایی دادگستری و سایر بخش‌های حقوقی و حقیقی موجود در سطح منطقه خدمات کارشناسی ارائه می دهد و در حال حاضر نیز به عنوان بازرس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی محسوب می‌شود، در گفت و گوی صمیمانه به سئوالات خبر نگار ما پاسخ داده که مشروح گزارش آن ذیلاً به خوانندگان محترم مجله آذرکارشناس تقدیم می‌شود:

مقوله بازرسی در کانون، بر اساس اختیارات قانونی که به موجب ماده‌های ۲۰ و ۵۰ قانون کارشناسان رسمی دادگستری و آئین‌نامه اجرائی آن به بازرسان محول شده است، انجام می گیرد

به عنوان اولین سئوال خودتان را به طور کامل معرفی و بفرمائید در چه زمینه‌هایی به فعالیت در سطح جامعه مشغول هستید؟

سال ۱۳۵۳ در تبریز متولد شدم و از سال ۱۳۸۸ کارشناس رسمی دادگستری در رشته راه و ساختمان می باشم. مدرک کارشناسی خود را در رشته مهندسی عمران و کارشناسی ارشد را در رشته مهندسی عمران گرایش ژئوتکنیک (خاک و پی) اخذ نموده و عضو پایه ارشد طراحی، نظارت و اجرا از سازمان نظام مهندسی ساختمان استان آذربایجان‌شرقی می باشم. فعالیت مهندسی خود را از سال ۱۳۷۷ در زمینه طراحی و نظارت ساختمان، مدیرعامل یک شرکت ساختمانی که از سال ۸۰ پیمانکاری و اجرای پروژه‌های عمرانی و دولتی را انجام می‌دهد، آغاز نموده‌ام. سازنده و مجری حقیقی بالغ بر ۲۰ هزار مترمربع از ساختمان‌های مسکونی در مناطق ۱ و۲ و ۵ شهرداری تبریز را عهده‌دار بوده ام. در سال‌های اخیر به عنوان عضو هیئت رئیسه و در حال حاضر نیز به عنوان رئیس هیئت رئیسه گروه ۶ راه و ساختمان و دادیار دادسرای انتظامی و بازرس کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی، خدمتگزار همکاران و کارشناسان محترم عضو کانون استان هستم.

فعالیت بازرسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بر روی چه محورهایی استوار است؟

فعالیت بازرسان کانون به موجب اختیاراتی که در مادتین ۲۰ و ۵۰ قانون کارشناسان رسمی دادگستری و آئین نامه اجرائی آن به بازرسان داده شده است، نظارت بر عملیات و امور اجرائی کانون، بررسی و رسیدگی به صورت‌های مالی مصوب هیئت مدیره و دفاتر و اسناد و مدارک و اطلاعات مورد نیاز و گزارش به مجمع عمومی کانون استان می‌باشد.

ارزیابی جنابعالی از نقش بازرس در بهبود خدمات کانون‌های کارشناسان رسمی دادگستری چیست؟

با توجه به نقش نظارتی بازرسان در جهت انطباق عملیات و امورات اجرائی کانون‌ها با قانون کارشناسان رسمی دادگستری، بدیهی است نقش بازرس در بهبود خدمات کانون و جلوگیری از هرگونه انحراف احتمالی از رسالت و اهداف تعریف شده کانون، بسیار مهم و تاثیر گذار است.

ممنون خواهیم شد که روش‌های مختلف بازرسی در کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی توضیح داده شود.

بازرسی در کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی از طریق

بررسی صورت‌های مالی و اسناد حسابداری، وضعیت حساب‌های بانکی، بودجه پیشنهادی و مقایسه آن با بودجه مصوب سال قبل، فهرست کلیه کارهای ارجاعی از طریق اتوماسیون کانون، لیست کارشناسان دارای تمدید و بدون تمدید پروانه، قراردادهای منعقده خرید کالا و خدمات، پرونده‌های ارجاعی به دادسرا و دادگاه انتظامی کانون و نتایج اقدامات صورت گرفته آنها به انضمام بررسی مدارک و مستنداتی که در جریان رسیدگی حسب مورد، نیاز به ارائه آن باشد.

آیا مقوله بازرسی در کانون کارشناسان رسمی دادگستری صرفاً معطوف به عملکرد هیئت مدیره است یا اینکه فعالیت کارشناسان را نیز شامل می‌شود؟

مقوله بازرسی در کانون، بر اساس اختیارات قانونی که به موجب ماده‌های ۲۰ و ۵۰ قانون کارشناسان رسمی دادگستری و آئین نامه اجرائی آن به بازرسان محول شده است، انجام می گیرد.

نحوه تعاملات بازرسان کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی با سایر نهادهای نظارتی در داخل کانون و یا بیرون از آن چگونه است؟

بازرسان کانون در جهت نیل به وظایف قانونی خود و به لحاظ ارتقاء کیفیت و حصول به نتیجه مطلوب، در صورت نیاز آماده تعامل با نهادهای نظارتی در داخل و خارج کانون وفق مقررات حاکم و در چارچوب قانون کارشناسان رسمی دادگستری هستند.

خدمات مسئولانه و دلسوزانه بازرسان تا چه اندازه می‌تواند در تامین انتظارات متقاضیان خدمات کارشناسی در سطح جامعه مفید و موثر باشد؟

بدیهی است خدمات بازرسان با نقش نظارتی مسئولانه، در کنار هیئت مدیره محترم کانون، کمک‌های شایانی در جهت کاهش و حداقل رساندن خطاهای مدیریتی و خدماتی می نماید که طبیعتاً رضایت مندی و ارتقاء سطح خدمات کارشناسی در جامعه را به دنبال خواهد داشت.

به نظر جنابعالی کدام راهکارها می‌توانند در جهت بهبود امور کارشناسی در سطح استان آذربایجان‌شرقی و جلب رضایت حداکثری کارشناسان قابل اجرا و نتیجه بخش باشند؟

در این خصوص برای جلب نظر قضات محترم و دیگر متقاضیان امر کارشناسی و به لحاظ افزایش توانمندی‌های کانون، آموزش‌های مستمر علمی و حقوقی مرتبط با هر رشته کارشناسی ضروری و موثر به نظر می رسد تا همکاران محترم در هر رشته با تسلط کامل بر اوضاع فنی و حقوقی موضوع، اقدام به تهیه گزارش کارشناسی نمایند تا ضمن افزایش کیفیت گزارش‌ها و تامین خواسته قضات محترم و سایر متقاضیان، شکایت‌های انتظامی نیز با تسلط کارشناسان محترم به جوانب امر، به کمترین میزان برسد.

تعامل و ارتباط سازنده و مفید با ارگان‌ها و سازمان‌های متقاضی امر و ارائه خدمات کارشناسی با کیفیت مطلوب و در موعد مقرر نیز، از اهمیت ویژه ای برخوردار است.

موضوع حق‌الزحمه کارشناسی از دیگر موارد با اهمیت می‌باشد. تعرفه دستمزد مصوب ریاست محترم قوه قضائیه اغلب موارد توسط مراجع محترم قضائی به استناد ماده ۲۶۴ قانون آئین دادرسی مدنی رعایت نمی‌شود و حجم کار کارشناسی متناسب با حق الزحمه تعیین شده توسط دادگاه نمی‌باشد و از طرفی تعرفه دستمزد مصوب ۹۸/۱۲/۲۶ و حداقل دستمزد تعیین شده در این تعرفه دیگر متناسب با افزایش هزینه‌ها و تورم موجود نبوده و تعدیل تعرفه دستمزد کنونی و بازبینی تمام موارد آن ضروری می‌باشد چرا که دریافت حق‌الزحمه متناسب با حجم کار کارشناسی ضمن حفظ جایگاه و منزلت کارشناس، باعث افزایش چشمگیر انگیزه و کیفیت گزارش‌های کارشناسی شده و زمینه تخلفات احتمالی در خصوص حق الزحمه را از بین خواهد برد.

تعرفه دستمزد مصوب ۹۸/۱۲/۲۶ و حداقل دستمزد تعیین شده در این تعرفه دیگر متناسب با افزایش هزینه‌ها و تورم موجود نبوده و تعدیل تعرفه دستمزد کنونی و بازبینی تمام موارد آن ضروری می‌باشد

درخاتمه اگر مطلب دیگری به ذهن‌تان می رسد، از شنیدن آن خوشحال خواهیم شد .

عرض دیگری ندارم. آرزوی سلامتی، آرامش خاطر و سفره‌ای پر برکت برای یکایک همکاران و کارشناسان محترم کانون استان آذربایجان‌شرقی از خداوند متعال مسئلت دارم.

رئیس دفتر کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی:

در سال ۱۴۰۰ حدود پنج هزار گزارش کارشناسی با تائید هیئت رئیسه گروه‌ها ارسال کرده‌ام

اشاره:
آقای سعید صادق ترکی که از همکاران جوان، پر انرژی و کاربلد کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی بشمار می‌رود و همواره با متانت و در عین حال نظم مورد انتظار به انجام وظیفه می پردازد و به عنوان رئیس دفتر کانون انصافاً مسئولیت‌های مهم مشاوره‌ای و اجرایی بر دوش اوست، در گفت وگوی صمیمانه به سئولات خبرنگار ما در حوزه‌های مختلف پاسخ داده است که مشروح گزارش آن از نظر گرامی خوانندگان محترم مجله آذرکارشناس می‌گذرد:

به عنوان اولین سئوال، می خواستیم از سابقه فعالیت خود در کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی برای مخاطبان مجله آذرکارشناس صحبت نمائید.

بنده در فروردین ماه ۱۳۹۰ بعد از پایان خدمت مقدس سربازی به استخدام کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی درآمده و بلافاصله در واحد امور اداری کانون مشغول به فعالیت شدم. بعد از ۸ سال فعالیت در قسمت امور اداری بعنوان کارشناس اداری با حکم رئیس وقت کانون جناب آقای دکتر علی اکبر بالاگر در فروردین ماه ۱۳۹۸ به عنوان مسئول دفتر کانون منصوب گردیده ام.

فعالیت‌های متنوع دفتر کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی کدام محورهای اساسی را شامل می‌شود؟

با توجه به ارتباط گسترده کانون با ادارات دولتی، نهادها، شرکت‌ها و... جهت استفاده از خدمات کارشناسی کارشناسان، بیشترین محوریت ایجاد روابط برون سازمانی فی مابین کانون و ادارات در جهت استفاده از تجارت کارشناسان و نظریات کارشناسی بر عهده دفتر کانون است.

یکی از فعالیت اساسی دفتر کانون کارشناسان رسمی دادگستری بررسی و ارسال نظریه‌های کارشناسی است، این اقدام چه مکانیسمی دارد ؟

در اوایل شروع بیماری کرونا با توجه به مراجعات حضوری متقاضیان جهت درخواست کارشناسی و عدم امکان حضور اشخاص بنا به تصمیمات، سیستم مکانیزه معرفی کارشناس در قالب سامانه جامع آنلاین کارشناسان راه اندازی گردید تا حضور متقاضی به حداقل برسد و کارشناسان و اربابان رجوع بتوانند از راه دور کلیه درخواست‌های خود را از این طریق ارسال نمایند. در خصوص سیستم مکانیزه کانون به طور مختصر عرض نمایم که متقاضیان با رمز عبور و پسورد اختصاص داده شده از طریق سیستم اتوماسیون به سامانه جامع وارد و درخواست کارشناسی خود را ارسال می نمایند. سپس درخواست توسط مسئول معرفی کارشناس تائید و جهت پرداخت علی الحساب و ارجاع به درگاه به کارتابل متقاضی عودت داده می‌شود. بعد از پرداخت علی الحساب توسط متقاضی موضوع جهت معرفی کارشناس ارجاع و نهایت ظرف مدت ۲۴ ساعت کارشناس مورد درخواست معرفی و ابلاغیه کارشناس صادر می گردد. در ابلاغیه کارشناس به کارشناس مربوطه مهلت داده می‌شود تا در موعد مقرر نسبت به ارائه نظریه کارشناسی از طریق سیستم اتوماسیون اقدام نماید. بعد از ارسال نظریه توسط کارشناس موضوع مجدداً از لحاظ تائید حق الزحمه کارشناسی و بررسی ماهیت گزارش کارشناسی به هیئت رئیسه گروه ارسال می‌شود تا ظرف مدت ۲۴ ساعت نسبت به بررسی و عودت نظریه اقدام گردد. سپس نظریه کارشناسی جهت تسویه حساب از بابت حق الزحمه کارشناسی به حسابداری کانون ارجاع می گردد تا نسبت به ارسال گزارش کارشناسی از طریق پست و یا شبکه دولت اقدام نماید.

عملکرد دفتر کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی در سال ۱۴۰۰ را اعلام فرمائید.

دفتر کانون با وجود شرایط سخت کرونایی در سال ۱۴۰۰ به صورت تمام وقت بدون هیچ وقفه ای به فعالیت ذاتی خود از جمله تنظیم ملاقات و برنامه‌های رئیس کانون با ادارات، ارگان‌ها، نهادها، شرکت‌های خصوصی و . . . تنظیم و ابلاغ مصوبات هیئت مدیره، پیگیری نامه‌ها و مصوبات، ارتباط برون سازمانی، تنظیم جلسات هیئت رئیسه گروه‌های کارشناسی و ... ادامه داده است. ضمناً با توجه به اینکه مسئولیت حفاظت و حراست از گزارشات کارشناسی واصله از کارشناسی‌های ارجاعی هم به عهده اینجانب واگذار گردیده است، لذا در سال ۱۴۰۰ حدود پنج هزار گزارش کارشناسی با تائید هیئت رئیسه گروه‌ها ارسال کرده‌ام.

به عنوان سئوال آخر از شنیدن احساس تان نسبت به عضویت در خانواده کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان‌شرقی خوشحال خواهیم شد.

بنده همانطوری که در اوایل صحبتم عرض نمودم، بلافاصله بعد از اتمام خدمت سربازی به استخدام کانون در آمده و شروع به فعالیت اجتماعی نمودم. به زبانی ساده تر، در کانون بزرگ شده ام و کانون را خانه اول خود می دانم و خوشحالم که به عنوان یکی از اعضای کانون و در شادی‌ها و غم‌ها در کنار خواهران و برادرانم زندگی می‌کنم.

نحوه تشخیص نوع اراضی از نظر فقها و قوانین جاری

قسمت اول

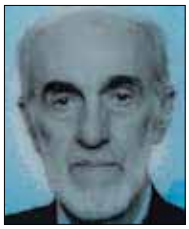

محمد ثابتی
مشاور حقوقی شورای عالی کارشناسان رسمی دادگستری

قانون مدنی در ماده ۲۷ ضمن بیان حکم مباحات و املاکی که ملک اشخاص نمی‌باشد، زمین موات را تعریف کرده... مباحات نامیده می‌شود، مثل اراضی موات، یعنی زمین‌هایی که معطل افتاده و آبادی و کشت و زرع در آنها نباشد

با توجه به اهمیت فوق العاده موضوع تشخیص نوع زمین و تمیز زمین موات از بایر و بایر از دایر، هر قدر در این مورد تحقیق و بررسی کنیم و مقاله و رساله نوشته شود کافی نیست و باید اذعان کرد در این زمینه کار کمی صورت گرفته و در مورد تشخیص اراضی ابهامات زیادی وجود دارد و سخت‌ترین و حساس‌ترین کار کارشناسی است.

این مقاله مختصری به تعاریف زمین‌های مختلف شهری و غیرشهری و احکام آنها که برای تشخیص کاربرد دارد پرداخته و نیاز به بررسی و تحقیق طولانی و عمیق دارد، ان شاء الله بابی باشد برای ورود صاحب نظران در این مباحث و تهیه و انتشار مقالات لازم.

اگر تمام تعاریف زمین و اقسام آن را در شرع مقدس اسلام و کتب فقهی و قوانین بررسی کنیم در یک جمعبندی، از کتب فقهی فقها، تقسیمات زمین به اعتبارات مختلف را بشرح ذیل بدست می آوریم:

تقسیمات زمین بر اساس عکس العمل مالکان در پذیرش دعوت اسلام.

تقسیمات زمین بر اساس نحوه فتح ممالک به دست مسلمین.

تقسیمات زمین بر اساس شرایط مذهبی حاکم بر آن.

تقسیمات زمین بر اساس نوع آبادانی و استفاده از آن.

تقسمات زمین بر اساس نحوه مالکیت.

برخی از این تقسیمات مربوط به صدر اسلام است و انواع و احکام آنها در کتب فقهی بیان شده است و در حال حاضر از لحاظ عملی زمینه اجرایی ندارد. مانند اراضی مفتوح العنوه، اراضی فیء، اراضی خراجی و نظایر آن.

امّا آنچه در اجرا مورد عمل برای کارشناسی باشد تعاریف و احکام قانونی است، که البته بعد از پیروزی انقلاب اسلامی اکثراً برگرفته از تعاریف و احکام شرعی است.

در قوانین جاری این تقسیم بندی تلفیقی است از تعاریف شرعی و قانونی که در فرازهای زیر به چشم می خورد:

۱ – زمین بایر از اصل یا موات بالاصاله.

۲ – زمین بایر عارضی یا موات بالعارض

۳ – زمین آباد از اصل یا محیاه بالاصاله

۴ – زمین آباد عارضی یا محیاه بالعارض

چکیده این موارد که عبارات به کار رفته در کتب فقها است در قوانین جاری به اراضی موات، بایر و دایر تقسیم و احکام آنها بیان شده است و هر یک از این سه نوع زمین با یک یا دو فراز از همان ۴ قسم بالا مطابقت دارد.

تعریف زمین موات:

فقهای عظام در باب اراضی موات و احیای آن بحث‌های مفصلی دارند و تعاریف گوناگونی ارائه نموده اند که به عنوان نمونه به دو مورد اشاره می‌شود:

محقق حلی (ره):

زمین یا آباد است یا غیر آباد. زمین آباد به مالک آن تعلق دارد... و امّا زمین موات زمینی است که به دلایلی از جمله معطّل و بیکار ماندن آن، یا قطع و بریده شدن آب از آن، یا به دلیل چیرگی آب بر آن، یا به واسطه نیزار و بیشه بودن و یا عوامل دیگری که مانع انتفاع و بهره‌برداری از زمین محسوب می شوند، مورد استفاده قرار نمی گیرد، زمین موات متعلق به امام (ع) است و کسی نمی تواند مالک آن شود، اگر چه آن را احیاء و آباد کرده باشد، تا زمانی که امام (ع) اذن در احیاء را به او نداده باشد.(۱)

امام خمینی (ره):

موات به معنی زمین معطلی است که فعلاً مورد بهره برداری واقع نمی‌شود، به دلایلی از جمله نرسیدن آب به آن و یا به خاطر واقع شدن در زیر آب و به اصطلاح باطلاقی شدن، و یا به علت اینکه شنی و یا شوره زار و سنگلاخ و یا جنگل است و درختان و نی آن را پوشانده و یا به هر علت دیگری کشت و زرع نشده و نمی‌شود.

زمین موات بر دو قسم است:

اوّل زمینی که در اصل موات بوده و هیچ سابقه ملکیّت و احیاء ندارد، هرچند احراز اینکه فلان زمین از قرن‌ها قبل تاکنون کشت نشده، اکثراً و شاید هم در تمام موارد مشکل و بلکه می‌توان گفت ناممکن است. از جمله این گونه زمین‌ها، زمینی است که اطلاع و علمی در باره سابقه آن در دست نباشد.

دوّم: زمینی است که موات به عارض است، یعنی زمانی آباد بوده و کشت می شده، بعداً دچار مواتی و خرابی شده، مانند زمین‌های اقوام منقرض شده که آثار شهر و مرز و خرابه‌های خانه‌ها در آن به جای مانده است.(۲)

تعاریف دیگر فقهای عظام نیز با اندک تفاوتی تقریباً همین دو قسم را در بر دارد و کلاً زمین موات را به زمینی که معطّل و خراب مانده، تعریف کرده‌اند، مانند تعریف شیخ طوسی (ره): (۳)

" زمین موات، زمین غامر، به معنی زمین مرده و خراب است"

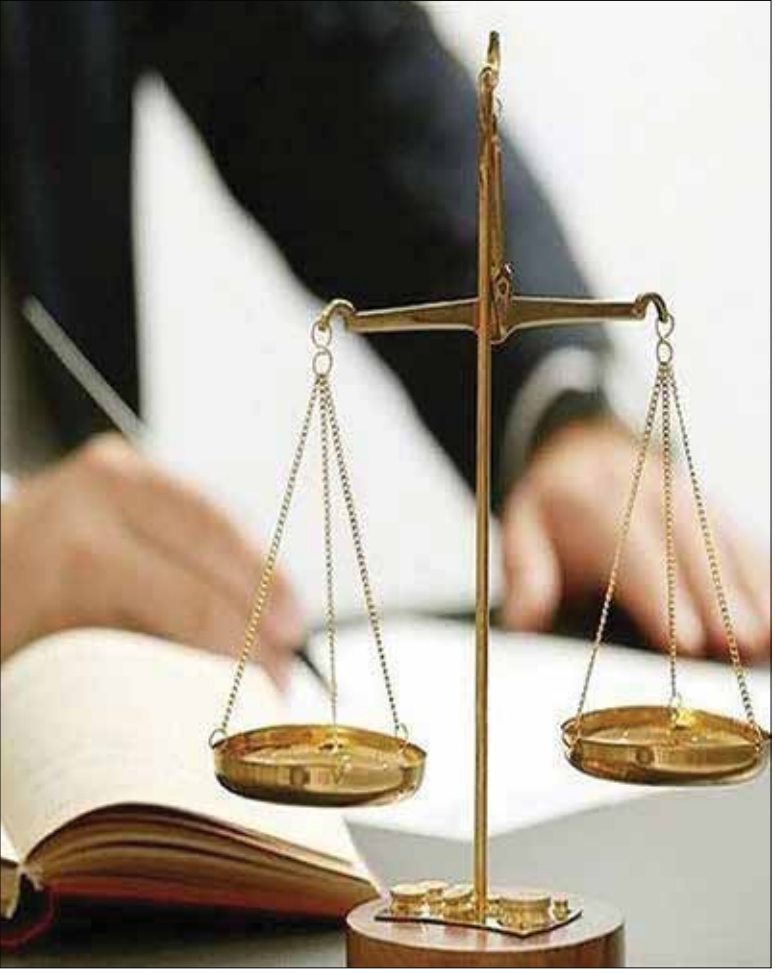

"موات" در لغت به چیزی که فاقد روح است اطلاق شده و زمین موات به زمینی گفته شده که در تملک هیچ انسانی نبوده و هیچکس از آن بهره برداری نمی‌کند. (۴)

تعاریف قانونی زمین:

در قوانین قبل از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و نیز حتی در برخی قوانین بعد از انقلاب در تعریف زمین موات، کاملاً از نظر فقهای اسلام پیروی نشده، بدین معنا که زمین بایر بطور جداگانه تعریف نشده و یا با زمین موات یکجا تعریف شده است به نحوی که اراضی موات بالعرض هم مشمول احکام اراضی موات بالاصاله شده است.

قانون مدنی در ماده ۲۷ ضمن بیان حکم مباحات و املاکی که ملک اشخاص نمی‌باشد، زمین موات را تعریف کرده... مباحات نامیده می‌شود، مثل اراضی موات، یعنی زمین‌هایی که معطل افتاده و آبادی و کشت و زرع در آنها نباشد.

این تعریف اشکالاتی دارد که در این مقاله نیازی به ذکر آنها نیست و کاربردی برای تشخیص از نظر عملی ندارد.

در قوانین بعد از پیروزی انقلاب اسلامی ایران نوعاً حکم اراضی موات بیان شده و تعریف زمین موات نشده است.

بعد از پیروزی انقلاب اسلامی چند قانون مهم در مورد اراضی خارج و داخل محدوده شهرها تصویب شده و در تمام این قوانین تعاریفی از زمین موات به عمل آمده است.

۱ – در قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و کیفیت عمران آن، مصوب ۱۳۵۸/۴/۵ شورای انقلاب اسلامی تعریفی از زمین موات نشده و تعریف آن به آئین نامه اجرایی محوّل شده است.

ماده ۲ آئین نامه قانون مذکور، زمین موات را تعریف کرده و مقرر می‌دارد:

در قوانین جاری صرفاً موات بالاصاله تعریف شده و اثبات هر گونه سابقه احیاء و عمران در زمین، آن را از موات بودن خارج و مشمول تعریف اراضی بایر می‌کند، در حالی که در تعاریف فقهی، تعاریف جامع تری به چشم می‌خورد

"زمین موات از نظر این قانون زمینی است که معطل مانده و عمران و آبادانی در آن بعمل نیامده باشد، عمران و آبادانی قابل قبول را در ۹ بند ذکر کرده است."

صدر ماده ۲، دارای تعریف نسبتاً جامعی از زمین موات است که تقریباً منطبق با تعاریف فقهی است امّا واضعین آن به منظور بیان مصادیق و ارائه طریق برای تشخیص، مواردی را به عنوان عمران و آبادی قابل قبول به تعریف اضافه کرده‌اند که نه تنها این تعریف را از حیطه زمین موات خارج و شامل زمین‌های بایر نیز شده، بلکه زمین‌های دایر و باغات را هم در تعریف موات وارد کرده‌اند.

ذکر تمامی بندها ماده مذکور و اشکالات آن را به لحاظ؛ ابطال این ماده از سوی دیوان عدالت اداری فعلاً ضروری نمی دانم و باعث تطویل کلام می‌شود.

۲ – تعریف زمین موات در قانون نحوه واگذاری و احیاء اراضی در حکومت جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۵۸/۷/۴:

" زمین‌های موات زمین‌هایی است که سابقه احیاء و بهره برداری ندارد و به صورت طبیعی باقی مانده است."

۳ – تعریف زمین موات در قانون اراضی شهری، مصوب ۱۳۶۰/۲۱/۲۵ مجلس شورای اسلامی:

"اراضی موات شهری زمین‌هایی است که سابقه عمران و احیاء نداشته باشد"

۴ – در قانون دوم زمین شهری مصوب ۱۳۶۶/۶/۲۲ مجلس شورای اسلامی به تعریف بالا این جمله اضاف شده است:

"...زمین‌های مواتی که علیرغم مقررات قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری، بدون مجوز قانون از تاریخ ۵۸/۴/۵ به بعد احیاء شده باشد، همچنان در اختیار دولت می‌باشد."

با توجه به اهمیت دانستن تعریف و تشخیص زمین موات از غیر موات، توجه به این تعاریف و بررسی و تحلیل آنها ضروری است.

در مورد این تعاریف ذکر سه نکته لازم است:

الف – تفاوت تعریف مذکور با تعاریف فقهی این است که در این تعریف قانونی، موات به زمینی گفته می‌شود که سابقه احیاء و بهره‌برداری نداشته باشد، امّا در تعاریف فقهی، زمینی که سابقه احیاء عمران داشته و به حالت موات برگشته، لکن مالک ندارد و یا ندانیم که مالک دارد نیز جزو اراضی موات تعریف شده است.

می توان گفت، تعریف زمین موات در فقه و قانون، همین تعریف قانون زمین شهری است و زمینی که سابقه عمران داشته و به حالت موات برگشته و مالک مشخص ندارد در تعریف در حکم موات تلقی شده. به عبارت دیگر این قسمت مربوط به حکم این اراضی است نه تعریف موات.

ب – عبارتی که در بالا ذکر شد که در تعریف زمین موات در قانون زمین شهری به تعریف اضافه شده، در واقع بیان حکم آن دسته از زمین‌هایی است که در زمان تصویب قانون لغو مالکیت اراضی موات شهری و کیفیت عمران آن در تاریخ ۵۸/۴/۵ موات بوده و بعداً بدون مجوز مورد تصرف واقع شده است. نتیجه مهمی که از این عبارت می‌گیریم این است که:

اولاً به منظور جامع و مانع بودن تعریف زمین موات، ملاک موات نبودن ، زمان بازدید زمین نیست، بلکه عدم سابقه عمران و احیاء به تاریخ قبل از ۵۸/۴/۵ می‌باشد.

ثانیاً، معنای این قید و نتیجه ای که گرفته می‌شود این است که سابقه عمران قبل از ۵۸/۴/۵ را پذیرفته، یعنی اگر زمینی موات بوده امّا قبل از تاریخ مذکور عمران شده، موات نیست و امّا از لحاظ حقوقی مغایر با قوانین اراضی موات است چه اینکه حتی به موجب قوانین قبل از پیروزی انقلاب اسلامی از سال ۱۳۳۱ زمین موات متعلق به دولت بوده.

در توجیه این تعریف شاید بتوان گفت دولت اسلامی تلویحاً اذن احیاء اراضی موات را تا قبل از تاریخ مذکور می دهد یا اگر احیاء شده و اذعان نداشته، تنفیذ می‌کند.

ج – ذکر عنوان و کلمه "شهری" در تعریف زمین موات در قانون مذکور و قانون اراضی شهری(۵) اثری در تعریف زمین موات داخل یا خارج از شهر ندارد و نه تنها دلیل ذکر آن، که توجیه هم ندارد، بخاطر این است که در این دو قانون، قانونگذار در مقام بیان احکام اراضی داخل محدوده شهرها بوده و مسامحتاً ذکر شده است.

از آنچه در تعریف زمین موات بیان شد، نتیجه می گیریم، در قوانین جاری صرفاً موات بالاصاله تعریف شده و اثبات هر گونه سابقه احیاء و عمران در زمین، آن را از موات بودن خارج و مشمول تعریف اراضی بایر می‌کند، در حالی که در تعاریف فقهی، تعاریف جامع تری به چشم می خورد.

ادامه دارد

منابع:

۱ – شرایع الاسلام فی مسایل الحرام و الحلال، محقق حلّی، دارالهداه الطباعه و النشر، قم، ۱۴۰۳ه . ق، چاپ سوم ، ص ۷۹۱.

۲ – تحریر الوسیله، امام خمینی، منشور المکتبه الاعتماد، چاپ چهارم، ۱۴۰۳ ه. ق، جلد ۲، ص ۱۷۷.

۳ – المبسوط، شیخ طوسی، المکتبه المرتصویه، جلد ۳، ص ۲۷۰.

۴ – اقرب الموارد، قاموس الغله، المغرب و...

۵ – لازم به ذکر است ما دو قانون در مورد اراضی شهری که با استفاده از عناوین ثانویه هر کدام برای ۵ سال به تصویب رسید داریم که قانون اول به نام قانون اراضی شهری مصوب ۱۳۶۰/۱۲/۲۵ و قانون دوم قانون زمین شهری مصوب ۱۳۸۸/۶/۲۲ است. برای اینکه با هم اشتباه نشود در اولی از کلمه "اراضی شهری" و در دومی از عبارت "زمین شهری" استفاده شده است.

قسمت دوم

قرآن و جرم‌انگاریِ حدّاقلّی

دکتر وهاب دانش‌پژوه
مستشار دادگاه تجدیدنظر
استان آذربایجان‌شرقی

۲-۳- جرایم علیه امنیّت

این دسته از جرایم، به طور مستقیم با امنیت و آسایش عمومی در ارتباط هستند. جرایمی مانند محاربه، شورش علیه حاکمیت و جاسوسی، در زمرهٔ جرایم علیه امنیت قرار دارند که با حاکمیت ملّی و امنیت و مصالح عمومی تعارض پیدا می‌کنند. از این دسته جرایم، تنها محاربه در قرآن کریم جرم‌انگاری شده است.

۲-۳-۱- مُحارَبه

قرآن به موضوع آرامش و امنیت، اهتمام ویژه داشته و تعرض به امنیت و آسایش عمومی را تحت عنوان «محاربه» جرم‌انگاری کرده است.

«إنَّما جزاءُ الّذینَ یُحارِبونَ اللهَ و رسولَه و یَسعَونَ فی الأرضِ فَساداً أن یُقَتَّلوا أو یُصَلَّبوا أو تُقَطَّعَ أیدیهِم و أرجُلُهُم مِن خِلافٍ أو یُنفَوا مِنَ الأرض، ذلک لَهُم خِزیٌ فی الدّنیا و لَهم فی الآخرةِ عذابٌ عظیمٌ.» (مائده/۳۳).

آنچه در محاربه مهم است، قصد ترسانیدن مردم و ایجاد ناامنی در جامعه و سلب آسایش مردم است. سلاح نیز هر گونه اقدام و وسیله‌ای را که در ترساندن مردم و ایجاد نا امنی مؤثر باشد، شامل می‌شود. از آنجا که در روزگار گذشته، بارزترین مصداق سلاح و مهم‌ترین وسیلهٔ پیکار و جنگ، شمشیر و نیزه بوده لذا در منابع روایی و فقهی از این وسایل نام برده شده است.

امروزه مجرمان این عرصه و افراد و گروه‌هایی که در راستای سلب امنیت و آسایش عمومی فعالیت دارند، از انواع سلاح و مواد منفجره استفاده می‌کنند و با بهره‌گیری از انواع بمب و مواد شیمیایی و میکروبی، مرتکب جنایات هولناک می‌شوند. ترور، انفجار، گروگان‌گیری، اقدامات خرابکارانه، راهزنی مسلحانه، زورگیری و ... از مصادیق محاربه و سلب آسایش عمومی هستند که در جوامع کنونی رواج یافته است.

۲-۳-۲- بَغی

در حقوق جزای اسلام، جرم سیاسی با عنوان «بَغی» و مجرمان سیاسی با عنوان «بُغات» مطرح شده و فقهاء در نوشته‌های خود به زوایای آن پرداخته‌اند. قرآن کریم ضمن اشاره به موضوع بغی، برخورد با گروه باغی (ستمگر) را متوجه جامعهٔ اسلامی دانسته است. (حجرات/۱۰ـ۹).

دربارهٔ دلالت این آیه بر جرم بغی، اختلاف نظر وجود دارد. صاحب «کنز العرفان» معتقد است این آیه بر بغی دلالت ندارد؛ زیرا قیام بر ضد امام معصوم(ع) موجب کفر است، درحالی که نزاع میان مؤمنان تنها موجب فسق است نه کفر. راوندی نیز، دلالت این آیه را بر جرم بغی، انکار کرده است. (فاضل مقداد، ۱۳۷۳ ش، ج ۱، ص ۳۸۶). برخی از فقهاء نظیر علامهٔ حلّی، شیخ طوسی و قاضی ابن برّاج این آیه را دالّ بر جرم بغی می‌دانند.

بر اساس برداشت نخست، آیهٔ مورد بحث ناظر به اختلاف و درگیری میان افراد جامعهٔ اسلامی است و ربطی به بغیِ مصطلح (قیام علیه حکومت اسلامی) ندارد. درحالی که برابر برداشت دوم، این آیه به بغیِ مصطلح و قیام علیه حکومت اسلامی دلالت دارد. به نظر ما برداشت گروه نخست، با سیاق آیه و واقعیت خارجی همخوانی بیشتری دارد و جرم سیاسی (بغی) در قرآن کریم جرم‌انگاری نشده است.

۲-۳-۳- جاسوسی

آیاتی از قرآن به موضوعِ تجسّس، جاسوسی و خیانت به جامعهٔ اسلامی اشاره دارد. نهی از تجسس در امور شخصی و اسرار مردم، حرمت این کار را می‌رساند. قرآن کریم با نهی از سوء ظن و تجسّس، سعی کرده زمینهٔ عیب‌جویی و غیبت را از بین ببرد و از شیوع این دسته از رذایل اخلاقی و گناهان اجتماعی پیشگیری نماید.

(حجرات/۱۲). در این آیه، تجسس در مفهوم جستجو و کنجکاوی آمده است و به معنای جاسوسی و خبرچینی نیست. جاسوسی به معنای مصطلحِ آن، در قرآن مجید با تعبیر «سَمّاعون» آمده است. (مائده/۴۱، توبه/۴۷). در این آیات، موضوع جاسوسی در حد گزارش و توبیخ مطرح شده ولی به مرحلهٔ جرم‌انگاری نرسیده است.

سمّاع به معنای بسیار شنونده و حرف‌شنو بوده و مراد از آن، جاسوس است. بنابراین جامعهٔ اسلامی باید از طرفی، مراقب افراد ساده‌لوح باشد که از شایعات و تبلیغات دشمنان و منافقان، تأثیرپذیر هستند. از سویی، لازم است افراد نفوذی و جاسوس مورد شناسایی قرار گیرند و از جامعهٔ اسلامی طرد شوند.

۲-۴- جرایم علیه دین

تعرّض به مقدسات دینی، در قالب رفتارهایی بروز می‌کند و کفر و ارتداد از مصادیق بارز آن است. ادعایِ دروغینِ نبوّت، ایجاد بدعت در دین، تحریف قرآن، جعل حدیث، انکار ضروریّات دین، اهانت به قرآن، سَبّ النبی، توهین به کعبه و... از مصادیق جرایم علیه دین و در راستای ضربه زدن به نظام ارزشیِ جامعهٔ دینی محسوب می‌شوند که شرع مقدس اسلام در برابر چنین اعمالی، واکنش نشان داده و آنها را محکوم کرده است. البته هیچ کدام از این عناوین، مشخصاً در قرآن کریم جرم‌انگاری نشده و نگاهی به آیات مربوطه، گویای این واقعیت است.

۲-۴-۱- کفر و شرک

دین خدا، منادی کمال و سعادت است و مهم‌ترین رسالت آن، رساندن پیام توحید و معنویت به جامعهٔ بشری است. در این میان، کفر و شرک بزرگ‌ترین مانع راه محسوب می‌شوند. اسلام در راستای رهایی انسان از قید و بند، تلاش کرده و با هر گونه قلدری که اجازه ندهد افراد، آزادانه دست به انتخاب بزنند و دین خود را برگزینند، مخالفت نموده است. در نظر اسلام، راه خدا باید باز باشد و زلال حقیقت جاری، تا طالب هدایت بتواند از آن بهره گیرد و در مسیر سعادت گام بردارد. پس، کسی حق ندارد چشمهٔ دین را تخریب یا آب حیاتش را آلوده سازد.

در منطق اسلام، کسی به زور مسلمان نمی‌شود و اساساً ایمان و باور قلبی، زور بردار نیست و نمی‌تواند اجباری باشد. آزادی در مکتب اسلام، به اندازه‌ای زیاد است که غیر مسلمان نیز حق دارد از حقوق شهروندی برخوردار بوده و زیر سایهٔ حکومت اسلامی زندگی کند. از این افراد که ضوابط اسلامی را رعایت کرده و از توطئه و اقدام خصمانه علیه اسلام و مسلمانان پرهیز می‌کنند، به اهل ذمّه تعبیر می‌شود. کافر ذمّی در برابر کافر حربی قرار دارد که با اسلام و جامعهٔ اسلامی نمی‌سازد و در مقابل آن ایستادگی می‌کند. حکم جهاد و پیکار با کفار، ناظر به کافر حربی است.

۲-۴-۲- ارتداد

موضوع ارتداد و برگشتن از دین، در آیاتی از قرآن کریم بیان شده اما مجازات دنیوی آن با صراحت نیامده است. به عبارتی، شاهد جرم‌انگاریِ ارتداد در قرآن کریم نیستیم. مانند این آیه:

« و مَن یَرتَدِد مِنکُم عَن دینِهِ فَیَمُت و هو کافرٌ، فَأولئکَ حَبِطَت أعمالُهُم فی الدنیا و الآخِرةِ و أولئکَ أصحابُ النّارِ هُم فیها خالِدون.» (بقره/۲۱۷). آن دسته از شما که از دین خود برگردند آنگاه با حال کفر بمیرند، اعمالشان در دنیا و آخرت نابود خواهد شد و آنان اهل آتش هستند که در آن جاودانه می‌مانند.

بحث از ارتداد در متون روایی و کتب فقهی به تفصیل مطرح شده و با عنوان «مرتد فطری» و «مرتد ملّی» مورد بحث قرار گرفته است. ارتداد، دارای کیفر سختی است و در مواردی اعدام و حبس ابد (در مورد زنان) در پی دارد. زیرا ارتداد و برگشتن از اسلام، موجب تزلزل در اعتقاد و باورهای دینی مردم می‌شود و نوعی قیام علیه نظامِ ارزشیِ حاکم بر جامعهٔ اسلامی است.

۲-۴-۳- تحریف و بدعت

تحریف، به معنای مایل کردن و منحرف ساختن چیزی است. اگر در مورد کلام به کار رود، به معنای طرَفِ احتمال قرار دادن آن است. به گونه‌ای که قابل حمل بر دو وجه گردد و انحراف و تغییر در معنا به وجود آید. از این رو تحریف، اعم از لفظی و معنوی است. (نگاه کنید به: جوادی آملی، ۱۳۸۹ ش، ج ۵، ص ۲۵۳).

تحریف در دین و ایجاد انحراف در مبانی اعتقادی مردم و نیز دست بردن در قرآن کریم و تحریف کتاب آسمانیِ مسلمانان، ادعای پیامبری و دعوت مردم به سوی خود و گمراه کردن آنها، از مصادیق جرایم علیه دین محسوب می‌شود که از نظر اسلام دارای کیفر دنیوی است. جعل حدیث و نسبت دادن آن به حضرات معصومین(ع) و انکار یکی از ضروریات اسلام و ایجاد سستی در جامعهٔ اسلامی از نظر اسلام جرم‌انگاری شده و دارای مجازات هستند. البته این جرم‌انگاری در قرآن کریم صریحاً صورت نگرفته بلکه در سنّت و روایات آمده است.

۲-۴-۴- توهین به مقدسات

مقدسات هر جامعه تابعی از ارزش‌های آن جامعه است

در منطق اسلام، کسی به زور مسلمان نمی‌شود و اساساً ایمان و باور قلبی، زور بردار نیست و نمی‌تواند اجباری باشد. آزادی در مکتب اسلام، به اندازه‌ای زیاد است که غیر مسلمان نیز حق دارد از حقوق شهروندی برخوردار بوده و زیر سایهٔ حکومت اسلامی زندگی کند

و دایـرهٔ مقدسـات با لحاظِ نظام ارزشـیِ آن تعریف می‌شـود. در جوامـع دینـی، ارکان دیـن و نمادهـای آن دارای قداسـت بـوده و ارزش تلقـی می‌شـوند. در مکتـب اسـلام، اجباری در پذیـرش دیـن نیسـت و حـق بحث و بررسـیِ علمـی و عقلی بـرای افـراد به رسـمیت شـناخته شـده اسـت. امـا توهین به مبانـی دینـی و دهـن‌کجی بـه نمادهـای مذهبـی شـدیداً مـردود بـوده و قابـل بـرخورد اسـت. همـان گونـه کـه در جوامـع غیردینـی و لائیـک، اهانت و بی‌حرمتی به مقدسـات ملّی ناروا بوده و با آن برخورد می‌شـود، در شـریعت اسـلامی نیـز توهیـن بـه مقدسـات دینی، جرم‌انگاری شـده اسـت.

توهیـن گفتـاری و دشـنام لفظـی بـه مقدسـات دیگران

صراحتـاً در قـرآن کریـم، مـورد نهـی قـرار گرفته اسـت.

«و لاتَسُـبُّوا الّذیـنَ یَدعـونَ مِـن دونِ اللهِ فَیَسُـبُّوا اللهَ عَـدواً بِغَیرِ عِلـمٍ، کذلک زَیَّنّا لِـکُلِّ أُمّةٍ عَمَلَهُـم.» (انعام/۱۰۸)

معبودهـای (بُت‌هـای) مشـرکان را دشـنام ندهیـد، تـا مبادا آنهـا نیـز از روی عـداوت و ناآگاهی، خدا را دشـنام دهند. این گونـه، رفتار هـر گروهی را بیاراسـتیم.

قـرآن کریـم به رعایـت ادب و عفـت کلام تأکیـد دارد و از توهیـن و دشـنام دادن بـه مقدسـات نهـی می‌کنـد. زیرا با ناسـزا گفتـن نمی‌تـوان کسـی را از مسـیر غلـط بـاز داشـت. چه بسـا دشـنام باعث شـود، این گونـه افـراد از روی نادانی و لجاجـت عـلاوه بـر پافشـاری در عقیدهٔ باطـل خـود، زبان به بدگویـی بگشـایند و به سـاحت پـروردگار نیز توهیـن کنند. وقتـی خدایـانِ دروغیـن مشـرکان از توهین و ناسـزا مصون هسـتند، مقدسـات واقعی مـردم به طریق أولی محترم بوده و از نظـر قـرآن، توهیـن بـه آنها محکـوم می‌باشـد. البته از ایـن آیـه، توهیـنِ عملی و رفتـاری نیز قابل برداشـت اسـت. زیـرا عبـارت پایانـیِ آن بـر عمـل تأکیـد دارد و توهیـن بـه مقدسـات را نوعـی رفتـار عملـی شـمرده اسـت. در روایات و سـیرهٔ پیشـوایان دیـن نیـز همیـن روش قرآنی پیروی شـده است.

توهین به مقدسـات دینی به ویژه سَـبّ و دشنامِ بزرگان دین، از جرایم سـنگینی اسـت که در مواردی مجـازات اعدام را بـه دنبـال دارد. فقهـاء این موضـوع را با عنوان سَـبُّ النبّی مطـرح کـرده و فروعـات آن را مـورد بحـث و بررسـی قـرار داده‌اند.

بنابرایـن سـبّ و توهیـن به مقدسـات، هرچنـد در قرآن کریـم جرم‌انـگاری نشـده ولـی از همـان ابتـدای اسـلام، بـه عنـوان یـک جـرم قابل مجـازات مطرح بوده اسـت. قانـون مجـازات اسـلامی نیـز بـا الهـام از منابـع فقهـی، توهیـن به مقدسـات را جرم‌انـگاری کـرده اسـت. مـادهٔ ۵۱۳ ایـن قانون مقرر مـی‌دارد:

«هـر کـس بـه مقدسـات اسـلام و یا هـر یـک از انبیای عظـام یـا ائمـهٔ طاهرین(ع) یـا حضـرت صدیقهٔ طاهـره(س) اهانـت نمایـد، اگـر مشـمول حکـم سـابّ النّبی باشـد، اعدام می‌شـود و در غیـر ایـن صورت بـه حبس از یک تا پنج سـال محکـوم خواهد شـد.»

۳- جرم‌انگاری و آموزه‌های اسلامی

جرم‌انـگاری حـدّ اقلّی، نـه تنها با مکاتـب حقوق کیفری همسـویی دارد، بلکه با آموزه‌های اسـلامی نیز سـازگار است. بنابرایـن روش قـرآن در زمینـهٔ جرم‌انـگاری، قابـل دفاع بوده و بـا مصالـح جامعـهٔ اسـلامی همخوانـی دارد. در مکتـب اسـلام بـر کسـب فضایـل انسـانی و تـرک رذایـل اخلاقـی تأکیـد شـده اسـت. رعایـت اصـول اخلاقـی بیـش از آن کـه بـر کنتـرل بیرونـی متکـی باشـد، بر تربیـت روحـی و انگیزهٔ درونی اسـتوار اسـت. از این رو اهتمام اسـلام بر حفظ فضای معنـوی جامعـه و نظام ارزشـیِ آن، بـا جرم‌انـگاری رفتارها و اِعمـال تعزیـر و مجـازات ملازمـه ندارد.

اصـل برائت و قاعدهٔ تسـلیط نیز با کاربـرد کمینهٔ حقوق کیفـری و جرم‌انـگاری حـدّ اقلّـی همسـویی دارنـد. معنـای رعایـت اصـل برائـت در قلمـرو جرم‌انـگاری آن اسـت کـه از وضـع هـر گونه تکلیف الزامـی که نقض آن قابل کیفر باشـد، خـودداری شـود و تنهـا در صـورت وجود دلایـل و مقتضیات کافـی، چنیـن تکلیفی وضـع گردد. قاعـدهٔ فقهیِ تسـلیط بر سـلطه و آزادی افـراد نسـبت بـه جـان و مال خویـش تأکید دارد. بنابرایـن تحدیـد آزادی مـردم در قالب جرم‌انگاری، تنها در صـورت وجـود دلایـل کافـی جایـز اسـت و بایـد بـه قـدر متیَـقَّن و حـدّ اقلّی اکتفا کرد و از حـد ضرورت فراتر نرفت.

رعایـت اصـل مصلحـت ایجـاب می‌کند تـا جرم‌انـگاریِ برخـی از رفتارهـا بـا رعایـت جوانـب امـر صـورت بگیـرد و قانونگـذار در ایـن باره بسـیار سـنجیده عمل نمایـد. بنابراین رعایـت ایـن اصـل، عمـلاً بـه محدودیـت اسـتفاده از حقـوق

اگر مصلحت ایجاب کند که جامعهٔ اسلامی از جرم‌انگاری حداکثری فاصله بگیرد و به جای تورم کیفری و استفاده از حربهٔ کیفر، از راهکارهای غیرکیفری و اقدامات تأمینی و تربیتی و پیشگیرانه بهره‌مند شود، دست حاکم اسلامی و حکومت دینی باز خواهد بود

کیفری و گرایش به جرم‌انگاری حدّاقلّی منجر خواهد شد. درست است که جرم‌انگاری در چارچوب محدود و معقول می‌تواند بیانگر حمایت از ارزش‌های مورد انتظار جامعهٔ دینی باشد، اما لازم است در کنار عدالت به رحمت و رأفت اسلامی نیز عنایت داشت و به رعایت قاعدهٔ تسهیل و مدارا وفادار ماند.

با لحاظ عنصر اعتدال، لازم است در جرم‌انگاری، علاوه بر رعایت تناسب میان جرم و مجازات، اعتدال و میانه‌روی نیز لحاظ شود. از سویی جرم‌انگاری، تابع اصول اخلاقی و عقلانیِ است که قانونگذار فرزانه باید آنها را رعایت نماید و جرم‌انگاری را در حد ضرورت و نیاز ساماندهی کند.

قانونگذار می‌تواند در کنار استفاده از جرم‌انگاری و حربهٔ کیفر، از سایر شاخه‌های حقوق و نیز سایر ابزارها و نهادهای رسمی برای مهار رفتارهای ناهنجار شهروندان و ایجاد نظم و امنیت مطلوبِ اجتماعی بهره گیرد. از سویی، استفاده از مداخلهٔ کیفری باید به حداقلّ برسد و صرفاً برای موارد ضروری، آن هم ناظر به شدیدترین انواع تعدیات نسبت به مصالح و منافع فردی و اجتماعی باشد. در نتیجه سایر رفتارهای نامطلوب و زیان‌بار باید مشمول واکنش‌های مدنی و اداری قرار گیرند و قانونگذار از دو ابزارِ مسئولیت مدنی و مسئولیت اداری نیز استفاده نماید. (غلامی، ۱۳۹۱ ش، ص ۴۶ـ ۴۵).

قرآن کریم، دست حاکم اسلامی را برای اِعمال صلاحدید و رعایت مصالح واقعی و بالفعل، باز گذاشته است. اگر قرآن، جرم‌انگاری حدّاکثری را ارائه کرده بود، عرصه بر رعایت مقتضیات زمان و مکان و صلاحدید حاکم اسلامی و حاکمیت دینی تنگ می‌شد. بنابراین اگر مصلحت ایجاب کند که جامعهٔ اسلامی از جرم‌انگاری حدّاکثری فاصله بگیرد و به جای تورم کیفری و استفاده از حربهٔ کیفر، از راهکارهای غیرکیفری و اقدامات تأمینی و تربیتی و پیشگیرانه بهره‌مند شود، دست حاکم اسلامی و حکومت دینی باز خواهد بود.

نتیجه

برخورد قرآن با بسیاری از آسیب‌ها و ناهنجاری‌ها، جنبهٔ ارشادی و تربیتی دارد و کمتر از روش جرم‌انگاری استفاده کرده است. این کتاب آسمانی در رابطه با جرایم علیه اشخاص (سلامت جسم و جان)، تنها قتل و جرح عمدی را جرم‌انگاری کرده است. در خصوص تعدّی به حیثیّت و آبروی افراد، تنها با جرم‌انگاریِ قذف و در زمینهٔ اَعمال منافی عفّت نیز، تنها با جرم‌انگاریِ زنا مواجه هستیم و سایر موارد در حد تحریم یا توصیهٔ اخلاقی بیان شده است. در رابطه با جرایم علیه اموال، تنها سرقتِ حدّی در قرآن جرم انگاری شده است. در زمینهٔ جرایم علیه امنیت نیز، تنها محاربه در قرآن کریم جرم‌انگاری شده است.

کفر، شرک، ارتداد، ادعایِ دروغینِ نبوّت، ایجاد بدعت در دین، تحریف قرآن، جعل حدیث، توهین به مقدّسات از مصادیق جرایم علیه دین محسوب می‌شوند که شریعت اسلامی در برابر چنین اعمالی، واکنش نشان داده و آنها را محکوم کرده است. البته هیچ کدام از این عناوین، در قرآن کریم جرم‌انگاری نشده است. نتیجه اینکه؛ جرم‌انگاریِ قرآن در موارد اندکی بوده که عبارتند از:

۱ـ قتل عمد. ۲ـ جرح عمدی. ۳ـ قذف. ۴ـ زنای غیرمُحصَنه. ۵-سرقت حدّی. ۶ـ محاربه.

قرآن کریم، یکی از منابع شریعت اسلامی است. سنّت، عقل و اجماع نیز در کنار کتاب از منابع احکام فقهی محسوب می‌شوند. از سویی، بخش زیادی از احکام فقهی به سنّت حضرات معصومین(ع) و روایات وارده از آن بزرگواران مستند می‌باشد. به ویژه اینکه بسیاری از مصادیق احکام و جزئیات آن، در قالب روایات بیان شده است. بنابراین نگارنده در مقام محدود کردن دایرهٔ احکام جزایی اسلام نیست، بلکه کوشیده است تا قلمرو جرم‌انگاری را از منظر قرآن و آیات الاحکام جزایی به بحث بگذارد.

روش قرآن در ترسیم قلمرو جرم‌انگاری، آموزنده و قابل توجه است. زیرا این کتاب از جرم‌انگاریِ حدّاکثری فاصله گرفته و اِعمال کیفر را به عنوان آخرین حربه مطرح نموده است و با ارائهٔ راهکارهای اخلاقی و تربیتی، راه را بر توبه و اصلاح بزهکار باز گذاشته است. چنین روشی می‌تواند برای جامعهٔ بشری ـ به ویژه مجالس قانونگذاریِ جوامع اسلامی ـ الهام‌بخش باشد تا در کنار جرم‌انگاریِ حدّ اقلّی، برای کاهش جرم و مقابله با بزهکاری، به راهکارهای غیرکیفری بیندیشند و با ایجاد بستر فرهنگی و زمینهٔ لازم، به تقویت نهادهای اجتماعی و مدنی همت گمارند.

از سویی، جرم‌انگاریِ حدّ اقلّی می‌تواند در تضمین آزادی‌های مردم و پیشگیری از تورم کیفری و نیز قضازدایی سودمند باشد. چرا که بی‌توجهی به این واقعیت و روی آوردن به جرم‌انگاریِ حدّاکثری، نه تنها ناهنجاری‌ها را چاره‌ساز نیست بلکه نظام عدالت کیفری را نیز ناکارآمد کرده و هزینه‌های جامعه را افزایش می‌دهد.

روش قرآن در زمینهٔ جرم‌انگاری، قابل دفاع بوده و با مصالح جامعهٔ اسلامی همخوانی دارد. در مکتب اسلام بر کسب فضایل انسانی و ترک رذایل اخلاقی تأکید شده است. رعایت اصول اخلاقی بیش از آن که بر کنترل بیرونی متکی باشد، بر تربیت روحی و انگیزهٔ درونی استوار است. از این رو اهتمام اسلام بر حفظ فضای معنوی جامعه و نظام ارزشیِ آن، با جرم‌انگاری رفتارها و اِعمال تعزیر و مجازات ملازمه ندارد

منابع و مآخذ

۱- قرآن کریم

۲- ابن منظور، محمد بن مکرم. (۱۳۸۸ ق). لسان العرب، بیروت، دار صادر.

۳- باهری، محمد. (۱۳۸۹ ش). نگرشی بر حقوق جزای عمومی، تهران، انتشارت مجد.

چالش‌های پرداخت دیه در تصادفات از سوی شرکت‌های بیمه و تأثیر آن در افزایش جمعیت کیفری زندان

■ قسمت دوم

حجت الاسلام دکترمحمدرضا نیاکار آلانق
رئیس دادگاه شعبه دوازده تجدید نظر
استان آذربایجان‌شرقی

معنای لغوی و اصطلاحی «دیه»

واژه «دیات» جمع «دیه» است و فقهای اسلامی و نیز فرهنگ نویسان برای آن چند معنا ذکر کرده‌اند:

۱- جوهری می‌گوید: دیه مفرد دیات است وهاء در آن عوض واو آمده است. (ودیت القتیل الدیه) یعنی دیه مقتول را پرداختم. و در کتب لسان العرب در حدیث قسامه آمده است: «فواده من ابل الصدقه. » یعنی دیه‌اش از شتر صدقه پرداخت. و در حدیثی دیگر آمده است:« ان احبوا قادوا و ان احبوا وادوا » یعنی اگر اولیای مقتول خواستند قصاص کنند و اگر خواستند دیه بگیرند، که در اینجا « وادوا » فعل ماضی و از باب مفاعله است.

۲- معین می‌نویسد: «پولی که قاتل یا اقوام او برای جبران قتلی که واقع شده پردازند و خون بها نیز گفته می‌شود.»

۳- در جواهر الکلام درباره دیه و تعریف آن چنین آمده است: «دیات جمع دیه به کسر اول و تخفیف یاء است، و تشدید یاء خطا است. «هاء» در آن به عوض فاء الفعل کلمه است، زیرا اصل دیه «ودی» مانند «وعد» است. کلمه دیه از ودی اخذ شده که به معنی پرداخت و تأدیه خون بها است و می‌گویند: «ودیت القتیل ادی دیه» واژه دیه در لغت به معنی عقل «منع» است. زیرا ادای دیه مانع خونریزی می‌شود و یکی از معانی عقل، منع است گاهی هم دیه به معنی دم به کار می‌رود که از باب تسمیه مسبب به اسم سبب است و در اینجا مقصود مالی است که تأدیه‌اش بر شخص آزاد به سبب ارتکاب جنایت بر نفس یا غیر آن واجب می‌شود، خواه مقدار و مبلغ دیه از سوی شارع معین شده باشد یا نه، هر چند که دیه را معمولاً در مورد اول «یعنی نفس» به کار می‌برند و در مورد دوم «یعنی اعضا» اصطلاح ارش و حکومت استعمال می‌کنند و این از قبیل تسمیه به مصدر است.»

۴- در تکمله المنهاج آمده است: « دیه مالی است که در صورت وقوع جنایت بر نفس یا اعضای بدن و یا ایراد جرح باید ادا شود. »

۵- از نظر امام خمینی ره:« دیه عبارت است از مالی که به جنایت بر حر در نفس یا پایین تر از آن واجب شود چه مقدر باشد چه نباشد به دیه نام برده می‌شود. »

از آنچه گذشت به دست می‌آید که دیه مالی است که پرداخت آن به سبب قتل یا وقوع جنایت بر عضو، بر عهده جانی یا قائم مقام او می‌باشد و باید آن را به مجنی علیه یا ولی او ادا کند «برای دیه اصطلاح عقل را هم به کار برده‌اند و عقل به معنی بستن و پابند زدن به شتر و نیز منع آن است و از این روی پرداخت‌کنندگان دیه قتل خطائی را عاقله گویند. وجه تسمیه آن این است که در میان اعراب وقتی کسی مرتکب قتل می‌شد، اهل و عشیره او شترانی فراهم می‌کردند و آنها را به سرای اولیای مقتول می‌آوردند و آنجا می‌بستند. بدین جهت به دیه، عقل نیز گفته‌اند و نیز گفته‌اند:«دیه را از آن جهت عقل می‌گویند که با دادن شتر، زبان اولیای مقتول را می‌بستند و مانع از خونخواهی می‌شدند.»

دیه در قانون مجازات اسلامی

در ماده ۷۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ دیه چنین تعریف شده است:« دیه اعم از مقدر و غیر مقدر مالی است که در شرع مقدس برای ایراد جنایت غیرعمدی بر نفس، اعضا و منافع و یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد به موجب قانون مقرر می‌شود.»

و در ماده ۸۴۴ همان قانون آمده است: «دیه مقدر، مال معینی است که در شرع مقدس به سبب جنایت غیرعمدی برنفس،

عضو یا منفعت، یا جنایت عمدی در مواردی که به هر جهتی قصاص ندارد مقرر شده است و نیز در ماده ۹۴۴ از همان قانون مصوب ۱۳۹۲ چنین آمده است: «ارش دیه غیرمقدر است که میزان آن شرع تعیین نشده است و دادگاه با لحاظ نوع و کیفیت جنایت و تاثیر آن بر سلامت مجنی علیه و میزان خسارت وارده با در نظر گرفتن دیه مقدر و با جلب نظر کارشناس میزان آن را تعیین می‌کند. مقررات دیه مقدر در مورد ارش نیز جریان دارد مگر این‌که در این قانون ترتیب دیگری مقدر شود.»

بر اساس شرع دیه انسان مسلمان یکی از امورات ششگانه ذیل است که قاتل در انتخاب هر یک از آن‌ها مخیر است و تلفیق آنها جایز نیست و در مادهٔ ۷۹۲ از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۷/۳/۲ نیز به آن‌ها اشاره شده بود ولی در قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲/۲/۱ این موارد حذف گردیده است و مبلغ دیه کامله براساس قیمت میانگین شتر در کشور همه ساله از سوی قوه قضائیه اعلام می‌شود:

۱- یکصد شتر سالم و بدون عیب که خیلی لاغر نباشد.

۲- دویست گاو سالم و بدون عیب که خیلی لاغر نباشد.

۳- یک هزار گوسفند سالم و بدون عیب که خیلی لاغر نباشد.

۴- دویست دست لباس سالم از حله‌های یمن.

۵- یک هزار دینار مسکوک و غیر مغشوش که هر دینار یک مثقال شرعی طلا به وزن ۸۱ نخود است.

۶- ده هزار درهم مسکوک سالم و غیر مغشوش که هر درهم به وزن ۲۱/۶ نخود نقره می‌باشد.

تبصره - قیمت هریک از امور ششگانه در صورت تراضی طرفین و یا تعذر همه آنها پرداخت می‌شود.

براساس ماده فوق (۷۹۲ از قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۷۵) قاتل می‌تواند هریک از موارد فوق را انتخاب کند لکن مورد چهارم (حله یمن) به لحاظ اینکه همان قیمت احشام ثلاثه است. یعنی قیمت هزار دینار و ده هزار درهم برابر قیمت صد شتر و دویست گاو و یا هزار گوسفند بوده است و از این نظر موضوعیت ندارد.

لذا وزارت دادگستری به منظور تعیین و تثبیت نرخ دیه با استفاده از نظر هیئت کارشناسان قیمت سوقیه احشام (گاو-گوسفند و شتر) را ابتدا هر شش ماه یک بار و بعد هریک سال یک بار تعیین و مراتب به صورت بخشنامه به دادگستری‌های سراسر کشور ابلاغ می‌کند.

علت تقویم سالانه دیه انسان بر اساس قیمت شتر که به وسیله قوه قضائیه هر سال ابلاغ می‌شود هم این است که شتر در بین همه این موارد قیمت کمتری دارد و نوعاً قاتل یا جانی شتر یا قیمت شتر را برای پرداخت انتخاب می‌کند با این حال ادای دیه بر اساس شتر یا قیمت شتر موضوعیت ندارد و قاتل می‌تواند هر کدام از موارد دیگر را نیز انتخاب کند.

در مورد قیمت دیه دیگر اعضای بدن هم همین نکته وجود دارد. اگر در رای دادگاه دیه عضوی با عنوان کسری از دیه کامل عنوان گردید (مانند یک دست که نصف دیه کامل است) به همین روال عمل می‌شود و اگر دیه جراحتی با دینار عنوان شد معیار اندازه گیری دینار بر اساس همان قیمت شتر سنجیده می‌شود.

مفهوم حقوقی دیه

در مورد ماهیت دیه فقها و حقوقدانان نظریات مختلفی را مطرح نموده‌اند. یک دیدگاه این است که دیه «مجازات» است و در این خصوص به ماده ۴۱ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ استناد می‌کند. صراحتاً دیه را مجازات دانسته و هر گونه سخنی بر خلاف آن اجتهاد در مقابل نص خواهد بود. ماده ۵۵۵ قانون مجازات اسلامی مصوب ۱۳۹۲ نیز مقرر می‌دارد اگر صدمه و فوت در ماه حرام واقع شود، «به عنوان تشدید مجازات » یک سوم دیه به دیه مقرر افزوده می‌شود. طرفداران این نظر در اثبات این مطلب به نظر مشورتی اداره حقوقی قوه قضائیه نیز استناد می‌کنند که در صورت صدور حکم بر برائت متهم، مطالبه دیه موردی ندارد، زیرا دیه «مجازات مالی» است که بر جانی تحمیل می‌شود و با تبرئه شدن متهم، مجازات منتفی می‌شود. گروهی از فقهای اهل سنت نیز معتقدند دیه «کیفر جنایی» است. این گروه رأی خود را به این نکته تأیید می‌کنند که شریعت اسلام در قتل وجرح در شبه عمد و خطاء دیه را کیفر اصلی قرار داده است و حکم کردن به دیه بستگی به درخواست افراد ندارد بلکه دیه مانند هر کیفر دیگری برای جرم مقرر شده است. دیدگاه دیگر در مورد ماهیت دیه آن است که دیه "خسارت مالی" است و در مقابل نفس یا اعضای بدن قرار می‌گیرد. این گروه معتقدند درست است که دیه در مقابل جان و اعضای بدن انسان قرار دارد و جان انسان با هیچ چیز قابل قیمت‌گذاری نیست اما با وقوع قتل غیر عمدی، نمی‌توان به استناد این که جان آدمی قابل تقویم نیست قاتل را رها کرد بلکه باید در مقابل از بین رفتن جان، مبلغ مناسبی را به عنوان خسارت قرار داد و چون قانون‌گذار در برخی موارد پرداخت دیه را بر عهده خود قاتل قرار داده است. اگر دیه را مجازات بدانیم با اصل شخصی بودن مجازات منافات پیدا می‌کند.

بنابراین چاره‌ای نیست که دیه را ضمان مالی بدانیم و مجازات بودن آن را نفی کنیم. و برخی از فقهای اهل تسنن معتقدند دیه تعویض مدنی است و آن به عوض از خون او یا حق خانواده او به خانواده مقتول داده می‌شود. و دیه را غالباً عاقله جانی تحمل می‌کنند و از این رو نمی‌توانیم آن را کیفر بدانیم زیرا در این صورت با آیه کریمه منافات پیدا می‌کند که می‌گوید: «ولاتزروا وازرة وزره اخری» (سوره انعام / آیه ۵۶۱). در این زمینه دکتر عوض احمد ادریس می‌گوید: کسانی که دیه را کیفر جنایی می‌دانند حتی به یک دلیل از قرآن یا سنت استناد نکرده‌اند یا حتی قول یکی از فقهای مذاهب اسلامی را که مفید کیفر بودن باشد به عنوان شاهد ذکر نکرده‌اند بلکه برای استنباط رای خود از ملاک-های جدایی میان کیفر جنایی و تعویض استفاده کرده‌اند مانند استفاده از اصل قانونی بودن مجازات‌ها و کسانی که دیه را تعویض مدنی می‌دانند نقشی را که دیه در برابر ضررها ایفا می‌کند خوب روشن نکرده‌اند و پایه فلسفی دیه را در قانونگذاری اسلامی بیان ننموده‌اند. لذا او معتقد است دیه «تعویض شرعی» است که شارع برای آن، نظام قانونی ویژه‌ای را اختصاص داده است که با نظام غیر

دیـه از عوض‌هـای اشـیا تلف شـده متفاوت اسـت.

لازم به ذکر اسـت بسـیاری از فقهای مذاهب اسـلامی در بسـیاری از مـوارد ازدیـه بـه کلمـه «ضمـان» تعبیـر کرده‌انـد و معنـای ضمـان بـه اجمـاع فقهـای مذاهـب اسـلامی همـان تعویـض اسـت و کیفر جنایی نیسـت. در لمعه دمشقیه نیز آمده اسـت شـهادت زنـان در خطـای موجب دیه پذیرفتـه می‌شـود و عمـد موجـب کیفـر پذیرفته نمی‌شـود و ایـن بـه طـور موکـد ثابـت می‌کنـد کـه دیـه کیفر نیسـت. در ایـن رابطه دیـوان عالی کشـور در رأی وحـدت رویـه شـماره ۳۶۵ مـورخ ۱۳۷۲/۳/۸ بـه خسـارت بودن دیه مهـر تایید زده است.

ماهیـت دیـه در همه حالات یکسـان نیسـت بلکـه قابـل تفکیک می‌باشـد.

۱- دیـه‌ای که از سـوی غیر جانی مانند عاقله یـا بیت المـال یا ضامـن جریره پرداخت می‌شـود

اگر دیه را خسارت بدانیم دیه مقدار معینی نخواهد داشت بلکه میزان آن براساس صدمه و خساراتی که وارد شده است تعیین می‌شود. ولی اگر دیه را مجازات بدانیم جزء ترکه متوفی قرار می‌گیرد چون در زمان حیات متوفی به وجود آمده است

ماهیـت خسـارت دارد، زیرا هـدف از چنین دیه‌ای آن اسـت کـه خسـارت‌های وارد بـر مجنـی علیـه جبران شـود نه آنکـه عاقله تنبیه شـوند.

۲- دیـه‌ای کـه از سـوی شـخص جانـی پرداخـت می‌شـود خسـارت کیفـری اسـت یعنی چیـزی که برخـی از ویژگی‌های خسـارت و برخی از ویژگی‌هـای مجـازات را دارد. حال ممکن اسـت ایـن سـوال مطـرح شـود که چـه اثری بـر ماهیت دیـه مترتـب خواهد بود. در پاسـخ می‌تـوان گفت: اگـر دیـه را خسـارت بدانیـم دیـه مقـدار معینـی نخواهـد داشـت بلکـه میـزان آن براسـاس صدمه و خسـاراتی که وارد شـده اسـت تعیین می‌شـود. ولـی اگر دیـه را مجازات بدانیم جـزء ترکه متوفی قـرار می‌گیـرد چـون در زمـان حیـات متوفـی به وجـود آمـده اسـت. ایـن در حالـی اسـت کـه اگر خسـارت دیـه را خسـارت بدانیـم جـزء ترکـه محسـوب نمی‌شـود، زیـرا ایـن خسـارت بـرای جبـران ضرر متوفی نیسـت و متوفی وجـود ندارد تـا ضررش جبـران شـود بلکه بـرای جبـران ضرر ورثـه متوفـی می‌باشـد. بنابرایـن جزء امـوال ورثه درمی‌آیـد و بـه امـوال متوفـی افـزوده نمی‌شـود.

و دیـه در بـاب قتـل عمدی که قصـاص ندارد ماننـد این که پـدری فرزندش را بکشـد در حیطه مجـازات اسـت و در بـاب شـبه عمـد و یـا خطای محـض دیـه، خسـارت محسـوب می‌شـود. دکتـر کاتوزیـان نیـز در کتاب ارث خود نوشـته‌اند. از این بحـث بـه دشـواری می‌تـوان نتیجـه گرفـت زیـرا دیـه هر دو چهـره کیفری و جبران کننـده را دارد و نوعی کیفر مدنی اسـت (همانند شـرط کیفری وجـه التـزام) که به زیـان دیده پرداخت می‌شـود. بـا ایـن وجود چهره کیفری آن غلبـه دارد و وارثان بـه سـبب وقـوع جـرم مالک آن می‌شـوند. نشـان دیگر، سـلطه مجروح بر آن اسـت کـه اختیار دارد پیـش از مـرگ از آن بگـذرد و قاتـل را عفـو کنـد

در حالـی کـه مورث حـق دخالت در امـوال وارثان خـود را نـدارد. نکتـه قابـل حداقل اسـت اما دلیل آن نیسـت کـه تمـام ضـرر و زیان‌هـا همان اسـت کـه قانونگـذار تعییـن کـرده اسـت. لازم بـه ذکـر اسـت عـدم توجـه بـه ماهیت دیـه باعث شـده به فاصلـه سـالهای ۱۳۸۶ تـا ۱۳۵۷ دو رای اصـراری متفاوت صادر شـود.

سـئوال دیگری کـه در اینجا مطرح می‌شـود ایـن اسـت کـه آیـا دیـه بـدل از قصـاص اسـت یا بـدل از نفـس؟ آیـا وقتـی ولـی دم بـه اخـذ دیـه راضـی می‌شـود ایـن دیـه بـرای ایـن اسـت کـه خـود قاتـل قصـاص نشـود یـا دیـه جای نفـس را می‌گیـرد. اگـر دیـه را بـدل از قصـاص بدانیـم در ایـن صـورت دیه بدل از مجـازات خواهد بـود زیرا مجـازات جانـی قصاص اسـت کـه قاتل بـرای فرار از قصـاص و کشـته نشـدن باید دیـه بپـردازد. در ایـن حالـت دیـه مذکـور بـدل از قصـاص خواهـد شـد. امـا اگر دیـه بدل از نفـس قرار گیـرد در این صورت شـخصیت انسـانی انسـان مطرح می‌شـود نـه مجـازات او. لـذا در حالتی که ولـی دم قصاص را مطالبـه می‌کننـد آن قاتـل بایـد اعـدام شـود. برخـی از حقوقدانـان معتقدنـد اصـولاً دیـه بدل و عـوض از قصـاص یا از نفس نیسـت بلکه جزء عفو ولـی دم اسـت. بایـد توجـه داشـت اسـلام معتقد اسـت دیه بـرای تقویـم و تعییـن ارزش انسـان یا عضـو از قصـاص از دسـت رفتـه او نیسـت. لـذا ما معتقدیـم دیـه حقـی اسـت کـه شـارع اسـلام به متضرر از جرم بخشـیده تا به وسـیله آن قسـمتی از خسـارات وارده بـه خـود را جبـران کنـد. ولـی قصـاص امری اسـت واجب کـه آن را بـه پرداخت مالـی نمی‌تـوان مشـروط یا معلـق کـرد. بنابراین بایـد پذیرفـت دیـه دین اسـت که مدیـون مکلف بـه پرداخـت آن اسـت ولـی قصـاص حکـم خـدا اسـت کـه اجـرای آن را هـم بـر بندگانـش واجب نموده اسـت.

یکـی از مسـائل بسـیار مهـم و مـورد توجـه در کشـور مـا، امـروزه بحث خسـارت مـازاد بردیه اسـت. پرسـش اصلی این اسـت کـه آیا ایـن گونه خسـارت‌ها قابـل مطالبـه هسـتند یـا نـه؟ بـرای روشـن تـر شـدن بحـث لازم اسـت در ابتـدا بـه نمونه‌هـای عینـی زیـر توجـه شـود:

مثـال اول: کارگـر ماهر مکانیکـی حین انجام کار بـه دلیـل قصـور کارفرمـا در رعایـت اصـول و ضوابـط کار دچـار حادثـه و یـک یـا هر دو دسـت مشـارالیه از ناحیـه مـچ، قطع می‌شـود.

پـس از اخـذ دیـه از کارفرمـا، با فـرض اینکه هزینـه درمـان وی بیـش از دیه مورد حکم باشـد، آیـا می‌توانـد ایـن هزینه‌هـا را جداگانـه مطالبـه کنـد؟ آیـا وی می‌توانـد بـا تقدیـم دادخواسـت خسـارت ایـام بیـکاری خـود یـا بـه عبـارت دیگر تقویـت قـوای کاری را مطالبـه کنـد؟

مثـال دوم: صنعتگـری از سـوی ضاربان عمداً مورد آسـیب قـرار گرفته و هر دو دسـت خود را از دسـت می‌دهد. در نتیجه فاقد قوای کار می‌شـود. آیـا ایـن فرد می‌توانـد به نحو مذکـور مطالبه ضرر و زیـان کنـد یا خیر؟

فـروض مزبـور و صدهـا مثـال شـبیه بـه آنها ممکـن اسـت ذهـن افـراد را مشـغول کند کـه آیا فقـه شـیعه یـا حقـوق ایـران پاسـخی بـرای ایـن پرسـش‌ها دارد یـا نـه؟

ادامه دارد

مقایسه تطبیقی جبران خسارت نیابتی در فقه و حقوق کامن لا

دکتر مجید آبخیز
مستشار محاکم تجدید نظر
استان آذربایجان‌شرقی

قسمت سوم

۲ - جبران خسارت نیابتی در بیت المال

با بررسی و ملاحظه مبانی فقه اسلام، جبران خسارات و ضرر و زیان وارده بر افراد از جهات و موارد متعدّد مدّنظر شارع و دانشمندان علوم فقاهت قرار گرفته است که با دقّت نظر در موارد متعدّدی که مورد اظهار نظر واقع شده نشان می دهد محدود به مصادیق اقلّ نیست و جنبه عمومیّت دارد به نحوی که منحصر به زمان و مکان خاصّی نیست و با پیشرفت و تداوم و توسعه تکنولوژی وابداعات و اختراعات و افزایش ریسک و خطرات، معانی گوناگونی که برای حدیث «لاضرر و لاضرار » داریم می‌توان معتقد شد از منظر فقه، ضرر و زیان جبران نشده وجود ندارد.(موسوی بجنوردی، ۵۹، ۱۳۷۲ – محقق داماد، ۴۲، ۱۳۷۳ – شهابی، ۴، ۱۳۳۰

قانونگذار همواره قسمتی از مخارج بیت المال را برای جبران ضرر و زیان وارده بر افراد قرار داده است که یا به علّت عدم انتساب رابطه سببیّت بین فعل و ضرر یا عدم شناسایی عامل ضرر و یا عدم دسترسی به خطاکار، عدم توانایی پرداخت از سوی عامل خسارت و یا ضرورت اجرای قانون اهمّ و غیره است و بجز از طریق غیر عامل زیان و بیت المال راهی برای جبران نیست که در این قسمت علاوه بر بیان جایگاه و مبنای خسارت نیابتی در بیت المال مصادیقی از موارد که به علّت کثرت آن مورد توجه فقها قرار گرفته، آورده می‌شود و به نظر به عنوان قاعده می‌توان برای موارد نادر نیز تعمیم داد.

قاعده شخصی بودن مسئولیت ایجاب می‌کند هر شخص خود پاسخگوی نتیجه اعمال خود باشد لکن دیده می‌شود

به موجب ماده ۳۵۶ ق مجازات اسلامی جدید اگر مجنی علیه دارای ولی نباشد یا ولی او شناخته نگردد یا بر او دسترسی نباشد ولیّ او مقام رهبری است و رئیس قوه قضائیه با استیذان از مقام رهبری اقدام خواهد کرد

در مواردی در فقه و قانون مجازات اسلامی (بر گرفته از فقه) مسئولیت به عهده بیت المال یا امام مسلمانان است بطوری که هرگاه در فقه جبران خسارت به عهدهٔ امام مسلمین نهاده شده است به نظر بیت المال مسلمین منظور است زیرا چنین شخصیت و نهاد حقوقی در اختیار امام می‌باشد و امام از اموال بیت المال خسارت را جبران می‌کند نه از اموال خویش. (مکبی،۳۵۵، ۱۳۶۷)

در نظام حقوقی مبتنی بر فقه برای جبران خسارت جبران نشده نهاد و شخص حقوقی بنام بیت المال پیش بینی گردیده است تا از تضییع حق زیاندیده ممانعت بعمل آید و موارد آن در فقه و قانون مجازات اسلامی آمده است.

با توجه به اهمیت مبنای مسئولیت بیت المال گفتنی است در این خصوص نظر یکسانی وجود ندارد، برخی گفته اند مبنای مسئولیت بیت المال جبران خسارت زیاندیده (مجنی علیه) است بطوری که در برخی روایات مقابله با تضییع حق زیاندیده فلسفه بیت‌المال است (کلین۱۳۶۷، ۷، ۳۵۶) زیرا خون مسلمان محترم است و نباید هدر رود و بایستی خسارت ریخته شدن خون مسلمان جبران گردد (مصطفوی، ۱۴۱۷هـ ق، ۱۲۶)

و برخی دیگر قاعده «له الغنم فعلیه الغرمرا» مبنای مسئولیت بیت المال گفته اند آنجا که برای شخص مجنی علیه وارثی وجود ندارد نهاد بیت المال جزو ورثه می‌باشد و در مورد جبران خسارت نیز باید چنین وظیفه ای را تحمل کند و در مورد دیه مقتول بلاوارث نیز دیه وی به بیت المال داده

می‌شود و به همین سبب در مورد مرتکب قاتل نیز در مواردی بیت المال مسئول پرداخت می گردد و در عین حال بیت المال وارث مجنی علیه است و می‌تواند دیه را بجای مقتول از جانی بگیرد و تا آنجا گفته شده است که ولی امر مسلمین حق عفو ندارد زیرا عفو خسارت وارده بر جامعه را جبران نمی‌کند و به دیگر سخن عفو به مصلحت جامعه نیست (اردبیلی <محقق>، ۱۴۰۴ ه ق ،۴۷۲)، که به موجب ماده ۳۵۶ ق مجازات اسلامی جدید اگر مجنی علیه دارای ولی نباشد یا ولی او شناخته نگردد یا بر او دسترسی نباشد ولیّ او مقام رهبری است و رئیس قوه قضائیه با استیذان از مقام رهبری اقدام خواهد کرد.

بعضی دیگر مبنای مسئولیت بیت المال را تقصیر عنوان کرده‌اند چرا که از تکالیف هر دولتی ایجاد نظم و امنیت است و هر دولتی باید جلوی تجاوز به تمامیت جسمی شهروندان را بگیرد و در صورت ارتکاب قتل نیز آثار این خسارات را جبران نماید و اگر نتوانست به تکالیف خود عمل کند باید خسارت زیاندیدگان را جبران نماید. (کلینی، ج ۳۵۵، ۱۳۶۷ ،۷)

همانطور مبنای دیگر مصلحت اجتماعی است، برای مثال در مورد اشتباه قاضی که گاه در قضاوت رخ می دهد اگر خسارت از بیت المال نباشد هیچ کس تصدی این شغل را نخواهد پذیرفت. (اردبیلی <محقق>، ۱۴۰۴ ه ق، ۴۰)

آنچه گفتنش در اینجا ضروری می نماید این است که نهاد بیت المال مبتنی بر فقه، در زمان تاسیس یک نهاد ارزشمند و بسیار توسعه یافته ای بوده است، از آن جهت که عدول از نظام قاعده شخصی بودن مسئولیت نشانگر قدرت بالای اندیشه و تئوری حاکم بر این نهاد و مبتنی بر فقه بوده است، ولی با گذشت زمان به‌خصوص در دو قرن اخیر نشان می دهد بشر امروز دیگر سعی دارد جبران خسارت زیاندیده بیگناه را نه بعنوان یک استثناء که یک قاعده و اصلی کلی تلقی کند و در کشورهای توسعه یافته مواجه با انواع نهادها و صندوق‌های تضمینی هستیم، برای مثال در فرانسه نهادی مثل صندوق تضمین ایجاد گردیده است که با جبران خسارت توسط صندوق، تضمینی برای زیاندیده ایجاد شده و زیاندیده با عدم جبران خسارت روبرو نمی‌گردد، منتها در فرانسه دایره و قلمرو این نهاد تا حدودی گسترده‌تر شده است (یزدانیان، ۱۵۵، ۱۳۹۰)

حتی نقش صندوق‌ها آنچنان وسیع گردیده که در مورد جرایم پولی و بدهی در دنیا صندوق‌هایی است و در صورت عدم پرداخت مدیون، صندوق بجای مدیون پرداخت می‌کند و سپس صندوق جانشین شخص طلبکار می گردد و آنقدر قوی است که با مدیون طرف حساب می گردد و علاوه بر اصل، سود آنرا نیز می‌گیرد و دیگر محلی برای زندان و اعمال مواردی چون ماده ۲ قانون نحوه اجرای محکومیت‌های مالی مصوب ۱۳۷۷ باقی نمی ماند. (توجهی، ۱۳۹۲)

از بین مبانی مذکور صرف نظر از اینکه برای هر کدام می‌توان ایرادی بیان کرد، آنچه اقوی به‌نظر می‌رسد این است که مبنای مسئولیت بیت المال را باید در ضرورت جبران خسارت زیاندیدگان بی گناه دانست و جبران خسارتی جبران نشده مبتنی بر مشارکت کل جامعه در دادرسی به نفع زیاندیده تلقی نمود.

در اینجا بمنظور عدم اطاله کلام، موارد شایع جانشینی بیت المال بجای عامل زیان به‌اختصار بیان می گردد:

۱ – ۲- جانشینی بیت المال در صورت قتل خطای محض

در سئوالی از آیت الله گلپایگانی پرسیده می‌شود شخصی موتورسوار با رفیقش سوار موتور می شوند، در سر چهار راهی با ماشین تصادف می کنند رفیق این شخص کشته می‌شود اگر عاقله نداشته باشد تکلیف چیست؟

در جواب آمده است: با نداشتن عاقله احتیاط این است که اگر خودش مال دارد بر خود جانی است و اگر مال ندارد از بیت المال پرداخت می‌شود. (گلپایگانی، بی تاریخ،۲۲۸) نظیر همان از فقیه دیگری آمده است. (منتظری نجف آبادی، بی تا، ۵۶۶)

۲ – ۲- جانشینی بیت المال در صورت عدم اثبات و عدم انتساب به شخص معیّن

از جمله مواردی که همواره بیت المال متکفّل آن گردیده است جبران خسارت بر افرادی است که اثبات رابطه سببیّت بین فعل احدی و خسارت وارده بر متضرّر ممکن نیست، همچنانچه در بحث تامین اجتماعی حکومت در صدد است تا افرادی از جامعه در وضعیتی بدتر از دیگران قرار نگیرند و از آسیب پذیری افراد جلوگیری شود. فقها در موارد متعدّدی بر پرداخت دیه افرادی که به علّت عدم اثبات وجود رابطه سببیّت در معرض تضییع حق قرار گرفته اند نظر داده اند از محل بیت المال پرداخت شود. (موحّدی لنکرانی، بی تا ، ۴۷۵ – مرعشی شوشتری، ۱۴۲۷ه.ق، ۱۹)

به طوریکه گفته شده است دیه خواه در عوض و به جای قتل یا ضرب و جرح عمدی باشد که اولیای دم با مصالحه جانی به جای قصاص خواستار آن گردیده اند و خواه در قبال قتل یا ضرب و جرح شبه عمد یا خطا باشد در هر صورت جنبه مدنی دارد و خسارت است نه مجازات. (محقق داماد، ۱۶۸، ۱۳۷۹)

چرا که اگر از باب جنبه کیفری باشد مغایر با قاعده «وَلاَ تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ أُخْرَى» (قرآن کریم، سوره انعام،آیه ۱۶۴) خواهد شد که بیانگر یک مفهوم عقلانی است و اشاره به این مطلب دارد که گذاشتن بار کسی بر دوش دیگری یک عمل زشت و قبیح است.

همانطور از جمله موارد دیگری که حسب مورد می‌توان گفت بیت المال مسئول پرداخت و جبران خسارات است. مورد وقوع حادثه و عدم انتساب حادثه به احدی خاص است

مبنای مسئولیت بیت المال را باید در ضرورت جبران خسارت زیاندیدگان بی گناه دانست و جبران خسارتی جبران نشده مبتنی بر مشارکت کل جامعه در دادرسی به نفع زیاندیده تلقی نمود

مثـل وقـوع حادثـه در مسـاجد، تکایـا و محّل‌هـای عمومـی اعّـم از دولتـی و غیـر دولتـی اسـت از آن جهـت کـه فـردی مصـدوم و متضـرّر و آسـیب دیـده عضـو اجتمـاع اسـت حـق دارد از انواع تامیـن اجتماعـی بهـره مند شـود که یکـی از موارد وقـوع حادثه بـه شـرح بالا اسـت چنانچـه در اسـتفتایی از فقها مبنـی بر اینکه اگـر در اماکـن عمومـی غیردولتـی ماننـد مسـاجد، تکایـا، حـرم امامـزادگان و غیـره حوادثـی ماننـد آتـش سـوزی، فـرو ریختـن سـقف و مـواردی از ایـن قبیـل پیـش آیـد و تعـدادی مصـدوم و معـدوم شـوند ضمـان دیه آنهـا بر عهده کیسـت؟ در پاسـخ آمده است:

«اگـر حادثـه به هیچ کس منتسـب نباشـد هیـچ کس ضامن نیسـت ولـی دیـه مقتولیـن این قبیـل حـوادث باید از بیـت المال پرداخـت شـود.» (منتظـری نجف آبادی، بـی تـا، ص۹۳ – مکارم شیرازی، ۴۴۶، ۱۳۷۹

البتـه گفتنی اسـت قید غیـر دولتی در ردیـف اماکن عمومی موضوعیتّـی نـدارد و از جهـت تأمیـن فـرد آسـیب دیـده از بیـت المـال و خزانـه عمومی تفاوتی ندارد اعّم از اینکـه حادثه در اماکن دولتـی باشـد یا غیـر دولتی، چون بطریـق اولـی در محل عمومی دولتـی بیت المال مسـئولیّت دارد.

۲-۳- پرداخـت از بیـت المـال در فرض عـدم امکان جبران خسـارت توسـط مباشر

بسـیار از مـوارد اتّفـاق مـی افتد اجـرای برخی احـکام منوط بـر پرداخـت وجوهی از سـوی افرادی اسـت که قانون حـقّ اجرا را بـرای آن افـراد مـورد شناسـایی قـرار داده اسـت بطـوری که عدم اجـرا و عـدم امـکان اجـرا منجر بـه بـروز ناعدالتـی و امـکان اجرا بـه علّـت عـدم امـکان و ملائت مالـی فرد محّـق با مشـکل مواجه مـی گـردد. مثـلاً در بـاب دیـات آیـا می‌توانیـم بگوییـم برخـی از احـکام مربوط به سیاسـت کیفری خـاص بوده که در عهد رسـول الله (ص) تشـریع شـده و در عصـر امروز دیگر قابلیّـت اجرا ندارد و لازم اسـت بـا ملاحظـات امروز بـه آنها نگاه کرد؟ مثـلاً در قتل زن کـه دیـه اش نصـف دیـه مرد اسـت چنانچه کسـی با ارتـکاب بزه، زن را بـه قتـل برسـاند حـال بـه ورّاث او می گوینـد چنانچه مایل بـه قصـاص باشـید بایـد نصف دیـه را بپردازیـد تا قصـاص صورت گیـرد! آیا چنیـن حکمی عادلانه اسـت؟

پاسـخی که از سـوی فقها داده شـده اینکه شـارع در دیه زن و مـرد تفـاوت قائل شـده اسـت اینها احکامی هسـتند کـه از نظر شـرع وضـع شـده اسـت در اینگونه مـوارد حـق نداریـم در مقابل آنهـا اجتهـاد کنیـم ولـی بایـد راه حلی پیـدا نمود نـه اینکه حکم را بطـور کلّـی کنـار بزنیـم این کار صحیحی نیسـت، این مشـکل پرداخـت نصـف دیـه را باید در قانون حل بکنیم، یعنـی اگر اولیای دم کـه مایـل بـه قصـاص هسـتند بـه پرداخت دیـه قادر نباشـند بایـد ببینیـم در اینجـا بـرای حل مسـئله چـه کار می‌تـوان انجام داد! ایـن فقـط مشـکل ما اسـت و الّا اینکـه آنها باید نصـف دیه را پرداخـت کننـد در اصـل اشـکالی نـدارد. چـون حکم خداسـت و افـرادی کـه می‌تواننـد بایـد بپردازنـد ولی اولیـای دم که قـادر به پرداخـت دیـه نباشـند و مصلحـت هم این باشـد که قاتل کشـته شـود ایـن مسـئله را باید قانون حـل کند؛ مثلاً مقـرّر بکنند که در ایـن مـوارد از بیـت المـال پرداخت شـود چـون بیت المـال از نظر اسـلام معّـد مصالـح مسـلمانان اسـت. چون در کشـتن ایـن قاتل مصلحـت هسـت نصف دیـه را از بیت المال می پردازنـد بعد از آن قصاص شـود. (مرعشـی شوشـتری، ۱۴۲۷ه.ق، ۵۱)

اگر ضارب از حدّی که دفاع بر آن متوقّف بوده تجاوز نکرده باشد دیه دیوانه نه بر ضارب است و نه بر عاقله وی و طبق حدیث معتبر دیه دیوانه از بیت المال پرداخت می‌شود ولی اگر از حدّ دفاع تجاوز کرده باشد دیه بر عهده شخص قاتل است

ویا در مسـئله مشـابه می بینیم آمده اسـت چنانچه شـخصی مرتکـب یـک فقـره قتـل عمـدی و دو فقـره ایـراد ضـرب و جرح عمـدی نسـبت بـه دو نفـر گـردد و اولیـای دم مقتـول، خواهـان قصـاص می‌باشـند و قاتـل مالـی بـرای پرداخت دیه نسـبت به دو نفـر مجنی علیهمـا (مورد ضرب و جرح) نداشـته باشـد آیا اجرای قصـاص پیـش از پرداخـت دیـه امـکان پذیـر اسـت یـا خیـر؟ در صـورت منفـی بودن پاسـخ پرداخت دیه چگونه میسّـر می‌باشـد؟

در پاسـخ آمـده اسـت: ضـرب و جـرح عمـدی اگـر مـورد قصـاص اسـت قصـاص آن بـر قصـاص نفـس مقـدّم می‌شـود و اگـر از مـوارد ثبـوت دیـه اسـت هـر چنـد از جهـت توافـق جانی و مضـروب اگـر محلـی بـرای ادای دیـن او از ترکـه اش دارد برای اسـتیفای دیـه اسـتقراض کنـد و الّا نوبت به بیت المال می رسـد اگـر بیـت المـال معّـد بر ایـن جهـت باشـد و الله العالـم. (بهجت فومنـی گیلانـی، ۱۴۲۸ه.ق، ۴۹۷)

۲-۴- پرداخت از بیت المال در صورت دفاع مشروع در قبال دیوانه

در یکـی از اسـتفتائات مسـئله چنیـن اسـت کـه اگـر دیوانه ای بـه کسـی حملـه کنـد و از تـرس جان خـود، بـرای دفع حمله دیوانـه، وی را مضـروب کند کـه احیاناً به مرگ دیوانه منجر شـود آیـا ضـارب ضامـن دیه اوسـت یـا عاقلـه وی یا بیـت المال؟

در پاسـخ آمـده اسـت: اگـر ضـارب از حـدّی که دفـاع بر آن متوقّـف بـوده تجـاوز نکـرده باشـد دیـه دیوانه نـه بر ضارب اسـت و نـه بـر عاقلـه وی و طبـق حدیـث معتبـر دیـه دیوانـه از بیـت المـال پرداخـت می‌شـود ولی اگـر از حدّ دفـاع تجاوز کرده باشـد دیـه بـر عهـده شـخص قاتـل اسـت. (منتظری نجـف آبـادی، بی تـا، ۱۱۰) اینکـه در صـورت عـدم تجاوز اقـدام ضارب از حـدّ دفاع مسـئولیّتی بـر عهده ضارب نیسـت مبتنی بر قاعده دفاع مشـروع اسـت کـه مـاده ۶۱ ق.م.ا آنـرا تجویز نموده اسـت. چـرا که برخی از عوامـل و اسـباب، فعـل زیانبـار را توجیـه نموده و مسـئولیّت را از عهـده عامـل آن برمـی دارنـد و بـه آن صفت قانونـی می دهند در قوانیـن و مقـررات جزایـی علل رافع مسـئولیّت عبارتند از دفاع مشـروع، اعمـال حق، حکـم قانون، امر آمـر قانونی و اجـازه قانون. (قاسـمزاده، ۱۸۶، ۱۳۷۸ – کاتوزیـان، ۱۳۷۱، ۴۲ – صفایـی، ۱۳۵۱، ۵۵۶)

ادامه دارد

بررسی مسقطات ولایت ولی قهری با تأکید بر نظر امام خمینی(ره)

قسمت اول

دکتر حسن اکبرزاده
دادرس شعبه هفتم
اجرای احکام مدنی ویژه خانواده تبریز

چکیده

اصل عدم ولایت در برخی موارد استثنا پذیر می‌باشد از جمله ولایت ولی قهری، که ودیعه‌ای الهی است و صرفاً در حالات استثنایی عواملی می‌تواند مانع اجرای آن شود و به تعبیر دیگر از این موانع با عنوان مسقطات ولایت ولی قهری نام برده‌اند. در فقه امامیه دو دیدگاه وجود دارد، گروهی نتیجه خیانت را سلب ولایت می‌دانند و عده‌ای از فقها، عوامل متعددی را در کنار خیانت، موجب سلب ولایت ولی قهری می‌دانند. نوشته حاضر با مطالعه دیدگاه‌های فقها و امام خمینی به این نتیجه رسیده است اسباب خیانت، حجر، کفر، قتل، عضل و تغییر جنسیت موجب سقوط اهلیت و ولایت ولی قهری می‌گردد. لکن در خصوص اینکه ولی باید مصلحت مولی علیه را رعایت کند یا صرف عدم مفسده در اداره اموال محجور کفایت می‌کند محل بحث می‌باشد. در این مقاله مبانی فقهی عزل ولی قهری و مستندات آن مورد تحلیل قرارگرفته و امام خمینی، ظهورخیانت ولی قهری را سبب عزل ولی تلقی نموده، لکن آیت‌اله حسن بجنوردی به جهت اعتقاد به ولایت مطلقه فقیه، بدون ظهور خیانت ولی، امکان تصرف حاکم را با وجود ولی قهری، ممکن می‌دانند.

واژگان کلیدی : ولایت قهری، مسقطات، رعایت مصلحت، عدم مفسده

طرح مسئله

ولایت سلطه و اقتداری است که فقه و قانون به شخص ذیصلاح در موارد معینی می دهد تا با سلطه بر جان یا مال مولی علیه اداره امور مربوط به وی را انجام دهد و کسی که این سمت را دارد ولی نامیده می‌شود. ولایت از یک نگاه به عام و خاص تقسیم شده است. منظور از ولی عام همان حاکم است که ولی من لا ولی له می‌باشد. اما ولی خاص کسی است که امور مربوط به اشخاص معینی را در حدود اختیاراتش انجام می دهد. ولی قهری در اصطلاح، ولایتی است که به حکم شرع و قانون به پدر و جد پدری واگذار شده است. قانون مدنی در مواد ۱۱۸۰ تا ۱۱۹۴ از آن سخن گفته است و طبق ماده ۱۱۹۴ ق.م «پدر و جد پدری و وصی منصوب از طرف یکی از آنان ولی خاص طفل نامیده می‌شود.»

ولایت قهری وظیفه خانوادگی و اجتماعی و به تعبیر دیگر اجباری است نه اختیاری و به همین جهت آن را قهری نامیده اند و حتی برخی از فقها ولایت قهری را به ولایت

اجباری تعبیر نموده اند.

عزل ولی قهری ازسمت خویش نیازمند دلیل شرعی است و با وجود دلیل، عزل او از سوی مقام صلاحیت‌دار ممکن خواهد بود. منظور ازدلیل در این مقام، استفاده از قواعدکلی فقهی است که به منع ولی قهری ازتصرف در اموال مولی علیه می انجامد. براین اساس؛ هر وقت - ولو با قرائن احوال- برای حاکم شرع آشکارشود که از ولی قهری به مولی علیه ضرر می رسد حاکم باید ولی را عزل و از تصرف دراموال جلوگیری کند (امام خمینی،۱۳۸۴، مسئله۶،۵۲۱). و برای تشخیص ضرر باید از عرف یاری گرفت؛ زیرا ممکن است، برخی از اعمالی که ولی قهری به نمایندگی ازطرف مولی علیه انجام می‌دهد زیان او را به دنبال داشته باشد، اما از نظرعرف قابل اغماض بوده و مسئولیتی را متوجه ولی قهری نسازد.

معیار و ملاک اعمال ولی قهری

از جمله مباحث مقدماتی برای ورود در بحث مسقطات ولایت ولی قهری، معیار تصرفات ولی قهری در امور مربوط به مولی علیه است. به عبارت دیگر آیا تصرفات اولیای محجورین باید با توجه به مصلحت آنها باشد یا همین که مفسده ای نداشته باشد کافی است، یا اینکه با وجود مفسده نیز نافذ است؟ در فقه راجع به این مسئله اختلاف نظر وجود دارد که به شرح آنها می پردازیم.

۱- ضرورت رعایت مصلحت

مصلحت در اصطلاح به معنای دفع ضرر یا جلب منفعت دین و دنیا آمده است (محقق حلّی، ۱۳۶۲، ۲۲۱،قمی، ۱۳۷۸، ۲،۹۲) و به اعتقاد برخی از فقهای امامیه منظور از غبطه در نگهداری اموال مولی علیه این است که ولی قهری عملی نکند که موجب فساد مال مولی علیه شود اما رساندن نفع به مولی علیه در تصرفات ولی ضرورت ندارد (میرزای قمی، ۱۴۱۳،۲۱۲) و در این راستا، به نظر برخی دیگر، منظور از رعایت غبطه، غبطه واقعی می‌باشد نه آنچه را که ولی، تصور غبطه نماید اگرچه در حقیقت برخلاف غبطه باشد (امامی،۱۳۸۳،۵،۲۲۴).

ضابطه کلی از دیدگاه فقها در تصرفات اولیا در اموال محجورین مشروط به غبطه و مصلحت می‌باشد (اردبیلی،۱۴۰۳،۱۰، ۲۳۲ و عاملی، مفتاح الکرامه، ۱۴۱۹،۵،۱۱۲ تا جایی که به نظر برخی فقها، هرگاه برای حاکم حتی به کمک قرائن و اوضاع و احوال آشکار گرددکه پدر و جد پدری موجب ضرر طفل یا مجنون شده اند آنان را از باب حسبه عزل و از تصرف در امور محجور منع می‌کند (نجفی،۱۴۰۴،۲۶،۱۰۴، عاملی،۱۴۱۹،۵،۲۵۷، زحیلی،۱۴۰۹، ۴،۱۴۷). حتی بعضی از فقها در این مسئله ادعای اجماع نموده اند (خویی،۱۳۸۴،۵،۷۶) و برخی نیز رعایت غبطه را مورد اتفاق بین مسلمین می دانند (علامه حلی، ۱۴۱۴،۱۴،۲۴۵و مراغی،۱۴۱۷،۲،۵۵۹).

در حقوق ایران از ماده ۱۱۸۴ قانون مدنی چنین استنباط می‌شود که معیار تصرفات مشروع ولی رعایت غبطه و مصلحت می‌باشد. لذا اقتدار اولیای قهری، مطلق و به میل ایشان نیست بلکه فلسفه تأسیس این نهاد خود محدود کننده حدود و ثغور دامنه اعمال ایشان است زیرا ولیّ قهری مکلف است تا با رعایت مصلحت و غبطه مولی علیه، تدابیر و تصرفات لازم را مبذول نماید و نباید مرتکب عملی شود که خلاف مصلحت و غبطه او است (امامی، ۱۳۷۴،۲،۱۶۹).

۲- عدم وجود مفسده در تصرفات ولی قهری

از منظر برخی فقها نبود مفسده در اعمال و تصرفات ولی قهری در امور محجور کافی است چرا که اطلاق ولایت مبیّن آن است که تصرفات یاد شده اعم از تصرفات موصوف به مصلحت و یا عدم مفسده است. آنان معتقدند که از برخی روایات نیز چنین حکمی استنباط می‌شود (نائینی،۱۴۱۳،۱،۳۲۲). شیخ انصاری و عده ای دیگر از فقها ازجمله امام خمینی نیز بعد از بحث مفصل و نقل و نقد نظرات فقها معتقدند که نداشتن مفسده برای تصرف کافی است(انصاری،۱۴۱۵،۳،۵۴،نجفی،۱۴۰۴،۲۲، ۳۲۲، امام خمینی (ره)، ۱۳۸۵، ۱، ۵۱۴). اداره حقوقی قوه قضائیه در نظریه مشورتی ۶۶/۹/۱۲ - ۷/۵۲۶۴ نیز عدم وجود مفسده در تصرفات ولی قهری را کافی می داند.

برخی نیز در تقویت این نظریه معتقدند که از ولی قهری نمی توان انتظار داشت که در اعمال اختیارات خویش نسبت به امور مولی علیه رعایت غبطه و مصلحت مولی علیه را بعمل آورد چرا که گاه توانایی انجام چنین تکلیفی را ندارد و چه بسا امور مولی علیه را در معرض خطر قرار دهد (حسینی، ۱۳۹۲، ۱۲۷) شاید از همین روست که برخی فقها معتقد به عدم لزوم رعایت غبطه در امور مولی علیه است و برخی معتقدند ولی قهری در اعمال خویش نیازمند اثبات مصلحت محجور نیست و بلکه نبود مفسده در انجام امور از ناحیه ولی قهری کافی است .اما در مورد اولیا منصوب لازم است تا آنان مصلحت محجور را رعایت نماید چرا که رعایت ابوت و بنوت و روابط آنان به نوعی است که چنین ارفاقی را اقتضاء می‌کند بر خلاف سایر اولیا (بحرالعلوم،۱۳۶۲،۴، ۹۳).

مبانی فقهی عزل ولی قهری

عالمان اسلامی در مشروعیت الهی حکومت پیامبر اسلام (ص) اتفاق نظردارند. مهم‌ترین ومناقشه برانگیزترین فصل اندیشه سیاسی امامیه به اصل حکومت وچگونگی آن درعصرغیبت امام معصوم است که بستر منازعات فکری و قرائت‌های مختلفی شده است.

عزل ولی قهری ازسمت خویش نیازمند دلیل شرعی است و با وجود دلیل، عزل او از سوی مقام صلاحیت‌دار ممکن خواهد بود. منظور ازدلیل در این مقام، استفاده از قواعدکلی فقهی است که به منع ولی قهری ازتصرف در اموال مولی علیه می‌انجامد

بعضی از فقها معتقدند قلمرو اختیارات فقیه به سه منصب مهم افتاء، قضاوت و ولایت تصرف در اموال و نفوس اختصاص یافته است(خویی،۵،۳۴،انصاری،۱۳۶۸،۳۷۲). طبق این نظریه، ولی فقیه در زمان غیبت امام معصوم (ع) که جانشین امام محسوب می‌شود مانند امام معصوم (ع) از تمامی اختیارات برخوردارنیست. محقق نائینی در این باره می گویند: «تفویض امور به امامان به دلیل علم وآگاهی ویژه آنان به تمامی جهات سیاسی ودینی بوده، لذا نباید دیگران (فقها) را بر آنان قیاس کرد. و ولایت فقیه ازباب حسبه، تنها در اموری قابل تصور است که ترک آن موجب اختلال در نظام اسلامی می‌شود» (نائینی،۱۵،۴۶و۱۳۷۸و۸۶). باوصف مذکور، باوجود ولی قهری، ولی فقیه نمی‌تواند در اموال مولی علیه دخالت یاتصرف کند.

اگربرای حاکم هرچند ازطریق قرائن و شواهد آشکارشود که استمرار ولایت قهری طفل و تصرفات وی در اموال طفل به ضرر اوست، عزل وی برحاکم واجب است

درمقابل این دیدگاه، برخی اختیارات وسیعی به حاکم در امرولایت، قائل شده‌اند به نحوی که دارای ولایت عامه است و تمامی اختیارات امام معصوم(ع) را دارد. امام خمینی ازجمله معتقدین این نظریه می‌باشد. ازنظر ایشان، «اموری که ازطرف رسول الله(ص) و ائمه علیهم السلام واگذارشده، برای آنان (فقها) نیزثابت است و باید تمام کارهای رسول خدا (ص) را انجام دهند، چنان که حضرت امیر(ع) انجام داد» (امام خمینی،۱۳۷۶). یا درکتاب البیع چنین بیان نموده‌اند: «آن چه برای پیامبر(ص) و امام (ع) ازجهت ولایت وحکومت شان ثابت است برای فقیه نیز ثابت است (۱۴۲۱ق،۶۲۵). نتیجه اختلاف اینکه، از نظرآیت‌اله بجنوردی که معتقد به ولایت مطلقه فقیه می‌باشد، امکان تصرفات، با وجودحضور ولی قهری ممکن می‌داند و چون امام (ع) می‌تواند با وجود ولی قهری دراموال تصرف کند، فقیه نیز از این اختیارات برخوردار است (بجنوردی، میرزاحسن، ۱،۲۰۸). آیت‌اله خامنه‌ای در مورد جواز عزل ولی قهری چنین فتوا داده‌اند: «اگربرای حاکم هرچند ازطریق قرائن و شواهد آشکارشود که استمرار ولایت قهری طفل و تصرفات وی در اموال طفل به ضرر اوست، عزل وی برحاکم واجب است» (خامنه‌ای،۱۳۸۹، سوال۱۴۹۸،۳۳۶).

نظریه عزل ولی قهری مستند به چند دلیل شرعی است که به اهم آنها اشاره می‌گردد.

۱- قاعده لاضرر

مفاد این قاعده مستند به حدیث نبوی(ص) «لاضرر ولاضرار فی الاسلام» است. حضرت آیت اله حسن بجنوردی ضمن اشاره به حدیث نبوی(ص) چنین بیان نموده اند: که پیامبراکرم (ص) برای رفع اختلاف بوجود آمده میان دو نفر(سمره بن جندب وشخص انصاری) دستور داد تا درخت را بکنند و به مالک آن (سمره) تحویل دهند و فرمود: «تو مرد ضرر زننده ای هستی و ضرر و ضرار دراسلام نیست» (بجنوردی،میرزاحسن،۱،۱۷۶).

براساس این نظریه، هرگونه ضرر رساندن به دیگران منع شده است.

بنابراین، درصورتی که ولی قهری، نسبت به مولی علیه مرتکب خیانت شده و ضررهایی را به او وارد کند که قابل اغماض نباشد باید مانع از استمرار ولایت شده و ولایت قهری به عنوان دلیل شرعی اولیه با قاعده لاضرر در تعارض قرار گرفته و چون لاضرر، حاکم بر ادله احکام است به نفی آن منجر می‌شود (رادان جبلی،۱۳۸۲،ش۴۸،۴۲).

۲- حکم عقل وبنای عقلاء

ازجمله مسائلی که در مباحث حجت علم اصول مطرح است، مسئله حجیت حکم و دلیل عقلی و بنای عقلا می‌باشد. درعلم اصول، «عقل» همواره به عنوان یکی از منابع اجتهاد و استنباط احکام شرعی شناخته شده وحکم آن، قابل اعتماد و دارای اعتبار و حجیت است. بطوری که عقل بعد ازسه دلیل شرعی (کتاب، سنت و اجماع) قرار می‌گیرد. (مظفر،۱۳۸۶ق،۳،۱۲۵). حتی برخی از فقهاء مثل آیت اله سیدمحمدبجنوردی، عقل را در منزلت همانند دیگر دلایل می‌داند و براین باورند که اگر با دلیل عقلی، حکم شرعی استنباط گردید، گویی ازکتاب خدا و سنت معصومین(ع) استخراج شده و تفاوتی با آنها ندارد. (به نقل ازمقاله عقل یکی ازادله اربعه، ۱۳۶۴،۲۸).

حال آیا عقل می‌تواند به نفی ولایت ولی قهری حکم دهد؟ چنانکه اشاره گردید ولایت قهری حکم شرعی است که عقل نیزآن را تأیید می‌کند. ازطرفی عقل مستقل، هرگونه ظلم و ستم را تقبیح می‌کند و رفع آن را مورد پذیرش قرار می دهد. پس اگر ادامه ولایت قهری به حیف و میل اموال مولی علیه گردد، عقل به نکوهش آن پرداخته و باز داشتن آنها از این‌گونه تصرفات را جایزمی‌شمارد؛ بنابراین می‌توان به حکم عقل درچنین حالتی، حکم به عزل ولی نمود. و «حتی پذیرش حکم عقل به عنوان دلیلی که مغایرت حکم

آن بـا مسـتندات نقلـی شـرع به اثبـات نرسـیده ، به جـواز نفی ولایـت منتهـی می‌گـردد» (رادان جبلـی،۱۳۸۲، ش۴۲،۴۹).

اسباب سقوط ولایت قهری

ابتـدا بایـد بـه ایـن امر اختلافـی اشـاره نمود کـه به محض عـارض شـدن یکی از اسـباب سـقوط ولایت قهـری، ولی قهری خـود بـه خود منعزل می‌شـود یا آنکه سـقوط ولایـت او نیازمند صـدور حکـم دادگاه اسـت، محـل اختـلاف و منازعـه اسـت که نیازمنـد بحـث مسـتقلی اسـت. از سـوی دیگر، اسـباب سـقوط ولایـت قهـری نیـز مـورد اتفـاق نیسـت، بـه ایـن معنـی کـه مشـهور فقهـا وامـام خمینـی و بـه تبـع آنها قانـون مدنـی، تنها بـه عنصـر خیانـت تاکید دارد اما غیر مشـهور مسـقطات دیگری ذکـر کرده‌انـد. در بخـش بعدی ضمن شـمردن اسـباب سـقوط ولـی قهـری، بـه بحـث از امـکان جمـع دیدگاه‌هـای مشـهور و غیـر مشـهور بـا تکیه بـر مبنای سـقوط ولایـت قهـری خواهیم پرداخت.

۱- حجر

از جملـه مسـقطات ولایـت ولـی قهـری، حجـر اسـت. ولی قهـری بایـد اهلیـت داشـته باشـد تـا بتوانـد از سـمت ولایـت قهـری برخـوردار باشـد. محجور در اصطلاح شـرع کسـی اسـت کـه از تصـرف در اموالـش منـع شـده باشـد و منحصـردر امـور مالی دانسـته انـد (محقق حلّی،۱۴۰۸،۲،۹۲، طوسـی،۱۳۸۷، ۲، ۲۸۱،علامـه حلّـی، ۲، ۵۰۷،نـرم افـزار جامع فقه اهـل بیت،امام خمینـی،۱۳۸۴،۲،ص۱۲). و در اصطـلاح حقوقی حجر به معنی عدم استیفاسـت و منع شـخصی اسـت بـه حکم قانـون از اینکه بتوانـد امـور خـود را بطور مسـتقل و بدون دخالت دیگـری اداره کند و شـخصا اعمال حقوقی انجام دهد (لنگـرودی،۱۳۸۱،۷۲).

۲- خیانت

هر ولی که خیانت کند ولایتش سـاقط می‌شـود مثل وکیل یـا وصـی خائـن (زحیلـی، ۱۴۰۹،۴،۱۴۷،مـکارم،۱۴۲۴،۲،۲۰) و حقیقـت ولایـت، رعایـت مصلحـت مولـی علیـه اسـت پـس اگـر غیـر مصلحـت عمـل کنـد، خیانـت کـرده اسـت (صافـی گلپایگانـی،۱۴۱۷،۱،۳۴۰).

امـام خمینـی دراین خصوص معتقد اسـت: اگـر خیانت پدر و جد پدری برای حاکم شـرع ظاهر شـود باید آنها را عزل کند و از تصرفـات شـان در اموال صغیر جلوگیری کنـد (۱۳۸۴،۲،۱۰۶ و گلپایگانـی،۱۴۰۹،۳،۲۳). در فقه بـرای این منظور از تعبیرهایی ماننـد تعـدی و تجـاوز (سیسـتانی،۱۴۱۷،۲،۳۳۶) و ماننـد آن اسـتفاده شـده اسـت (نجفـی،۲۶،۵۰). و بـه تبعیـت از دیـدگاه فقهـا و قانـون مدنـی، برخـی از حقوقدانـان در اثـر خیانت و بی لیاقتـی ولـی قهـری، معتقـد بـه عزل ولـی شـده و برکنـاری او را از سـمت ولایـت مـی داننـد (کاتوزیـان،۱۳۸۵،۱،۴۱۸و سـاکت،۱۳۸۶،۲۳۹).

۲-۱- مفهوم خیانت

عـدم امانـت یـا خیانت کـه در قانـون ذکر شـده عبـارت از تعـدی و تفریـط در اداره امـور محجـور اسـت.آنچه مجـوز ورود مدعـی العمـوم اسـت، بـروز نشـانه‌های خیانت اسـت. مثـلاً اگر ولـی قهـری مـال مولـی علیـه را حیـف و میـل کنـد یـا از آن اسـتفاده شـخصی نمایـد یـا بـر اثـر عـدم مراقبـت ولـی، مـال محجـور تلـف شـود، مرتکـب خیانت شـده و صفـت امانـت را از دسـت داده اسـت (صفایی،امامـی،۱۳۹۲،۳۸۹).

بـه نظربرخـی، منظور ازعـدم امانـت ولی آن اسـت که ولی تعـدی وتفریـط درامـوال مولـی علیـه را روا دارد، بـدون آن‌کـه مرتکـب حیـف ومیـل شـود (امامـی،۱۳۷۰،۵،۲۲۱). وحیـف و میـل ولـی در امـوال مولـی علیـه در صورتـی اسـت کـه ولـی خیانـت کنـد ماننـد آن کـه عایـدات و دارایـی مولـی علیـه را مصـرف شـخصی کنـد (همـان،۲۲۰).

می‌تـوان گفـت از منظـر قانونگذار اتـلاف از مصادیق خیانت می‌باشـد و در صورتـی کـه خیانـت یا ناتوانـی و بـی لیاقتی پدر اثبـات شـود و جد پدری در قید حیات باشـد، ولایـت به صورت انحصـاری مختص به جد پدری اسـت (طاهـری،۱۴۱۸،۳،۳۴۶).

۲-۲- اثر خیانت ولی قهری

یکـی از اختلافـات مهم در میـان فقهای امامیـه، اثر خیانت ولـی قهـری اسـت. برخـی معتقدند که در صورت آشـکار شـدن خیانـت ولـی و اثبـات آن در محکمـه، حاکـم یـک نفـر امین به ولـی منضم می‌کنـد (نجفـی،۱۴۰۴،۲۸،۴۲۱).

گـروه دیگـر از فقهـای امامیـه ازجمله امام خمینـی معتقدند کـه هـرگاه ولـی یـا وصـی مرتکـب خیانـت شـود و خیانـت او بر حاکـم شـرع ثابـت گـردد، حاکـم اقـدام بـه عـزل ولـی و نصـب شـخص دیگری می نمایـد (امـام خمینـی،۱۳۸۵،۲،۱۰۶). قانون مدنـی در ماده ۱۱۸۴ اصلاحـی ۷۹/۳/۱ و ماده ۱۵ قانون حمایت خانـواده ۱۳۵۳/۱۱/۱۵ نیـز بـه دادگاه اختیـار داده بـود تا در این مـوارد اقـدام بـه نصب قیم یـا ضم امیـن نماید کـه در واقع حکم یـاد شـده محتـوای اعطـاء اختیار بـه دادگاه بـا توجه بـه اوضاع و احـوال پرونـده بـود و بـا توجـه بـه نزدیکی احـکام ولایـت خاص (ولایـت قهـری) بـه وصایـت، مراجعـه بـه برخـی منابـع فقهـی نشـان مـی دهـد کـه فقهـای امامیه نیـز در ایـن مورد بـه چنین دیدگاهـی توجـه داشـته‌اند. بـه همیـن جهـت بـه نظـر برخی از فقهـا در صـورت خیانـت وصـی، حاکـم بایـد او را عزل و شـخص دیگـری را جـای او بگمـارد یـا شـخص امیـن را بـه وی ضمیمـه نمایـد (امـام خمینـی،۱۳۸۴،۱،۴۶، گلپایگانـی،۱۳۹۳،۲، ۴۷).

ادامه دارد

در اصطلاح حقوقی حجر به معنی عدم استیفاست و منع شخصی است به حکم قانون از اینکه بتواند امور خود را بطور مستقل و بدون دخالت دیگری اداره کند و شخصا اعمال حقوقی انجام دهد

مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری

هادی علیزاده
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

مقدمه

امروزه به دلیل پیچیده شدن دعاوی، نقش کارشناسان رسمی دادگستری در نظام قضایی ما افزایش یافته است .کارشناس نیز همانند هر انسانی ممکن است در اعمال و رفتار خویش، خواسته یا ناخواسته، مرتکب خطا و اشتباه شود .به نظر می رسد نظریه «تقصیر» و قاعده «سببیت»، از مبانی حاکم بر مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری باشد . ماهیت حقوقی مسئولیت مدنی این دسته ازافراد نیز، از موضوعات قابل تأمل است که به عقیده ما تنها در فرض کارشناسی در امور غیر دادرسی، مسئولیت مدنی کارشناس رسمی دادگستری، مسئولیت قراردادی مبتنی بر عقد با اشخاص است؛ اما در فرض کارشناسی در امور دادرسی به دلیل عدم وجود اراده آزاد قاضی و کارشناس در صدور و پذیرش قرارکارشناسی، هیچ قراردادی وجود ندارد و نمی توان قرار ارجاع امر به کارشناس را نوعی قرارداد دانست، بنابراین مسئولیت وی، در این موضوع، مسئولیت خارج از قرارداد خواهد بود.

وجود ضرر، ارتکاب تقصیر و احراز رابطه سببیت بین ضرر و تقصیر کارشناس، از ارکان مسئولیت مدنی کارشناس رسمی دادگستری محسوب می گردد. تخلف وی نیز موجد آثاری چون طرح دعوای مسئولیت مدنی، جبران خسارت زیان دیده و مجازات انتظامی می شود. در انتها، موضوع بیمه مسئولیت حرفه ای کارشناسان رسمی دادگستری، به عنوان یک پیشنهاد عملی در جهت حفظ حقوق زیان دیدگان و رفع نگرانی کارشناسان رسمی دادگستری در خصوص محکومیت به جبران خسارت زیان دیدگان ، مطرح گردیده است.

موضوع: مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری به چه معناست؟

ارکان مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری وجود ضرر، ارتکاب فعل زیانبار و رابطه سببیت می‌باشد.

آثار مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری همان جبران ضرر و شیوه‌های بوجود آمده می‌باشد.

مسئولیت کارشناس رسمی دادگستری در صدور نظریه می‌تواند از چهار منظر اخلاقی، مدنی، کیفری و انتظامی مورد تدقیق و بررسی قرار بگیرد.

اولین مسئولیت اخلاقی کارشناس مربوط به قسمتی است که کارشناس در ابتدای پروانه کارشناسی اخذ می‌کند و اتیان سوگند می خواند. در آنجا کارشناس رسمی هنگام اخذ پروانه سوگند یاد می‌کند که در امور کارشناسی که به او ارجاع می گردد خداوند متعال را حاضر و ناظر دانسته و به راستی و درستی نظر خود را اظهار نماید و اغراض شخصی خود را در آن دخیل نکند و بر خلاف واقع چیزی نگوید و رازدار باشد.

دومین مسئولیت کارشناس مسئولیت مدنی می‌باشد کارشناس در اظهار نظر خود دارای مسئولیت مدنی بوده

و بـه اسـتناد مـاده ۷۶۲ قانـون آ م هرگاه اصحـاب دعوی از تخلـف کارشـناس متضرر شـوند و تخلف کارشـناس سـبب اصلـی ایجـاد ضرر باشـد متضـرر می‌توانـد تقاضـای جبران خسـارت نمایـد ولـی ضـرر و زیـان ناشـی از عدم نفـع قابل مطالبه نیسـت.

سـومین مسـئولیت کارشـناس مسـئولیت کیفـری می‌باشـد هـرگاه کارشـناس رسـمی بـا سـوء نیـت ضمـن اظهـار عقیـده در امـر کارشناسـی برخـلاف واقـع چیـزی بنویسـد و یـا در اظهـار عقیـده کتبـی خـود راجـع بـه امـر کیفـری و یـا حقوقی تمام ماوقـع را ذکر نکنـد و یا برخلاف واقـع چیـزی ذکـر کـرده باشـد جاعـل در اسـناد رسـمی محسـوب می‌گـردد و همچنیـن هـرگاه کارشـناس رسـمی در چیـزی کـه برای آزمایش در دسـترس او گذاشـته شـده بـا سـوء نیـت تغییـر بدهد بـه مجازات‌هـای مقـرر در قانون مجـازات اسـلامی‌محکوم می‌شـود و اگـر گـزارش خـلاف واقـع و اقدامـات کارشـناس رسـمی در حکـم دادگاه مؤثـر واقـع شـده باشدکارشـناس مذکـور بـه حداکثـر مجـازات تعیین‌شـده محکـوم خواهـد شـد. حکم یـاد شـده در مورد خبـرگان محلـی نیـز لازم‌الرعایـه می‌باشـد.

چهارمیـن مسـئولیت کارشـناس مسـئولیت کیفـری می‌باشـدکه در دادسـراها و دادگاه‌های انتظامـی کانون مورد رسـیدگی قـرار می‌گیـرد کـه مبنـای رسـیدگی در کانـون کارشناسـان ماده ۶۲ قانون کارشناسـان رسـمی دادگستری بـوده کـه در این ماده تخلفـات کارشناسـان در ۳۱ بند با ۶ درجه مجازات مشـخص شـده اسـت و بیشـتر پرونده در این گـروه در خصـوص عدم حضـور و ارائه نظریه کارشناسـی در موعـد مقـرر در مراجع ذیصلاح بـدون عذر موجه می‌باشـد.

مطابـق مـاده ۱۹ قانون آئین دادرسـی مدنـی و با توجه به «مـوارد رد» ماننـد قرابـت نسـبی و سـببی، قیمومیـت، وارث بـودن و سـابقه اظهـار نظر، برخـی از موضوعـات قابل ارجـاع نیسـت و کارشـناس نبایـد آنها را قبـول کند.

تاثیـر نظریـه کارشناسـی در تصمیـم گیـری قضـات

همـان گونـه کـه موضـوع مسـئولیت مدنـی قاضـی در صـدور رای از مسـائل مهـم و ضـروری اسـت؛ مسـئولیت مدنـی کارشـناس رسـمی دادگسـتری نیـز در خـور تحلیل و پژوهـش اسـت . امـروزه بسـیاری از آراء محاکـم قضایـی مبتنـی بـر نظریات کارشناسـان اسـت و اسـاس رای دادگاه را تشـکیل مـی دهـد .

نظراتـی کـه مـی تـوان بـه واسـطه عمـد یـا تقصیـر کارشـناس، سـببی بـرای ضرر رسـاندن به اشـخاص دخیل در دعـوا باشـد.

بنابرایـن مـی تـوان گفـت بررسـی مسـئولیت مدنی کارشناسـان رسـمی دادگسـتری ، همانند مسـئولیت مدنی قضـات دادگاه‌هـا ، از اهمیـت قابـل ملاحظـه ای برخـوردار اسـت. قانـون آئین دادسـی دادگاه‌های عمومـی و انقلاب در امـور مدنـی مصـوب ۹۷۳۱ در مـاده ۷۶۲ در همین خصوص بیان مـی دارد:

« هرگاه یکی از اصحاب دعوی که از تخلف کارشـناس، متضرر شـده باشـد ، در صورتی که تخلف کارشـناس، سبب اصلـی در ایجـاد خسـارت بـه متضـرر باشـد، مـی توانـد از کارشـناس مطالبـه ضـرر نمایـد. ضـرر و زیـان ناشـی از عدم‌النفـع قابـل مطالبـه نیسـت.. »

سئوالات فراوانی در خصوص مسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگسـتری وجـود دارد.

نخسـت آنکه آیا مسـئولیت مدنی کارشناسـان رسمی دادگسـتری را بایـد نـوعی مسـئولیت مبتنـی بـر تقصیـر قلمـداد کـرد یـا اینکـه قاعـده» لاضـرر « را بـر مبنـای مسـئولیت مدنی آن‌ها حاکم دانسـت و مسـئولیت آن‌ها را، مسـئولیتی نوعی دانسـت ؟

بـه نظـر می رسـد که با توجه بـه مـاده ۷۶۲ قـانون آئـین دادرسـی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصـوب ۱۳۷۹، نظریـه «تقصـیر» و قاعـده «سـببیت» بـرمبنای مسـئولیت مدنی کارشناسان رسـمی دادگستری حاکم اسـت.

پرسـش دوم آن است که اساساً ماهیت حقوقی ایـن نـوع مسـئولیت چیسـت؟ آیا مسـئولیت مـدنی کارشناسان رسـمی دادگسـتری، مسـئولیتی قـراردادی اسـت یـا اینکه بایـد آن را بـر مبنای مسـئولیت غیـرقراردادی توجیه کرد؟ به عبـارت بهتـر آیـا انتخـاب کارشـناس توسـط دادگـاه یـا طـرفین، مبنـای مسـئولیت مدنی را متفاوت می سازد؟

چنانچه شاید بتـوان انتخـاب کارشناسـان رسـمی دادگسـتری توسـط دادگاه و طرفیـن دعـوی را نمونـه ای از قراردادهـای قضایـی و عـادی به شـمار آورد و مسـئولیت مدنـی آن‌هـا را در ایـن خصـوص، مسـئولیتی قـراردادی توجیـه کرد؟بـه نظـر مـی رسـد وجـود قـرارداد قضایـی کارشناسی در ایـن خصـوص منتفـی اسـت و مسـئولیت مـدنی کارشناسـان رسـمی دادگستری ، مسئولیت خارج از قـرارداد اسـت.

سـئوال دیگـر آن اسـت کـه در بعضی مـوارد، موضوع مجهـول دادگاه، بـه هیـئت کارشناسـان ارجـاع داده می‌شـود. بنابـر ایـن جـای تامـل دارد اگـر بعضـی از اعضـاء هیئـت کارشناسـی در اظهـار نظـر خـود مرتکب تخلف شـوند آیـا بایـد تمـام اعضـا را در برابـر زیان دیده مسـئول دانسـت یـا آنکـه کارشـناس درستکار و غیر متخلف را باید مبری از مسـئولیت قلمـداد کرد؟

بنظـر مـی رسـد بـا توجه بـه اینکـه ارائه نظریـه هیئت

کارشناس در اظهار نظر خود دارای مسئولیت مدنی بوده و به استناد ماده ۷۶۲ قانون آ م هرگاه اصحاب دعوی از تخلف کارشناس متضرر شوند و تخلف کارشناس سبب اصلی ایجاد ضرر باشد متضرر می‌تواند تقاضای جبران خسارت نماید ولی ضرر و زیان ناشی از عدم نفع قابل مطالبه نیست

کارشناسی با نظر جمع و بصورت هیئتی می‌باشد لذا نظر جمع در خصوص موضوع حاکم می‌باشد.

آیا هیئت کارشناسی، شخصیت حقوقی دارد و نظریه اعضاء ، نظریه هیئت کارشناسی به عنوان یک شخصیت حقوقی قلمداد می گردد؟

در این مورد نیز به نظر می رسد که علیرغم اینکه ارائه نظریه بصورت گروهی و هیئتی بوده ولی هیئت کارشناسی شخصیت حقوقی تلقی نمی گردد، چرا که موضوع حقوقی بودن متفاوت می‌باشد.

پرسش مهم دیگری که قابل تامل است آن است که تخلف قاضی دادگاه، چه تاثیری بر مسئولیت مدنی کارشناس رسمی دادگستری دارد؟ آیا اصولاً در این حالت قاضی دادگاه، مطابق اصل ۱۷۱ قانون اساسی مسئول است یا کارشناس از باب ماده ۷۶۲ قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب ۹۷۳۱ مسئولیت دارد یا اینکه هردو ضامن جبران خسارت زیان دیده هستند؟

نکته مجهول دیگری که باید به آن توجه شود، تعیین ارکان و آثارمسئولیت مدنی کارشناسان رسمی دادگستری است. به عبارت بهتر کارشناس رسمی دادگستری در چه شرایطی مسئول جبران خسارت زیان دیده است و تخلف وی، منجر به بروز چه آثاری برای وی می گردد؟

در بیان پاسخ به این سئوال، بیمه مسئولیت حرفه ای کارشناسان رسمی دادگستری به عنوان یک راهکار عملی، جهت تأمین امنیت شغلی کارشناسان رسمی دادگستری و رفع دغدغه فکری آن‌ها نسبت به عواقب مالی ناشی از خطاهای ناخواسته حرفه ای خود و همچنین، ارائه تضمین مناسب جهت جبران ضرر زیان دیده در راستای اصل «جبران کامل خسارت زیان دیده» مطرح شده است.

در خصوص مسئولیت مدنی کارشناس رسمی دادگستری. که ناشی از تخلف وی در نظر کارشناسی باشد. ماده ۲۶۷ ق.آ.د.م، اشعار می دارد: هرگاه یکی از اصحاب دعوا از تخلف کارشناس رسمی دادگستری متضرر شده باشد، در صورتی که تخلف کارشناس سبب اصلی در ایجاد خسارت به متضرر باشد، می‌تواند از کارشناس مطالبه ضرر نماید.

ضرر و زیان ناشی از عدم النفع قابل مطالبه نیست

۱- به نظر می رسد لفظ" تخلف" در ابتدای ماده، به صورت مطلق آمده است و عموم تخلفات ناشی از فعل یا ترک فعل کارشناس رسمی دادگستری از مقررات قانونی نظام نامه‌ها، شیوه نامه‌ها و رویه‌های جاری و متعارف را شامل می‌شود. البته گرچه تخلفات مندرج در ماده ۶۷ قانون یادشده حصری می‌باشند و موارد خارج از آن به عنایت به اصل قانونی بودن جرم و مجازات نمی تواند محملی برای تعقیب و مجازات انتظامی کارشناس رسمی دادگستری محسوب شود. اما چون در اینجا موضوع ضمان و مسئولیت مدنی کارشناس مطرح است، بنابراین کارشناس در صورت ارتکاب تخلف از فعل یا ترک فعل(از باب قواعد عام مسئولیت مدنی) قواعد تسبیب و الضرر (ضمان مدنی)پیدا می‌کند. در این صورت بدیهی است مدعی ضرر و زیان بایستی از باب " الدلیل فی المدعی" بتواند تقصیر کارشناس رسمی دادگستری را به عنوان سبب اصلی ورود ضرر و زیان، اثبات نماید.

۲- تخلف یا خطای کارشناس چه سهوی باشد و چه عمدی، برای کارشناس رسمی دادگستری از منظر مدنی، مسئولیت آور است.

۳- ضرر و زیان وارده توسط کارشناس چه مادی باشد و چه معنوی به شرط اثبات تقصیر وی قابل مطالبه و وصول است. قانون گذار در ماده مذکور، ضرر و زیان را به طور مطلق آورده است که می تواند شامل ضرر و زیان مادی و نیز معنوی باشد. هرچند که قانون گذار صراحتاً به این موضوع اشاره نکرده. ولی می‌توان با استفاده از صراحت و اخذ مالک از متن ماده ۱۷۱ قانون اساسی به عنوان قانون عالی و بالادستی که حاکم بر کلیه قوانین عادی کشور است. کارشناس را نیز مسئول جبران ضرر و زیان مادی یا معنوی وارده قلمداد کرد.

۴- نظر به تقسیم بندی مسئولیت مدنی به دو شاخه مسئولیت مدنی قراردادی ومسئولیت مدنی خارج از قرارداد، الزام‌های خارج از قرارداد و مترادف با ضمان قهری، مسئولیت مدنی کارشناس در فرض ارجاع کار کارشناسی از جانب مراجع قضائی، از نوع دوم آن یعنی مسئولیت خارج از قرارداد محسوب می‌شود.

نتیجه گیری:

بدیهی است که یک کارشناس رسمی در بدو ورود به امر کارشناسی بهتر است به شرایط و مسائل مرتبط در خصوص ارائه نظریات کارشناسی و قوانین مربوطه آشنایی پیدا بکند تا بعداً مسئولیتی متوجه وی نگردد.

منبع:

قانون آئین دادرسی مدنی و قانون کارشناسان رسمی دادگستری

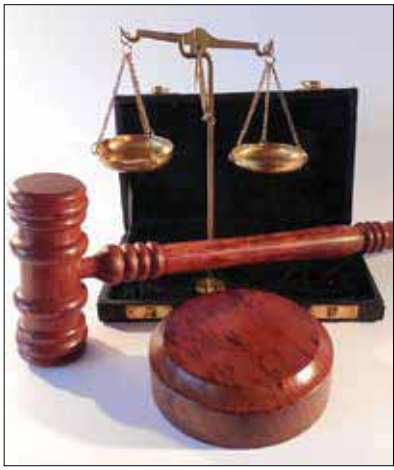

بدیهی است مدعی ضرر و زیان بایستی از باب " الدلیل فی المدعی" بتواند تقصیر کارشناس رسمی دادگستری را به عنوان سبب اصلی ورود ضرر و زیان، اثبات نماید

ارزیابی املاک ناقص شده ناشی از اجرای طرح‌های عمرانی

جعفرراشدی ملکی
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

مقدمه

در اجرای طرح‌ها بخصوص طرح‌های شهری، زمین‌هایی از قطعات اجباراً جدا شده که مستقلاً به دلایل مختلف از جمله قلت مساحت، شکل هندسی زمین و یا سایر عوامل قابلیت صدور پروانه ساختمانی را ندارند و یا به تنهایی قابلیت بهره برداری مفید را از دست داده اند و لاجرم باید رها شده و یا به ملک مجاور الحاق شوند تا مبلمان شهری از منظر زیبایی مخدوش نشود ، اینکه چه مقدار از زمین و یا ابعاد باقی مانده از ملک قابلیت بهره برداری ندارد نیز بستگی به عرف آن محل و موقعیت مکانی ملک دارد. بطوری که در بازار تجاری شاید دو متر مربع و بالاتر می‌تواند قابل قبول باشد ولی در اراضی کشاورزی شاید این رقم را به ۱۰۰ الی ۲۰۰ متر مربع محدود کرد و در اراضی صنعتی حداقل ۵۰۰ متر مربع، برای ارزیابی اینگونه املاک وحدت رویه خاصی میان جامعه کارشناسی وجود ندارد و برخی از ارزیابی‌ها با اختلافات فاحش مواجه است و موجب بد بینی جامعه مدنی و حقوقی از جامعه کارشناسی است. لذا این موضوع در اراضی داخل و خارج از محدوده شهری و بسته به موقعیت مکانی خاص هر ملک و زمین باقی مانده از طرح جداگانه بررسی می‌شود. امید است همکاران محترم نوعی به وحدت رویه برسند.

الف : اراضی خارج از محدوده شهر

اگر باقی مانده ملک زراعی یا باغی و یا صنعتی از اراضی خارج از محدوده شهر باشد و زمین باقی مانده به تنهایی قابلیت بهره برداری را نداشته باشد باقی مانده زمین اجباراً به زمین همسایه ملحق خواهد شد و ارزیابی قیمت آن برابراست با ۸۰ الی ۹۰ درصد قیمت زمین ملحق شده (مجاور) نه زمین الحاقی . علت افت آنهم اجبار مالک ملک مجاور برای خرید بدون اراده یک ملک دیگر و هزینه‌های اداری و اصلاح سند و غیره است و اگر موقعیت ملک الحاق شده طوری باشد که از نظر راه عبوری و یا دسترسی به تاسیسات و امکانات عمومی را تسهیل نماید بطوری که ملک ملحق شده را از جبهه دوم به جبهه اول تبدیل نماید، حداقل برابر و حداکثر تا یک و نیم برابر ارزش ملک با لحاظ موقعیت مشابه جبهه اول ارزیابی خواهد شد و ارزش افزوده ناشی از دسترسی‌های آسان بعنوان هزینه لحاظ می‌شود .

ب : داخل محدوده شهر: در داخل محدوده شهر بالاخص اماکن محدوده تجاری موضوع متفاوت از اراضی خارج از محدوده شهرها است.

۱ – زمین باقی مانده ناشی ازاجرای طرح از نظر جغرافیایی طوری باشد که پس از الحاق به ملک مجاور هیچگونه تاثیری در افزایش قیمت ملک نداشته باشد. مثلاً در اثر تفکیک زمین مجاور قسمتی از ملک در منتها علیه زمین به زمین دیگر الحاق شود تا صرفاً قطعات از شکل هندسی غیر اصولی خارج و با اصول شهرسازی متناسب گردد . در این صورت با توجه به هزینه‌های ثبتی و اداری و غیره و اجبار به الحاق به ملک مجاور و عدم تاثیر موثر ملک الحاق شده به ملک مجاور ارزش آن قسمت از ملک و قیمت آن برابراست با ۶۰ الی ۷۰ درصد قیمت زمین ملحق شده (مجاور) نه زمین الحاقی لحاظ می‌شود .

۲ – زمین باقی مانده از نظر جغرافیایی طوری باشد که با الحاق زمین باقی مانده ارزش زمین مجاور تغییر نماید در این صورت قیمت ملک الحاق شده برابر فرمول ذیل محاسبه می‌شود:

(ارزش روز زمین مجاور قبل از الحاق - ارزش روز کل ملک با فرض الحاق زمین باقی مانده) A * = ارزش زمین باقیمانده از طرح

ضریب A با توجه به ابعاد و شکل و مساحت و نحوه قرار گیری موقعیت جغرافیایی ملک باقی مانده از طرح نسبت به ملک مجاور ۰,۷۰ الی ۰,۹۰ تعیین می گردد که بستگی به تحلیل و بررسی نظر کارشناس دارد.

مثال: باقی مانده ملک بعد از اجرای طرح به ابعاد ۰,۸ متر و بطول ۲۰ متر به مساحت ۱۶ متر مربع می‌باشد و بر کل ملک مجاور نسبت به خیابان را پوشش داده باشد. با الحاق ملک باقی مانده ارزش کل ملک به ۹ میلیارد ریال بالغ شود . ارزش روز ملک مجاور قبل از لحاظ ملک ناقص ۵ میلیارد ریال ارزیابی شده باشد و به مساحت ۵۰۰ متر مربع باشد با توجه به نحوه قرار گیری ملک ناقص ضریب A را ۰,۸۰ منظور نماییم .

ارزش زمین باقی مانده از طرح برابر است با (۵,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰ – ۹,۰۰۰,۰۰۰,۰۰۰) * ۰,۸۰ = ۳,۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ (هر متر مربع ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال) خواهد بود. در حالی که متوسط ارزش ملک مجاور قبل از اجرای طرح و الحاق صرفاً ده میلیون ریال بوده است.

کارشناسان عزیزی که نقدی بر موضوع دارند متمنی است از طریق ادرس ایمیل ir.chmail@jafarrashefy نظر خود را اعلام نمایند.

قسمت اول

نحوه ارزش‌گذاری کالاهای صادراتی و وارداتی در گمرک

مجاهد باباپور
کارشناس رسمی دادگستری
رشته امور گمرکی

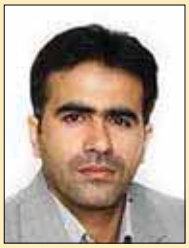

صمد مشمول
کارآموز کارشناس رسمی دادگستری
رشته امور گمرکی

۱- مقدمه

یکی از مهم‌ترین و پرهزینه‌ترین تهدیداتی که وارد کنندگان یا صادر کنندگان با آن روبه‌رو هستند، شیوه غلط اظهار کالا به گمرک و ارائه اطلاعات و اسناد نادرست به گمرک است. فردی که در حوزه صادرات و واردات و همچنین ترانزیت کالا فعالیت می‌کند باید با مقررات و قوانین گمرک و ضوابط عمومی آن آشنا بوده و آن‌ها را رعایت کند. اگر آگاهانه یا حتی ناآگاهانه این قوانین به خوبی رعایت نشوند و طبق قانون برای ترخیص کالا مجبور به پرداخت جریمه شوند، در این صورت باز هم عنوان تخلف پیدا می‌کند. در صورتی که تخلف از ضوابط قانونی واردات و صادرات و قانون گمرک، منجر به ضبط کالا و پرداخت جریمه شود، این نوع تخلفات با عنوان قاچاق شناخته می‌شوند. ارزش‌گذاری به وسیله گمرک باید مبتنی بر ضابطه باشد که این ضوابط طبق قانون پیش‌بینی شده است. این ضوابط به اعتبار مدارک قابل قبول یا دلایل موجه ملاک اظهارنظر گمرک قرار می‌گیرد.

ضوابط ارزش‌گذاری با قواعد بین‌المللی در ارزش‌گذاری هم‌سویی دارند؛ برای مثال، ضوابط ارزش‌گذاری در ایران تا حدود زیادی با ضوابط ارزش‌گذاری سازمان جهانی تجارت (WTO) و ماده ۷ موافقت‌نامه عمومی تعرفه و تجارت (GATT) همخوانی دارد، به‌طوری که حتی در هنگام تدوین و تصویب رژیم تجاری کشور و تحویل آن به دبیرخانه سازمان جهانی تجارت به این نکته تاکید کرده‌اند که نظام ارزش‌گذاری مغایرت چندانی (یا مغایرت قابل ذکری) با ارزش‌گذاری موضوع ماده ۷ «گات» ندارد.

به این ترتیب به نظر می‌رسد که در هر حال ادعای گمرک در مردود شناختن ارزش‌های مندرج در فاکتورهایی (Invoice) که صاحبان کالا در هنگام ورود و برای ترخیص کالا در اظهارنامه‌های تسلیمی به گمرک ارائه می‌دهند باید مبتنی بر مدارک قابل قبول یا دلایل موجه باشد که آشنایی فعالان اقتصادی با شیوه‌های ارزش گذاری، مدارک و مستندات موردنیاز همچنین مبانی قانونی تعیین ارزش از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد.

از طرف دیگر در دهه اخیر بزرگ ترین چالش گمرک ایران نیز به نحوه ارزش گذاری در گمرکات سراسر ایران بر می‌گردد که در برخی موارد

ارزش گذاری گمرک یک روش گمرکی است که برای تعیین ارزش گمرکی کالاهای وارداتی اعمال می‌شود. اگر نرخ عوارض از روش ارزشی (ad valorem) محاسبه گردد، ارزش گمرکی برای تعیین عوارض پرداختی کالای وارداتی ضروری است

بصورت سلیقه ای شاهد ارزش‌گذاری‌های متفاوت برای کالاهای یکسان بوده و به طبع آن در برخی کالاها، با ایجاد رانت و انحصار منجر به انحراف در اقتصاد ملی می‌گردد که در همین راستا سیاست اصلاح و تدوین سامانه ارزش مدون، یکپارچه و برخط از اهداف اصلی مدیران ارشد گمرک مدنظر واقع گردید. با انجام مطالعات وسیع و تکمیل فرآیند ارزش‌گذاری در گمرک ایران، سامانه تعیین ارزش TSC راه اندازی شد. در این مقاله پس از ذکر اهمیت تعیین ارزش در گمرک به بررسی مبانی قانونی در تعیین ارزش پرداخته شده و در ادامه به نحوه ارزش‌گذاری کالاهای صادراتی و وارداتی اشاره گردیده است. بررسی شیوه‌های ارزش‌گذاری کالا در سازمان جهانی گمرک در راستای تشریح موضوع و اینکه چقدر قوانین و مقررات مربوط به تعیین ارزش در گمرک ایران همخوانی دارد پرداخته شده و نهایتاً با اشاره به نمونه ارزش‌گذاری کالا و مطابقت با مواد قانونی مرتبط، پیشنهادات سازنده و عملی ارائه خواهد شد.

۱- تعریف ارزش و روش‌های مرسوم ارزش گذاری کالا در سازمان‌های جهانی ذیربط

تعریف

ارزش گذاری گمرک یک روش گمرکی است که برای تعیین ارزش گمرکی کالاهای وارداتی اعمال می‌شود. اگر نرخ عوارض از روش ارزشی (ad valorem) محاسبه گردد، ارزش گمرکی برای تعیین عوارض پرداختی کالای وارداتی ضروری است.

مروری کوتاه بر تاریخ ارزش گذاری کالا

ماده هفتم GATT

ماده هفتم موافقت نامه عمومی تعرفه‌ها و تجارت، اصول کلی سیستم بین‌المللی ارزش گذاری را تعیین نموده است. در آن مقرر شده که ارزش کالاهای وارداتی برای اهداف گمرکی باید بر اساس ارزش واقعی کالای وارداتی باشد که از روی آن عوارض تعیین می‌شود و نباید بر اساس ارزش کالاهای با منشاء ملی یا بر اساس دلخواه یا ارزش‌های ساختگی باشد. اگرچه ماده هفتم نیز دارای تعریفی از «ارزش واقعی» است، اما همچنان استفاده از روش‌های متفاوت برای ارزش گذاری کالا را مجاز می داند.

تعریف بروکسل از ارزش

از دهه ۱۹۵۰، تعرفه‌های گمرکی بسیاری از کشورها بر اساس تعریف ارزش بروکسل (BVD) ارزیابی می شد. بر اساس این روش، قیمت معمولی بازار، به عنوان «قیمتی که یک کالا در بازار آزاد بین خریدار و فروشنده مستقل از یکدیگر دریافت می‌کند» برای هر محصول تعیین شده و بر اساس آن، عوارض تعیین می گردید. انحرافات واقعی از این قیمت تنها در مواردی که ارزش اعلام شده بالاتر از ارزش ذکر شده باشد، کاملاً در نظر گرفته شده است. کم اظهاری ارزش فقط تا ۱۰ درصد قابل پذیرش واقع که این روش باعث نارضایتی گسترده معامله گران شد، زیرا تغییرات قیمت و مزایای رقابتی بنگاه‌ها تا زمانی که قیمت فرضی توسط گمرک پس از بازه‌های زمانی مشخص تعدیل نگردیده، منعکس نشد. محصولات جدید و کمیاب اغلب در لیست‌ها ثبت نمی شوند، که این امر تعیین قیمت را دشوار می‌کند. ایالات متحده هرگز بخشی از BVD نشد. واضح بود که یک روش ارزیابی انعطاف پذیرتر و یکنواخت تر مورد نیاز است که سیستم همه کشورها را هماهنگ کند.

کد ارزیابی دور توکیو

کد ارزیابی دور توکیو یا موافقت نامه اجرای ماده هفتم GATT که در سال ۱۹۷۹ منعقد شد، یک سیستم مثبت ارزیابی گمرکی را بر اساس قیمت واقعی پرداخت شده یا قابل پرداخت برای کالاهای وارداتی ایجاد کرد. بر اساس «ارزش معامله»، هدف آن ارائه یک سیستم عادلانه، یکنواخت و خنثی برای ارزیابی کالا برای اهداف گمرکی، منطبق با واقعیت‌های تجاری بود. این مقدار با «تصور» استفاده شده در تعریف ارزش بروکسل (BVD) متفاوت است. به عنوان یک توافق مستقل، کد ارزیابی دور توکیو توسط بیش از ۴۰ طرف قرارداد امضا شد.

موافقت نامه جدید

پس از اتمام دور اروگوئه، موافقتنامه WTO در مورد اجرای ماده هفتم

GATT ۱۹۹۴ با کد دور توکیو جایگزین شد. این موافقتنامه اساساً همان کد ارزشیابی دور توکیو است و فقط در مورد ارزش گذاری کالاهای وارداتی به منظور وضع عوارض ارزش افزوده بر چنین کالاهایی اعمال می‌شود. این تعهدات مربوط به ارزش گذاری به منظور تعیین عوارض صادراتی یا سهمیه بندی بر اساس ارزش کالا را شامل نمی‌شود و همچنین شرایطی را برای ارزش گذاری کالا برای مالیات داخلی یا کنترل ارز تعیین نمی‌کند.

اصل اساسی: ارزش معامله

در این توافقنامه مقرر شده است که ارزش گذاری گمرکی ، مگر در شرایط خاص ، بر اساس قیمت واقعی کالاهایی ارزش گذاری می شوند که عموماً در فاکتور نشان داده می‌شود این قیمت ، به علاوه تعدیل برخی از عناصر ذکر شده در ماده ۸ ، برابر است با ارزش معامله ، که اولین و مهم‌ترین روش ارزیابی مورد اشاره در موافقتنامه را تشکیل می دهد.

شش روش تعیین ارزش کالا

برای مواردی که هیچ ارزش معاملاتی وجود ندارد یا ارزش معامله به عنوان ارزش گمرکی قابل قبول نیست زیرا قیمت در نتیجه شرایط خاصی تحریف شده است، موافقت نامه پنج روش دیگر برای ارزیابی گمرک تعیین می‌کند که باید در آن اعمال شود. نظم سلسله مراتبی مقرر به طور کلی شش روش زیر در توافقنامه در نظر گرفته شده است:

روش ۱ - ارزش معامله،
روش ۲ - ارزش معاملاتی کالاهای یکسان،
روش ۳ - ارزش معاملاتی کالاهای مشابه،
روش ۴ - روش قیاسی،
روش ۵ - روش محاسبه شده،
روش ۶ - روش بازگشت به عقب.

۱-اهمیت ارزش گذاری کالاها در گمرک

الف- اهمیت تعیین ارزش کالاهای صادراتی در گمرک

ارزش گذاری کالاهای صادراتی به موجب قانون و مقررات گمرکی به وسیله گمرک تعریف می‌شود، ولی به جهت دوگانگی با مقررات صادرات و واردات که این امر را به کمیسیون نرخ گذاری مستقر در سازمان توسعه تجارت سپرده بود با تنظیم تفاهم نامه ای مابین سازمان‌های توسعه تجارت و گمرک ایران این وظیفه کمیسیون نیز به گمرک واگذار گردیده است. در قیمت‌گذاری ارزش کالاهای صادراتی به طور قطع بازارهای هدف و ارزش معاملاتی کالاهای مشابه دیگر صادرکنندگان از سایر کشورها به این بازارها اهمیت زیادی دارد و مورد توجه ویژه ای قرار می گیرد. همچنین بهای عمده فروشی در درون کشور، هزینه‌های ارزی که در زنجیره تولید صرف شده و سایر عوامل تعیین کننده به لحاظ بازاریابی کاربرد دارد.

کالاهای صادراتی چون عمدتاً از حقوق صدوری معاف هستند (به استثنای کالاهایی که مشمول عوارض صادراتی هستند)، بنابراین از این لحاظ در گمرک حساسیتی بروز نمی‌کند، ولی در هر حال برای استفاده‌های دیگر، مثلا در زمینه تسهیلات بانکی، تعهدات ارزی، جوایز صادراتی، یارانه‌های صادراتی و همچنین امتیازاتی از قبیل استرداد، واردات در مقابل صادرات مورد توجه قرار می گیرد.

ب- اهمیت ارزش گذاری کالاهای ورودی در گمرک

با توجه به سیاست‌های تجاری و تعیین شرکای اصلی همچنین ایجاد تفاهم نامه تعرفه‌های ترجیهی با شرکای تجاری، اجرای صحیح این سیاست‌ها نیازمند گمرکی مقتدر، پویا و قانون مدار می‌باشد. در این راستا یکی از ابزارهای مهم و تاثیر گذار در گمرک، سامانه ارزش می‌باشد. علاوه بر این اصل مهم، ارزش گذاری کالاهای وارداتی در گمرک از وجوه دیگر نیز حائز اهمیت می‌باشد که در ذیل به اهم آنها پرداخته می‌شود.

۱- دستیابی به رقم درست حقوق ورودی، مالیات و عوارضی که برای واردات قطعی پیش بینی شده و وصول آن طبق ماده ۲ قانون امور گمرکی بر عهده گمرک می‌باشد.

۲- ایفای تعهد ارزی به وسیله وارد کننده در رابطه با کالای ورودی با ارزشی که طی اسنادی همچون پیش فاکتور و سیاهه خرید از ابتدا مشخص شده است، زیرا همانطور که می دانید عمل نکردن به تعهدات از این لحاظ به منزله خروج ارز به طور غیر قانونی است که طبق قوانین و مقررات مربوط مستوجب جریمه و پیگرد است.

۳- اطمینان یافتن از اینکه میزان تسهیلات بانکی به رقم صحیح داده شده و نه بیشتر.

۴- در رابطه با واردات در مقابل صادرات ، اطمینان از تسویه تعهدات احتمالی مرتبط با صادرات به وسیله وارد کننده.

۵- در صورت انجام درست ارزش گذاری، از ناهنجاری‌های ناشی از گران فروشی یا گران نمایی قیمت‌ها در بازار داخلی که موجب ضرر و زیان مصرف کنندگان می‌شود، جلوگیری می‌کند.

۶- در رابطه با مقوله پولشویی، ارزش گذاری به طور درست و دست‌یابی به ارزش‌های معاملاتی واقعی برای مقایسه با کالای ورودی ترفندهای موجود از این محل را خنثی می‌کند.

۷- ارزش گذاری به رقم صحیح مانع از فرار مودی (وارد کننده) از مالیات‌هایی است که در رابطه با فعالیت‌های بازرگانی از محل واردات تعلق می‌گیرد.

۸- ارزش گذاری درست موجب می‌شود تا اعداد و ارقام مربوط به واردات در تحلیل‌های اقتصادی به درستی به کار گرفته شود و از هر گونه

انحـراف در سیاسـت‌گذاری جلوگیـری کند.

۳- مبنای قانونی جهت ارزش گذاری کالا

گمـرک جمهـوری اسـلامی ایـران ارزش گـذاری کالاهـای وارداتـی و صادراتـی را مطابـق مواد ۱۴ الـی ۱۶ قانون امور گمرکی مصوب سـال ۱۳۹۰ بـه شـرح ذیل اقـدام مـی نماید:

الف ـ ارزش کالای ورودی (وارداتی)

طبـق ماده۱۴ قانـون امور گمرکی؛ ارزش گمرکـی کالای ورودی در همه مـوارد عبـارت اسـت از ارزش بهـای خریـد کالا در مبدأ به اضافـه هزینه بیمه و حمـل و نقـل (سـیف) به اضافه سـایر هزینه‌هایی کـه به آن کالا تـا ورود به اولیـن دفتـر گمرکـی تعلق می گیرد که از روی سـیاهه خرید یا سـایر اسـناد تسـلیمی صاحـب کالا تعییـن می‌شـود و براسـاس برابری نرخ ارز اعلام شـده توسـط بانک مرکزی در روز اظهار اسـت.

تبصـره۱ـ در تعییـن ارزش گمرکـی مـوارد ذیـل، در صـورت پرداخـت افـزوده می‌شـود:

الف ـ حقوق مالکیت معنوی،

ب ـ هزینه‌های طراحی و مهندسی در سایر کشورها،

پ ـ ظروف و محفظه‌ها،

ت ـ مـواد، قطعات و تجهیـزات به کار رفته در تولید کالای وارده و تأمین شـده توسط خریدار،

ث ـ هـر بخـش از عوایـد فروش مجـدد و عواید واگذاری تعلـق گرفته به فروشـنده به طور مسـتقیم یا غیرمستقیم.

تبصره۲ـ چنانچه ارزش گمرکی کالای ورودی از قیمت مندرج در اسـناد ارائه شـده متمایز باشـد، شـامل هزینه‌ها یا موارد زیر نمی‌شـود:

الـف ـ هزینـه سـاختن، نصـب کـردن، سـوار کـردن، نگهـداری یا کمک فنـی در مـورد کالاهایـی مانند دسـتگاه‌ها، ماشـین‌آلات و تجهیـزات صنعتی پـس از ورود آنها،

ب ـ هزینه حمل و نقل پس از ورود کالا،

پ ـ هزینه سـود متداول ناشـی از تأمین مالی خرید کالای وارده توسـط فروشـنده یا شخص ثالث،

ت ـ هزینـه اقدامـات خریـدار خـارج ازشـرایط انجـام معاملـه، ماننـد فعالیت‌هـای بازاریابـی بـرای کالا،

ث ـ حق تکثیر و تولید داخلی کالای وارده،

ج ـ ارزش یـا هزینـه اطلاعـات و دسـتورالعمل‌های ضبـط شـده در نرم‌افـزار یـا روی حاملیـن اطلاعات مانند دیسـکت، لوح فشـرده و مشـابه آن بـرای اسـتفاده در رایانـه؛ در ایـن مـوارد ارزش حامل خام محاسـبه می‌شـود.

تبصـره ـ «اطلاعـات و دسـتورالعمل‌ها» شـامل ضبط‌هـای صدایـی، سـینمایی، ویدئویـی، نـرم افزارهای تجـاری و همچنین «حاملیـن اطلاعات» شـامل مدارهـای مجتمـع، نیمه‌هادی‌هـا و وسـایل مشـابه از ایـن حکـم مسـتثنی اسـت. هرگاه از طرف صاحب کالا سـیاهه خرید به گمرک تسـلیم نشـده باشـد یا ارزش مندرج در اسـناد تسـلیمی صاحب کالا به استناد دلایل و مـدارک قابـل قبول مورد پذیرش گمرک نباشـد، طبق مـاده ۱۵ قانون امور گمرکـی ارزش کالا برمبنـای یکـی از روش‌هـای ذیـل تعیین می‌شـود:

الف ـ سوابق ترخیص کالای مثل همزمان از همان کشور مبدأ،

ب ـ سوابق ترخیص کالای مشابه همزمان از همان کشور مبدأ،

پ ـ قیمت فروش همان کالا در بازار داخلی پس از تعدیل‌های لازم،

ت ـ ارزش محاسباتی برمبناء عوامل متشکله،

ث ـ ارزش گـذاری کالا برمبنـاء مـدارک و اطلاعـات موجـود و با انعطاف در بـه کارگیـری روش‌های فـوق الذکر.

تبصـره ـ رعایـت تقـدم و تأخـر در بـه کارگیـری روش‌های فـوق الزامی

طبق ماده۱٤ قانون امور گمرکی؛
ارزش گمرکی کالای ورودی در همه موارد عبارت است از ارزش بهای خرید کالا در مبدأ به اضافه هزینه بیمه و حمل و نقل (سیف) به اضافه سایر هزینه‌هایی که به آن کالا تا ورود به اولین دفتر گمرکی تعلق می گیرد

اسـت و فقـط در صـورت درخواسـت واردکننـده، ترتیـب کاربـرد روش‌هـای سـوم و چهـارم قابل جابه‌جایی اسـت. شـرایط و مقـررات اجرای ایـن ماده در آئین‌نامـه اجرائـی ایـن قانـون تعیین می‌شـود.

ب ـ ارزش کالای صدوری (صادراتی)

طبـق مـاده ۱۶ قانـون امـور گمرکـی ارزش گمرکـی کالای صـدوری (صادراتـی)، عبـارت اسـت از قیمـت فروش کالا بـرای صدور بـه اضافه هزینه بیمـه، باربـری و حمـل و نقـل و سـایر هزینه‌هایی که بـه آن کالا تـا خروج از قلمرو گمرکی تعلق می گیرد و از روی سـیاهه و اسـناد تسـلیمی صادرکننده تعییـن مـی گـردد. در صـورت عـدم ارائه اسـناد و یا نامتناسـب بـودن ارزش اظهـار شـده بـه دلایل مسـتند، گمـرک ارزش کالای صـدوری را با اسـتعلام از مراجـع ذی ربـط و براسـاس قیمـت عمـده فروشـی آن در بـازار داخلـی به اضافـه هزینه‌هایـی کـه تـا خـروج از قلمـرو گمرکـی بـه آن تعلق مـی گیرد تعییـن مـی نماید.

تبصـره ـ تشـخیص نامتناسـب بـودن ارزش گمرکی مانـع از صدور کالا نیسـت و گمـرک می‌توانـد بـا اخـذ تعهـد، رسـیدگی بـه ارزش را بـه بعـد از صـدور موکـول نمایـد مگـر در مـواردی کـه صـادرات کالا منوط بـه پرداخت عـوارض صادراتـی برمبنای ارزش کالا باشـد.

ادامه دارد

حقوق شهروندی و امر کارشناسی رسمی دادگستری در حوزه شهرسازی

اصغر مولائی
کارشناس رسمی دادگستری
رشته برنامه‌ریزی شهری

شهروند و حقوق شهروندی

شهروند از نظر لغوی به معنای شخصی است که حق قانونی تعلق به یک کشور خاص را دارد. شهروند ساکن مکان خاص یا شهر یا کشوری است که حقوق و مسئولیت‌های متقابلی را بین او و سایر شهروندان و دولت مطابق قوانین آن شهر و کشور ایجاب می‌کند. شهروند معادل citizen است و به معنای بومی، اهل شهر، و تابع تعریف شده است. شهروند مرکب از دو کلمهٔ شهر به معنای جامعهٔ انسانی و وند به معنای عضو وابسته به این جامعه است. شهروند کسی است که حقوق فردی و جمعی خود را می‌شناسد و به آن عمل می‌کند، قانون را می‌شناسد و به آن عمل می‌کند و در امور شهر مشارکت دارد.

شهروندی از جمله مفاهیم نوپدیدی است که به طور ویژه‌ای به برابری و عدالت توجه دارد و در نظریات اجتماعی و سیاسی و حقوقی جایگاه ویژه‌ای پیدا کرده است. مقولهٔ «شهروندی» وقتی تحقق می‌یابد که همهٔ افراد یک جامعه از کلیهٔ حقوق مدنی و سیاسی برخوردار باشند و همچنین به فرصت‌های مورد نظر زندگی از حیث اقتصادی و اجتماعی دسترسی آسان داشته باشند. حقوق شهروندی که پیشینهٔ آن بسیار فراتر از ایدهٔ نوین حقوق بشر است، با توجه به مفهوم جامعهٔ مدنی و شخصیت یافتن جهانی انسان‌ها در چارچوب رهیافت حقوق بشر جهانشمول رنگ و بویی تازه یافته و نوعی رویکرد ویژه به حقوق بشر انگاشته می‌شود.

اعلامیهٔ حقوق بشر که در سال ۱۹۴۸ بدون مخالف در مجمع عمومی سازمان ملل پذیرفته شد اساس قانون حقوق بشر است. از آن پس دیگر کنوانسیون‌ها در مورد موضوعاتی نظیر غیر قانونی بودن شکنجه، تبعیض علیه زنان و کودکان، و افزایش حقوق مهاجران، حمایت‌های بین‌المللی گسترده‌ای کسب کرده‌اند. ۱۷۱ حکومت در سال ۱۳۹۳ در کنفرانس جهانی حقوق بشر در وین از بیانیه‌ای به این مضمون حمایت کرده‌اند که حقوق اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی«همگانی و جهانشمول، جدایی‌ناپذیر، دارای وابستگی متقابل و همبسته» هستند.

با وجود طیف گستردهٔ نظریه‌های اجتماعی شهروندی محور مشترک در تعریف جامعه‌شناسانهٔ مفهوم شهروندی تأکید بر حقوق و وظایف شهروندی، مشارکت شهروندی، برابری شهروندی، هویت شهروندی و نقش و پایگاه شهروندی فارغ از تعلقات اجتماعی، طبقاتی، قومی، نژادی و مذهبی اعضای جامعه است. با مرور تعاریف و نظریه‌های شهروندی می‌توان ویژگی‌های شهروندی را در واژه‌ها و عبارت‌های کلیدی زیر خلاصه کرد: اجتماعی بودن، فعال بودن در اجتماع، ارتباط مؤثر میان شهروندان، همکاری، مسئولیت‌پذیری، مشارکت در امور اجتماعی، گفت‌وگوی آزاد، نیل به عدالت و مساوات‌گرایی، سهیم -شدن در تصمیم‌های فردی و جمعی، آگاهی از حقوق شهروندی و پای‌بندی به آنها.

بررسی تاریخی ماهیت جامعه‌شناختی پدیدهٔ شهروندی نشان می‌دهد که شکل‌های اجتماعی شهروندی در طی زمان متحول شده و در دورهٔ معاصر طیفی از اشکال گوناگون را شامل می‌شود که توجه به نقش و تاثیر دولت، نهادهای مدنی و جنبش‌های اجتماعی جدید در تقویت زمینه‌های شکل‌گیری شهروندی حائز اهمیت است. اصولی که هنگام تدوین حقوق شهروندی باید مد نظر قرار گیرد عبارتند از: حق احترام برابر، حق آزادی، حق برخورداری از امنیت، حق برخورداری از آسایش و رفاه نسبی، حق برخورداری از دانش و آگاهی کافی، حق برخورداری از پیشرفت، احترام به حق جامعه در برخورداری از مساعدت مسئولانهٔ افراد.

حقوق شهروندی مجموعه حقوقی است برای اتباع کشور در ارتباط با حقوق اساسی، حق استخدام شدن، حق انتخاب کردن و انتخاب شدن، شامل حقوق مدنی، سیاسی، اقتصادی، و اجتماعی. حقوق شهروندی در ایران با توجه به آموزه‌های اسلامی و قانون اساسی در سال ۱۳۹۵ با تأکید بر کرامت انسانی و حق حیات و سلامت و ... تهیه و ابلاغ شد. این منشور با هدف استیفا و ارتقای حقوق شهروندی و به‌منظور تدوین «برنامه و خط‌مشی دولت »، موضوع اصل ۱۳۴ قانون اساسی، تنظیم شده و شامل مجموعه‌ای از حقوق شهروندی است که یا در منابع نظام حقوقی ایران شناسایی‌شده‌اند و یا دولت برای شناسایی، ایجاد، تحقق و اجرای آن‌ها از طریق اصلاح و توسعه نظام حقوقی و تدوین و پیگیری تصویب لوایح قانونی یا هرگونه تدبیر یا اقدام قانونی لازم تلاش جدی و فراگیر خود را معمول خواهد داشت. برای دستیابی به این هدف همکاری سایر قوا و نهادها و مشارکت مردم، تشکل‌ها، اتحادیه‌های صنفی، سازمان‌های مردم‌نهاد و بخش خصوصی ضروری است. فهرست منشور حقوق شهروندی

شامل حقوق زیر هست:

حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی، حق کرامت و برابری انسانی، حق آزادی و امنیت شهروندی، حق مشارکت در تعیین سرنوشت، حق اداره شایسته و حسن تدبیر، حق آزادی اندیشه و بیان، حق دسترسی به اطلاعات، حق دسترسی به فضای مجازی، حق حریم خصوصی، حق تشکل، تجمع و راهپیمایی، حق تابعیت، اقامت و آزادی رفت وآمد، حق تشکیل و برخورداری از خانواده، حق برخورداری از دادخواهی عادلانه، حق اقتصاد شفاف و رقابتی، حق مسکن، حق مالکیت، حق اشتغال و کار شایسته، حق رفاه و تأمین اجتماعی، حق دسترسی و مشارکت فرهنگی، حق آموزش و پژوهش، حق محیط‌زیست سالم و توسعه پایدار و حق صلح، امنیت و اقتدار ملی.

مراعات حقوق شهروندی، به سبب ارتباط گستردهٔ آن با همهٔ افراد جامعه و در همهٔ ابعاد مدنی، سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و قضایی، در گرو تبعیت عملی اشخاص از مقررات است. اگر مقررات تابع اشخاص باشد و قانون‌گریزی گسترش یابد، هر منتفع از قانون‌گریزی، در زمان و مکان دیگر، با مواجهه با قانون‌گریزی دیگری، متضرر از این پدیده خواهد شد.

حقوق شهروندی در حوزه شهر و شهرسازی

شهر به عنوان یک موجود زنده و پویا که بستر تعالی انسان را فراهم می‌آورد، به نوعی در مسیر نیازهای انسان نیز گام برمی دارد. این نیازها که مازلو آن‌ها را در پنج محور قرار می دهد (نیازهای زیستی، نیازهای ایمنی و امنیتی، نیازهای اجتماعی، نیاز به احترام و نیاز خودشکوفایی) نیز هرکدام ضرورت توجه به الگوی شهر پایدار را مطرح می‌کند. به عبارتی توجه و بازشناسی الگوی شهر پایدار در وهله اول می بایست از منظر نیازهای انسان در شهرها بررسی شود. این نیازها به نوعی چهارچوب مطالعاتی را در مسیر پایدارتر و پویاتر رهنمون می شوند. بطور کلی تامین نیازهای انسان و شهر با نگرش معطوف به پایداری و شهر پایدار در برابر بیماری‌های همه‌گیری با توجه به تامین نیازهای ضروری انسان‌ها قابل بازشناسی است. ابعاد و مولفه‌های حقوق شهروندی در شهر و شهرسازی عبارتند از:

- سلامت جسمی و روحی انسان: شهر پایدار نیازمند الگویی جامع و کاربردی است که بطور مستقیم و غیرمستقیم بتواند زمینه ارتقای سلامت انسان را فرهم نماید. برای این امر ضروری است که شهر، محله و بناهای عمومی و بناهای خصوصی و فضاهای شهری (اعم از عمومی، نیمه عمومی و نیمه خصوصی) از کارایی و ملاحظات برنامه‌ریزانه و طراحانه برخوردار باشند.

- پایداری اجتماعی و فرهنگی شهروندان: شهر پایدار باید از چنان ساختار مستحکمی برخوردار باشد تا در شرایط بحرانی بویژه همه‌گیری‌ها، از بروز آسیب‌های اجتماعی، فقر، ناامنی، ناامیدی و بی عدالتی جلوگیری نماید.

- پایداری اقتصادی شهر و شهروندان: شهر پایدار باید از چنان زمینه اقتصادی مستحکمی برخوردار باشد تا در شرایط بحرانی بویژه همه‌گیری‌ها، از بروز مسائل اقتصادی جلوگیری نماید.

- پایداری فضایی-کالبدی شهر و محله‌ها: شهر پایدار دارای محله‌های پایدار است و محله پایدار از ساختار کارآمد در تامین نیازمندی‌های ضروری در مرکز محله در ابعاد دسترسی و حرکت، نیازمندی‌های روزمره (همچون خرده فروشی، میوه و سبزیجات) پارک‌ها و باغ‌های محله و زیر محله، مرکز بهداشت و درمان و ... است.

در این راستا اقداماتی لازم است که عبارتند از: الف) اقدامات حمایتی حقوقی و سازمانی دولت: وضع قوانین، مقررات و سیاست‌های راهبردی- اتخاذ و اعلام سیاست‌های پیشگیری، مهار و درمان بیماری- اعلام وضعیت اضطراری و قرنطینه- ابلاغ دستورالعمل‌های بهداشتی و مراقبتی- تشکیل ستاد مدیریت بحران- تاسیس مراکز بهداشتی و درمانی مطلوب- ایجاد پایگاه‌های شناسایی و اطلاع رسانی- برقراری نظم، امنیت- حمایت و تضمین حقوق انسانی- تقویت مسئولیت‌پذیری- اعمال دادرسی منصفانه نسبت به ناقضین قوانین و حقوق بشر ب) اقدامات حمایتی اخلاقی دولت و مردم: حق سلامت و بهداشت عمومی- حق درمان- حق بهداشت روانی- حق حریم خصوصی- حق آموزش- حق مسکن – حق اب و غذا- حق اشتغال و درآمد – حق مراقبت از افراد خاص (سالمندان، بیماران و ...) – حق رفتار برابر و بدون تبعیض – حق آزادی بیان و عقیده- حق دسترسی به اطلاعات و اخبار- حق جبران خسارت.

رشد و گسترش بی‌رویهٔ شهرها و افزایش جمعیت آنها در قرون اخیر باعث تراکم مادی و اخلاقی در فضاهای کمتر توسعه یافته و توسعه‌یافتهٔ شهری شده است. به طوری که وضع مقررات و تدوین قوانین شهری و تعریف و وضع تکلیف و حقوق شهروندی و مسئولیت حاکمیت شهری جهت برقراری نظم و امنیت اجتماعی شهری از الزامات شهرنشینی از عصر سنت تا مدرنیته بر اساس مقتضیات زمان مورد توجه اندیشمندان، متفکرین و مدیریت شهری

جدول ۲- ابعاد حقوق شهروندی در حوزه شهر و شهرسازی و مسائل مربوطه (نگارنده)

ابعاد	حقوق شهروندی در حوزه شهر و شهرسازی	مسائل پیش روی حقوق شهروندی
جسمی و روحی	سلامتی جسمی، برخورداری از خدمات بهداشت و درمان بویژه برای اقشار آسیب پذیر و زنان و کودکان و معلولین، سلامت روحی؛ امیدواری	عدم آگاهی از حقوق شهروندی، عدم پایبندی به معیارهای سلامتی، سبک زندگی ناسالم، کم تحرکی، تغذیه ناسالم، بیماری ؛ مرگ و میر؛ ناملایمات روحی؛ تنش‌های عصبی و جسمی
اجتماعی	رعایت حقوق خانواده و همسایگی، رعایت حقوق همگان در شهر و محله و فضاهای شهری، رعایت حقوق نسل‌های آینده؛ رعایت قوانین رانندگی، احترام به قوانین و مقررات زیست محیطی؛ مشارکت؛ امنیت؛ عدالت؛ نوع دوستی	بی عدالتی، عدم رعایت قوانین و مقررات رانندگی، عدم احترام به حقوق دیگران در ترافیک، تخریب طبیعت، تضییع حقوق دیگران با زرنگی و ترفندهای شهرنشینی
اقتصادی	برخورداری از شغل سالم و درآمد مکفی، امکان رشد و پیشرفت اقتصادی، ثبات اقتصادی؛ عدالت؛ خودکفایی؛ رونق اقتصادی؛ پرداخت عادلانه مالیات، تناسب بین درآمد و هزینه‌ها، عدالت بین نسلی، رعایت حقوق طبیعت	فقر و بیکاری، تعطیلی کسب و کارها؛ گرانی و تورم، دور زدن قوانین و فرایندهای اداری و مالیاتی و انباشت ثروت‌های ناعادلانه
فرهنگی	حقوق شهروندی؛ رویدادپذیری؛ معناگرایی؛ همدلی؛ خانواده محوری؛ رعایت پروتکل‌ها	ناامیدی؛ تعطیلی مراسمات و رویدادها؛ عدم رعایت پروتکل‌ها
فضایی-کالبدی	برخورداری شهرها و محلات از ساختمانها و فضاهای شهری سالم و ایمن و امن (بویژه در مواقع بحرانی و سوانح)، برخورداری از محیط همگانی زیبا و سرزنده، رعایت اخلاق ایرانی و اسلامی در ساخت و ساز، رعایت حریم و پرهیز از اشرافیت به بناها و فضاهای خصوصی، رعایت عدالت در ساخت و ساز و کنترل ضوابط و جلوگیری از سوداگری و بسازبفروشی بی‌کیفیت، تامین پارکینگ کافی و کارآمد، تهویه و روشنایی کارآمد در بناها	تسلط سواره بر پیاده و زندگی ماشینی در زندگی شهری، نامناسب بودن فضاهای شهری برای تردد و حیات مدنی، ساخت و سازهای ناایمن و ناکارآمد؛ آپارتمان‌های فاقد فضای باز و نیمه باز، نماها و مناظر شهری نازیبا، عدم تهویه و روشنایی مطلوب بناها، نبود پارکینگ کافی و پارک بسیاری از خودرودها در کوچه و معابر و تضییع حقوق همسایگان و عابران، مزاحمت‌های ساخت و ساز و سروصدای مزاحم ناشی از احداث ساختمان به همسایگان، از بین رفتن حیاط‌ها و باغات و طبیعت شهر، آلودگی هوا و صدا
زیست محیطی	سلامتی انسان و محیط؛ پاکیزگی؛ سرزندگی محیطی، برخورداری از طبیعت و هوای سالم، تولید و استفاده محصولات کشاورزی و دامی و باغی سالم، برخورداری از آب سالم، سبک زندگی دوستدار طبیعت،	از بین رفتن باغات شهر، هوای ناسالم، آب ناکافی و ناسالم، از بین رفتن تپه‌ها و کوه‌ها، سیلاب‌های شهری و گرفتاری‌های شهروندان، تنبلی و کم تحرکی؛ آلودگی محیط عمومی، میوه‌ها و لبنیات و محصولات کشاورزی صنعتی و ناسالم، بیماری‌های فزاینده ناشی از روندهای صنعتی و سوداگرایی،

بوده است. رعایت حقوق شهروندی از طرف شهروندان و پاسخگویی به نیازهای شهرنشینان یکی از عوامل تأمین‌کنندهٔ نظم و امنیت اجتماعی شهری است. حقوق شهروندی در ارتباط با مسائل شهری، مسائل عدیده‌ای را پیش رو دارد که در ابعاد مختلف اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، زیست محیطی، کارکردی، حمل و نقلی، منظر شهری و مدیریت شهری قابل بحث و بررسی است.

از جمله بخش‌های مهم این منشور حق حیات، سلامت و کیفیت زندگی است که مواد این بخش عبارتند از:

ماده ۱- شهروندان از حق حیات برخوردارند. این حق را نمی‌توان از آن‌ها سلب کرد مگر به‌موجب قانون.

ماده ۲- شهروندان از حق زندگی شایسته و لوازم آن همچون آب بهداشتی، غذای مناسب، ارتقای سلامت، بهداشت محیط، درمان مناسب، دسترسی به دارو، تجهیزات، کالاها و خدمات پزشکی، درمانی و بهداشتی منطبق با معیارهای دانش روز و استانداردهای ملّی، شرایط محیط زیستی سالم و مطلوب برای ادامه زندگی برخوردارند.

ماده ۳- حق زنان است که از برنامه‌ها و تسهیلات بهداشتی و درمانی مناسب و آموزش و مشاوره‌های مناسب برای تأمین سلامت جسمی و روانی در زندگی فردی، خانوادگی و اجتماعی در مراحل مختلف زندگی به‌خصوص دوران بارداری، زایمان، پس از زایمان و در شرایط بیماری، فقر یا معلولیت، برخوردار باشند.

ماده ۴- حق کودکان است که صرف نظر از جنسیت به‌طور خاص از هرگونه تبعیض، آزار و بهره‌کشی مصون و از حمایت‌های اجتماعی متناسب ازجمله در حوزه سلامت، مراقبت در مقابل بیماری‌های روحی، روانی و جسمانی و خدمات بهداشتی و درمانی برخوردار باشند.

ماده ۵- حق توان‌خواهان (شهروندان دارای معلولیت) و سالمندان نیازمند است که از امکانات درمانی و توان بخشی برای بهبودی و یا توانمند شدن در جهت زندگی مستقل و مشارکت در جنبه‌های زندگی بهره‌مند شوند.

ماده ۶- شهروندان حق دارند از محیط مساعد برای رشد فضایل اخلاقی و دینی و تعالی معنوی برخوردار شوند. دولت همه امکانات خود را برای تأمین شرایط لازم جهت بهره‌مندی از این حق به کار می‌گیرد و با مفاسد اخلاقی ازجمله دروغ، ریا، تملق، نا بردباری، بی‌تفاوتی، تنفر، بی‌اعتمادی، افراط‌گری و نفاق در جامعه مبارزه می‌کند.

حقوق شهروندی در امر کارشناسی رسمی دادگستری:

حقوق شهروندی را می‌توان شامل حق احترام برابر، حق آزادی، حق برخورداری از امنیت، حق برخورداری از آسایش و رفاه نسبی، حق برخورداری از دانش و آگاهی کافی، حق برخورداری از حق پیشرفت، احترام به حق جامعه در برخورداری از مساعدت مسئولانهٔ افراد بررسی نمود. پذیرش این حقوق متضمّن زمینه‌سازی و آموزش و تأمین حقوق این افراد توسط سایر شهروندان و سازمان‌های مسئول و نهادهای اجتماعی و رفاهی خواهد بود. حق حیات و زندگی سالم، یکی از حقوق اساسی تمام افراد از جمله افراد بی‌خانمان است. حق حیات به عنوان حقی مسلّم و بدیهی و خدادادی است که اعلامیهٔ جهانی حقوق بشر و اعلامیهٔ حقوق بشر اسلامی نیز بر آن تأکید دارند. حق حیات عبارت است از اینکه انسان حق بنیادی برای زندگی کردن دارد. از آنجایی که حقوق بشر منوط به زنده بودن بشر است، حق زندگی بر حقوق دیگر اولویت دارد، زیرا بدون حیات، دیگر حقوق، ارزش یا کاربرد ندارد. افراد بی‌خانمان، برای داشتن حق حیات در مرحلهٔ اول نیازمند پذیرش این حق از سوی جامعه می‌باشند.

آموزش مقررات ترافیک به بچه‌ها در حین بازی

مسئولیت‌پذیری اجتماعی واگذاری مسئولیت‌های عمومی به خانواده‌ها، گروه‌های جوانان، بانوان، کودکان و تشکیل اجتماعات و تشکل‌های خودجوش محلی در این راستای تحقق مفاهیم شهروندی گامی موثر می‌تواند باشد. مشارکت در نگهداری، نظارت و کنترل امورات همگانی بویژه در مقیاس محلی، مشارکت در برنامه‌ریزی و برگزاری برنامه‌ها، جشن‌ها و ... از مهم‌ترین ابعاد مسئولیت‌پذیری اجتماعی شهروندان می‌تواند باشد.

تصویر ۲ – آموزش و تمرین شهروندی:
الف) کاشت درختان ، حفاظت و نگهداری محیط‌زیست
ب) آموزش و تمرین امدادرسانی در بحران زلزله به کودکان
ج) اجتماع حامیان محیط‌زیست

کارشناسی رسمی دادگستری امری، حرفه‌ای تخصصی و نیازمند تجربه، دانش و مطالعه کافی و نیز پایبندی به اخلاق حرفه‌ای است. بطوری که در این امر خطیر حقی از کسی یا طرفی تضییع نگردد. حقوق شهروندی در امر کارشناسی می‌تواند در ابعاد و مولفه‌های زیر تعریف و بررسی گردد:

حقوق شهروندی طرفین پرونده: هر کدام از طرفین پرونده اعم از حقیقی و حقوقی، ممکن است دارای حقوق و منفعت خویش باشد و کارشناسی رسمی باید بدون جانبداری جوانب امر را مطابق قوانین و مقررات ملاک عمل و بررسی‌های تخصصی خویش ارائه نماید.

حقوق شهروندی سایر انسان‌ها: در امر کارشناسی رسمی ممکن است، نظریه کارشناسی، به غیر از طرفین پرونده، حقی را از سایر انسان‌ها (مانند همسایگان، مجاوران و عابران) تضییع نماید. بنابراین توجه به حقوق سایر انسان‌ها نیز در امر کارشناسی رسمی ضروری است.

حقوق شهروندی نسل‌های آینده: در امر کارشناسی رسمی ممکن است، نظریه کارشناسی، به غیر از طرفین پرونده، حقی را از نسل‌های آینده (مانند وراث، خریداران بعدی املاک و اموال، کاربران دیگر، مستاجران آتی) تضییع نماید. بنابراین توجه به حقوق نسل‌های آینده نیز در امر کارشناسی رسمی ضروری است.

حقوق طبیعت: در امر کارشناسی رسمی ممکن است، نظریه کارشناسی، به غیر از طرفین پرونده، حقی را از طبیعت و محیط زیست پیرامون (مانند آب، خاک و هوا) تضییع نماید. بنابراین توجه به حقوق طبیعت نیز در امر کارشناسی رسمی ضروری است.

مثالی از جایگاه حقوق شهروندی در امر کارشناسی رشته برنامه‌ریزی شهری:

یکی از ارجاعات مهم پرونده‌های کارشناسی رسمی دادگستری در رشته برنامه‌ریزی شهری، تخلفات ساختمانی و از آن جمله عدم تامین پارکینگ کافی (بدلیل اضافه طبقه ساخته شده) و نیز عدم تامین نور و هوای کافی و کارآمد در فضاهای داخلی بناها (برای افزایش متراژ بنا برای سود بیشتر سازندگان) است. در این گونه پرونده‌ها، قوانین ملاک عمل بویژه مقررات ملی ساختمان (مبحث ۴)، ضوابط ملاک عمل طرح تفصیلی مصوب شهر مربوطه و ... است، در نظریه کارشناسی استفاده و درج می‌گردد. در این گونه پرونده‌ها و تخلفات شهرسازی، حقوق شهروندی می‌تواند به شکل زیر تبیین گردد:

حقوق خریدار و ساکن آپارتمان؛ در صورت تایید کارشناس رسمی دادگستری مبنی بر امکان پارک خودرو و رد تخلف (به هر دلیلی) مالک و ساکن بعدی آپارتمان، علاوه بر پرداخت مبلغ بیشتر (بابت برخورداری از پارکینگ) همیشه در زحمت و حَرَج (سختی و دشواری) پارک خودرو و تضییع مبلغ اضافی پرداخته شده خواهد بود.

حقوق همسایگان و عابران؛ در صورت تایید کارشناس رسمی دادگستری مبنی بر امکان پارک خودرو و رد تخلف (به هر دلیلی)، مالک آپارتمان فاقد پارکینگ، خودرو را در معابر پارک کرده و از این بابت مزاحمت‌هایی را برای عابران سواره و پیاده ایجاد خواهد نمود.

حقوق سایر انسان‌ها؛ در صورت تایید کارشناس رسمی دادگستری مبنی بر امکان پارک خودرو و رد تخلف (به هر دلیلی)، شهرداری، عوارض و هزینه‌ای را که بدلیل تخلف ساختمانی از طریق فرآیند کمیسیون ماده صد دریافت می‌نماید، قطع می‌نماید و این مبلغ که قاعدتاً برای مصارف عمومی (اعم از فضای سبز، آسفالت معابر، بهسازی محیط و خدمات شهری) هزینه می‌شود از حقوق شهروندی عامه تضییع می‌شود.

حقوق طبیعت؛ در صورت نظریه خلاف کارشناس رسمی دادگستری (به هر دلیلی)، هزینه‌هایی که باید صرف حفاظت از محیط زیست و طبیعت می‌شد، قطع گردیده و بدین طریق طبیعت فدای منافع شخصی، سوداگری و تراکم ساختمانی بیشتر شده و موجب افول و تنزل بیش از بیش طبیعت از طرف سازندگان و کارشناسان مربوطه می‌شود.

حقوق شهروندی نهادها و سازمان‌های مسئول؛ در صورت عدم پایبندی کارشناسی به حقوق شهروندی و طی مسیر دیگری از آن، حقوق قانونگذاران و افراد پایبند به قانون، کارشناسان متعهد و متخصص و جایگاه نهاد کانون کارشناسان رسمی دادگستری و نهادهای مسئول و ناظر و نیز مدیریت شهری، تضییع گردیده و شاکله امر تخصصی تضعیف می‌گردد.

جمع بندی و نتیجه گیری:

بطور کلی حقوق شهروندی، وظایف و حقوق متقابلی را برای هر انسان در ارتباط با خویشتن، سایر انسان‌ها و طبیعت و قوانین کشور ارایه می‌نماید که در حوزه شهر و شهرسازی جنبه‌ها و مسایل متعددی را شامل می‌شود. در این راستا برای گذر از شهرنشینی به شهروندی، نیازمند قوانینی جامع و کارآمد، آموزش‌های شهروندی، تامین زیرساخت‌های شهروندی و ترویج فرهنگ و اخلاق شهروندی و نیز بهره‌مندی از متخصصان و امر تخصصی کارشناسی رسمی در امور مختلف است تا ضمن تحقق حقوق شهروندی به شهری پایدار و شهروندانی متعهد نایل گردید. در این راستا، نقائص قانونی و حقوقی در امور مختلف از جمله ماده صد قانون شهرداری‌ها نیز قابل توجه و بازنگری است که توجه نهادهای مسئول و قانونگذار را می‌طلبد. اما در کنار آن تعهد و پایبندی کارشناسان رسمی به قانون و اخلاق و حقوق شهروندی مهم‌ترین رکن نیل به این امر محسوب می‌گردد. همچنین تامین زیرساخت‌های شهروندی با بهره‌مندی از تخصص‌های مختلف علمی، حرفه‌ای و هنری در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی، شغلی، زیست محیطی، حمل و نقلی و شهرسازی ضروری است.

بازشناسی شهر، محله‌ها و فضاهای شهری و ساختمان‌ها در دوره همه‌گیری کرونا نشان می دهد که برخی بناها و فضاها و محله‌ها نیازمند بازنگری در طراحی با توجه به حقوق شهروندی است. بطوری که عدم برخورداری برخی آپارتمان‌ها از فضای باز و نیمه باز (نظیر حیاط و تراس) و نیازمندی‌هایی همچون پارکینگ اختصاصی و نیز نبود پارک محله و فضاهای شهری و محلی کارآمد و انعطاف پذیر، موجب بروز مسائل روحی، افسردگی، کم تحرکی و چاقی و بروز برخی بیماری‌های جانبی در کنار همه گیری کووید شده است. بنابر این قصور در امر خطیر کارشناسی رسمی و سهل انگاری در ارائه نظریه دقیق و عملی و جامع (با درنظر گرفتن حقوق شهروندی همگان) موجب خسارت‌های متعددی به شهر و شهروندان و حقوق شهروندی می گردد.

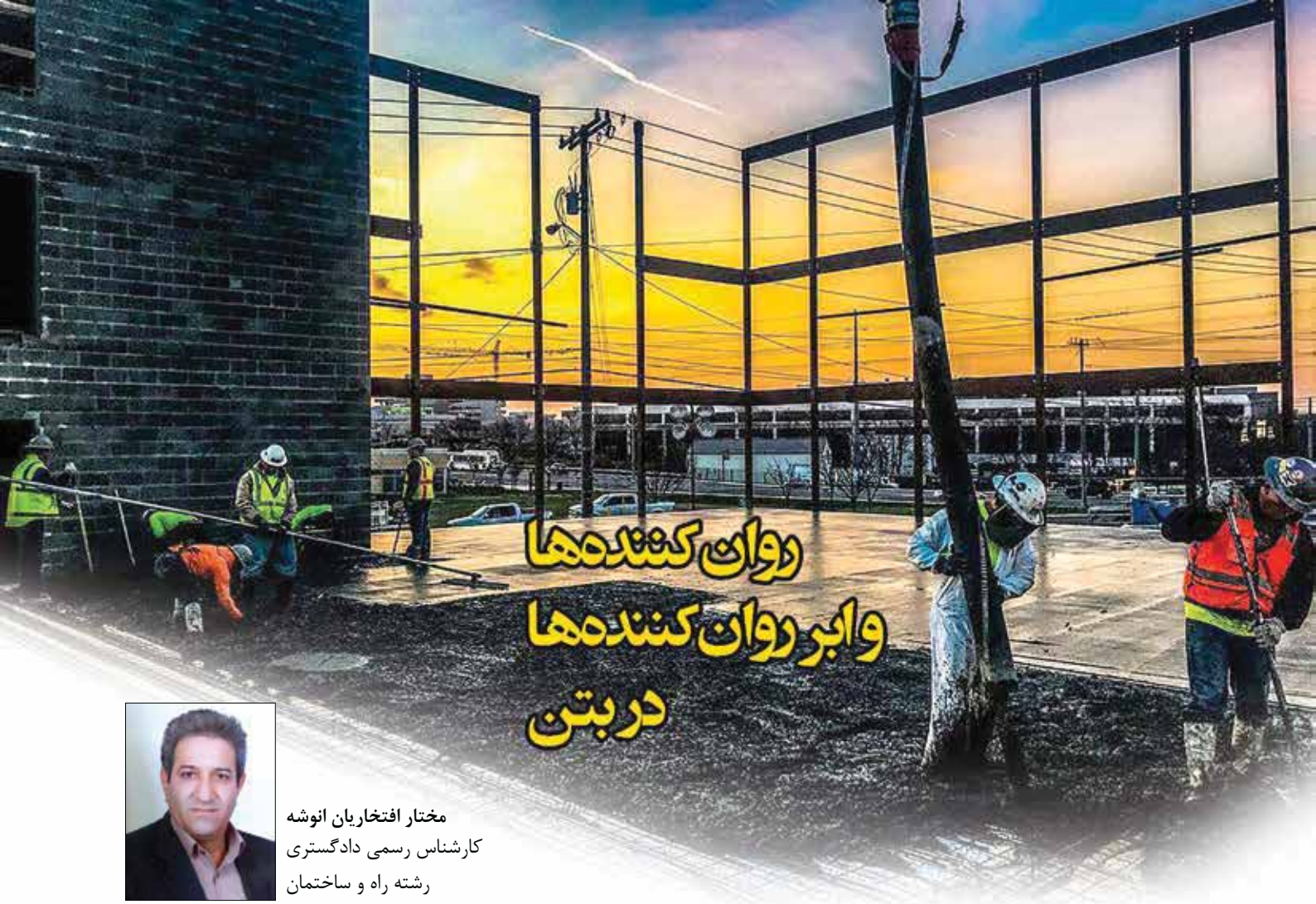

روان کننده‌ها و ابر روان کننده‌ها در بتن

مختار افتخاریان انوشه
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

مقدمه :

چنانچه می دانید در گذشته برای روان نمودن بتن، آب مخلوط بتن را افزایش داده و عملاً بتن را شل تر درست می کردند و در بتن‌ریزی‌های مختلف و پمپی جهت روانی و حرکت راحت در لوله‌ها و قالب‌ها همین کار را انجام می دادند که موجبات عوارض زیر در بتن را فراهم می نمود:

۱- شن نماشدن زیر دال‌ها و علی الخصوص زیر دال پله‌ها.

۲- ایجاد ترک در امتداد میلگردها در اثر جمع شدگی نهائی بتن و نشست آن در بالای میلگردها تا سطح روی بتن.

۳- افزایش میزان آب به سیمان و کاهش مقاومت بتن.

مکانیزم روان کننده‌ها:

روان کننده‌ها و افزودنی‌هایی از این قرار، نیروی جذب بین ذرات خمیر سیمان را کاهش داده و در نتیجه زنجیره‌های بین ذرات شکسته شده و ذرات قابلیت حرکت بیشتری پیدا می کنند و لذا مخلوط بتن روان تر می گردد.

عوامل موثر در میزان مصرف روان کننده‌ها:

۱-C۳Aسیمان، که غالباً سیمان‌های تولید داخل بمیزان ۳٪ تا ۱۰٪ C۳A دارند. هرچه میزان C۳A بالاتر باشد، آب خور بتن بالا رفته و لذا سیمان تشنه آب شده و کلوخه می‌شود و کار روان کننده‌ها برای بازکردن کلوخه‌ها و رساندن خودشان به ذرات سیمان بیشتر می‌شود و در نتیجه میزان مصرف روان کننده هم بیشتر می‌شود.

۲- درجه ریزی سیمان که همان ریزی دانه‌های کلینگر آسیاب شده می‌باشد که اصطلاحاً به آن بلین سیمان یا درجه ریزی آن گویند که هر چه میزان آن بیشتر گردد، مصرف روان کننده نیز بیشتر خواهد گردید.

۳-دما؛ با توجه به اینکه در دمای زیاد آب بتن بخار می گردد، لذا برای رسیدن به اسلامپ معین بایستی آب بیشتری به مخلوط بتن افزوده شود که غالباً برای افزایش۱۵ ° C دما معمولاً ۲ سانتی متر اسلامپ اولیه کم می گردد و در نتیجه برای جلوگیری از مصرف آب و افزایش نسبت آب به سیمان مصرف روان کننده بیشتر خواهد شد.

استفاده بیش از حد (overdose):

با توجه به آنکه روانی زیاد در بتن موجبات جداشدگی دانه‌ها و از سوئی آب انداختن بتن را فراهم می نماید ، لذا باید میزان روان کننده‌ها را براساس نوع و وزن سیمان مصرفی برآورد نمود.

مشکل دیگر روانی زیاد، دیر گیر شدن بتن می‌باشد ، حتی بعضی وقت‌ها تا ۷۲ ساعت بعد از بتن ریزی، بتن حالت خمیری دارد.

راهکار کاربردی:

به عنوان بهترین راهکار تجربی و کاربردی در این خصوص می‌توان ۵۰٪ روان کننده را پس از مخلوط با آب در محل بچینگ ساخت بتن استفاده و ۵۰ ٪ مابقی را در محل کارگاه ساختمانی به میکسچر اضافه نمود.

اثر روان کننده‌ها بر روی خواص بتن تازه:

۱- جلوگیری از جداشدن دانه‌ها.

۲- به تأخیر افتادن گیرش بتن و افزایش اسلامپ یا کارآیی بتن.

۳- جلوگیری از خزش و انقباض بتن (جمع شدگی پلاستیک).
۴- جلوگیری از آب انداختگی بتن.
۵- سهولت پمپاژ بتن.
۶- جلوگیری از بوجود آمدن ترک‌های سطحی در بتن.
۷- بدست آوردن سطوح صاف و یکنواخت برای بتن‌های اکسپوز.
۸-کاهش نسبت آب به سیمان و در نتیجه افزایش مقاومت فشاری بتن.

انواع روان کننده‌ها:

۱- روان کننده‌های پایه نفتالینی:

غالباً به رنگ قهوه ای و بصورت پودر مایع در ایران موجود است غلظت آن ۳۵٪ تا ۳۸٪ و چگالی آن ۱/۱۵ الی ۱/۱۶ بوده و عمدتاً از زغال سنگ گرفته می‌شود.

وزن روان کننده‌های پایه نفتالینی غالباً بین ۰/۵الی ۱/۵ درصد وزن سیمان می‌باشد.

روان کننده‌های نفتالینی آب زائی زیاد ندارند و مقاومت فشاری بالائی ایجاد می کنند و حدود ۲۰ ٪ کاهش آب ایجاد می کنند و بوی نفتالین شبیه بوی قهوه می‌باشد.

۲- فوق روان کننده‌ها یا لیکنوسولفینات‌ها:

غالباً بصورت پودر سفید و یا مایع شکری رنگ متمایل به بی رنگ می‌باشد ، با غلظت ۲۷ ٪ تا ۲۹ ٪ و چگالی ۱/۱۲ بوده و ۲۵ ٪ کاهش آب ایجاد می نماید. میزان مصرف فوق روان کننده‌ها بین۰/۲الی۱/۸ درصد وزن سیمان خواهد بود.

ولی به شدت افت اسلامپ ایجاد می نماید و در نتیجه در محل‌های با دمای زیاد استفاده نمی گردد.

۳- ابر روان کننده‌ها یا پلی کربوکسیلات‌ها (ملامینی):

از سال ۱۳۸۴ در ایران رایج گردید، ۳۵ ٪ کاهش آب دارد و امروزه قوی ترین فوق روان کننده محسوب می‌شود و بوی چسب می دهد یا بی بو می‌باشد. غلظت آن ۴۲ ٪ تا ۵۰٪ با چگالی ۱/۱ می‌باشد. توصیه می‌شود از غلظت بین ۳۰٪ الی ۴۰٪ استفاده شود، چرا که در غلظت‌های بالا بتن سریعاً اوردوز می‌شود. بطور کلی میزان مصرف ابر روان کننده‌ها نسبت به روان کننده‌ها و فوق روان کننده‌ها به یک سوم محدود و بین۰/۱۵ الی۰/۵ درصد وزن سیمان خواهد بود.

ابر روان کننده‌ها در ساخت قطعات پیش ساخته بیشتر استفاده می شوند و چون در ایران انرژی ارزان است لذا در تولید بتن‌های خود تراکم از پلی کربوکسیلات استفاده می‌شود.

بتن ساخته شده با ابر روان کننده‌های پلی کربوکسیلات‌ها تا مقاومت فشاری ۲۰۰۰ کیلوگرم بر سانتی مترمربع و مقاومت کششی ۲۰۰ کیلوگرم بر سانتی متر مربع بوده که به آن بتن خود تراکم یا بتن آسان تراکم (Easy Compacted Concrete) نیز می گویند بطور کلی از سال‌های۱۳۹۲ تا ۱۴۰۴ برابر توسعه پایدار کشور رسیدن به بتن‌های C۳۵، C۴۵ و C۵۰ و بالاتر از قرار زیر می‌باشد؛

سال ۱۳۹۲تا ۱۳۹۶ رسیدن به بتن C۳۵

سال ۱۳۹۶تا ۱۴۰۰ رسیدن به بتن C۴۵

سال ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۴ رسیدن به بتن C۵۰ و بالاتر

میزان مصرف فوق روان کننده در حالت پودری :

مقدار مصرف فوق روان کننده بین ۰/۲ تا ۱/۸ درصد وزن سیمان می‌باشد و بعنوان یک الگوی کاربردی مصرف۰/۵ الی ۱/۵ کیلوگرم فوق روان کننده در هر ۱۰۰ کیلو سیمان مصرفی پیشنهاد می گردد.

میزان مصرف فوق روان کننده در حالت مایع :

بعنوان یک روش کاربردی با انتخاب ۰/۱۵لیتر در هر کیسه سیمان مصرفی با فرض V حجم بتن(مترمکعب) و C عیار بتن(کیلوگرم بر مترمکعب) فرمول زیر جهت میزان فوق روان کننده پیشنهاد می گردد:

$$\frac{V \times C \times 0.15}{50} = \text{میزان فوق روان کننده به لیتر (رابطه ۱)}$$

و با تقسیم کردن رابطه ۱ بر ۲۰ لیتر حجم یک گالن می‌توان رابطه ۲ را جهت محاسبه تعداد گالن ۲۰ لیتری فوق روان کننده بصورت زیر بدست آورد:

$$\frac{V \times C \times 0.15}{1000} = \text{تعداد گالن ۲۰ لیتری (رابطه۲)}$$

به عنوان مثال فرض کنید در روز بتن ریزی فونداسیون پروژه ای کل بتن مورد نیاز ۱۵۰ مترمکعب با عیار ۴۰۰ کیلوگرم بر متر مکعب باشد، در این صورت طبق رابطه ۲ ، ۹ گالن فوق روان کننده مورد نیاز خواهد بود، همچنین میزان روان کننده مورد نیاز جهت یک میکسچر ۶ مترمکعبی برابر ۷/۲ لیتر مطابق رابطه ۱ بدست می‌آید.

منابع:

۱-کتاب تکنولوژی بتن نویل ترجمه مرحوم دکتر علی اکبر رمضانیان‌پور
۲- مقالات و سخنرانی جناب آقای دکتر محسن تدین
۳- Clinicbeton.ir
۴-Betonchimi.ir
۵- Abadgarangroup.net

فرق نظریه کارشناسی با قضاوت در چیست؟

جبرائیل کریم پور نگارستان
کارشناس رسمی دادگستری
رشته امور گمرکی

کارشناسی و قضاوت با توجه به شباهت‌هایی که دارند، تفاوت‌های بسیاری نیز دارند که جایگاه این دو را از هم تمیز می‌دهد، نظر کارشناس می‌تواند پایه و مستند مورد استفاده قاضی در امر قضاوت قرار گیرد.

شباهت‌های کارشناس رسمی دادگستری و قاضی

کارشناسی و قضاوت از جهاتی دارای شباهت هستند، کارشناس نیز مانند قاضی در خصوص موضوع ارجاع شده، به بررسی و تحقیق می‌پردازد و در پایان نیز مانند قاضی، نتیجه بررسی‌های خود را به‌صورت یک رأی و نظر ارائه می‌کند. کارشناس مانند شاهد نیست که آنچه را که دیده یا شنیده است حکایت کند، بلکه براساس تخصص و مهارتی که دارد، در مسئله ارجاع شده، اعلام نظر می‌کند؛ بنابراین کارشناس نیز مانند قاضی، یک فرد عادی نیست، بلکه شخصی است که به علت دانش و تجربه‌ای که دارد برای اعلام نظر تعیین می‌شود. می‌توان گفت؛ قاضی نیز به خاطر تخصصی که در شناخت احکام و حقوق دارد، برای اعلام نظر در خصوص دعاوی منصوب می‌شود. در نتیجه قاضی را نیز می‌توان از اقسام کارشناسان به حساب آورد که تخصص و دانش او در احکام است نه در موضوعات.

در فقه نیز شباهت کارشناسی و قضاوت مورد توجه قرارگرفته و در مورد اقسامی از کارشناسان مانند تقویم کننده، قیافه‌شناس، تقسیم‌کننده، خارص (ارزیاب)، تعداد را لازم ندانسته‌اند و کارشناس واحد را کافی شناخته‌اند، به خاطر شباهت این موارد به حکم و قضاوت. در مقابل شباهت‌های اندکی که بین کارشناسی و قضاوت وجود دارد، تفاوت‌های بسیاری بین آن دو موجود است که آن دو را از هم متمایز می‌سازد.

تفاوت‌های کارشناس رسمی دادگستری و قاضی

الف) کارشناسی محدود به امور موضوعی است و امور حکمی را نمی‌توان به کارشناس محول کرد؛ اما قاضی علاوه بر این که مسائل موضوعی را بررسی می‌کند، به تعیین حکم آن می‌پردازد و در واقع نقش اصلی قاضی در انطباق موضوع دعوی بر احکام و تشخیص حکم آن است. در امور موضوعی در صورتی که نیاز باشد، قاضی می‌تواند از کارشناس کمک بگیرد، ولی تعیین حکم، وظیفه قاضی است و قاضی خود، کارشناس امور حکمی است و نمی‌تواند در امور حکمی از کارشناس کمک بگیرد.

ب) قاضی توسط مقام ذی صلاح قانونی برای حل و فصل دعاوی و صدور رأی در منازعات نصب می‌شود؛ اما کارشناس در هر مورد که لازم باشد، توسط قاضی، برای اعلام نظر در خصوص مورد ارجاع شده، تعیین می‌شود.

ممکن است قاضی علاوه بر تخصص در احکام. در موضوع نوع خاصی از دعاوی نیز تخصص داشته باشد مانند قاضی متخصص در امور تجاری که برای حل دعاوی بازرگانی تعیین می‌شود.

ج) صلاحیت قاضی برای رسیدگی و انشاء رأی در دعاوی، عام است و تا زمانی که نصب او باقی است، صلاحیت او نیز پابرجا است. ولی صلاحیت کارشناس مخصوص به همان موردی است که به او ارجاع شده و حدود صلاحیت او در آن مورد نیز، توسط قاضی معین می‌شود.

د) رأی قاضی از اعتبار ذاتی برخوردار است و در صورت وجود جهات نقض و اعتراض یکی از طرف‌های دعوی، نقض می‌شود. در غیر این صورت قطعی و لازم الاجراء است؛ اما تشخیص اعتبار نظر کارشناس با قاضی است و در صورتی که نظر کارشناس با اوضاع و احوال محقق و معلوم مورد کارشناسی مطابقت نداشته باشد دادگاه به آن ترتیب اثر نخواهد داد.» (ماده ۵۶۲ قانون آئین دادرسی مدنی)

ه) اگرچه نظر کارشناس، یک خبر دادن ساده از امور محسوس نیست، جنبه انشائی ندارد، بلکه اخبار از واقعیات با دخالت استنباط و استنتاج کارشناس است؛ اما رأی قاضی، صرف اخبار از حق نیست بلکه دارای وصف انشائی است و با انشای حکم، قاضی از رسیدگی فارغ می‌شود و پس از آن نمی‌تواند دخل و تصرفی در حکم بنماید یا تغییری در آن ایجاد کند.

منبع: برگرفته از ازسایت تخصصی حسابداران خبره ایران

استاندارد ارزیابی قیمت‌گذاری و لزوم رعایت آن در کارشناسی

قسمت دوم

مجید کرمانی زاده
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

مزایای استفاده از استانداردهای کارشناسی

مستند سازی فرایند تهیه گزارشات کارشناسی - در زمان‌های ما قبل سرمایه داری روش کار در صنوف مختلف بر سکوت و پنهانکاری استوار بود. آنها عملاً سعی در مخفی نگهداشتن رموز و نکات موجود در حرفه خود می کردند. امروزه این مرحله سپری شده است، با توجه به وسعت و پیچیدگی کسب وکار و تکنولوژی هیچ راهکاری غیر از از اینکه فرآیند کار کاملاً شفاف و مستند باشد، پاسخگو نمی‌باشد. از جمله منافع مستندسازی عبارتند از اینکه امکان ارزیابی وجود دارد و نقاط قوت وضعف فرایند معلوم و اصلاح می‌شود. با شفاف شدن فرآیند، اعتماد و اطمینان به صحت و دقت کار حاصل می‌شود. با آشکارشدن فرایند کار امکان بررسی و نقد فراهم شده ودر نهایت باعث رشد و ارتقاء و بهبود فرآیند می‌شود. با مستند سازی و ثبت فرآیند، تکرار پذیری و حصول اطمینان تجربی از صحت آن و در نتیجه افزایش توانمندی در ارزیابی حاصل می‌شود و نهایتاً مستند سازی موجب بکارگیری آگاهانه آخرین دستاوردهای علمی برای دسترسی به بهترین روش‌ها در اجرای کارشناسی و قیمت‌گذاری می‌شود.

استاندارد سازی موجب کاهش اعمال سلیقه وسوء استفاده و باعث یکدستی کارشناسی و قیمت‌گذاری می گردد. با هماهنگ و یکسان شدن فرآیند ارزیابی، نتایج حاصل از کارشناسی به یکدیگر نزدیک و موجب حصول اطمینان خاطرذینفعان و افزایش دقت و صحت کارشناسی می‌شود.

استاندارد سازی باعث آسان شدن آموزش فرآیند کار برای کارشناسان تازه کار می‌شود . لذا به سهولت و با صرف زمان و هزینه و امکانات کمتری کارشناسان با آگاهی‌های لازم و توانمند و مطمئن تربیت می شوند و مدارک و مطالب و رفرنس‌های آموزشی نیز راحت تر فراهم می گردد. همچنین امکان کنترل وحصول اطمینان از توانائی‌های لازم کارشناسان جهت ارائه مجوز رسمی فراهم شده و بر مبنای چارچوب مطمئنی استوار می‌شود.

استاندارد سازی کارشناسی باعث کاهش سوءتفاهمات و کاهش خطا، کاهش ابهام ، وکاهش خسارات حاصل از ارزیابی ناصواب می گردد، زیرا با استاندارد سازی فرایند کارشناسی و مستند سازی گزارشات ارزیابی، طبق موازین استاندارد امکان پیگیری و حصول اطمینان از چگونگی نتایج کارشناسی و ارزیابی و دقت و صحت آن به آسانی فراهم می گردد. در نهایت این امر موجب کاهش هزینه‌های کارشناسی و خسارات ناشی از اشتباه و خطا در ارزیابی شده و تضمین کیفیت امر کارشناسی را فراهم می آورد.

استاندارد سازی در کارشناسی موجب تسهیل در ارتقاء کیفیت کارشناسی و قیمت‌گذاری و بهبود مداوم با مبنا قراردادن یک مرجع مقایسه (فرایند استاندارد کارشناسی ارزیابی و اصول مستند سازی آن، مبنا و bench mark می‌باشد.) برای تعیین حداقل کیفیت لازم در ارزیابی و تهیه گزارش می‌شود. درواقع با معلوم شدن وشفافیت مراحل انجام کار ،امکان مقایسه نتایج ارزیابی با استاندارد و تعیین نقاط قوت وضعف و کاستی‌ها و رفع آنها، به سرعت وآسانی میسر می‌شود. هین طور در فعالیت‌های تیمی و کارشناسی‌های جمعی از بروز اختلاف عقاید و سلایق ومشکلات ناشی از آنها جلوگیری می‌شود.

متاسفانه تاکنون تدوین استاندارد و استفاده از آنها در امر کارشناسی و ارزیابی مورد توجه قرار نگرفته است.

استانداردهای کارشناسی را می‌توان سیستم و سامانه ای در نظر گرفت که روش‌های کار را مشخص کرده و کار کنترل کیفی فعالیت‌ها و خدمات ارائه شده از سوی کارشناسان و ارگان‌های

ذیربط و دخیل در امر قیمت‌گذاری را بر عهده دارند.

فرایند استاندارد و استاندارد سازی کارشناسی، می‌تواند فواید بسیاری را به همراه داشته باشد. بهره گیری از استانداردها می‌تواند موجب ساده سازی امور، امکان آزمون و تکرار پذیری آنها و افزایش امنیت و اعتبار و اطمینان فعالیت‌های اقتصادی را به همراه داشته باشد وکاهش خسارات ناشی از خطا و سواستفاده و صرفه‌جویی در منابع انسانی و اقتصادی را موجب شود.

چارچوب کارشناسی حرفه‌ای و رسمی در هر کشوری کاملاً با موازین حقوقی و قضایی موجود منطبق می‌شود؛ و در واقع استانداردسازی موجب رعایت دقیق‌تر این قوانین و چارچوب‌ها می‌شود؛ و مانع از سرپیچی و یا نادیده گرفتن آنها و سوء عوارض ناشی از آن می گردد. جان کلام اینکه قانون‌گرایی با استانداردسازی انطباق کامل داشته و این دو مکمل یکدیگرند

به کوتاه سخن، آینده وتضمین کیفیت کارشناسی و ارزیابی در گرو تدوین و رعایت استاندارد در فرایند فعالیت‌های این حرفه نهفته است. البته باید توجه نمود که استانداردسازی به منزله عدم انعطاف و عدم انطباق پذیری بخصوص در زمینه‌های قانون و حقوق و قضا نمی‌باشد. برعکس، چارچوب کارشناسی حرفه ای و رسمی در هر کشوری کاملاً با موازین حقوقی و قضایی موجود منطبق می‌شود؛ و در واقع استاندارد سازی موجب رعایت دقیق تر این قوانین و چارچوب‌ها می‌شود؛ و مانع از سرپیچی و یا نادیده گرفتن آنها و سوء عوارض ناشی از آن می گردد. جان کلام اینکه قانون گرایی با استاندارد سازی انطباق کامل داشته واین دو مکمل یکدیگرند.

مشکلات و مسائل نبود استاندارد در امر کارشناسی

نبود استاندارد (در فرایندکارشناسی و ارزیابی و تهیه گزارش) یکی از موانع و مشکلات اساسی در این حرفه محسوب می‌شود. متاسفانه امر کارشناسی حرفه ای همگام با رشد صنعت وکسب وکار در بنگاه‌های اقتصادی رشد نکرده است. استاندارد سازی در حرفه ارزیابی و کارشناسی در عرصه تهیه مستندات (نحوه گزارش نویسی و ارائه آن) و عرصه مراحل و روند و تکنیک‌های جمع آوری اطلاعات و ارزیابی می‌باشد. با عدم رعایت استاندارد در این حرفه خطای ارزیابی و کارشناسی افزایش یافته و کیفیت آن پائین می‌آید. عدم اطمینان به نتیجه کار و ابهام در آن افزایش پیدا می‌کند. خسارات ناشی از ارزیابی بالا می رود. با وجود اختلاف سلیقه امکان تفاهم واجماع کاسته می‌شود. حاصل اینکه درتعاملات اقتصادی، عدم اعتماد وتنش بروز می‌کند و اجرای عدالت نیز مشکل وگاه غیر ممکن می‌شود.

با رعایت استاندارد امکان مقایسه، کنترل و اصلاح بهتر فراهم می‌شود. موجب تسهیل و بهبود در تعاملات اقتصادی می‌شود. اعتماد و اطمینان عمومی و اجتماعی بالا می رود. با تدوین ورعایت استاندارد سرعت اجرای کارشناسی و ارزیابی افزایش پیدا می‌کند و امکان قیمت‌گذاری هوشمند و با استفاده از نرم افزار ارزیابی فراهم می‌شود. رعایت استاندارد موجب تکرار پذیری و هماهنگی و یکدستی در نتایج حاصل در موضوعات مشابه می‌شود و ضامن کیفیت در ارزیابی می‌باشد. وجود استاندارد شخص کارشناس و سازمان‌های ذیربط نظیر قوه قضائیه و کانون کارشناسان ، بانک‌ها، مراکز بیمه و... را توانمندتر و به نتایج و حاصل کار مطمئن تر می‌سازد. تهیه و رعایت استاندارد در امر کارشناسی موجب همزبانی بین کارشناسان می‌گردد. رعایت استاندارد هزینه‌های قیمت‌گذاری و تعاملات اقتصادی را پائین می آورد. رعایت استاندارد امکان سوءاستفاده، قانون گریزی را کاهش داده و موجبات استحکام و اعتبار ارزش گذاری را فراهم می آورد. رعایت استاندارد باعث افزایش استقلال و تاثیرناپذیری کارشناسی و مانع اعمال نظر و نفوذ، قانون گریزی بوده و متضمن افزایش رعایت عدالت و انصاف در ارگان‌های ذیربط و قوه قضائی است. با توجه به کثرت پرونده‌ها و مراجعات قضائی در کشور این امر به نوبه خود موجب افزایش اعتماد عمومی، افزایش امنیت اقتصادی و اجتماعی و سیاسی در سطح ملی می‌شود. سخنی به گزاف نیست اگر بگوئیم قانون واستاندارد دو بازوی اجرای عدالت می‌باشند.

با توجه به موقعیت صنایع و بنگاه‌های اقتصادی در سطح کشوری و سیاست‌های عمومی در جهت اجرای اصل ۴۴ و آزادسازی اقتصادی و خصوصی سازی نیاز به این مهم بیش از پیش ضروری وحیاتی و بی اغراق با سلامت اقتصادی و آینده کشور گره خورده است، زیرا تدوین و اجرای استاندارد در امر ارزیابی و قیمت‌گذاری بویژه در این برهه حساس موجب کاهش ریسک در تعاملات اقتصادی و کاهش حساسیت، کاهش هزینه‌های سرمایه گذاری، جلب سرمایه و افزایش جذابیت سرمایه گذاری و موجب بهبود امر تولید و خدمات تولیدی و صنعتی، افزایش توان رقابتی در سطح ملی و رشد ورونق اقتصادی جامعه می‌شود.

رعایت استاندارد باعث افزایش صلاحیت و شایستگی کارشناسان در امر حرفه ای کارشناسی و ارزیابی افزایش اعتبار سازمان‌های ذیربط چون کانون کارشناسان و قوه قضائیه می‌شود.

کارشناسی، ارزیابی و قیمت‌گذاری معتبر و مطمئن در اموری نظیر فروش، واگذاری، ضمانت در قبال وام بانکی، بیمه گذاری، مزایده، امور مالیاتی، ورود به بورس و.....دارای کمال اهمیت است. این اطمینان واعتبار با تدوین و رعایت استانداردهای ارزیابی وکارشناسی حاصل و تضمین می‌شود. اهمیت این موضوع وقتی برجسته تر می‌شود که به این واقعیت توجه کنیم که بنگاه‌های مالی و بانکی، بیمه گذاری، ارزیابان امور مالیاتی، فعالین بورس و حسابداری و مالی و سایر دست اندرکاران مالی و اقتصادی کشور

هرکدام معمولاً بطور مستقل و بدون شفافیت اقدام به قیمت‌گذاری و ارزیابی در مورد بنگاه‌های کسب وکار و در تعاملات اقتصادی می نمایند و البته نتایج همه آنها بطور کلان موجب ناهماهنگی، عدم شفافیت، افزایش خسارات و مفسده‌های اقتصادی، عدم اعتماد عمومی، کاهش رونق رشد اقتصادی و... می‌شود و نظر به اینکه پایداری و استحکام رشد وسلامت اقتصادی از ارکان اصلی هر جامعه و کشوری است، اگر سخن به گزاف نباشد تضمین سلامت، دقت، اعتماد و وثوق در امر ارزیابی و قیمت‌گذاری تعاملات مالی و اقتصادی که با تدوین و رعایت استانداردهای کارشناسی ارزیابی و قیمت‌گذاری بی هیچ شبهه ای عامل و سنجه ای برای میزان سلامت، امنیت، استحکام و اعتماد اقتصادی وملی کشور می‌باشد.

در ادامه برخی از استانداردهای مهم مربوط به کارشناسی ارزیابی و ارزش گذاری در کشورهای مختلف و نیز استاندارد بین‌المللی قیمت‌گذاری بطور مختصر توضیح داده می شوند. امروزه با توجه به رشد جهانی ارتباطات مالی و تعاملات اقتصادی الزام وتمایل روز افزونی در یکسان سازی استانداردهای ملی و تطبیق آنها با استاندارد بین‌المللی قیمت‌گذاری دیده می‌شود.

استانداردهای ارزیابی و قیمت‌گذاری بین‌المللی و کشورهای مختلف

در این بخش برای آشنائی خوانندگان محترم این نوشتار تعدادی از استانداردهای مهم و معتبر کارشناسی و ارزیابی ذکر می شوند.

استاندارد بین‌المللی ارزیابی

استانداردهای قیمت‌گذاری بین‌المللی (IVS) International Valuation Standards توسط شورای بین‌المللی ارزیابی Interna-tional Valuation Standards Council تدوین شده است.

برخی ازکشورها ازجمله کشورهای روسیه ، رومانی، آفریقای جنوبی، ترکیه، بحرین، عربستان، امارات، سنگاپور، تایوان ، نیجریه، کنیا و اکثر کشورهای آفریقائی عیناً از استانداردهای IVS به عنوان استاندارد ملی نیز استفاده می کنند و در این کشورها رعایت مفاد استانداردهای IVS توسط کارشناسان وارزیابان رسمی ضروری می‌باشد. برخی دیگر از کشورها نیز، نظیر چین، هنگ کنگ، استرالیا، نیوزیلند، ویتنام، مالزی، کره جنوبی، ایتالیا، مغولستان و فیلیپین استانداردهای IVS را با قوانین کشورهای خود منطبق نموده و با اعمال اصلاحاتی بر اساس استانداردهای IVS ، استانداردهای ملی خود را تدوین نموده اند.

استاندارد کارشناسی و قیمت‌گذاری انگلستان

نخستین کشوری که اقدام به تدوین استانداردهای کارشناسی و ارزیابی و رعایت آنها در امر کارشناسی و قیمت‌گذاری در سطح ملی نموده است، کشور انگلیس می‌باشد. استانداردهای ملی این کشور در سال ۱۸۶۸ در قالب کتاب سرخ RICS تدوین شده است .استانداردهای انگلستان شامل مفاد تکمیلی و با عنوان راهنمای عملی واجرائی ارزیابی Valuation Practice Guidance-Applications (VPGA) می‌باشد. استانداردهای ملی کشورهائی نظیر هندوستان، برزیل، پرتقال، لهستان، آلمان، فرانسه و سوئد، واکثر قریب به اتفاق کشورهای آمریکای لاتین براساس استاندارد RICS و VPGA تدوین شده است.

استاندارد قیمت‌گذاری اتحادیه اروپا European Valuation

ازجمله کامل ترین ومعتبرترین استانداردهای کارشناسی و ارزیابی ، مجموعه استانداردهای
USPAP) UNIFORM STANDARDS OF PROFESSIONAL APPRAISAL PRACTICE می‌باشند.
این استاندارد توسط هیئت اجرایی استاندارد بنیاد قیمت‌گذاری آمریکا تدوین شده است.
استاندارد کشور هندوستان VPGAs -India (Valuation Practice Guidance-Applications) می‌باشد.
AUSTRALIA AND NEW ZEALAND VALUATION AND PROPERTY STANDARDS (ANZVPS)
استاندارد کشورهای استرالیا و نیوزیلند است.
MALAYSIAN VALUATION STANDARDS (MVS) استاندارد ملی کشور مالزی می‌باشد.
Property Appraisal System and Standards in Korea (PAS&SK) استاندارد ملی کشور کره جنوبی می‌باشد.
HKIS the Hong Kong Institute of surveyor's Valuation Standards) (استاندارد رسمی ایالت خود مختار هنگ کنگ می‌باشد.
Italian Property Valuation Standards (IPVS) استاندارد ملی کشور ایتالیا می‌باشد.
CANADIAN UNIFORM STANDARDS OF PROFESSIONAL APPRAISAL PRACTICE PRACTICE (CUSPAP)
استاندارد ملی کشور کانادا می‌باشد . این استاندارد توسط انجمن ارزیابان کانادا Appraisal Institute of Canada تدوین شده است .
این استادارد برمبنای استاندارد آمریکائی (USPAP) تهیه شده است.
Singapore Valuation Standards issued by Singapore Institute of Surveyors and Valuers (SISV)
استاندارد ملی کشور سنگاپور می‌باشد.
Philippines Valuation Standards (PVS) که توسط حکومت فیلیپین تدوین شده است ، استاندارد ملی کشور فیلیپین می‌باشد.
China Valuation Standards) (CVS) توسط هیئت عامل ارزیابان و قیمت گذاران و مدیران املاک ودارایی‌های چین که یک ارگان دولتی است، تدوین شده است و استاندارد ملی کشور چین می‌باشد. این استاندارد برمبنای استاندارد بین‌المللی قیمت‌گذاری (IVS) تهیه شده است.

امروزه استانداردهای کارشناسی، ارزیابی و قیمت‌گذاری به مثابه شیوه‌های قانونمند، شفاف، قابل فهم و بررسی و معتبر عمومیت و مقبولیت جهانی یافته‌اند، بطوری که بدون رعایت آنها اجرا و تهیه گزارش یک کارشناسی جدی، مورد وثوق و معتبر متصور نمی‌باشد

‘EVS Standards’) توسط انجمن ارزیابان اروپائی (The Europe-an Group of Valuers’Association -TEGOA) تدوین شده است، این استانداردها در قریب به اتفاق کشورهای عضو اتحادیه اروپا لازم‌الاجرا می‌باشد.

بطوریکه ملاحظه می‌شود متاسفانه جای کشوری نظیر ایران با وسعت و جمعیت و قدرت اقتصادی قابل توجه در عرصه جهانی، دراین زمینه خالی است و قابل تامل است که ایران جزو معدود کشورهای انگشت شمار در جهان است که فاقد استاندارد ملی دراین زمینه بوده و استفاده از استاندارد بین‌المللی نیز به صورت اجباری الزامی وحتی بصورت تشویقی و اختیاری متداول نمی‌باشد.

موانع اصلی در استاندارد سازی و تدوین استاندارد ملی کارشناسی و ارزیابی

علاوه بر عدم آگاهی، فقدان فرهنگ رایج در این زمینه و بعضاً عدم تمایل ناشی از اقتضای منافع شخصی و فردی، عواملی بر سر راه استاندارد سازی کارشناسی وجود دارند که موجب عدم درک همه جانبه از مفهوم استاندارد کارشناسی و مقاومت در اجرای این مهم می شوند، مهم‌ترین آنها به شرح زیر است :

۱ - به عقیده گروهی، استانداردهای کارشناسی، فعالیت‌ها را غیر قابل انعطاف، تغییر ناپذیر و برای همیشه ثابت نگه می دارد؛ و این امر موجب عدم بروز ورشد خلاقیت شده و به تبع آن راه پیشرفت را می‌بندند.

۲ - فعالیت‌های کارشناسی چیزهایی نیستند که بتوان برای آنها قید و بندهایی مشخص نمود و به عبارتی اعتقاد بر این است که استانداردها، کارشناسان را مقید کرده و آنان را تحت کنترل خود در می آورد.

۳- ترس‌های بشری از انتخاب راه‌های جدید، نیاز به آموزش‌های مجدد بخصوص برای کارشناسان با سابقه، افشا شدن جزئیات کارشناسی که نیازمند پاسخگوئی به ذینفعان می‌شود، موجب عدم تمایل ومقاومت در تدوین و استفاده از استانداردها بخصوص در افراد و سازمان‌های ذی‌ربط در امر کارشناسی و ارزیابی می‌شود.

در پاسخ به این ادعاها و احساسات باید توجه نمود که:

اولاً استانداردها معرفی کننده حد مطلوب فعالیت‌های کارشناسی و عوامل هستند که با گذشت زمان قابل تغییرند. بنابراین نه تنها راه پیشرفت را مسدود نمی‌کنند، بلکه ضمن اینکه گام‌های برداشته شده را مشخص می‌کنند ، زمینه را برای برداشتن گام‌های بعدی فراهم می‌کنند.

ثانیاً، انسان موجودی است که ممکن است اشتباه بکند، دستیابی به کارایی و اثر بخشی در فعالیت‌های کارشناسی نیازمند تدوین اصول و ضوابطی است که از انحراف‌ها جلوگیری کرده و مانع از عملکردهای سلیقه ای شود .

ثالثا منافع عمومی و اجتماعی به منافع فردی رجحان دارد، نمی توان و نباید منافع عمومی را فدای زیاده خواهی، راحت طلبی و احساسات فردی نمود. با سامان مندی و روشمند شدن شیوه‌ها، رویکردها و روال‌ها زبان مشترکی بین متخصصین و کارشناسان فراهم می‌آید که موجب ساده سازی فرایند کارشناسی و تکرار پذیری آن می‌شود. فلذا ضمن کاهش بروز اختلافات و سوءتفاهمات، امکان استفاده از نرم افزارها و برنامه‌های ارزیابی و کارشناسی را نیز ممکن می‌سازدکه به نوبه خود موجب تسهیل کار، یکدستی و همانندی نتایج کارشناسی و سادگی در پاسخ‌گوئی و مسئولیت‌پذیری در قبال نتیجه کارشناسی و ارزیابی می‌شود.

نتیجه گیری

امروزه استانداردهای کارشناسی، ارزیابی و قیمت‌گذاری به مثابه شیوه‌های قانونمند، شفاف، قابل فهم و بررسی و معتبر عمومیت و مقبولیت جهانی یافته‌اند، بطوری که بدون رعایت آنها اجرا و تهیه گزارش یک کارشناسی جدی، مورد وثوق و معتبر متصور نمی‌باشد.

اگر نیک اندیشه نمائیم، رعایت استانداردها موجب حفظ حیثیت و اعتبار کارشناسان وسازمان‌های ذی ربط می‌شود ، موجبات استقلال رای و ممانعت از اعمال نفوذ را فراهم می‌سازد. سامانمندی و روشمند شدن شیوه‌ها موجب ساده سازی فرایند کارشناسی و تکرار پذیری آن می‌شود. این امر امکان استفاده از نرم افزارها و برنامه‌های ارزیابی و کارشناسی را نیز ممکن می‌سازدکه به نوبه خود موجبات تسهیل کار، یکدستی وهمانندی نتایج کارشناسی و سادگی در پاسخ‌گوئی و مسئولیت‌پذیری در قبال نتیجه کارشناسی و ارزیابی را فراهم می‌سازد.

نگرشی به تقاطع‌های غیرهمسطح در شهر تبریز

صفرصفرپور
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

از مدیران محترم فصلنامه علمی تخصصی کانون کارشناسان رسمی دادگستری آذربایجان‌شرقی که تصمیم به انتشارمجله نموده اند تشکر و سپاسگذاری می نماید، جای خالی اینگونه مجلات جهت بیان مشکلات پروژه‌ها و سایر مسائل مرتبط با آن کاملاً احساس می‌شود، ارتباط مستقیم موضوع حاضر با رشته فعالیت در دوران خدمت چهل ساله ام در وزارت راه و ترابری اینجانب را بر آن داشت که نکته نظرات خویش را جهت استحضار و بررسی در اختیار همکاران محترم قرار دهم تا نتیجه حاصله در اعتلای امر راه‌سازی و پل سازی در سطح استان مورد استفاده قرار گیرد.

۱- تقاطع‌های اجرا شده در شهر تبریز

آیا احداث تقاطع‌های اجرا شده قبلی و جدید در شهر تبریز که فقط تعدادی از حرکت‌های ترافیکی در یک تقاطع را مرتفع می نماید در طرح جامع شهر تبریز پیش بینی شده است یا به سلیقه مقامات مربوطه و بدون بررسی و پیش بینی نتایج و عملکرد آن در آینده در آن واحد اتخاذ تصمیم گردیده است، بنظر می رسد که اینگونه پروژه‌ها در راستای اهداف طرح جامع شهر تبریز نبوده، چون تقاطع‌های اجرا شده از لحاظ طرح هندسی کلیه حرکت‌های ترافیکی را مرتفع ننموده و در آینده دچار سرنوشت دوباره کاری‌ها و تکمیل احتمالی پروژه خواهند شد .

- آیا تعدادی از این تقاطع‌ها را نمی توانستند با نصب چراغ راهنما اعم از استفاده وسایط نقلیه و عابرین حل و فصل نمایند، اگر در شهر تبریز گشت و گذاری داشته باشیم ملاحظه می‌شود چراغ راهنما در تبریز برای عابرین پیاده فقط درچند تقاطع منجمله چهار راه شریعتی آنهم برای گذر عابرین از خیابان امام نصب گردیده و ظاهراً بتصور مسئولان امر چراغ راهنما در سایر چهار راه‌ها برای بهبود کیفیت اوضاع نابسامان ترافیکی ضرورتی ندارد و آیا این تفکر درست است؟ در کشورهای اروپائی که اینچنین نیست.

- چه خوب است که توسط شورای حمل و نقل و ترافیک شهری با نصب چراغ راهنمای هوشمند در تقاطع‌ها در جهت ارج نهادن به حقوق شهروندی افراد جامعه و اعتلای فرهنگ و آموزش افراد، به هرج و مرج حاکم بر تردد عابرین و وسایط نقلیه پایان بخشیده شود.

۲- ایرادهای فنی بوجود آمده در تقاطع‌های اجرا شده

هدایت آب‌های سطحی درعرشه پل‌ها بدلیل نقص در اجرا ، موجبات تخریب بتن پایه‌های وسطی و کوله‌ها وبتن‌های طرفین ژوئن‌ها و ازجا کنده شدن آنها را فراهم نموده است مثل تقاطع چهار راه ابوریحان و روگذر آبرسان که با وضعیت بسیار بد نماسازی گردیده است.

- درزیر گذر طالقانی پایه‌های وسط با ورق‌های فلزی پوشش گردیده است ومعلوم نیست اگر مشکلی در پایه‌ها اتفاق بیفتد منجمله

ایجـاد ترک‌هـا و گسـترش آنها، موقعـی خبر دار خواهیم شـدکه هزینـه سـنگینی را بـه شـهرداری تحمیل خواهـد نمود.

نگهـداری از ابنیـه فنـی و خیابان‌هـا از الزامـات حمل و نقل اسـت و اگـر قـرار اسـت نگهـداری نشـود بهتر اسـت که سـاخته نشـود و از دیـد گاه نگارنـده بایسـتی یـک راهـدار خـوب بایـد یـک مهنـدس راه سـاز و پـل سـاز خوبی باشـد، در شـهر مـا این مهـم بسـیار کـم رنـگ اسـت و بعنـوان مثـال هیـچ دلیلـی برای خرابـی آسـفالت در شـهر تبریـز بغیـر از عـدم رعایت مشـخصات فنـی منـدرج در نشـریه ۱۰۱ سـازمان برنامـه و بودجـه متصـور نمی‌باشـد و تربیـت نیروهـای اجرائـی و بـروز نگهداشـتن آنهـا از نظـر آموزش‌هـای علمـی و تجربـی از واجبـات اسـت.

- آلودگـی صوتـی ناشـی از ایجـاد صداهای ناهنجـار از تردد وسـایط نقلیـه از عرشـه تقاطع‌ها بماننـد صداهای ناشـی از تردد گـذر وسـیله نقلیـه. (پل روگـذر پیش قـدم و چهار راه آبرسـان) و همچنیـن از روی دریچه‌هـای فاضلاب شـهری حـادث می‌گردد و ...

بنابـر ایـن بـا ارج نهـادن بـه زحمـات همـکاران محتـرم در شـهرداری تبریـز و مهندسـین مشـاور و طـراح تقاطع‌هـای اجـرا شـده در سـطح شـهر تبریز پیشـنهاد مـی نماید کلیـه طرح‌های واصلـه بـرای اجـرا به تصویب کمیسـیونی برسـد که اعضـاء آن از لحاظ علمی و سـابقه اجرا در سـطح بالاتری نسـبت به مهندسین مشـاور طـراح و یا هـر مقام تصویب کننـده ای از نظـر معماری و شـهر سـازی و پل سـازی و راهسـازی قـرار دارند.

- اگـر در تکنولوژی‌هـای مـورد اسـتفاده در احـداث روگـذر و یـا زیـر گذرهـا توجهـی بشـود به غیـر از پـل کابلـی ((دروازه تهـران) همگـی از یـک روش تیـر پیـش سـاخته و دال بتنـی اسـتفاده شـده است.

- می‌تـوان از تیرهـای بتنـی پـس تنیـده کـه تجربـه و ابزار تنیدگـی آن در پیمانـکاران اسـتانی وجـود دارد، بـا دهانه‌هـای بـزرگ تـر از سـی متر اسـتفاده نمـود و مهندسـان جوان اسـتان در ایـن مـورد نیـز آمـوزش لازم را ببیننـد و بداننـد کـه بتن پس تنیـده فقـط در جـزوات دانشـگاهی نیسـت و از طرفـی عظمـت هـر پـروژه راه سـازی و پـل سـازی بـه تکنولـوژی بـکار رفتـه در آن بسـتگی دارد، مثـلاً در پاریـس بـرروی رودخانه سـن پل‌های متعـددی بـرای عبـور وسـایط نقلیه عمومـی جهت تـردد از یک سـوی رود خانـه به سـمت دیگـر آن احـداث گردیده کـه اکثراً با نقشـه و معمـاری متعـدد و مجـزا احـداث شـده انـد و ایـن مهـم چـه عظمـت و ابهتـی بـه ایـن شـهر و رود خانـه سـن داده و چه در آمد سرشـاری از گشـت و گذار مسـافرین و گردشـگران برای شـهرداری عایـد مـی گردد.

در شـهر تبریـز نیز این چنیـن پتانسـیلی در رودخانه مهرانه رود کـه خـوب کـف سـازی شـده وجـود دارد بشـرطی کـه ایـن چنین نگرشـی داشـته باشـیم .

- می‌تـوان از پل‌هـای طاقـی سـنتی مثـل پـل دختـر کـه افتخـار هنرمنـدان و معمـاران آذربایجـان (از نظـر اجـرا) علی‌الخصـوص معمـاران قدیـم میانـه اسـت اسـتفاده نمـود مثلاً اگـر بجـای پل تقاطع اسـتاد شـهریار یـا بلـوار گلکار، پلـی مانند پـل دختـر احداث شـده بـر روی رود خانـه قزل اوزن کـه از زمان احـداث راه آهـن تبریـز- میانـه -تهـران از آن اسـتفاده می‌شـود ایجـاد مـی گردیـد چـه ابهـت وزیبائـی و عظمتـی از نظـر سـازه جدیـد بشـهر تبریـز مـی داد، فقـط یـک لحظـه تجسـم وتصـور بـدون حـب بغـض بـه آنچـه که کـرده ایـم نیاز اسـت تـا عظمت

پـل دختـر احـداث نشـده در ایـن تقاطع احسـاس شـود.

۳--در ایـن میـان تقصیـر دانشـکده‌های فنـی که عهـده دار تربیـت مهندسـان جامعـه مـی باشـد کم نیسـت بعنـوان مثال :

- چرامهندسـین عمـران فـارغ التحصیـل از دانشـکده‌های اسـتان ایـن چنیـن بـا امـر راه سـازی بیگانه انـد و از بحـث راه و پـل و آسـفالت و تونـل هـراس دارنـد؟ چـون چیزی بـرای گفتن ندارنـد و بـه بیان بهتـر اگر برنامه آموزشـی دانشـکده‌های فنی را مطالعـه کنیـم خواهیـم دید که- واحد پل سـازی اختیاری اسـت و بـه پـروژه راه سـازی، پروژه متـره و برآورد و پروژه نقشـه‌برداری بـا توجـه بـه واحدهـای کـم ارائـه شـده اهمیـت کمتـری داده می‌شـود.... النهایـه علـت عـدم گرایـش و رغبت مهندسـان برای اشـتغال در امـر راه سـازی و پـل سـازی کامـلا" مشـخص مـی گـردد چون:

علـم آن را یـاد نگرفتـه انـد، اینـک اسـتان بشـدت بـا فقر و کمبود مهندسـان راه سـازی و پل سـازی مواجه می باشـد و اگر انـدک زمانـی نیـز بگـذرد نیروهـای فـارغ التحصیل قبل از سـال ۱۳۶۲ دانشـگاه تبریـز و مهندسـان فـارغ التحصیل دانشـگاه علم و صنعـت کـه واحدهای درسـی آنهـا بـا نظـر وزارت راه و ترابری تدویـن مـی گردد باز نشسـته شـوند راه سـازی اسـتان و کشـور بـدون مهنـدس راه سـازخواهد بود.

- یکـی دیگـر از عوامـل مهـم در پـر بارنمـودن مهندسـان، اهمیـت دادن بـه کیفیـت کارآمـوزی و برقـرار سـاختن رابطـه مطلـوب صنعـت و دانشـگاه مـی باشـد، واحدهـای کار آمـوزی دانشـجویان بـی ارزش شـده و هیچوقـت تحـت کنتـرل اسـاتید مربوطـه دانشـکده فنـی قـرار ندارد و بـا ارائـه گواهـی از بعضی از شـرکت‌ها توسـط دانشـجوی کارآموز به دوره بـا ارزش کار آموزی خاتمه داده می‌شـود و اینجاسـت که ارزش‌های انسـانی و اخلاقی و حرفه مهندسـی با بدآموزی مذکور به انحراف کشـیده می‌شـود و احسـاس مسـئولیت مهنـدس جـوان بـه فنا سـپرده می‌شـود.

- بطـوری کـه همـه مهندسـان بیـاد دارنـد اولاً وقتـی در دوران دانشـجوئی از پـروژه ای بازدیـد صورت می‌گیـرد و یا دوره کارآمـوزی بـه معنـای واقعـی را تحـت کنتـرل اسـاتید مربوطـه سـپری می کنند. خاطرات دلنشـین مهندسـی در ذهن دانشـجو شـکل گرفتـه وماندگار می‌شـود ثانیا آنچه کـه در کلاس آموخته در عمـل بـا هـم انطبـاق داده و مانـدگاری آن در ذهـن مهنـدس جـوان دو چنـدان می‌شـود.

- چـرا دانشـجویان دانشـکده‌های فنـی از پروژه‌هـای بزرگی چـون اتوبـان زنجـان -تبریز – مرنـد و از پـروژه راه آهن دو خطه میانـه تبریـز کـه یـک پـروژه بـا عظمـت بـوده و ابنیه‌هـای فنی بسـیار بـزرگ اعـم از پل‌هـای و یـا دوک –گالری‌هـا- پل‌هـای با دهانه‌هـای بیـش از پنجـاه متـر و بـه ارتفـاع بیش از پنجـاه متر- دیوارهـا - روگذرهـا و زیـر گذرها- تونل‌های بـزرگ منجمله تونل شـیبلی بطـول سـه کیلومتردر دسـت احـداث(بغیـر از تونل‌های اتوبـان زنجـان تبریـز)- پـل بدهانه ۴۰×۹+۳۰×۲با عرشـه باکس فلـزی در روسـتای خشـکناب (اسـتاد شـهر یـار) واقـع در مسـیرراه آهـن در فاصلـه قره چمن به بسـتان آبـاد- و پل روگذر راه آهـن بـر روی اتوبان تبریـز -زنجان در کیلومتـر ۶۰۰+۱۳۵ به دهانه‌هـای(۱۲+۶۲+۱۲) و پـل دره باسـمنج بیسـت دهانه پنجاه متـری (۵۰×۲۰) و ابنیه‌هـای حفاظتـی و سـایر پل‌هـای بـزرگ و ..... بازدیـد نمـی کننـد تـا اطـلاع حاصـل کنند که در اسـتان چـه پروژه‌هـای بـا عظمتـی اجرا می‌شـود تـا موجبات یـاد گیری مهندسـان جوان فراهـم گردد.

پـل ۶۴×۳ متـری احـداث شـده بـا نظـارت نگارنده بـر روی رودخانـه ارس در مـرز ارمنسـتان که در نوع خـود پل کم نظیری در سـطح اسـتان مـی باشـد، بازدید آن بـرای دانشـجوی محترم رشـته عمـران توصیه می‌شـود.

بـه نظـر مـی رسـد کـه فراهـم آوردن امـکان بازدیـد از پروژه‌هـای اسـتان و حتـی کشـور ،کوتاهـی دانشـکده‌های فنـی اسـت، امید اسـت بـا احسـاس مسـئولیت بیشتراسـاتید معظم و تـوام نمـودن علـم با عمـل از ظلم گرانـی که بر طبقه مهندسـان جوان روا گردیده و این آینده سـازان کشـور از توانمندی مطلوب برخـوردار نگردیده‌انـد جلوگیـری نمائیـم.

در خاتمـه پیشـنهاد مـی نمایـد در جهـت کمـک بـه کاسـتی‌های مذکوردانشـکده‌های فنـی دانشـگاه‌های تبریـز- صنعتـی سـهند- آزاد تبریـز شـهید مدنـی، هـر کـدام بـا ایجـاد رشـته‌های راه سـازی و پل سـازی – تونل سـازی و با تدبیر برای پذیـرش دانشـجویان فوق لیسـانس در رشـته‌های دو گانه مذکور را فراهـم نماینـد، مطمئناً جامه عمل پوشـانیدن به این پیشـنهاد خدمتـی بـزرگ در پیشـبرد امـر راه سـازی و پـل سـازی و تونل سـازی و اعتلای سـطح علمی مهندسـان آینده سـاز در عمران و آبادانـی کشـور خواهـد بود.

سـروران گرامـی درقسـمتی از پیام فیدیک ایـن چنین آمده است:

مهندسـان بیشـترین سـهم را در دسـتیابی بـه کیفیـت زیسـت کنونـی، کـه از آن بهـره منـد هسـتیم، داشـته انـد، آب پاکیـزه و سـالم ،سیسـتم ترابـری کار آمـد، مهـار شـدن سـیل‌ها و طغیان‌هـا، مدیریـت مـواد زائـد، سـاختمان‌های مقـاوم در برابر زلزلـه و طرح‌هـای تولیـد و توزیـع نیروی بـرق و نظائـر آنها، همه دسـتاوردهای مهندسـانند، اما اغلـب در گمنامی واقعـی به انجام رسـیده انـد ما مهندسـان و تنهـا ما ،در ایـن رابطـه مقصریم زیرا نخواسـته ایـم و یـا غفلـت کـرده ایـم کـه بـه ازای ایـن فضائـل، کسـب اعتبـار کنیـم، این کوتاهـی را چگونـه باید جبران کـرد....

بایـد وظیفـه خـود را بخوبـی انجام دهیـم و آن را بـا هیجان بدنیـا بـاز گوکنیـم ، بگذارمـردم، دنیائـی بـدون مهنـدس (ایـن عنصـر خلاقیـت) را مجسـم کنند.

حرفه ناپیدا ، قدمی پیش بگذار و از تاریکی بدر آی.

اثر عوامل آب و هوایی بر مصرف انرژی ساختمان

علی علی زاده
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

الف) چکیده

تاثیر عناصر اقلیمی بر مصرف انرژی ساختمان‌ها موضوعی است که به ویژه در دهه‌های اخیر از دیدگاه‌های متفاوت مدّ نظر پژوهشگران رشته‌های مختلف قرار گرفته است. در حال حاضر مهمّ ترین مسئله ای که در این زمینه مطرح است، تلاش برای تعیین نقش عناصر اقلیمی هر منطقه و اعمال روش‌هایی در طرّاحی و معماری ساختمان‌ها به منظور کاهش مصرف انرژی آن‌ها است.

در این رابطه پژوهش‌های تخصّصی و میان رشته‌ای فراوانی با دیدگاه‌ها و روش‌های مختلف به انجام رسیده که هدف نهایی همه آن‌ها کاهش مصرف انرژی در ساختمان‌ها بوده است. چنین مطالعاتی تقریباً در همه کشورهای جهان از جمله ایران با انجام مطالعات موردی برای شرایط مختلف آب و هوایی دنبال شده اند. این موضوع در ارتباط با شرایط آب و- هوایی شهر تبریز نیز بویژه با مطالعه تعدادی از ساختمان‌های سنتّی آن پیگیری شده و نتایج کلّی و توصیه‌های اجرایی چندی ارائه گردیده اند.

آنچه که در این رابطه از بررسی نتایج مطالعات پیشن بدست آمد، وجود خلائی است که در زمینه پژوهشی جامع با در نظر گرفتن عناصر اقلیمی تاثیر گذار در مصرف انرژی ساختمان‌های شهر تبریز به چشم می خورد. بدیهی است این تاثیر، در ساختمان‌هایی که به علّت عدم رعایت اصول اقلیم معماری و استفاده از مصالح نامناسب در مقابل تاثیر عناصر اقلیمی آسیب پذیرتر هستند شدّت بیشتری دارد. با این پیش فرض در پژوهشی که انجام خواهد شد سعی می‌شود با استفاده از داده‌های اقلیمی شهر تبریز و اطّلاعات مربوط به ساختمان‌های منتخب در شهرک ارم با انجام شبیه سازی‌های انرژی به کمک نرم افزار Design Builderو اندازه گیری مصرف انرژی و بر آورد مصارف سالانه با تعیین نقش عناصر اقلیمی در این مصارف نتایج خروجی مدل را به منظور کاهش مصرف انرژی به عنوان کمک طرّاحی برای آینده ارائه داد.

کلید واژه: عناصر اقلیمی - انرژی‌هایی فسیلی - اقلیم معماری - داده‌های اقلیمی

ب) بیان مسئله

جهان با تغییر قابل توجّه آب و هوا، شهرنشینی سریع، مصرف گسترده انرژی و فشار عظیم برای کاهش گازهای گلخانه ای روبرو است. گرمایش و سرمایش ساختمان یکی از منابع اصلی مصرف انرژی و انتشار دی اکسید کربن انسانی است. به منظور دستیابی به اهداف معنادار حفاظت از آب و هوا در مقیاس جهانی، لازم است تا کشورها سیاست‌های ملّی انرژی را با هدف کاهش مصرف انرژی و انتشار کربن تنظیم کنند.

اهمیت روزافزون منابع انرژی در شکل‌گیری و رشد فرآیندهای اقتصادی و نیز ضرورت بهره برداری از این منابع بر پایه ملاحظات

زیست‌محیطی و توسعه پایدار اقتصادی و اجتماعی موضوع شناسایی و آینده پژوهی عوامل تأثیرگذار بر مصرف انرژی را برجسته می‌کند (قنبری و همکاران، ۱۳۹۷).

اقلیم بیانگر تاثیر متقابل عناصر و عواملی چون تابش آفتاب، دما، رطوبت هوا، وزش باد و میزان بارندگی می باشد که بر معماری بنا، آسایش و رفاه انسان تاثیر گذاشته و نتیجه این تاثیرات، باعث تغییر در فرم، سازماندهی فضاها و تناسبات حاکم بر فضاهای داخلی کلیّه ساختمان‌ها و سازه‌ها شده است (نشانی فام و همکاران، ۱۳۹۴). بررسی اثرات فاکتورهای جوّی در کوتاه مدّت (هوا) و دراز مدّت (آب و هوا) در مصرف انرژی یک ساختمان و ترکیب این اثرات می‌تواند به درک ما از عملکرد انرژی در طرّاحی ساختمان کمک کند.

بعد از اینکه مسئله رخداد مخاطرات محیطی منجر به تخریب محیط زیست و گرم شدن کره زمین و به خطر افتادن نیازهای نسل آینده از طرف حافظان محیط زیست به عنوان شعار قرن بیست و یکم، با اصطلاح " توسعه پایدار محیط زیست" مطرح گردید، این موارد از طرف دیگر سازمان‌ها و نهادهای حافظ طبیعت نیز دنبال شد و دانش‌های مختلفی از جمله دانش معماری به حمایت از این شعار برخواسته و درصدد همراهی با اصول و اهداف آن برآمده اند. معماری بومی که برگرفته از فرهنگ، اقلیم، معیشت و اقتصاد ساکنان هر منطقه می باشد، در هر مکانی شیوه‌های اجرایی، شکل و مصالح مختّص به خود را دارد که براساس دانش و تجربه چندین صدساله ساکنان آن ناحیه شکل گرفته است. طرّاحی‌ها، جهت گیری، شکل و کلیّه عناصر شکل دهنده به این معماری بر اساس اقلیم منطقه و شناسایی عوامل مفید و غیرمفید اقلیمی توسّط بومیان در جهت بهره گیری از انرژی‌های رایگان و تجدیدپذیر برای ایجاد شرایط آسایش ساکنان به وجود آمده اند (حاجی قنبری و همکاران، ۱۳۹۵).

استفاده از روش‌های طراّحی معماری و شهرسازی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی در ساختمان‌ها از هر دیدگاه و منظری که به آن نگاه کنیم یک اصل و ضرورت مهّم و اساسی چه در سطح ملّی و چه در مقیاس بین‌المللی است

همانگونه که برای مدیّریت هزینه‌های انرژی می بایست با توجّه به سیستم‌های موجود در تاسیسات تلاش کرد، لازم است عوامل خارجی را نیز که بر میزان انرژی مصرفی ساختمان تأثیر می‌گذارند مّد نظر قرار داد. شاید وظیفه یک معمار حفظ شرایط داخلی مطلوب یک ساختمان باشد، امّا نقش عوامل بیرونی یعنی آب و هوا، توپوگرافی و جهت گیری ساختمان در رابطه با مصرف انرژی نباید نادیده گرفته شوند (یاساقی و هوکوئه، ۲۰۱۹).

در گذشته آسایش حرارتی و روشنایی از طریق طرّاحی ساختمان و تعداد محدودی از تجهیزات ساختمانی ایجاد می‌شد. جانمایی فضاها در پلان، انتخاب پوسته متناسب با اقلیم، ابعاد بازشوها و مواردی از این دست در طرّاحی معماری همواره در کانون توجّه بودند. چنین شرایطی در دهه ۱۹۶۰ بسیار دگرگون شد و تأمین گرمایش و سرمایش و روشنایی ساختمان از طریق تجهیزات مکانیکی، جنبه‌ای محوری و اصلی به خود گرفت. متعاقب بحران انرژی در سال ۱۹۷۳، بهترین حالت تأمینِ گرمایش و سرمایش و روشنایی، توجّه به طرّاحی ساختمان و سپس تأسیسات مکانیکی تعیین شد (هاشمی و حیدری، ۱۳۹۱)

استفاده از روش‌های طراّحی معماری و شهر سازی برای صرفه‌جویی در مصرف انرژی در ساختمان‌ها از هر دیدگاه و منظری که به آن نگاه کنیم یک اصل و ضرورت مهّم و اساسی چه در سطح ملّی و چه در مقیاس بین‌المللی است. قسمت بزرگی از مشکلات زیست محیطی که هم اکنون جهان با آن‌ها روبرو است، مربوط به مصرف انرژی‌های فسیلی بویژه در بخش ساختمان است. جدای از تاثیرات زیانباری که اتلاف انرژی و سوخت بر زیست بوم کره زمین دارد، از منظر اقتصادی نیز اتلاف انرژی و سوخت یعنی از بین رفتن منابعی که می‌توانند جهت تعالی و رفاه افراد جامعه به مصرف برسند. به طور کلّ اگر میزان اتلاف انرژی و سوخت در ساختمان‌ها را حّداقل ۳۰ درصد در نظر بگیریم، هر یک درصد صرفه‌جویی و جلوگیری از اتلاف آن منافع مادّی عظیمی را برای کشور در بر دارد. همچنان که در طرح ساختمان‌ها و شهرها می‌باید تمام جنبه‌ها و ابعاد اجتماعی، روانی و فردی انسان‌ها مورد توجّه قرار داد و ساختمانی که بدون توجّه به جنبه‌های فوق ساخته شود مطلوب نخواهد بود، ولی به طور قطع می‌توان گفت که در حال حاضر جوامعی که به اتلاف انرژی در ساختارهای کالبدی جامعه خود بی توجّه باشند در جهان رقابت آمیز کنونی جایی نخواهند داشت. اهمیّت استفاده از روش‌های طرّاحی در مقایسه با دیگر روش‌های صرفه‌جویی در مصرف انرژی این است که در استفاده از سایر روش‌ها می‌بایست انرژی به مصرف رسانده شود، در حالی که استفاده از روش‌های طرّاحی هیچ گونه انرژی بجز انرژی اندیشه و شعور انسانی نیاز ندارد. از این روی روش‌های طرّاحی را می‌توان در زمره روش‌های پاک قلمداد کرد (محمودی، ۱۳۹۱).

برای عادی سازی مصرف انرژی در ساختمان‌ها تحت شرایط مختلف آب و هوایی، آگاهی به چگونگی مصرف انرژی در آن‌ها ضروری است. به نظر یوشینو و همکاران (۲۰۲۱)، یکی از مهم‌ترین موانع دستیابی به بازدهی انرژی ساختمان، کمبود دانش در مورد عوامل تعیین کننده مصرف انرژی در ساختمان است به عبارتی، اختلاف بین مصرف انرژی طرّاحی شده و واقعی در ساختمان‌ها به خوبی درک نشده است. استفاده از انرژی ساختمان عمدتاً تحت تأثیر شش عامل قرار دارد: آب و هوا، فضای اطراف ساختمان، خدمات و سیستم‌های انرژی، بهره برداری و نگهداری، فعالیّت‌های ساکنین و چگونگی و کیفّیت محیط داخلی ساختمان. تحقیقات زیادی در زمینه علوم ساختمان، مهندسی معماری، مدل سازی و شبیه سازی رایانه ای و مسائل اجتماعی و علوم رفتاری به منظور توسعه و به کارگیری روش‌هایی برای تجزیه و تحلیل و ارزیابی استفاده واقعی از

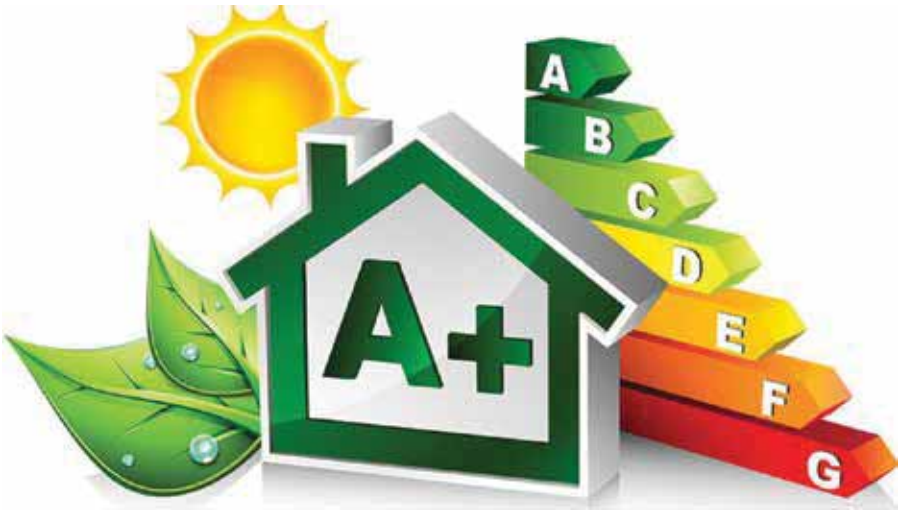

علاوه بر اهمّیت عوامل آب و هوایی و آگاهی و توجّه به این شرایط و انجام اقدامات لازم در زمان ساخت ساختمان، با انجام حّداکثر تنظیمات و مطابقت فعالیّت‌های پروژه با پیش‌بینی‌های آب و هوایی باعث کاهش خسارات احتمالی می‌شود

انرژی در ساختمان‌ها با در نظر گرفتن عوامل فوق صورت گرفته‌اند. نتایج بدست آمده، درک و تقویت دانش ما را در مورد پیش بینی مصرف کّل انرژی در ساختمان‌ها و ارزیابی‌های کمّی قابل اعتماد افزایش داده‌اند.

نقش عوامل مختلف آب و هوایی در عملیّات عمرانی و ساخت و ساز ساختمان و آگاهی از پارامترهای هواشناسی از جمله میزان و نوع بارندگی، دما، رطوبت، جهت و سرعت باد، پدیده‌های زیست محیطی مخرّب از جمله رگبارهای شدید، وزش باد شدید، تغییر پذیری محلیّ، زمان یخبندان، برف سنگین و غیره در محّل احداث ساختمان قبل از طرّاحی ضروری است. در نظر گرفتن این موارد و به ویژه مقادیر فرین آن‌ها، منجر به پایداری و مقاومت ساختمان در برابر حوادث احتمالی آب و هوایی منطقه و همچنین باعث کاهش اتلاف انرژی در زمان بهره برداری می‌شود. علاوه بر اهمّیت عوامل آب و هوایی و آگاهی و توجّه به این شرایط و انجام اقدامات لازم در زمان ساخت ساختمان، با انجام حّداکثر تنظیمات و مطابقت فعالیّت‌های پروژه با پیش‌بینی‌های آب و هوایی باعث کاهش خسارات احتمالی می‌شود (زارعیان و عزیز زاده، ۲۰۱۳).

ساختمان‌ها حدود ۴۰٪ از انرژی جهانی را مصرف می کنند. بخش عمده‌ای از این انرژی برای حفظ آسایش حرارتی در ساختمان‌ها استفاده می‌شود، امّا در بسیاری از موارد، تنظیمات قدیمی و منسوخ شده درجه حرارت، بیش از نیاز انرژی مصرف می‌کنند. فناوری‌های جدید امکان پایش به موقع و صرفه‌جویی قابل توّجه در انرژی را فراهم می‌سازند. دمای داخلی ساختمان‌ها عمدتاً با عوامل زیادی از جمله طرّاحی ساختمان و مشخّصات تجهیزات آن، چگونگی بهره‌برداری، امکانات و طرز نگهداری آن‌ها، خطر نفوذ تدریجی رطوبت و مقرون به صرفه بودن ساخت و ساز و نوع سیستم تامین انرژی مرتبط است. مقادیر مصرف انرژی در ساختمان‌ها تا حدّی بر اساس درجات تنظیم شده برای ترموستات‌ها و دمای داخلی ساختمان تعیین می شوند. تولیدکنندگان، توزیع کنندگان و تکنسین‌های نصب کولرهای گازی بر اساس محاسبات بار دمایی که به دمای داخلی ساختمان وابسته هستند، تجهیزات را برای ساختمان‌های جدید و همچنین تجهیزات جایگزین برای ساختمان‌های موجود طرّاحی و انتخاب می‌کنند. هنگام ارزیابی عملکرد انرژی سیستم‌های گرمایشی، تهویه‌ای و تهویه مطبوع (HVAC) ، عایق ساختمان و سایر دستگاه‌های مربوط به تنظیمات گرمایش و سرمایش به طور معمول از عوامل اصلی مصرف انرژی در نظر گرفته می شوند. بعلاوه، دمای داخل ساختمان در هر قسمت از آن با داده‌های تنظیم شده ترموستات مطابقت نمی‌کند، زیرا مثلاً دما می‌تواند در کف هر اتاق بسیار متفاوت باشد. تنظیمات گرمایش و سرمایش به طور معمول از عوامل اصلی مصرف انرژی در ساختمان‌ها هستند. علیرغم اهمّیت این تنظیمات برای چگونگی استفاده از انرژی در ساختمان‌ها و نیز برای ارزیابی امکانات کاهش مصرف انرژی ساختمان، قسمت‌های مختلف ساختمان و دمای داخلی آن عموماً خوب مطالعه نشده و مورد توجّه قرار نمی گیرند. در صورتی که هر چه این موارد بیشتر مّد نظر باشند، از نظر اقتصادی بسیار مقرون به صرفه خواهند بود. به عنوان مثال، درجه حرارت داخلی یک ساختمان که در شرایط فصل تابستان بالاتر است، با به حّداقل رساندن نیاز سرمایشی، به کاهش فعّالیت سیستم‌های خنک کننده منجر می‌شود. در شرایطی که تهویه مطبوع اجتناب ناپذیر باشد، باز هم محیط‌هایی در داخل ساختمان وجود خواهند داشت که با توّجه به حرارت داخلی قابل قبول آن‌ها، نیاز به سرمایش کمتری دارند و در نتیجه مصرف برق کمتری توسّط سیستم‌های تهویه مطبوع خواهند داشت. افزایش دمای نقطه تنظیم تابستان، بدون از دست دادن راحتی حرارتی، پتانسیل صرفه‌جویی در انرژی را به همراه خواهد داشت، زیرا این استراتژی می‌تواند هم در ساختمان‌های جدید و هم در ساختمان‌های قدیمی‌تر اعمال شود (بونیفوسیون، ۲۰۱۹).

ساختمان‌ها برای آینده پایدار از عوامل کلیدی محسوب می‌شوند زیرا طرّاحی، ساخت و بهره برداری از آن‌ها عوامل قابل توجّهی در چالش‌های پایداری مرتبط با انرژی بوده و کاهش تقاضای انرژی در ساختمان‌ها می‌تواند یکی از مهمّ‌ترین نقش‌ها را در حلّ این چالش‌ها بازی کند. بهبود عوارض ناشی از کیفیّت پایین

هـوای داخـل خانه یا دمای نامناسـب محیـط داخلی از طریق، بهسـازی سـاختمان‌ها و تجهیـزات آن‌هـا یکـی از نقـاط ورود بـه ایـن چالش‌ها را فراهـم می‌کنـد بنابرایـن اسـتفاده کارآمدتر از انرژی و مـوادّ و همچنین تأمیـن انـرژی پایـدار در سـاختمان‌ها، بـرای رسـیدن بـه ایـن اهـداف مهّـم هسـتند. پیشـرفت‌های عمـده اخیر در زمینـه طرّاحی سـاختمان، دانـش فنّـی، فنـاوری و سیاسـت، ایـن امـکان را فراهـم کرده‌انـد کـه اسـتفاده از انـرژی جهانـی سـاختمان به طـور قابل توجّهـی کاهش یابد. تعـدادی از سـاختمان‌های جدیـد برای مصـرف انرژی کم، مقاوم سـازی شـده و بـرای سـاختمان‌های قدیمـی تـر بـا عملکـرد پایینـی از مصرف انـرژی، راهکارهایـی قابـل دسـتیابی ارائـه شـده انـد. پیشـرفت‌های اخیـر در زمینـه مـوادّ و دانـش سـاختمان سـازی ایجـاب می‌کنـد کـه از ۱۰ تـا ۴۰٪ گرمایـش و سـرمایش نهایـی اسـتفاده شـود. مصـرف انـرژی در سـاختمان‌های جدیـد معمولـی در تمـام مناطـق جهـان و در مناطـق مختلـف آب و هوایـی مقـرون بـه صرفـه اسـت. با مقاوم سـازی سـاختمان می‌تـوان بـه طـور معمـول در مصـرف انـرژی نهایـی ۵۰ تـا ۹۰٪ صرفه‌جویـی کـرد. ایـن امـر بویـژه بـرای سـاختمان‌های مناطقـی بـا جمعیّـت کـم درآمـد بسـیار مطلـوب خواهـد بـود. چنیـن اقداماتـی بـرای سـاختمان‌های عمدتـاً کـم ارتفـاع بـا کاهـش نسـبت سـطح بـه حجـم بـه منظور کم کـردن تقاضای خدمـات کمتر برای مصـرف انرژی امکان‌پذیرتـر اسـت بطـوری کـه کاهـش تقریبـاً ۴۶ درصـدی مصـرف نهایـی انـرژی گرمایش و سـرمایش جهانی تا سـال ۲۰۵۰ را امکان پذیر

در صورت طرّاحی، ساخت و بهره‌برداری مناسب، می‌توان صرفه‌جویی قابل توجهّی در مصرف انرژی ساختمان به دست آورد. به همین دلیل، بهره‌وری انرژی در ساختمان می‌تواند راه حّل‌های اساسی برای کمبود انرژی، انتشار کربن و تهدید جدّی از طرف آن‌ها را برای محیط زندگی ما ارائه دهد

می‌داننـد. رسـیدن بـه ایـن هدف همزمـان بـا از بین بردن فقر سـوخت یعنـی تأمیـن حـرارت کافـی بـرای همـه، همـراه خواهـد بـود (اورگه و همـکاران، ۲۰۱۲).

مصـرف انـرژی در دهـه گذشـته در سـاختمان‌ها بـه دلیـل افزایـش جمعّیـت، صـرف زمـان بیشـتر در خانـه، افزایـش تقاضـا بـرای عملکردهـای سـاختمان و کیفّیـت محیـط داخلـی و تغییـر آب و هـوا بـه طـور چشـمگیری افزایـش یافتـه اسـت. بـا ایـن وجـود، در صـورت طرّاحـی، سـاخت و بهره‌بـرداری مناسـب، می‌تـوان صرفه‌جویـی قابـل توجهّـی در مصـرف انـرژی سـاختمان بـه دسـت آورد. به همیـن دلیل، بهـره وری انـرژی در سـاختمان می‌توانـد راه حّل‌هـای اساسـی بـرای کمبـود انـرژی، انتشـار کربـن و تهدیـد جـدّی از طـرف آن‌هـا را بـرای محیـط زندگـی مـا ارائـه دهـد (دیویـس و همـکاران، ۲۰۰۸).

تعیین سرقفلی و حق کسب و پیشه و اجاره بها

توفیق آهنی
کارشناس رسمی دادگستری
رشته راه و ساختمان

اجاره یعنی چه؟

ماده ۶۶۴ قانون مدنی می‌گوید: «اجاره عقدی است که به موجب آن مستأجر مالک منافع عین مستأجره می‌شود. اجاره دهنده را موجر و اجاره کننده را مستأجر و مورد اجاره را عین مستأجره گویند.»

هرچند تعریف دقیقاً روشن است، اما توضیح می‌دهیم: «عقد عبارت است از اینکه یک یا چند نفر در مقابل یک یا چند نفر دیگر تعهد بر امری نمایند و مورد قبول آنها باشد.»

«عین» جسم و بدنه و وجود خارجی هر چیز است. بنابراین زمین و بنایی که روی آن ساخته شده یا اتومبیلی که آن را می‌بینیم، کتابی که آن را لمس و وزنش را حس می‌کنیم و جلد و صفحاتش را مشاهده می‌کنیم، «عین» است.

«منفعت» عبارت است از فایده و حاصل هر چیز، پس منفعت خانه (زمین و بنای روی آن) آن است که در آن سکونت و زندگی کنند. منفعت اتومبیل آن است که با آن به این سو آن سو بروند و منفعت کتاب آن است که آن را بخوانند.

اجاره درست چگونه باید باشد؟

در اجارهٔ اشیاء مدت اجاره باید معین شود و الّا اجاره باطل است. منظور از باطل بودن این است که انگار اصلاً چنین عقدی وجود نداشته است.

اگر چنین حالتی پیش بیاید آنچه اجاره داده شده باید به مالکش برگردد و البته کسی که از آن استفاده کرده باید قیمت و بهای آن مقداری را که استفاده کرده به مالک بدهد. البته نه بر مبنای توافقی که در عقد کرده بودند (یعنی اجاره بهای مورد توافق یا اجرت‌المسمّی) بلکه بر مبنای نظر کارشناس که ممکن است بیشتر یا کمتر از مبلغ مورد توافق باشد (اجرت‌المثل).

چیزی را می‌توان اجاره داد که:

اولاً- در اثر استفاده از بین نرود. به عبارت دیگر باید «عین مستأجره» چیزی مثل خانه یا اتومبیل و امثال آن باشد نه چیزی مثل یک وعده غذا یا دفتر سفیدی که در آن می‌نویسند.

ثانیاً- چیز معین و مشخصی باشد. بنابراین موجر نمی‌تواند خانه‌ای را که ممکن است به وی به ارث برسد یا یکی از سه خانه خود را بدون تعیین محل به کسی اجاره دهد.

ثالثاً- موجر قادر باشد آن را در اختیار مستأجر بگذارد بنابراین موجر نمی‌تواند خانه‌اش را که در منطقه اشغال شده به وسیله دشمن است به کسی اجاره دهد. در هر مورد در روابط طرفین ابهام و اشکالی وجود داشته باشد باید به این مواد مراجعه کرد. همچنین توجه داشته باشید که در مواد قانون مدنی و نیز کلیه قوانینی که در مورد اجاره بعد از تصویب قانون مدنی تدوین و تصویب شده است، اسمی از «سرقفلی» نیست و این کلمه برای نخستین بار در قانون مصوب ۱۳۷۶ مطرح شده است.

البته در قانون الحاق یک ماده به قانون روابط موجر و مستأجر مصوب ۱۳۶۵/۸/۱۵ از کلمهٔ «سرقفلی» استفاده شده است. اما مفهوم موردنظر قانونگذار آنچه در قانون

۱۳۷۶ آمـده نبـوده بلکـه معنـی عرفی آن بوده اسـت.

آنچـه در قوانیـن تصویـب شـده بعـد از قانـون مدنـی و قبـل از قانـون مـورد بحـث ما مطرح شـده، نیز «حق کسـب و پیشـه و تجـارت» اسـت کـه آن هم در قانـون مدنی مطرح نبوده اسـت.

قانون مصوب سال ۱۳۷۶ و حدود شمول قانون

این قانون چه اجاره‌هایی را دربرمی‌گیرد؟

ماده ۱ قانون می‌گوید:

«از تاریـخ لازم الاجـرا شـدن ایـن قانـون، اجـاره کلیـه اماکن اعم از مسـکونی، تجاری، محلّ کسـب و پیشـه، اماکن آموزشـی، خوابگاه‌های دانشـجویی و سـاختمان‌های دولتی و نظایـر آن کـه بـا قـرارداد رسـمی یـا عـادی منعقد می‌شـود تابـع مقـررات قانون مدنـی و مقررات منـدرج در این قانون و شـرایط مقـرر بیـن موجر و مسـتأجر خواهـد بود.»

بایـد دانسـت کـه پیـش از تصویـب و لازم الاجرا شـدن قانـون سـال ۱۳۷۶ قوانیـن دیگـری به شـرح ذیـل حاکم بر روابـط موجـر و مسـتأجر بوده اسـت:

۱ - قانـون مصـوّب سـال ۱۳۵۶ کـه حاکـم بـر اجـاره محل‌هـای کسـب و کار و تجـارت اسـت.

۲ - قانـون مصـوّب سـال ۱۳۶۲ الحاقـی بـه قانـون ۱۳۶۲کـه بعضـی آن را ناظـر بـه اماکـن کسـبی و مسـکونی می‌داننـد و برخـی دیگـر آن را صرفـاً بـه محل‌های کسـب و تجـارت می‌داننـد.

انعقـاد اجـاره‌ها در زمـان حاکمیت هر یـک از این قوانین بـرای مسـتأجران حقوقـی را ایجـاد کـرده کـه قانـون جدید (مصـوب ۱۳۷۶) نمی‌توانـد آن را از بیـن ببرد.

از ایـن رو قانون‌گـذار مصوبه سـال ۱۳۷۶ را فقط شـامل اجاره‌هایـی دانسـته کـه از تاریخ لازم الاجرا شـدن آن به بعد منعقد شـده باشد.

بخـش اول- مـوارد غیرمشـمول بـه اعتبـار زمـان انعقاد عقـد اجاره

کلیـه محل‌هایـی کـه تـا تاریـخ ۱۳۷۶/۷/۱ اجـاره داده شـده باشـند از شـمول قانون جدید خارج و مشـمول قوانین مختلف زمان انعقادشـان هسـتند.

۱ - اجـاره محل‌هـای مسـکونی که تا تاریـخ ۱۳۷۶/۷/۱ منعقـد شـده باشـد – خـواه سـند اجـاره رسـمی باشـد و یا عـادی و حتـی اگـر اجـاره شـفاهی باشـد- مشـمول قانـون روابـط موجـر و مسـتأجر ۱۳۶۲ خواهـد بود.

بـه ایـن ترتیـب تخلیـه اینگونه اماکـن در انقضـاء مدت آن، هـرگاه سـند اجـاره رسـمی باشـد از طریق دایـره اجرای ثبـت انجـام خواهـد شـد و اگـر اجـاره نامـه عـادی یـا اجاره شـفاهی باشـد بایـد بـا تقدیـم دادخواسـت بـه دادگاه تخلیه و تحویـل مـورد اجـاره تقاضـا شـود. در ایـن حالـت ادعـای عسـر و حـرج مسـتأجر (یعنی ایـن ادعا که مسـتأجر قادر به پرداخـت کـردن محـل دیگـری در کوتاه مدت نیسـت و نیاز به مهلت دارد) قابل رسـیدگی اسـت و دادگاه اگر به درسـتی ادعـای مسـتأجر پـی ببـرد، بـه او مهلتـی خواهـد داد. البته چنیـن مسـتأجری باید اجـاره بها را پرداخته باشـد و تا پایان هـم مرتبـاً بپـردازد. دادن بیـش از یـک بـار مهلـت و همین طـور مهلتـی که مـدّت آن بیش از مـدّت اجارۀ اصلی باشـد، اصـولاً درسـت نخواهـد بـود. هرچند کـه برخـی دادگاه‌ها – کـه البتـه اقلیـت کوچکی هسـتند- نظـری جز ایـن دارند.

۲ - محل‌هایـی کـه بـرای کسـب و کار و تجـارت تـا تاریـخ ۷۶/۷/۱ اجـاره داده شـده‌اند، حسـب مـورد، تابع یکی از قوانیـن ذیـل خواهنـد بود:

الـف) محل‌هایـی کـه تـا تاریـخ ۱۳۶۵/۹/۲۷ بـه موجب سـند رسـمی یـا عـادی یـا توافق شـفاهی اجـاره داده شـده باشـند مشـمول قانون مصـوب ۱۳۶۵ می‌باشـند. ویژگی این اجاره‌هـا بـه شـرح ذیل اسـت:

اولاً- مالـک صرفـاً بـه علت انقضـا مدت اجـاره نمی‌تواند ملـک را تخلیـه کنـد بلکه تخلیه ملـک فقط در مـواردی که در قانـون پیش‌بینـی شـده (یعنی تخلف مسـتأجر از شـروط اجـاره یـا نیـاز شـخصی موجـر به مـورد اجـاره و یا نوسـازی ملک) میسّـر است.

ثانیـاً- در اینگونـه اجـاره‌ها با مسـتأجر در هنـگام تخلیه حـق کسـب و پیشـه و تجـارت تعلـق می‌گیـرد مگـر اینکـه مسـتأجر از شـروط اجاره تخلّف کرده باشـد البته اگر تخلف مسـتأجر، انتقـال مـورد اجـاره به غیر، بـدون اجـازه مالک یا حکم دادگاه باشـد به او نصف حقّ کسـب و پیشـه و تجارت، بـا نظر کارشـناس، پرداخت می‌شـود.

ب- محل‌هایـی کـه از تاریخ ۱۳۶۵/۹/۲۷ تـا ۱۳۷۶/۷/۱ بـرای کسـب و کار و تجـارت بـه موجب سـند رسـمی اجاره داده شـده باشـند و موجر از مسـتأجر هیچ وجهـی به عنوان سـرقفلی نگرفته باشـد، با انقضـا مدت از طریق دائـره اجرای ثبـت قابـل تخلیـه هسـتند ودر ایـن حالت به مسـتأجر حق کسـب و پیشـه و تجارت پرداخت نمی‌شـود.

روشـن اسـت که اگر به موجب محتویات سـند رسـمی مسـتأجر بـه موجـر سـرقفلی پرداخـت کـرده باشـد و یـا به نحودیگـری ثابت شـود که موجر سـرقفلی گرفتـه – هرچند کـه ایـن مطلب در سـند انعکاس نیافته باشـد، روابط طرفین مشـمول قانون سـال ۱۳۶۵ اسـت که از آن سـخن گفتیم.

۳ - بـه موجـب بنـد ۲ مـاده ۲ آیین‌نامـه اجرایـی قانون مصـوب ۱۳۷۶: «روابـط ناشـی از انتقـال حقـوق قانونـی مسـتأجر سـابق به مسـتأجر جدید با اجازه موجر در صورتی کـه قـرارداد اجـاره قبـل از لازم‌الاجـرا شـدن قانـون باشـد» مشـمول مقـررات قانـون جدیـد نخواهـد بود.

بـه ایـن ترتیـب هـرگاه رابطـه اسـتیجاری طرفیـن

در مواد قانون مدنی و نیز کلیه قوانینی که در مورد اجاره بعد از تصویب قانون مدنی تدوین و تصویب شده است، اسمی از «سرقفلی» نیست و این کلمه برای نخستین با در قانون مصوب ۱۳۷۶ مطرح شده است

مشمول قانون مصوب ۱۳۶۵ باشد (در مورد محل‌های کسب و یا در شمول قانون مصوب ۱۳۶۲ قرار گیرد یا حتی قانون سال ۱۳۶۵ بر روابط طرفین حاکم و مدت اجاره مثلاً سی سال و مستأجر دارای حق انتقال به غیر باشد، هرگاه مستأجر با اجازه موجر حقوق خود را به غیر منتقل کرده باشد، رابطه مستأجر جدید با موجر تابع قانون جدید نیست. بلکه، بر حسب مورد قانونی که بر روابط مستأجر اول و موجر حاکم بوده بر رابطه جدید هم حکومت خواهد داشت. مثال‌های زیر قضیه را روشن می کند:

الف- سند اجاره محل کسب مشمول قانون سال ۱۳۶۵ است و مستأجر موافقت کتبی موجر را برای انتقال حق خود به غیر تحصیل کرده است. در این حالت مستأجر، بعد از تاریخ ۱۳۷۶/۷/۱حقوق خود را به دیگری منتقل می‌کند. در این فرض روابط «دیگری» با مالک ملک (موجر) تابع قانون مصوب سال ۱۳۷۶ نخواهد بود.

ب- در فرض قبلی، مستأجر حق انتقال به غیر ندارد و موجر هم راضی به انتقال نیست. مستأجر با مراجعه به دادگاه مجوز انتقال به غیر را می‌گیرد و حقوقش را به دیگری منتقل می‌کند. سندی که در این حالت تنظیم می‌شود – هرچند تاریخ آن بعد از ۶۷/۷/۱ باشد- امّا مشمول قانون جدید نخواهد بود.

ج- روابط طرفین – در محلّ استیجاری کسبی یا مسکونی – مشمول قانون مصوب ۱۳۶۵ است و مدّت اجاره چنان طولانی است که مثلاً تا سال ۱۳۹۰ شمسی ادامه خواهد داشت، حال اگر حق انتقال به غیر از مستأجر سلب نشده و یا سند اجاره در این مورد ساکت باشد (که معنی این سکوت به موجب ماده ۴۷۴ قانون مدنی این است که مستأجر حق انتقال به غیر را دارد) و مستأجر مورد اجاره را برای مابقی مدت به شخص دیگری اجاره دهد، این مورد مشمول قانون مصوب سال ۱۳۷۶ نخواهد بود.

توجه فرمایید:

تبصره ماده ۲ آئین نامه اجرایی قانون مصوب سال ۱۳۷۶ می‌گوید:

«رابطه استیجاری در اماکنی که ابتدا از تاریخ لازم الاجرا شدن قانون که به اجاره واگذار می-شود یا پس از تاریخ یاد شده توسط طرفهای قرارداد اجاره تمدید می‌گردد، مشمول مقررات قانون مورد اشاره خواهد بود».

ظاهراً منظور این است که: مثلاً قراردادی عادی برای اجاره محل کسب قبل از ۱۳۷۶/۷/۱ منعقد شده و ناچار روابط طرفین مشمول قانون مصوب ۱۳۶۵ است. حال مثلاً در اوّل بهمن ماه ۱۳۷۶(یعنی بعد از لازم الاجرا شدن قانون جدید) موجر و مستأجر توافق می‌کنند که مدت اجاره را – که البته مدت‌ها است منقضی شده- به مدت یک سال تمدید کنند. این اقدام باعث می‌شود که روابط طرفین مشمول قانون ۱۳۷۶ قرار گیرد (البته اگر در این تمدید ضوابط مربوط به شکل سند در قانون جدید رعایت شده باشد.)

این تغییر را که نتیجه آن از بین رفتن حق کسب و پیشه و تجارت مستأجر است، باید ناشی از مسامحه دانست و با یکی از تفسیرهای زیر از تأثیر سوء آن جلوگیری کرد:

اولاً- می‌توان گفت که منظور واضع آئین‌نامه از «... یا پس از تاریخ یاد شده توسط طرفهای قرارداد اجاره تمدید می‌گردد»، آن‌چنان روابط استیجاری است که «... ابتدا از تاریخ لازم الاجرا شدن قانون به اجاره واگذار شده باشند.»

البته در این صورت باید لفظ «یا» به «و» تبدیل شود.

ثانیاً- می‌توان گفت که این تبصره شامل مواردی است که اصولاً تمدید اجاره در آنها تأثیر و موضوعیت داشته باشد امّا در مورد اجاره‌های محل کسب مشمول قانون سال ۱۳۵۶، که مدت اجاره به حکم قانون ادامه پیدا می‌کند، توافق طرفین برای تمدید عملی لغو بی‌معنی است.

بنابراین، این تبصره فقط ناظر به محل‌های مسکونی است که بر مبنای قانون سال ۱۳۶۲ یا ماده واحده سال ۱۳۶۵ اجاره داده شده باشند.

ثالثاً- همچنین می‌توان گفت که مفاد این تبصره با توجه به نصّ ماده ۱۱ قانون که گوید:

«اماکنی که قبل از تصویب این قانون اجاره داده شده از شمول این قانون مستثنی و حسب مورد مشمول مقررات حاکم بر آن خواهد بود».

صرفاً در مورد اجاره‌های بعد از ۶۷/۷/۱ قابل اجرا خواهد بود (همان استدلالی که در بند اوّل آوردیم).

۴ - مسئله «تاریخ لازم‌الاجرا شدن» و «تاریخ تصویب»

ماده اول قانون سال ۱۳۷۶اجاره‌های منعقد شده (پس از تاریخ لازم الاجرا شدن) آن را مشمول آن اعلام کرده است.

ماده ۱۱ قانون، به شرحی که اشاره شد، اجاره‌هایی را که قبل از تصویب آن منعقد شده باشد، از شمول قانون جدید مستثنی کرده است.

تاریخ تصویب قانون ۱۳۷۶/۵/۲۶ و تاریخ لازم‌الاجرا شدن آن ۱۳۷۵/۷/۱ است.

به این ترتیب در مورد اجاره‌هایی که در فاصله

هرگاه مستأجر با اجازه موجر حقوق خود را به غیر منتقل کرده باشد، رابطه مستأجر جدید با موجر تابع قانون جدید نیست. بلکه، بر حسب مورد قانونی که بر روابط مستأجر اول و موجر حاکم بوده بر رابطه جدید هم حکومت خواهد داشت

۶۷/۵/۲۶ تا ۶۷/۷/۱ منعقد شده ابهام وجود دارد.

گمان ما این است که با توجه به مفهوم مخالف ماده ۱۱ قانون جدید و اینکه اثبات حکم در ماده ۱ قانون – با در دست بودن حکم ماده ۱۱ و تأخّر رُتبی آن – نفی ما عدی نمی‌کند باید قائل شویم به اینکه اجاره‌های منعقد شده دراین فاصله سی و هفت روزه نیز مشمول قانون جدید خواهد بود.

هرچند ممکن است گفته شود که با توجه به عدم انتشار قانون و مآلاً عدم آگاهی مردم از مفاد آن بیم تضییع حقوقی افراد ناآگاه وجود دارد. یعنی کسی که در این فاصله با پرداخت سرقفلی محلّی را اجاره کرده و چنین می‌پنداشته که خود را زیر پوشش قانون روابط موجر و مستأجر سال ۱۳۵۶ قرار می‌دهد، ناخواسته مشمول قانون جدید قرار گرفت و متضرر خواهد شد. شاید با تمسّک به اطلاق بند ۱ ماده ۲ آئین‌نامه اجرایی قانون – به شرحی که گذشت- بتوان این مشکل را حل کرد. لیکن چگونه می‌توان صراحت ماده ۱۱ قانون را با حکم آئین‌نامه نفی کرد؟ والله اعلم... به هر حال این معضل محتاج اصلاح قانون است.

بخش دوم- مواد غیرمشمول به اعتبار نوع رابطه طرفین

از ماده یک قانون جدید می‌توان فهمید که نظر قانونگذار شمول آن به روابط استیجاری به معنی اخص بوده و برخلاف قانون پیشین قصد نداشته حکم آن را به انواع روابطی که در آنها نوعی انتقال منافع مطرح است، بدون اینکه قصد اجاره وجود داشته باشد، سرایت دهد.

از این رو آئین‌نامه اجرایی قانون در قسمت اوّل بند ۳ ماده ۲ «روابط ناشی از صرح منابع یا هر عنوان دیگر ...» را از شمول قانون جدید مستثنی کرده است.

بنابراین موارد واگذاری حق انتفاع از املاک به صورت عمری و رقبی و سکنی که در آنها استفاده کننده مالک منافع نمی‌شود و فقط حق انتفاع و استفاده دارد، تصرفات ناشی از رهن یا بیع شرط و صلح منافع (حتی اگر در مقام اجاره باشد) مشمول قانون جدید نخواهد بود.

فسخ اجاره پیش از انقضاء مدت آن مستلزم رسیدگی قضایی است. یعنی دادگاه باید بررسی کند که موجر راست می‌گوید یا نه؟ مثلاً آیا مستأجر نحوهٔ استفاده از عین مستأجره را تغییر داده است؟ یا در پرداخت اجاره بها تأخیر دارد؟ یا نسبت به مورد اجاره تعدّی و تفریط کرده است؟

این رسیدگی میسر نیست مگر با ابلاغ ادعای موجر به مستأجر و شنیدن دفاع او و احیاناً تحقیق از شهود مطلعین و معاینه و با زدید محل و شاید هم کارشناسی.

انجام این موارد طول خواهد کشید و بنابراین ظرف یک هفته موردنظر قانونگذار ممکن نیست. از این رو بند ۴ ماده ۲ آئین‌نامه اجرایی قانون «موارد تخلیه اماکن استیجاری قبل از انقضای مدت مندرج در قرارداد» را از شمول قانون جدید بیرون دانسته است یعنی در این مورد نمی-توان «دستور تخلیه» گرفت و ملک را فوراً تخلیه کرد.

بخش پنجم- قاعدهٔ کلّی

غیر از مواردی که برشمردیم اجاره کلیه اماکن مسکونی یا کسبی یا اداری و امثالهم – درصورتی که در تنظیم اجاره‌نامه ضوابط شکلی قانون جدید رعایت شود- مشمول قانون جدید خواهد بود. خواه سرقفلی پرداخت شده باشد یا نشده باشد.

به عبارت دیگر، درصورت رعایت ضوابط شکلی، رابطهٔ طرفین، صرفنظر از نحوهٔ استفاده از عین مستأجره، به هر حال مشمول قانون جدید خواهد بود.

به منظور رفع شبهه باید توجه شود که عدم رعایت ضوابط شکلی اجاره‌نامه، باعث شمول قانون ماهوی دیگری- مثلاً قانون روابط موجر و مستأجر سال ۱۳۵۶- نسبت به مورد نمی‌شود. بلکه فقط آئین و روش رسیدگی به درخواست تخلیه موجر متفاوت خواهد بود و موجر از مزایای این قانون، که تخلیه فوری و بدون نیاز به رسیدگی قضائی است، محروم خواهد شد.

بحث سرقفلی هم صرفاً ناظر به موارد خاصی است، که خواهد آمد و در حیطهٔ قانون جدید برای هیچ محلّی حق کسب و پیشه و تجارت ایجاد نمی‌شود.

ادامه دارد

بند ٤ ماده ۲ آئین‌نامه اجرایی قانون «موارد تخلیه اماکن استیجاری قبل از انقضای مدت مندرج در قرارداد» را از شمول قانون جدید بیرون دانسته است یعنی در این مورد نمی‌توان «دستور تخلیه» گرفت و ملک را فوراً تخلیه کرد

تناقض معکوس سیمپسون و لزوم توجه به آن در ارزیابی‌ها

سعید پاشازاده
کارشناس رسمی دادگستری
رشته کامپیوتر و فناوری اطلاعات

ما در زندگی روزمره گاهی با مسائلی مواجه می‌شویم که نیاز به مقایسه بین چند گزینه، ارزیابی آنها و در نهایت قضاوت و یا انتخاب از بین آنها داریم. در برخی مواقع روش‌ها و معیارهای ارزیابی مختلف منجر به نتایج یکسانی نمی‌شوند. این امر در مواردی که روش‌های مختلف ارزیابی و محاسبات مبتنی بر یک تئوری واحد است سردرگم کننده است و نوعی تناقض در ارزیابی‌ها را نشان می‌دهد. در این مقاله یکی از این موارد با بیان دو مثال موردی مطرح شده و بروز تناقض، ریشه‌های آن و راه‌کار اجتناب از آن مورد بررسی قرار گرفته است.

فرض کنید کارخانه‌ای تولید یک قطعه خاص را به دو شرکت تولید کننده الف و ب برون‌سپاری کرده است. این تولیدکننده‌ها در انتهای هر ماه، کل قطعات تولیدی یک ماهه را به کارخانه تحویل می‌دهند. اکنون دو ماه از همکاری کارخانه با این دو شرکت تولیدی سپری شده است و دو سری قطعه توسط این تولیدکنندگان به کارخانه تحویل داده شده است. مدیر کارخانه می‌خواهد کیفیت قطعات ارسالی از این دو تولیدی را (از نظر سالم یا معیوب بودن قطعات) با یکدیگر مقایسه نماید.

فرض کنید که در تولید سری اول، تولید کننده الف ۱۷۶ قطعه و تولید کننده ب ۵۸۰ قطعه تحویل کارخانه داده‌اند. در تولید سری دوم، تولید کننده الف ۵۲۸ قطعه و تولید کننده ب ۱۶۶ قطعه تحویل کارخانه داده‌اند. واحد کنترل کیفی کارخانه تمام محصولات تولیدی این دو شرکت را بررسی کرده و تعداد قطعات سالم و معیوب هر شرکت تولیدکننده را استخراج کرده است و طبق جدول ۱ جمع‌بندی نموده است.

برای بررسی کیفیت قطعات تولید شده در سری اول، مهندس کنترل کیفی احتمال خراب بودن یک قطعه از میان قطعات تحویلی سری اول توسط شرکت‌های تولیدکننده الف و ب را جداگانه به شرح زیر محاسبه و مقایسه می‌کند.

$$P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت الف}\right) = \frac{۱۴}{۱۷۶} < P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت ب}\right) = \frac{۹۸}{۵۸۰}$$

مهندس کنترل کیفی در انتهای ماه دوم، احتمال خراب بودن یک قطعه از میان قطعات تحویلی سری دوم توسط شرکت‌های تولیدکننده الف و ب را به شرح زیر محاسبه و مقایسه می‌کند.

$$P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت الف}\right) = \frac{۱۳۷}{۵۲۸} < P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت ب}\right) = \frac{۵۳}{۱۶۶}$$

با مقایسه این اعداد به چه نتیجه‌ای می‌توان رسید؟ احتمال خرابی قطعات کدام تولید کننده در هر دو سری بیشتر است؟ نتایج

جدول ۱- نتایج ارزیابی قطعات شرکتهای تولیدی الف و ب در سری اول و دوم تحویل قطعات

		شرکت تولید کننده			
		الف		ب	
		تعداد قطعات سالم	تعداد قطعات معیوب	تعداد قطعات سالم	تعداد قطعات معیوب
سری تحویل	اول	۱۶۲	۱۴	۴۸۲	۹۸
	دوم	۳۹۱	۱۳۷	۱۱۳	۵۳

نشان می‌دهند که احتمال خرابی قطعات تولید کننده ب در هر دو سری کالاهای تحویلی بیشتر بوده است. از این پس، این روش ارزیابی را روش ارزیابی ماهانه می‌نامیم. حال فرض کنید مهندس کنترل کیفی بخواهد یک ارزیابی از محصولات تولیدی این دو شرکت در پایان دو ماه بصورت سرجمع داشته باشد. این روش ارزیابی را از این پس، روش ارزیابی سرجمع می‌نامیم. پیش از انجام محاسبات می‌توان پیش‌بینی کرد که با توجه به اینکه احتمال خرابی قطعات تولید کننده ب در هر دو سری بیشتر بوده است، در سرجمع، احتمال خرابی قطعات تولید کننده ب باید اصولاً بیشتر از تولید کننده الف باشد. او احتمال خراب بودن یک قطعه از میان کل قطعات تحویلی شرکت‌های تولید کننده الف و ب را به شرح زیر محاسبه و مقایسه می‌کند.

$$P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت ب}\right) = \frac{۱۵۱}{۷۴۶} > P\left(\text{انتخاب قطعه معیوب از شرکت الف}\right) = \frac{۱۵۱}{۷۰۴}$$

با مقایسه این اعداد چه نتیجه‌ای می‌توان گرفت؟ نتایج نشان می‌دهد که در کل احتمال خرابی قطعات شرکت تولید کننده الف بیشتر است. همانطور که مشاهده می‌شود نتایج برعکس تصور ما است. به نظر می‌رسد که یک شعبه‌بازی با اعداد رخ داده است. این پدیده با نام علمی تناقض معکوس سیمپسون (simpsons reversal paradox) معروف است[۱] .

علت اختلاف در جمع بندی و مقایسه نتایج ارزیابی ماهانه و سرجمع چیست؟ پاسخ این است که در جمع بندی ارزیابی‌های ماهانه ما با این شرایط روبرو هستیم که اگر $A_1 < B_1$ و $A_2 < B_2$ باشد، طبق اصول جبری همیشه $A_1+A_2 < B_1+B_2$. انتظار ما در رابطه با اینکه چون نتایج هر دو ارزیابی ماهانه نشان می‌دهد احتمال خرابی قطعات تولید کننده ب بیشتر است پس در نهایت احتمال تولید قطعات معیوب توسط تولید کننده ب بیشتر است یک قضاوت صحیح است.

برای تولید کننده الف، در سری اول ۱۴ قطعه از ۱۷۶ قطعه و در سری دوم ۱۳۷ قطعه از ۵۲۸ قطعه معیوب بوده است. به عبارت دیگر در سری اول نسبت ۱۴/۱۷۶ و در سری دوم نسبت ۱۳۷/۸۲۵ قطعه معیوب بوده است. در روش ارزیابی سرجمع، نسبت ۱۵۱/۷۰۴ قطعه از تولیدات شرکت الف معیوب بوده است. همانطوری که مشاهده می‌شود در محاسبه ارزیابی سرجمع برای تولیدات شرکت

الف، صورت کسر ۱۵۱=۱۳۷+۱۴ و مخرج کسر ۷۰۲=۵۲۸+۱۷۶ است. از نظر جبری، برای جمع دو نسبت کسری، صحیح نیست که صورت‌ها را با هم و مخرج‌ها را هم با هم جمع کنیم، بلکه باید مخرج مشترک گرفته شود. همین مسئله برای تولید کننده ب نیز برقرار است. برای تولید کننده ب، در سری اول ۹۸ قطعه از ۵۸۰ قطعه و در سری دوم ۵۳ قطعه از ۱۶۶ قطعه معیوب بوده است. به عبارت دیگر در سری اول نسبت ۹۸/۵۸۰ و در سری دوم نسبت ۵۳/۱۶۶ قطعه معیوب بوده است. در روش ارزیابی سرجمع، نسبت ۱۵۱/۷۴۶ قطعه از تولیدات شرکت ب معیوب بوده است. همانطور که مشاهده می‌شود در محاسبه ارزیابی سرجمع برای تولیدات شرکت ب، صورت کسر ۱۵۱=۵۳+۹۸ و مخرج کسر ۷۴۶=۵۸۰+۱۶۶است.

آیا روش ارزیابی سرجمع نتایج غلط می‌دهد؟ جواب منفی است و طبق مفهوم احتمال، محاسبات روش ارزیابی سرجمع نیز صحیح است. حال این سوال مطرح می‌شود که کدام روش ارزیابی معتبرتر است؟ آیا روش ارزیابی ماهانه و جمع بندی کردن منطقی نتایج آنها روش بهتری برای ارزیابی است یا روش ارزیابی سرجمع؟

جدول ۲ احتمال سالم بودن انتخاب یک قطعه را به تفکیک تولیدکننده و سری تولید نمایش می‌دهد. منشاء مشکل در ارزیابی این است که در سری‌های مختلف تولید، میزان و کیفیت تولید قطعات متفاوت است. در سری اول، تولید کننده الف قطعات کمی (۱۷۶ قطعه) با کیفیت بالا (۰/۹۲) تولید کرده است، اما در سری دوم قطعات زیادی (۵۲۸ قطعه) با کیفیت پایین (۰/۷۴) تولید کرده

جدول ۲- احتمال سالم بودن قطعات تولیدی شرکت‌های الف و ب در دو سری تولید مختلف.

		شرکت تولید کننده	
		الف	ب
		احتمال سالم بودن قطعه	احتمال سالم بودن قطعه
سری تحویل	اول	گروه ۱ ۰/۹۲ (۱۶۲/۱۷۶)	گروه ۲ ۰/۸۳ (۴۸۲/۵۸۰)
	دوم	گروه ۳ ۰/۷۴ (۳۹۱/۵۲۸)	گروه ۴ ۰/۶۸ (۱۱۳/۱۶۶)

جدول ۳- نتایج ارزیابی روش‌های درمانی مختلف به تفکیک مراحل درمان

		روش درمانی			
		الف		ب	
		تعداد درمان موفق	تعداد درمان ناموفق	تعداد درمان موفق	تعداد درمان ناموفق
فاز درمان	اول	۱۶۲	۱۴	۴۸۲	۹۸
	دوم	۳۹۱	۱۳۷	۱۱۳	۵۳

جدول ۴- احتمال موفقیت روش‌های درمانی الف و ب در دو سری مختلف درمان.

		روش درمانی	
		الف	ب
		احتمال موفقیت	احتمال موفقیت
سری (فاز) درمان	اول	گروه ۱ ۰/۹۲ (۱۶۲/۱۷۶)	گروه ۲ ۰/۸۳ (۴۸۲/۵۸۰)
	دوم	گروه ۳ ۰/۷۴ (۳۹۱/۵۲۸)	گروه ۴ ۰/۶۸ (۱۱۳/۱۶۶)
سرجمع هر دو سری		۰/۷۸۸ (۵۵۳/۷۰۲)	۰/۷۹۸ (۵۹۵/۷۴۶)

است. تولید کننده ب در سری اول، قطعات زیادی (۵۸۰ قطعه) با کیفیت نسبتاً بالای (۰/۸۳) و در سری دوم قطعات کمتری (۱۶۶قطعه) با کیفیت پایین (۰/۶۸) تولید کرده است. به نظر می‌رسد که روش ارزیابی سرجمع با در نظر گرفتن تعداد تولیدهای هر سری تولید، معیار بهتری برای ارزیابی کیفیت تولیدکننده‌ها است.

در جدول ۲ تعداد نمونه‌ها در گروه‌های ۱و ۴ نسبت به تعداد نمونه‌ها در گروه‌های ۲ و ۳ کمتر است. این امر باعث بروز تناقض معکوس سیمپسون می‌شود. اصولاً برای اینکه چنین تناقضی رخ ندهد معمولاً واحد کنترل کیفی به جای ارزیابی همه قطعات، معمولاً تعداد یکسانی از قطعات را بطور تصادفی از همه تولیدکنندگان و همه سری‌های تولید انتخاب می‌کند. با توجه به اعداد جدول ۲، حداکثر ۱۶۶ نمونه بطور تصادفی از همه تولیدکنندگان و همه سری‌های برای ارزیابی تولید می‌تواند انتخاب شود. اما این رویکرد با حذف اطلاعات مهم همراه است و ممکن است به نتیجه‌گیری‌های نا معتبر منتج شود.

حال فرض کنید که صورت مسئله را با همین اعداد تغییر دهیم و طبق جدول ۳ دو روش درمانی فرضی الف و ب را با تعداد بیماران مراجعه کننده مختلف با هم مقایسه کنیم. فرض کنید که بیماری ممکن است دو فاز یا دو مرحله داشته باشد. هدف این است که بررسی کنیم کدام روش درمانی برای این بیماری مناسب‌تر است.

جدول ۴ محاسبات مربوط به احتمال موفقیت روش‌های درمانی الف و ب را به تفکیک مراحل درمان نمایش می‌دهد. تعداد نمونه‌ها در گروه‌های ۲ و ۳ نسبت به تعداد نمونه‌ها در گروه‌های ۱ و ۴ اعداد غالب هستند. بنابر این پزشکان در تعیین نوع درمان به این اعداد توجه می‌کنند. طبق جدول ۴ برای بیماری که در فاز دوم درمان قرار دارد، روش درمانی الف مناسب‌تر است و برای بیماری که در فاز اول بیماری قرار دارد روش درمانی ب بهتر است.

این نتیجه‌گیری که بطور کلی روش درمان الف همواره بهتر/ بدتر از روش درمان ب است با این نمونه‌های و داده‌های در دسترس صحیح نیست. با نمونه‌گیری یکسان از همه تولیدکنندگان و همه سری‌های تولید که در مثال قطعات تولیدی بیان شد، ما امکان نتیجه‌گیری‌های مهمی مانند مورد فوق را از دست می‌دهیم. بهتر است نوع نتیجه‌گیری و معیار ارزیابی و استنتاج مناسب انتخاب شود. در صورت اضطرار، در مثال قطعات تولیدی، روش ارزیابی سرجمع بهتر از روش ارزیابی ماهانه به نظر می‌رسد.

منابع:

[1]Kishor S. Trivedi, "Probability and statistics with reliability, queuing, and computer science applications". Wiley Online Library, second edition 2016, doi: 10.1002/9781119285441.

عصر مدیریت دانش محور

بهروز ساربان تاج احمدی
پژوهشگر و روزنامه‌نگار

مدیریت برای تحقق اهداف سازمان در عصر حاضر چاره ای غیر از دسترسی به"دانش" و "تجربه" مورد لزوم ندارد. برای نیل به ایجاد تحول در عصر مدیریت دانش محور می‌توان بحث را روی عناصر متعددی متمرکز کرد. به نظر می رسد این عناصر به صورت یک مجموعه به هم پیوسته؛ زمینه‌های مطلوب را جهت ایجاد ظرفیت ذهنی و ساختار تشکیلاتی مناسب ایجاد می کنند، ساختاری که اندیشه‌های اساسی مبتنی بر توسعه در درون آن شکل خواهند گرفت.

کیفیت فکر

قبل از هرگونه تغییر در جامعه، باید به ضرورت تغییر در انسان اهمیت داده شود و بررسی دیدگاه دانشمندان نیز مبین این واقعیت است که برای رسیدن به توسعه پایدار، ناچاریم که محیط زندگی خود را دگرگون کنیم، ولی پیش تر از آن لازم است که انسان‌ها را ماهیتاً متحول کرد، زیرا که این انسان‌ها هستند که سازندگان اجتماع خویشند.

به عبارت دیگر، فراگرد توسعه جامعه‌ها بر محور انسان می‌چرخد و اگر با سرمایه گذاری‌های اقتصادی مداوم و جهت دار، برنامه‌ریزی‌های پر محتوا و عمیق آموزشی و همچنین فعالیت‌های پردامنه و همه جانبه فرهنگی، نگرش‌ها و ایستارهای(۱) ایده ال مورد انتظار را نیافرینیم، چه بسا محتمل است با رویکردهای تک ساحتی(۲)، خود را گرفتار در بحران ارزشی و شکاف فرهنگی ناخواسته ببینیم و در ساختن محیط و بهداشت روانی انسان‌ها، شکست غیر قابل تصوری را تجربه کنیم.

بنابراین، برای نیل به تحول، دستیابی به تکنولوژی به تنهایی کافی نیست و توجه به ارزش‌های دیگر انسانی نیز کاملاً بدیهی می‌نماید. باید بسترهای مناسب و مساعد ایجاد شود و به باور ما صرفاً با بالا بردن کیفیت فکر انسان‌ها، کیفیت سایر اقدامات مکمل در عرصه‌های مختلف اقتصادی و صنعتی افزایش می یابد.

الگوهای اقتصادی حاکم و سیاست‌های متاثر از آن، معمولاً در هر دوره اتخاذ رویه‌های متفاوت و متناسب را در شرکت‌های تولیدی و صنعتی ایجاب می‌کند.(۳) برای مثال ، اگر رویکرد غالب در تفکرات اقتصادی جامعه توسعه صادرات باشد ، قدر مسلم برای حضور در بازارهای جهانی، انجام تحولات مدیریتی و متعاقباً بهبود کیفیت و نیز گرایش به سوی روش‌های کاملاً جدید علمی در خصوص بازاریابی اجتناب ناپذیر خواهد بود.

در چنین شرایطی، سیستم اقتصادی کشور و واحدهای صنعتی با کاهش امیدواری غیر منطقی به حمایت‌های ارزی احتمالی، برای تداوم برنامه‌های تولید و فروش خود ناچارند فعالیت‌های اصلی را روی محور افزایش بهره وری معطوف نمایند.

باید بپذیریم که "صنعتی‌شدن" غیر از "صنعت‌گرایی" است(۴) و بر خلاف توهم صنعت‌گرایی که متاسفانه کشورهای توسعه نیافته غالباً به آن دچارند، صنعتی‌شدن علاوه بر تکنولوژی روز، مستلزم خلاقیت‌های محلی، شرایط اقلیمی و منطقه ای، مسایل ژئوپولتیکی و به ویژه ضرورت‌ها و جبرهای ناشی از ساخت‌های اجتماعی و فرهنگی نیز هست.

پرورش انسان

در تئوری‌های جدید برای رسیدن به موفقیت‌های بزرگ و خیره‌کننده، معمولاً به شانس و اقبال فرصت کمتری داده می‌شود و بجای آن ترجیحاً عناصر دیگری در کانون توجه اندیشمندان قرار می گیرد. اندیشه غالب در هنر و دانش مدیریت، توانایی و پتانسیل نیروی‌های انسانی را به عنوان سرمایه ای پایان ناپذیر محسوب می‌کند. این سرمایه را می‌توان هشیارانه مجذوب کرد، ولی به باور ما دسترسی به این منبع عظیم با تدبیر و آموزش محتمل‌تر و اقتصادی‌تر است.

اشاعه دانش محوری و پرورش نیروهای انسانی کارآمد و با صلاحیت و مقابله با روز مرگی، نتایج خوب و سازنده ای را ایجاد

خواهد کرد که در این ارتباط می‌توان به حصول پدیده "خود باوری" اشاره کرد. بسیاری از نیروهای انسانی آرزوهای خود را در آینده سازمان جستجو می نمایند و نمی توانند به راحتی بپذیرند که به طور مصلحتی در شرایط معاوضه قرار بگیرند و سازمان ناچاراً عوامل غیر موثر و فاقد کارایی را به طور شگفت انگیز بر ظرفیت علمی و تجربی آنها ترجیح دهد.

مسئله مهم اینکه غالب متفکران در تفسیرآموزه‌های دین مبین اسلام، معیار تمایز و برتری را دقیقاً همانی می‌انگارند که ما آن را پیش‌تر مورد تبیین قرار دادیم و در اندیشه‌های دینی ما، مؤلفه اساسی در توزیع مسئولیت‌ها و امکانات همانا دانایی بوده و خداوند متعال صراحتاً در قرآن مجید متذکر می‌شود کسانی که می دانند با کسانی که نمی دانند برابر نیستند(۵) و بر اساس دیدگاه اسلام شاخص‌هایی همچون" علم" و "تقوا" در بررسی و سنجش قابلیت‌های افراد اهمیت فوق العاده خود را نشان می دهند.

با چنین پشتوانه علمی که می‌توان در دیدگاه بزرگان و دانشمندان اسلامی سراغ گرفت، برخی از رویه‌های متداول قابل ارزیابی می نماید. این رویه‌ها اصولاً فاقد اعتبار و جایگاه در نظام مدیریت اسلامی بوده و عقل سلیم حکم می‌کند در سازمان‌های اجتماعی فرصت‌های مناسب شغلی و مسئولیت‌های مهم و اساسی در اختیار کسانی قرار گیرد که از شایستگی‌های علمی و اخلاقی به طور مطلوب برخوردار باشند.

علاوه بر شاخص‌ها و معیارهای فردی از قبیل ظرفیت‌ها و توانایی‌های علمی و صلاحیت‌های اخلاقی مدیران و کارکنان که بیانگر شخصیت برجسته و ممتاز واحدهای اقتصادی است، باید برخی شاخص‌های ساختاری و سازمانی نیز در جهت نیل به موفقیت مورد توجه و بررسی همه جانبه قرار بگیرند. اعتقاد بر این است که بدون ایجاد تعامل سازنده بین عناصر گوناگون فردی و سازمانی، نمی توان به توسعه و پیشرفت‌های مورد انتظار دست یافت و دقیقاً در این چهارچوب است که می‌توان عواملی دیگری همچون" بازبودن سازمان" و" اصل مسئولیت‌پذیری" را مطرح کرد .

سازمان باز

به نظر می رسد پیشرفت صنعتی و توسعه اجتماعی به مفهوم کلان در چهارچوب سیاست عدم تمرکز و ایجاد سازمان باز قابلیت دسترسی بیشتری داشته باشد. عدم تمرکز اداری یا سازمانی از نظر علم مدیریت، به سیاستی گفته می‌شود که در آن، وظایف خاص مدیریت، با هدف افزایش سرعت عمل و جلوگیری از تاخیر در اجرای عملیات و اداره مطلوب امور به رؤسای ادارات و دوایر سازمانی انتقال پیدا می‌کند.

نوع اختیاراتی که از طرف قوه مرکزی سازمان به مدیران واحدهای تابعه تفویض می‌شود و ثبات و تعمیم و حدود شمول این اختیارات در مناطق مختلف مدیریت و طبقات متعدد سازمان، درجه عدم تمرکز سازمانی یک واحد اداری، اقتصادی و صنعتی را نشان می دهد.

در واحدهای پیشرفته و به روز، جهت افزایش بازدهی، ایجاد علاقه افزون تر نسبت به انجام وظیفه، تقویت همکاری دسته جمعی، تکامل انفرادی و جلوگیری از اتلاف وقت مدیران، غالباً به موضوع "تفویض اختیار" اهمیت داده می‌شود.

اعتقاد بر این است که هدف از کارایی سازمان، فقط کاهش میزان هزینه نیست، بلکه ارضاء تمایلات و تامین نیازهای روانی کارکنان و خدمت موثر به جامعه نیز مهم و تعیین کننده می نماید و احساس محرومیت، نیروهای انسانی را به سوی ناهنجاری‌های رفتاری سوق می دهد و بین آنان از یک طرف و سازمان از طرف دیگر، تعارض و ناسازگاری ایجاد می‌کند.

مسئله اساسی این است که باید با ایجاد انگیزش، میزان احساس تعلق در سازمان افزایش یابد و همگان ایمان داشته باشند که عملاً در سود و زیان حاصله دارای نقش بوده و کاملاً تاثیر گذارند. اگر این احساس در میان مدیران و زیر مجموعه آنها به عنوان یک اصل قابل پذیرش باشد، آنان را وادار می سازد تا بیش از پیش به اهداف تولیدی

و سازمانی اهمیت دهند و با صمیمیت و مهر ورزی مثال زدنی، فضای مناسب را برای افزایش بهره وری فراهم کنند.

اصل مسئولیت پذیری

در برخی سازمان‌ها، ممکن است از جانب مدیران به علل مختلف از جمله خود برتر بینی، عدم اعتماد، فقدان ثبات عاطفی و عوامل روانی مانند خود خواهی، احساس تزلزل مقام و نگرانی از دست دادن موقعیت سازمانی، شتاب زدگی، اعتقاد به اصالت قانون (لگالیسم)، گرایش به تمرکز گرایی و پاره ای از ملاحظات دیگر، نسبت به واگذاری قسمتی از مسئولیت به سایر کارکنان خودداری شود.

در مقابل، گروهی از کارکنان نیز احتمال می رود به علت فرار از مسئولیت، کمبود امکانات و اطلاعات، عدم دسترسی به منابع مالی و انسانی کافی، نداشتن اعتماد به نفس و بالاخره؛ فقدان ضوابط و موازین عینی و ملموس برای ارزشیابی و بررسی نتایج عملیات از پذیرش اختیار و مسئولیت امتناع نمایند.(۶)

پیدایش احساسات متعارض در سازمان‌های اقتصادی و شکل گیری باورهای متفاوت در خصوص راه‌های دسترسی به منابع و چگونگی توزیع امکانات و امتیازات، به هیچ وجه پذیرفتنی نیست و قدر مسلم استمرار این وضعیت بیمار گونه، اعتبار کسب و کار و فعالیت‌های متنوع واحدها را در بلند مدت دچار مشکل و چالش خواهد کرد و به تحقیق، حرکتی‌های متضمن ایجاد بحران، نمی توانند در برگیرنده منافع مردم در لایه‌های مختلف باشند.

به هر حال، ضرورت افزایش مطلوب و منطقی بهره وری ایجاب می‌کند که با برنامه ریزی‌های مناسب اقتضایی در راستای اصلاح ساختار سازمانی، عدم تبعیت مطلق از سیاست تمرکز گرایی، واگذاری اختیار و اعمال مدیریت مشارکتی و افزایش درجه مسئولیت‌پذیری مدیران و کارکنان در رده‌های مختلف سازمانی حرکت کنیم.

اعتماد و تکیه برخلاقیت‌های فزاینده منابع انسانی، عدم وابستگی صرف به حمایت منابع متنفذ و لابی‌های قدرتمند سیاسی، تاکید بر آموزش‌های عمیق و پردامنه فنی و فرهنگی و افزایش قابلیت‌ها و توانایی‌های فکری و عملی کارکنان و بهبود ظرفیت‌های اقتصادی سازمان، انجام سرمایه‌گذاری‌های منطقی و مناسب و بازسازی ساختار نرم افزاری و سخت افزاری سازمان، دستیابی به شیوه‌ها و رویه‌های جدید بازاریابی و مانند آن، واحدهای اقتصادی و صنعتی کشورهای کمتر توسعه یافته را در بازارهای رقابتی از توانایی بیشتری برخوردار می‌کند.

۳ – نگرش مبتنی بر تبعیت صرف از الگوی واحد در مسیر پیشرفت کشورها در تئوری‌های توسعه یافتگی از مقبولیت چندانی برخوردار نیست و در این خصوص نیز اصل نسبیت (Relativism) و شرایط اقتصادی و اجتماعی جامعه‌های مختلف را باید در نظر گرفت.

۴ – جهت اطلاع بیشتر در این زمینه ر.ک به:

- آرون، ریمون: جامعه شناسی جامعه‌های صنعتی، محمد مشایخی، (تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۷۷)

ارجاعات:

۱ – صاحب نظران واژه ایستار را به عنوان معادل Attitude بکار برده اند.

۲ – در این خصوص منابع مفید و قابل استفاده متعددی موجود هستند از جمله:

- مارکوزه، هربرت: انسان تک ساحتی، مترجم محسن مؤیدی، (تهران: انتشارات امیر کبیر، چاپ ششم، ۱۳۹۴)

۵ – قرآن مجید، سوره مبارک الزمر، آیه ۹

۶ – جهت کسب اطلاعات بیشتر ر.ک به:

- اقتداری، علی محمد: سازمان و مدیریت، (تهران: انتشارات مولوی، ۱۳۹۲)

حقوق و تکالیف کارشناس رسمی دادگستری از منظر قانون و رویه قضایی

کریم علیاری
کارشناس رشته حقوق

در جریان دادرسی، رسیدگی و حل و فصل دعاوی متعدد حقوقی و کیفری، به‌منظور برقراری و اجرای عدالت، قوه قضائیه به‌طور عام و دادگاه‌ها به‌طور خاص، نیازمند دریافت خدمات کارشناس رسمی دادگستری می‌باشند.

سرعت پیشرفت تکنولوژیکی و پیچیدگی فزاینده موضوعات علمی، تخصصی، تکنیکی عصر حاضر، به‌کارگیری کارشناسان رسمی را در حل و فصل منازعات و دعاوی مطروحه در دادگاه‌ها، دوچندان کرده است، به‌طوری‌که رفع منازعه و تخاصم بین افراد دعوی بدون حضور و اعلام نظر کارشناس رسمی دادگستری در اکثر موارد امری امکان ناپذیر است.

علاوه بر آن، کلیه دستگاه‌های اجرائی، وزارتخانه، سازمان‌های دولتی و غیردولتی، شهرداری‌ها، بانک‌ها و کارخانه‌های صنعتی، معمولاً برای انجام امور معاملات و مزایده‌ها، ارزیابی ماشین‌آلات و تجهیزات، وثیقه گذاری و غیره، نیازمند قیمت‌گذاری اموال و تجهیزات و تأسیسات (اعم از اموال منقول و غیرمنقول) می‌باشند که در این راستا از خدمات کارشناسان رسمی دادگستری بهره‌مند می‌گردند.

اکثریت قریب به اتفاق موارد کارشناسی ارجاعی از مراجع قضائی و غیر قضائی (اداری)، از زمره امور تکلیفی کارشناسان رسمی دادگستری است که حسب قوانین موضوعه، کارشناسان رسمی مکلف و موظف به ارائه خدمات مذکور هستند.

قانون‌گذار در مواد مختلف قوانین متعدد ازجمله: قانون آئین دادرسی مدنی، قانون اجرای احکام مدنی، قانون مدنی قانون مجازات اسلامی، قانون آئین دادرسی کیفری، قانون امور حسبی، قانون تجارت، با ارجاع امور کارشناسی به کارشناسان رسمی دادگستری در مواردی که اختلافات واجد وصف فنی و تخصصی هستند، به صراحت در خصوص ارجاع امر به کارشناسی تعیین تکلیف کرده و خلأ دانش مربوط به موضوعات مختلف علمی و تخصصی دادرس را با بهره‌مندی از خدمات کارشناسان رشته‌های مختلف پرکرده است.

چرا که دادرس در مقام رسیدگی دعاوی و رفع منازعه و مخاصمه، تصمیم‌گیری و انشاء رأی، اصولاً با موضوعات مختلف علمی و تخصصی روبروست که نسبت به این امور، اولاً احاطه، تسلط و اطلاعات علمی کافی ندارد و ثانیاً حتی اگر حسب مورد، نسبت به برخی از این امور آگاهی و اطلاعات کافی هم داشته باشد با عنایت به قاعده منع تحصیل دلیل توسط دادرس، با محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های قانونی مواجه است. به عبارتی شخص دادرس نمی‌تواند دلیل تصمیم خود باشد.

ضمناً علاوه بر قوانین موضوعه مطروحه، قانون‌گذار در موارد متعدد در قوانین خاص لوایح قانونی مقررات و آیین‌نامه‌های دولتی نیز لزوم استفاده از نظریه کارشناسی را موردتوجه قرار داده است. لذا با عنایت به گستردگی محدوده خدمات کارشناسی، نظریات کارشناسی در تعیین و تکلیف موضوعات ارجاعی از مراجع قضائی و غیر قضائی (اداری) برای حل مجهولات علمی، فنی و تخصصی پرونده‌ها، به‌عنوان وسایل اثبات دعوی، کمک شایانی به دادرس در فهم مطلب نموده و اندیشه و نظریه کارشناسی تأثیر مستقیم و به سزایی در تصمیم‌گیری مراجع موصوف ایفا می‌کند و از آنجایی که کارشناسان در ارائه خدمات کارشناسی مکلف و موظف به رعایت حقوق طرفین دعوی از یکسو و عمل به دستورات مقامات قضائی از سوی دیگر می‌باشند، لزوم افزایش اطلاعات تخصصی کارشناسان که در ارتباط تنگاتنگ و لحظه به لحظه با مسائل حقوقی و قضائی و بالأخص قضات می‌باشند، بیش از پیش آشکار می‌گردد.

ارائه خدمت اصولی در این عرصه گرچه از یک طرف متکی به معلومات علمی، تخصصی و تجربی و وثاقت و سلامت کارشناسی می‌باشد، لیکن از طرف دیگر وابستگی کامل به میزان آشنایی و علم و آگاهی

وی نسبت به قوانین حقوقی و کیفری، مقررات دولتی و آشنایی با تکالیف قانونی مصرح در قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری دارد. بدیهی است که کارشناسان دادگستری صرفاً با کسب اوصاف پیش‌گفته می‌توانند اولاً در امور کارشناسی خود موفقیت حاصل نموده و کسب اعتبار نمایند و ثانیاً در اجرای عدالت سهیم شده و یار و یاور نظام قضائی کشور باشند.

کارشناسان دادگستری، یار و یاور نظام قضائی

ارتقاء دانش حقوقی مرتبط با امور کارشناسی به عنوان یکی از ضروریات بنیادی، از اهم وظایف شورای عالی کارشناسان (حسب ماده ۷ قانون) و هیئت مدیره کانون‌ها (حسب ماده ۴۸ آئین‌نامه اجرائی قانون) است که این امر با برگزاری دوره‌های آموزشی، بازآموزی، گردهمائی، هم‌اندیشی و هماهنگی در روش‌های انجام کارشناسی و انتقال و تبادل تجربیات کارشناسی تجلی پیدا می‌کند.

با طرح یک مثال علمی و کاربردی اهمیت این موضوع بهتر قابل درک است. فرض کنید در یک دعوای حقوقی بین پیمانکار و کارفرما، بررسی موضوع اختلافات مورد نظر و نیز اعلام نظر کارشناسی به کارشناس یا هیئت کارشناسی دارای صلاحیت رسیدگی به اختلافات فی مابین پیمانکار و کارفرما ارجاع می‌گردد. با صدور قرار اجرای امر به کارشناس معمولاً ابعاد حقوقی مسائل مورد اختلاف مورد غفلت قرار می‌گیرد، یعنی بعضی قضات محترم بدون توجه به ابعاد حقوقی موضوع مورد مناقشه، قرار کارشناسی صادر می‌نمایند و کارشناسان محترم هم با فرض تسلط بر جنبه فنی و تخصصی موضوع به جهت عدم آشنایی و تسلط بر موارد حقوقی پیمان منعقده بین کارفرما و پیمانکار، در خوش بینانه‌ترین حالت تحلیل عقلی از مفاد موافقت‌نامه و شرایط عمومی و خصوصی پیمان ارائه می‌دهند که الزاماً متضمن ابعاد حقوقی موضوع نخواهد بود.

در این‌گونه موارد، چون عملاً سرنوشت دعوا در دست کارشناس رسمی دادگستری است، برای جلوگیری از تضییع حقوق ذی‌حق در دعوی، کارشناسان مربوط بایستی اطلاعات حقوقی خود را در خصوص اصول تعهدات و قراردادها به منظور تجزیه و تحلیل موافقت‌نامه، شرایط عمومی و شرایط خصوصی پیمان، ارتقاء بخشند، چراکه آموزش و ارتقاء دانش حقوقی مرتبط با امور کارشناسان علاوه بر تسهیل و تحکیم مبانی نظریات کارشناسی، باعث می‌شود که در نظریات کارشناسی حدود ثغور و مرزبندی بین اظهارنظر کارشناسی و تصمیم قضائی رعایت گردد تا کارشناس با مدنظر قرار دادن حقوق و تکالیف قانونی خود از ورود در حوزه مسئولیت و اختیارات قاضی و نیز حوزه تصمیم‌گیری قضات محترم خودداری نماید.

با همین هدف و برای تنویر افکار و ذهن کارشناسان رسمی دادگستری و نیز آشنایی بیشتر آنان با موضوعات حقوقی مرتبط با امور کارشناسی و نظر به گستردگی مسائل قابل‌طرح، صرفاً مطالب عمومی که کارشناسان رشته‌های مختلف با آن درگیر بوده و معمولاً برای برخی از کارشناسان سئوال‌برانگیز است به‌تناسب زمان تخصیصی به این موضوع می‌پردازیم.

حقوق و تکالیف کارشناس رسمی دادگستری

کارشناس کیست؟

هرچند در قوانین ما برای کارشناس تعریفی به میان نیامده است، لیکن در ماده ۲۵۷ الی ۲۶۹ قانون آئین دادرسی از رجوع به کارشناس و در ماده ۱۲۳ الی ۱۳۰ و خصوصاً ماده ۱۵۵ الی ۱۶۷ قانون دادرسی کیفری جدید در این مواد به ترتیب از معاینه محل و تحقیقات محلی و اهل خبره، کارشناس رسمی یا خبره و کارشناس منتخب و کارشناس رسمی دادگستری سخن به میان آمده است. البته در سایر قوانین خاص حقوقی و کیفری و نیز مقررات و آیین‌نامه‌های دولتی (نظامات دولتی) مکرراً نام کارشناس رسمی دادگستری جهت انجام امورکارشناسی اشاره شده است. علمای حقوق، تعاریف متعددی از کارشناس و امر کارشناسی به عمل

آوردند که تعریف ذیل یکی از آن‌هاست، استفاده از تخصص، دانش و اطلاعات فنی یک یا چند شخص برای حل یک مجهول قضایی یا غیر قضایی را کارشناسی می‌نامند و کارشناس کسی است که به مدد تجربه و اطلاعات در حل این مجهول کمک می‌نماید.

کارشناس در واقع شاهد خاص در مقابل شاهد عام است.

شاهد خاص کسی است که به هنگام وقوع حادثه درصحنه حاضر نبوده و یا در جریان اقدامات و عملیات انجام‌شده نمی‌باشد. لیکن با تکیه‌بر تفکر، تدبّر و دانش وسیع علمی، فنی و تخصصی خود درزمینه ارجاعی می‌تواند چگونگی حدوث موضوع را مورد تجزیه وتحلیل قرار داده و واقعیت امر را کشف نماید. به عبارتی کار اصلی کارشناس کشف واقع و قضاوت فنی و تخصصی امور ارجاعی است.

در مقابل شاهد عام و معمولی یا شاهد عینی کسی است که به هنگام وقوع حادثه درصحنه حاضر بوده و مسائل را رأساً دیده و یا شنیده و اقدامات انجام‌شده درصحنه را مشاهده کرده است. در یک نظر کلی کارشناس شخصی است که با استفاده از معلومات فنی، تخصصی و تجربی خود یاور و همکار شخص دادرس در امور قضائی محسوب و به وی در تصمیم‌گیری و انشاء رأی کمک می‌نماید و در امور غیر قضایی نیز با استفاده از دانش و تخصص و تجربه خود به وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، نهادها و دستگاه‌های اجرایی دولتی و حتی سازمان‌های غیردولتی، خدمات کارشناسی ارائه می‌نماید.

با توجه به تعریف کارشناس و اینکه کارشناسی امری خطیر و یکی از خدمات مهم و ضروری برای جامعه است توجه به همین اهمیت خاستگاه و جایگاه کارشناس است که طبق ماده ۱۷ ق.ک.ک.ر.د بایستی هر کارشناس رسمی دادگستری جدیدالورود به کانون به هنگام دریافت

پروانه کارشناسی و در بدو شروع بکار خود با حضور در جلسه هیئت‌مدیره کانون و با حضور رئیس دادگستری استان یا نماینده وی سوگند یاد نماید.

قابل ذکر است که با توجه به نظریه مشورتی شماره ۷/۹۳/۲۲۳۰/۱۳۹۳/۹/۱۷ اداره کل حقوقی قوه قضائیه، اطلاق کارشناس رسمی دادگستری بر مهندسان موضوع ماده ۲۷ قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان مصوب ۱۳۷۴ منطبق بر قانون نمی‌باشد، لذا مهندسان مزبور نمی‌توانند از عبارت کارشناسان رسمی ماده ۲۷ قانون موصوف استفاده نمایند.

استثنای مطروحه در ماده ۱۸ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری کدام است؟

اولاً مقنن بنا به پاره‌ای از مصلحت‌ها در برخی از قوانین و مقررات دولتی، با صالح دانستن کارشناسان حوزه دستگاه اجرایی متبوعه

بر اساس صدر ماده ۲۵۷ قانون آئین دادرسی مدنی، دادرسی با تشخیص وجود امور فنی و تخصصی در موضوع دعوا هم می‌تواند رأساً و بدون درخواست اصحاب دعوا و هم به واسطه درخواست اصحاب دعوا قرار ارجاع امر به کارشناس را صادر نماید

در اظهارنظر کارشناسی افراد اهل خبره و حتی کارشناسان رسمی دادگستری را از زمره آن‌ها خارج کرده است و بنابراین ارجاع این‌گونه امور کارشناسی به کارشناسان رسمی دادگستری فاقد مجوز قانونی است. لیکن در مواردی قانون به ذینفع اجازه داده است که در صورت اعتراض به نظریه قرار کارشناسی موضوع را به کارشناس رسمی دادگستری ذیصلاح ارجاع نماید.

دوماً اینکه با عنایت به صدر ماده ۲۵۸ قانون آئین دادرسی مدنی چون تصریح‌شده است که دادگاه باید کارشناس مورد وثوق را از بین کسانی که دارای صلاحیت در رشته مربوط به موضوع است انتخاب نماید، بنابراین تعیین کارشناس ذیصلاح در رشته مربوط به موضوع جزء تکالیف دادرس است و به نظر می‌رسد در مواردی که دادرس در این خصوص تأمل و دقت لازم را به عمل نیاورده باشد و کارشناس بدون صلاحیت را هرچند از همان رشته کارشناسی انتخاب نموده باشد، به جهت سهل‌انگاری و اهمال وی در این امر که باعث اطاله دادرسی می‌گردد مسئولیت قانونی حسب بند ۸ ماده ۱۴ آئین دادرسی اجرائی قانون نظارت بر رفتار قضات را پیدا می‌کند. چراکه اساساً امور کارشناسی خود از اجزای مراحل دادرسی است و معمولاً در کتب حقوقی به امور اتفاقی در حین دادرسی تعبیر می‌گردد و در فصل ششم باب سوم ق.آ.د.م تحت نام امور اتفاقی به مواد قانونی مربوط به آن آمده است که خود سبب تأخیر در رسیدگی به دعوای اصلی می‌شوند و دادرس ناچار است برای صدور رأی در دعوای اصلی، بدواً به دعوای طاری رسیدگی کند؛ چون‌که صدور رأی در دعوای اصلی منوط به اتخاذ تصمیم در خصوص آن است و در صورت عدم دقت دادرس در انتخاب کارشناس صلاحیت‌دار، تأخیر در اطاله دادرسی (تأخیر در تأخیر) اتفاق می‌افتد که به‌نوعی تضییع حقوق ذی‌حق است.

البته خود کارشناس مکلف است در صورت نداشتن صلاحیت در امر ارجاعی، معذوریت خود را قبل از اجرای قرار کارشناسی کتباً به دادگاه اعلام نماید. بدیهی است انتخاب کارشناس بایستی به‌وسیله خود دادگاه و با استقراع به عمل آید و انتخاب کارشناس توسط مدیر دفتر فاقد مجوز قانونی است.

ماده ۱۸ قانون کانون کارشناسان رسمی دادگستری

موارد رجوع به کارشناس رسمی دادگستری کدامند؟

به‌رغم اینکه دادرس در مقام رسیدگی به دعوا از تخصص حقوقی خویش بهره می‌گیرد، لیکن به‌واسطه پیشرفت علوم و فنون بشری، در روابط اجتماعی اختلافات پیچیده‌ای رخ می‌دهد که دادرس نسبت به موضوعات علمی و تخصصی آن آگاهی و اطلاعات کافی ندارد و اگر هم داشته باشد به‌تبع قاعده منع تحصیل دلیل توسط دادرس در به‌کارگیری آن به لحاظ موازین قانونی معذور است و شخص دادرس نمی‌تواند دلیل تصمیم خود باشد.

از این رو دادرس ناچار است در امور علمی، فنی، تخصصی و تجربی از نظریه افراد خبره، صاحب‌نظر و کارشناس استفاده و رأی خود را بر اساس نظریه کارشناسی مورد وثوق صادر نماید، اینجاست که رجوع به کارشناس یا ارجاع امر به کارشناس به‌صورت بنیادی ضرورت پیدا می‌کند طوری که حل و فصل قاطع دعوی بدون اخذ نظریه کارشناسی عملاً مشکل و در اکثر موارد ناممکن می‌گردد.کارشناسی گرچه از وسایل اثبات دعوا می‌باشد لیکن در ماده ۱۲۵۸ قانون مدنی که دلایل اثبات دعوی را احصاء کرده است اشاره‌ای به آن نشده است و مقررات مربوط به آن در امور حقوقی در مواد ۲۵۷ تا ۲۶۹ ق.آ.د.م آمده است. البته در موارد ۴۲۸،۴۲۷ و ۱۱۲۳ قانون مدنی به تعیین ارزش توسط جبره و رجوع خبره اشاره شده است.

بر اساس صدر ماده ۲۵۷ قانون آئین دادرسی مدنی، دادرسی با تشخیص وجود امور فنی و تخصصی در موضوع دعوا هم می‌تواند رأساً و بدون درخواست اصحاب دعوا و هم به واسطه درخواست اصحاب دعوا قرار ارجاع امر به کارشناس را صادر نماید. شاید سؤال شود در مواقعی که اصحاب دعوی بر اساس خواسته خود در دادخواست تقاضای ارجاع امر به کارشناس را دارند، آیا دادرس مکلف به پذیرش ارجاع امر کارشناسی است یا این موضوع بستگی به نظر و صلاح دید دادرس دارد؟

جواب: دادرس مکلف به پذیرش تقاضای مذکور نیست و صرف تقاضای اصحاب دعوی تکلیفی بر دادرس بار نمی‌کند و وی مختار است با بررسی تقاضای احدی از طرفین در این مورد تصمیم‌گیری بکند و بنابر این در صورتی‌که دادرس ارجاع امر به کارشناس را بی‌ربط بداند، بی‌فایده و غیر مؤثر در قضیه تلقی کند تکلیفی به پذیرش آن نداشته و ندارد و در رد قبول خواسته مذکور مختار است.حکم شماره ۴۱۳۵ مورخ ۱۸/۸/۱۳۲۶ دادگاه انتظامی قضات هم مؤید این امر است.

منابع:

- حقوق مدنی دکتر بهرام بهرامی
سایت آرمان سنجش

نقش کیفیت گزارشات کارشناسی در کاهش اطاله دادرسی

ذکر اله داور دوست
کارشناسان رسمی دادگستری
رشته حسابداری و حسابررسی

یکی از عوامل اطاله دادرسی که همچنان بر نظام قضایی کشور سایه افکنده، ارجاع امر به هیئت کارشناسی ۳ نفره، ۵ نفره، ۶ نفره،۷نفره و ۱۱ نفره است که بطور معمول به صرف اعتراض یکی از اصحاب دعوی و بدون ملاحظه نظریه کارشناس از ناحیه مراجع قضایی ارجاع امر به هیئت کارشناسی می‌شود.

در صورت ابهام در نظریه کارشناسی دادگاه می بایست از کارشناس اخذ توضیح بعمل آورد و حتی الامکان از ارجاع به هیئت‌های مختلف کارشناسی به علت عدم شفافیت در گزارش اولیه و اطاله دادرسی جلوگیری شود.

حسب منطوق صریح ماده ۲۶۳ قانون آئین دادرسی دادگاه‌های عمومی و انقلاب در امور مدنی، دادگاه در صورت لزوم جهت تکمیل تحقیقات یا اخذ توضیح باید کارشناس رسمی دادگستری را دعوت نماید.

رویدادهای مهم همچون بحران‌های مالی ناشی از آشفتگی‌های مالی جهان ومنطقه و همچنین اپیدمی کووید -۱۹که موجب اختلافات مالی و طرح دعوی در محاکم قضایی می گردد اهمیت گزارشات معتبر را ایجاب می کند.

گزارش با کیفیت به جهت استناد به نظریه اولیه کارشناسی موجب جلوگیری از اطاله دادرسی و همچنین کاهش هزینه‌های مترتب ناشی از واگذاری به هیئت‌های کارشناسی ۳ نفره و... می‌شود.

در این خصوص گفتنی است وجود تفاوت در برداشت ذینفعان بر کیفیت پایین و عدم شفافیت گزارش دلالت دارد و فهم گسترده و عمیق پیچیدگی‌ها و نکات ظریف و دقیق موضوع جهت جلوگیری از تعدد برداشت‌ها بطور کلی نیاز به شفاف سازی گزارش دارد.

ماده ۴۸ آئین نامه اجرایی کانون کارشناسان رسمی دادگستری

هیئت مدیره هر کانون موظف است به منظور اطمینان از ارتقای کیفیت خدمات حرفه‌ای کارشناسان کانون مربوط، هماهنگی در روش‌های انجام کارشناسی، کیفیت گزارش‌های کارشناسی، پیشگیری از رفتار ناسازگار با شئون حرفه‌ای و ضرورت گذراندن دوره‌های بازآموزی کارشناسان عضو، همچنین دقت در رعایت مقررات قانونی، آئین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرائی و ضوابط و نظام‌نامه‌های تدوینی و تصویبی شورای عالی، بر کار حرفه‌ای کارشناسان رسمی آن کانون نظارت مستمر نماید.

عوامل مهم تاثیر گزار بر کیفیت گزارش

از نظر مفهومی سه جنبه بنیادی کیفیت کار کارشناس عبارتند از:

۱) درون داده‌ها – شامل ویژگی‌های شخصی کارشناسان برای نمونه: مهارت، تجربه، ارزش‌های اخلاقی وطرز تفکر کارشناس.

۲) فرایند گزارشگری - در این فرایند می‌توان به موضوعاتی همچون درستی روش کار، اثر بخشی ابزارهای کار مورد استفاده قرار گرفته شده و دسترسی مناسب به فنون پشتیبان اشاره کرد.

۳) برون دادها – برون داده‌های گزارشگری کارشناس تاثیر مهمی بر کیفیت کار دارند، زیرا ذینفعان اغلب در ارزیابی خود از کیفیت کارشناسی، گزارش کارشناس را مورد توجه قرار می دهند.

در صورتی که گزارش کارشناس نتیجه کار را بطور شفاف بیان کند ممکن است این گزارش تاثیر مهمی بر اظهار نظر قاضی پرونده ایجاد کند و در نتیجه به هیئت‌های بعدی ارجاع داده نشود و یا با درخواست نظریه تکمیلی رای نهایی در خصوص موضوع مورد دعوی ارایه گردد.

نتیجه‌گیری

آموزش‌های دوره ای در گروه‌های تخصصی و همچنین مشاوره و کلاس‌های آموزش روانشناسی و استفاده از الگوهای اخلاقی ملی و جهانی و ایجاد پایگاه فکری در روابط انسانی بر پایه درستکاری وصداقت در انجام وظیفه، آموزش‌های لازم در خصوص فرایند گزارشگری و استاندارد سازی آن با در نظر گرفتن اظهار نظر حرفه‌ای به عنوان برون داده مهم از کار، کیفیت گزارشات را بالا برده و افزایش کیفیت کار و شفافیت ایجادی به جهت ممانعت از ارجاع کار به هیئت‌های بعدی از اطاله دادرسی جلوگیری می‌کند.

بنابر این اظهار نظر و قضاوت حرفه ای کارشناس پشتوانه گزارش می‌باشد و همراه با پشتوانه علمی و عملی و ارزش‌های اخلاقی و پایگاه فکری موثر در کیفیت اظهار نظر کارشناس باید مد نظر قرار بگیرد.

نکات مهم حقوقی در رابطه با دیه

دیـه یکـی از انـواع مجازات‌هـای تعییـن شـده در قانون مجازات اسـلامی اسـت کـه بـرای جرائـم کیفـری اعـم از جرائـم عمـدی، شـبه عمـد و خطای محـض در نظـر گرفته می‌شـود.

بنابـر اعلام وکیـل شـاه مرادی، اینکـه چگونه دیه بگیریم سـئوالی اسـت کـه بـرای بسـیاری از قربانیـان جـرم و جنایـت یـا تصادفـات رانندگـی مطرح می‌شـود.

البتـه این سـوال ممکن اسـت توسـط افـراد دیگـری نیز مطرح شـود که در ایـن خصـوص می‌تـوان بـه مطالبـه دیـه از عاقله فـردی که محجور اسـت و آسـیب جسـمانی بـه فـرد دیگـر وارد نموده اسـت اشـاره نمـود با ایـن حال اغلـب درخواسـت‌های مطرح شـده در باب دیـات به جرائم عمـدی اعم از قتل یـا نقـص عضـو و امثال آن‌هـا و یا فـوت و جراحـت حاصله در نتیجـه تصادف اشـاره کرد.

باتوجـه بـه اینکـه دیـه یکـی از مجازات‌هـای مقـرر در قانـون مجـازات اسـلامی اسـت و بـه عنـوان یک مجـازات کیفـری شـناخته می‌شـود بنابراین قطعـا تعییـن آن بـه عنـوان حکـم نهایـی دادگاه به یک شـکایت کیفـری نیاز دارد. می‌توانیـد بـه نیـروی انتظامـی رفتـه و در آن جا تشـکیل پرونـده دهید و یـا از همـان ابتـدا بـه دادسـرای محـل وقـوع جـرم یـا تصـادف رفتـه و در آنجـا درخواسـت شـکواییه خـود را تنظیم کنیـد. در این خصوص اگـر پرونده کیفـری هماننـد قتل و جنایـت یا دعـوا و منازعه در میان باشـد قطعاً پیش از رسـیدگی به مسـئله دیه، با مسـئله اثبات دعوی، جلب نظریه پزشـکی قانونی و مجازات‌هـای تعییـن شـده روبـرو هسـتیم اما دریافـت دیه تصـادف در عین سـادگی می‌توانـد قـدری چالش برانگیز باشـد.

نحوه اقدام برای دیه جرائم عمد

زمانـی کـه مسـئله حقوقـی یـا کیفـری مطرح می‌شـود مـردم سـریعاً به نیـروی انتظامـی مراجعـه می کننـد این درحالی اسـت که برای مسـائل کاملاً واضـح، مشـهود و آشـکار می‌تـوان به دادسـرا نیز مراجعـه نمود. البته دادسـرا نیـز فعالیـت خـود را از طریـق همکاری با نیـروی انتظامی به انجام می رسـاند بـا ایـن حـال مراجعه به دادسـرا می‌تواند سـرعت رسـیدگی به پرونده شـما را افزایـش دهـد. بنابرایـن اگر مدارک و اسـناد لازم برای اثبـات یک جرم منتهی بـه دیـه همانند منازعـه را دارید به دادسـرا مراجعه کنید.

نحوه اقدام برای دیه تصادف

بـرای گرفتـن دیـه تصـادف نیـز بایـد بـه مراجـع قانونـی مراجعـه نمـود بـا ایـن تفـاوت کـه متشـاکی عنـه و یـا فـردی که قـرار اسـت از وی شـکایت کنیـد شـرکت بیمه ای اسـت که مسـئولیت خسـارات ناشـی از تصـادف را در قبـال شـخص ثالـث پذیرفته اسـت. بـرای دیه تصـادف به مـدارک لازم جهت اثبـات ایـن امـر نیـاز دارید کـه اصولاً اگـر با آمبولانـس و از صحنـه تصادف به بیمارسـتان منتقـل شـده باشـید مسـئله چندانی پیش روی شـما نیسـت اما اگـر صحنـه تصـادف بهـم خـورده باشـد ممکن اسـت نتوانیـد به ایـن راحتی اثبـات نماییـد که جراحت وارده حاصل تصادف در سـاعت مقـرر و تاریخ مقرر اسـت. در ایـن مـوارد نیـاز جدی به سـایر ادله قضایی همانند شـهادت شـهود و... داریـد.

نظریه پزشکی قانونی

همانطـور کـه از مطالـب اخیر به دسـت مـی آید در خصـوص گرفتن دیه هیـچ مدرکـی به انـدازه گزارش نهایی پزشـکی قانونی حائز اهمیت نمی‌باشـد. در این گزارش ممکن اسـت میزان دیه از یک کوفتگی و سـیاه شـدگی سـاده تـا دیـه یـک انسـان کامـل متغیـر باشـد. بـه عنوان مثـال اگـر فـردی در یک تصـادف بینایـی خـود را از دسـت بدهـد مسـتحق دریافـت بیمـه کامـل یک انسـان اسـت حتی اگر زنده باشـد و اگر به غیر از دو چشـم خود، یک دسـت یـا یـک پـای خـود را از دسـت دهـد نصـف دیه انسـان نیز بـه دیـه وی اضافه می‌شـود. اینجاسـت کـه گفتـه می‌شـود یـک فـرد ممکن اسـت دیـه ای برابر یـا بیشـتر از دیـه یک انسـان کامـل را در طی یک تصـادف یا منازعـه و موارد آن به دسـت آورد.

اعتراض به میزان دیه و گزارش پزشکی قانونی

نظریـه پزشـکی قانونـی قابـل اعتـراض اسـت که البتـه در ایـن خصوص بهتـر اسـت حتمـاً از وکیـل دیـه کمـک بگیریـد چـرا که اعتـراض بـه احکام صـادره دادگاه‌هـا و نظریـات کارشناسـی شـده ای هماننـد نظریـات پزشـکی قانونـی نیازمنـد مهـارت خاصی اسـت و باید در زمـان مقرر نیز صـورت پذیرد در غیـر ایـن صـورت مورد اسـتماع واقع نمی‌شـود. شـما تـا یک هفتـه بعد از ابـلاغ نظریـه و گزارش پزشـکی قانونی می‌توانید نسـبت بـه آن اعتراض کنید. نکتـه جالـب توجـه اینکه شـما حتی می‌توانیـد ماه‌ها بعـد از دریافـت دیه و با مشـاهده مشـکلاتی که ناشـی از صدمات وارده هسـتند و در طول درمان مورد توجـه واقـع نشـده اند درخواسـت مطالبـه دیه یـا ارش نماییـد.

منبع: خبرگزاری ایسنا vakilshahmoradi.com

«کاداستر» چیست و به چه دردی می‌خورد؟

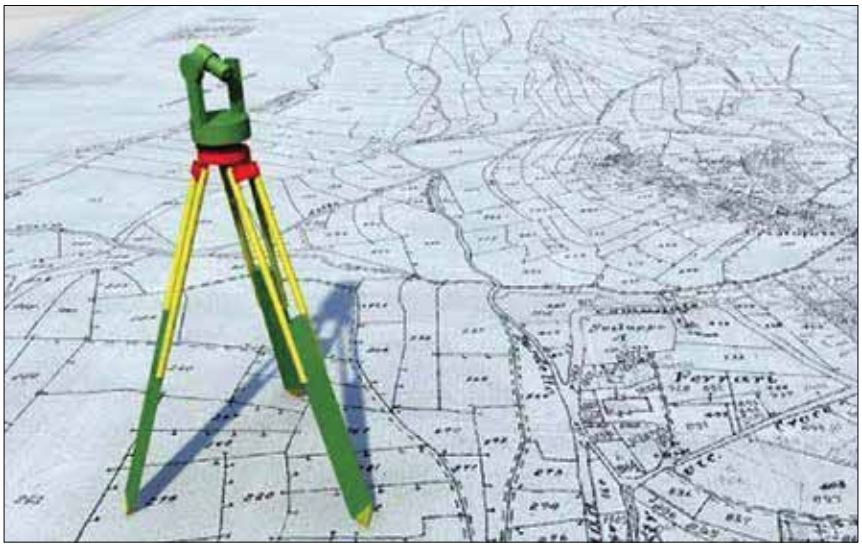

به زبان ساده کاداستر همان حد نگاری و یا نقشه برداری ثبتی است، یعنی نقشه برداری ای که ارزش حقوقی داشته باشد و بتوان بر اساس مرزهای آن، سند مالکیت صادر کرد. کاداستر با استفاده از عکسبرداری هوایی، تهیه نقشه و جمع‌آوری اطلاعات مالکیتی و فنی از زمین، مساحت و حدود دقیق اراضی را مشخص و کمک می‌کند که زمین‌ها سنددار و از قانون‌شکنی و دعاوی ملکی جلوگیری شود.

کاداستر دارای دو معنای لغوی و اصطلاحی است. از لحاظ لغوی کاداستر از ریشه یونانی واژه کاتاستکین به معنای راه، لیست و دفترچه گرفته شده است که البته بی‌ارتباط با معنای اصطلاحی آن نیست. در اصطلاح، کاداستر به آن دسته از نقشه‌برداری‌های ثبتی اطلاق می‌شود که دارای ارزش حقوقی بوده، به گونه‌ای که می‌توانند سه امر ارزش، موقعیت و مالکیت اراضی را برای مراجع اداری و قضایی و نیز اشخاص خصوصی معین کنند.

بر اساس شواهد موجود، شارل هفتم و لویی چهاردهم و پانزدهم برای دستیابی به یک نظام مالیاتی منظم از املاک و اراضی تحت حکومتشان در فرانسه، نخستین کسانی بودند که به فکر طراحی نظام کاداستر در این کشور افتادند. باید توجه داشت نقشه‌های کاداستر فقط مختص استفاده حقوقی نیست بلکه کشورهای صنعتی در تمام امور از جمله عمرانی، سیاسی، اقتصادی و غیره از این نقشه‌ها بهره‌برداری می‌کنند.

در کشور ما نیز ماده ۱۵۶ قانون ثبت اسناد و املاک کشور مصوب ۱۸ دی ۵۱ سازمان ثبت اسناد و املاک کشور را موظف به «تهیه نقشه املاک به صورت نقشه کاداستر» کرده است.

قوه قضائیه در راستای اجرای این ماده و با تصویب آیین‌نامه حدود، وظایف و تشکیلات تهیه نقشه املاک به صورت کاداستر و مقررات اجرایی آن موضوع تبصره ۳ ماده ۱۵۶ قانون ثبت اسناد و املاک مصوب ۱۳۷۹ اقدام به مدیریت کاداستر و تاسیس اداره کل کاداستر کشور در سازمان ثبت اسناد و املاک کرده است.

در تبصره ۳ ماده ۱۵۶ قانون ثبت اسناد و املاک، نقشه کاداستر به این صورت تعریف شده است: « به مجموعه عملیات فنی، مهندسی، ممیزی، ثبتی و حقوقی در مورد املاکی اطلاق می‌شود که جریان ثبتی آن خاتمه یافته اعم از اینکه در دفتر املاک ثبت شده یا نشده باشد به جهت آنکه محدوده و موقعیت املاک را مشخص نماید و ارتباط جغرافیایی آن‌ها را با یکدیگر نشان دهد و به منظور تثبیت مالکیت و تسهیل در حل و فصل دعاوی ملکی و ثبت املاک و سایر موارد مربوط به املاک اجراء گردد.

همچنین در روزهای اخیر رییس سازمان ثبت اسناد و املاک کشور خبر از راه‌اندازی قرارگاه جهادی اجرای کاداستر داد. حسن بابایی در نشست هشتم آذرماه شورای عالی قوه قضائیه با اشاره به صدور سند برای ۴۷ میلیون هکتار در سال ۹۹ اظهار کرد: این در حالی است که طی ۴۰ سال گذشته برای ۱۱ میلیون هکتار زمین سند صادر شده است.

وی با بیان اینکه میزان دریافتی از اعتبار کاداستر در سال جاری صفر بوده است، گفت: با همه این تفاسیر، در هشت ماه گذشته برای ۲۰ میلیون هکتار زمین صادر شده است.

بابایی با بیان اینکه کل مساحت کشور ۱۶۲ میلیون هکتار است و برای ۸۷ میلیون هکتار سند کاداستری صادر شده است، گفت: قرارگاه جهادی اجرای کاداستر در سازمان ثبت اسناد و املاک کشور راه اندازی و اولویت اصلی سازمان در سال جاری اجرای طرح کاداستر عنوان شده است.

البته باید توجه داشت تهیه نقشه کاداستر در ایران به دلیل بالا بودن قیمت اراضی و املاک و بافت قدیمی بسیار مشکل است و نیاز به دقت لازم از جمله نقشه‌های یک‌پانصدم دارد.

از سوی دیگر با توجه به مشکلات حقوقی و قضایی مختلفی که در مسئله اراضی و املاک در کشور وجود دارد، کاداستر می‌تواند دارای چهار تاثیر مهم در این زمینه باشد. اول اینکه نظام مالیاتی منظمی از اراضی در دست خواهد بود و این طبعاً به معنای عدالت مالیاتی نیز هست. دومین تاثیر نظام کاداستر در حل و فصل دقیق دعاوی ملکی خواهد بود و مراجع قضایی می‌توانند از اطلاعات آن برای حل و فصل دعاوی بهره ببرند. سومین اثر این است که دعاوی ملکی طبعاً به دلیل وجود اطلاعات دقیق کاهش خواهند یافت. در زمینه چهارمین اثر و مهم‌ترین اثر از لحاظ حقوق مردم، باید گفت که کاداستر موجب تثبیت مالکیت‌ها، قلمرو آنها و جلوگیری از برخی کلاهبرداری‌هاست. علاوه بر این منجر به نقل و انتقال ساده املاک در حوزه خصوصی نیز خواهد شد.

منبع: خبرگزاری ایسنا به نقل از اقتصاد آنلاین

آشنایی با اصطلاحات حقوقی و قضایی

تصرف:

عبارت است از اینکه مالی در اختیار کسی باشد و او بتواند نسبت به مال تصمیم گیری نماید.

توقیف اجرای حکم:

قلع موقت اجرای حکم، یا قرار به دستور مقام صلاحدید پس از شروع به اجرا.

توقیف اجرایی:

توقیف مال مدیون یا محکوم علیه از طریق اجرای ثبت یا اجرای احکام دادگستری. این توقیف مانع از تصرف مالک در مال خود می باشد.

ثالث:

شخص دیگری غیر از طرفین قرارداد.

جرح:

در دو معنا بکار می رود یکی تجاوز به جسم آدمی است که موجب خونریزی در قسمت بیرونی بدن می‌شود و دیگری ایراد بر عدالت دیگری نزد قاضی است مثل جرح شاهد بواسطه نداشتن شرایط شهادت.

جُرم:

عملی که قانون برای آن مجازات یا اقدامات تامینی مقرر کرده است مثل سرقت، کلاهبرداری، تصرف عدوانی و...

جعل:

در امور کیفری عبارت است از قلب حقیقت یا به وسیله یک عمل مادی مانند الحاق کلمه ای یا دست بردن در متن یک سند اجاره یا در مضمون یک عمل حقوقی بدون اینکه همراه یک عمل مادی باشد مثل اینکه منشی دادگاه در نوشتن اظهارات متهم جعل کند. بدین نحو که متهم اقرار به ارتکاب جرم نکرده باشد و می گوید اتهام وارده را قبول ندارم و او از قول متهم به سوء نیت می نویسد که اتهام وارده را قبول دارم.

جلد:

تازیانه را گویند و اگر مجازات حدی کامل باشد صد تازیانه است مثل زنای مردی که همسر ندارد.

جنون:

صفت کسی است که فاقد تشخیص نفع و ضرر و حُسن و قُبح است. جنون یا دائمی است یا ادواری. هر یک از دو دسته جنون دائمی و ادواری ممکن است متصل به دوران کودکی باشد یا بعد از سن رشد عارض گردد.

ترک انفاق:

ندادن خرج و مخارج اشخاص واجب النفقه در صورت داشتن استطاعت را گویند. در مورد زن اگر شوهر استطاعت نداشته باشد و زن از او تمکین کند و در عین حال شوهر نه او را طلاق دهد و نه نفقه را بپردازد جرم ترک انفاق محقق می‌شود.

چک:

نوشته ای است که به موجب آن صادر کننده وجوهی را که نزد دیگری دارد (بانک) کلاً یا قسمتی از آن را به نفع خود یا دیگری از بانک مسترد می‌کند.

چک بی محل:

چکی است که صادر کننده اش در تاریخ سررسید وجه اعتباری نزد بانک نداشته و یا اگر دارد کمتر از میزان مندرج در چک می‌باشد.

حبس:

در امور مدنی نوعی عقد است که شبیه وقف می باشد، ولی با آن تفاوت‌هایی دارد. برای مثال در حبس ملک از مالکیت حبس کننده خارج نمی‌شود. در واقع حبس نوعی حق انتفاع از ملک دیگری را تحت شرایطی ایجاد می‌کند و اما در امور کیفری حبس نوعی مجازات است که آن را مترادف با زندان می‌دانند.

حضانت:

نگهداری مادی و معنوی و تربیتی طفل توسط کسانی که قانون مقرر کرده است.

حکم:

در امور مدنی و کیفری چنانچه رای دادگاه راجع به ماهیت دعوی و قاطع باشد به آن حکم اطلاق می‌شود. برای مثال دادگاه در رای خود خواهان را به بی حقی محکوم می‌کند یا خوانده را به پرداخت خسارت خواهان محکوم می‌کند.

حکم حضوری:

اصل بر این است که آرای محاکم حضوری است مگر آنکه خوانده یا وکیل او در هیچ یک از جلسات دادرسی حضور نداشته یا لایحه ای در پاسخ دعوی به دادگاه نفرستاده و یا ابلاغ اخطاریه به خوانده واقعی نباشد.

خسارت دادرسی:

عبارت است از هزینه دادرسی و حق‌الوکاله وکیل و هزینه‌های دیگری که مستقیماً مربوط به دادرسی بوده و برای اثبات دعوی یا دفاع لازم است مانند هزینه دستمزد کارشناس.

تاخیر تادیه:

تاخیر تادیه یا خسارت دیرکرد خسارتی است که از بابت دیرکرد پرداخت وجه نقد از طرف مدیون باید به طلبکار داده شود.

خیار:

تسلط بر از بین بردن اثر حاصل از عقد را گویند. خیار ممکن است ناشی از توافق و تراضی طرفین باشد مانند خیار شرط در عقد بیع که به موجب آن شرط می‌شود که در مدت معینی برای خریدار یا فروشنده یا هر دو یا نفر سومی اختیار فسخ معامله باشد و یا ممکن است خیار ناشی از حکم قانون باشد مانند خیار مجلس که به موجب آن مادام که مجلس عقد به هم نخورده طرفین حق بر هم زدن معامله را دارند.

ادامه دارد

منبع : دادگستری استان آذربایجان‌شرقی **(www.dadgostari. as.ir)**

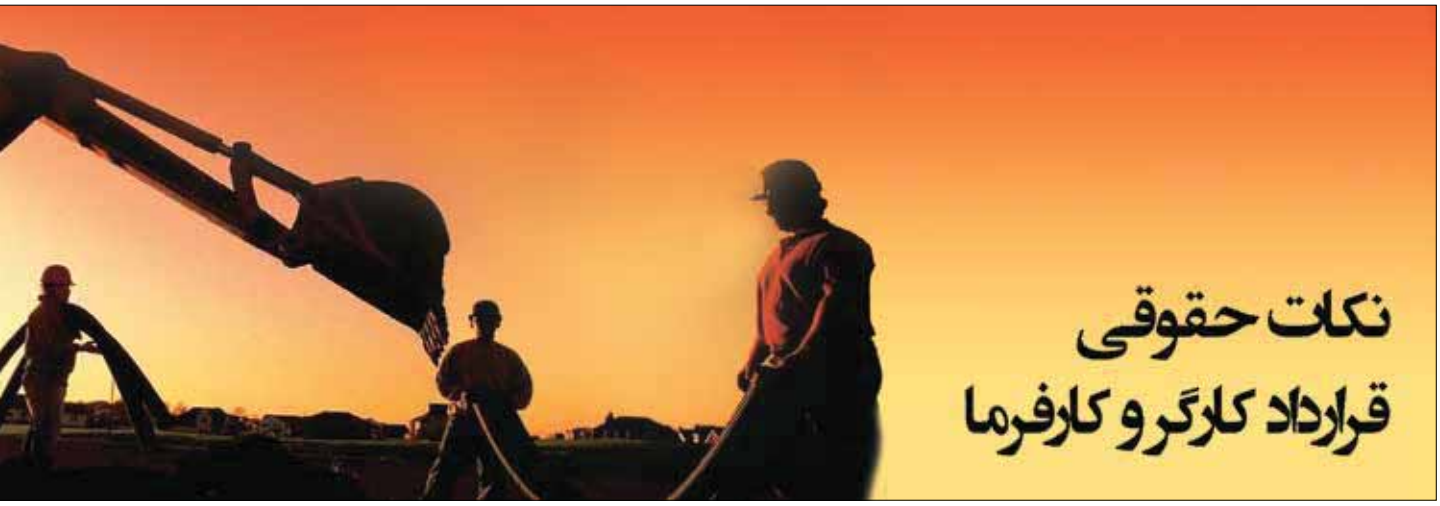

نکات حقوقی
قرارداد کارگر و کارفرما

قرارداد کار باید با اطلاعات کامل دو طرف یعنی کارگر و کارفرما و با رضایت هر دو نفر امضاء شود، بنابراین در مواردی که قرارداد به اجبار کارفرما و به صورت سفید امضاء می‌شود، فاقد آثار حقوقی است

بی گمان شرط ضروری و اولیه فعالیت و اشتغال و رونق فضای کسب و کار، نیازمند محیطی آرام، با ثبات و منظم است. به همین سبب فضاهای کسب و کار مشمول حاکمیت انواع قواعد و احکام اخلاقی، عرفی، انضباطی، حقوقی و... است و هر کدام از این دسته قواعد، از منظر و رسالت خاص خود به صورت مستقیم یا غیرمستقیم، به بسط و گسترش نظم حاکم بر محیط کسب و کار مدد می‌رساند. البته جایگاه قواعد و احکام حقوقی در مقایسه با سایر قواعد، برجسته و ممتاز است، چرا که این قواعد به صورت مستقیم و برای ایجاد و گسترش نظم، سامان می‌یابند و اجرای آن از سوی دولت تضمین می‌شود. این در حالی است که قواعد دیگر مستظهر به قدرت دولت نیستند و در صورت نقض آن‌ها، نیروی بی مثال دولت مداخله نمی‌کند. از این رو پرداختن به مسائل و احکام حقوقی و توضیح ابهامات و پاسخ به پرسش‌ها در این زمینه، راهگشای موانع و مشکلات فضای کسب و کار خواهد بود.

در این مقاله به پرسش‌های خاص رابطه کارگری- کارفرمایی، که بسیار حساس وکاربردی هستند، می‌پردازیم.

۱ - در محیط‌های کسب و کار چه کسانی مشمول قانون کار بوده و از مزایای آن بهره‌مند می‌شوند؟

به طور کلی باید گفت که در محیط‌های کسب و کار، برخی افراد برای خود کار می‌کنند و برخی برای دیگری، نمونه دسته اول صاحبان بنگاه‌های تجاری، تولیدی، خدماتی و... هستند که با سرمایه کم یا زیاد برای خود کار می‌کنند. این دسته افراد مشمول قانون کار نیستند. هم چنین افرادی که به صورت انفرادی هم، چون رانندگان، کشاورزان و... که برای خود کار می‌کنند- از شمول قانون کار خارج هستند. در مقابل کسانی که برای دیگری کار می‌کنند، تحت شرایطی مشمول قانون کار بوده و از مزایای آن برخوردار هستند. ماده ۲ قانون کار، کارگر را تعریف کرده است. به موجب این ماده، هر فرد انسانی، تحت هر عنوانی، به دستور دیگری، در مقابل ما به ازاء، کار کند، کارگر محسوب می‌شود و از مزایای قانون کار بهره مند می‌گردد. البته استثنائاتی در این خصوص وجود دارد که در مواد ۱۸۸ به بعد قانون کار آمده است و هر کسی با مطالعه این مواد می‌تواند استثنائات را به روشنی دریابد.

۲- برای اثبات رابطه کارگری- کارفرمایی، قرارداد مکتوب نیاز است؟

نکات حقوقی درباره روابط کارگر و کارفرما به تصریح ماده ۲ قانون کار، در صورتی که فردی به امر دیگری، در مقابل مزد برای وی کار کند، کارگر وی محسوب می‌شود. عنوان فعالیت مهم نیست، بنابراین یک پزشک یا استاد دانشگاه همچون افراد عادی- در صورتی که شرایط ماده ۲ را داشته باشند - کارگر محسوب می‌شوند. هم چنین برای اثبات رابطه کارگری-کارفرمایی، وجود قرارداد مکتوب ضرورتی ندارد و به هر طریقی، ارکان مندرج در ماده ۲ (ارکان پیش گفته) اثبات شود، کافی است و ماده ۷ قانون قرارداد را اعم از شفاهی و کتبی می‌داند. شایسته ذکر است که انعقاد قرارداد به صورت مکتوب بهتر است و حتی به موجب تبصره ۳ ماده ۷ قانون کار قراردادهای با بیش از ۳۰ روز لزوماً باید به صورت کتبی و در فرم‌های مخصوص وزارت کار باشد. منتهی متأسفانه در عمل به این امر عنایت چندانی نمی‌شود.

۳- در صورتی که کارگر و کارفرما حق الزحمه را در ابتدای قرارداد معین کنند، بعداً می‌توانند آن را تغییر دهند؟

قرارداد کار با توافق کارگر و کارفرما منعقد می‌شود و حق‌الزحمه را با توافق تعیین می‌کنند، منتهی حداقل مزد کارگر، هر ساله از سوی شورای عالی کار تعیین می‌گردد و به هیچ وجه نمی‌توان کم‌تر از آن را ولو با رضایت کارگر در قرارداد تعیین کرد و در صورت تعیین مزد کم‌تر از حداقل پیش بینی شده توسط شورای عالی کار، کارگر می‌تواند بعداً ما به‌التفاوت را مطالبه نماید. لازم به ذکر است که مزایای کارگر اعم از عیدی و پاداش، سنوات و... نیز لازم الاتباع است.

۴ - قرارداد سفید امضاء و اخذ سفته از کارگر قانونی است یا خیر؟

قرارداد کار باید با اطلاعات کامل طرفین

در صورتی که کارمند دولت خارج از ساعات اداری در یک محیط خصوصی بنا بر دستور شخص حقیقی یا حقوقی و در قبال دریافت مزد کاری انجام دهد، کارگر محسوب شده و مشمول قانون کار است

و با رضایت هر دو نفر امضاء شود، بنابراین در مواردی که قرارداد به اجبار کارفرما و به صورت سفید امضاء می‌شود، فاقد آثار حقوقی است. البته کارگر باید بتواند اثبات کند که قرارداد را به صورت سفید امضاء کرده است و اثبات این امر بسیار مشکل است. قراردادهای سفید امضاء، در عمل می‌توانند به راحتی مورد سوء استفاده قرار گیرند؛ به عنوان مثال مواردی را می‌توان در قرارداد حذف یا اضافه کرد. در خصوص تحویل سفته، نظر به اینکه قرارداد با توافق منعقد می‌شود، بنابراین کارفرما می‌تواند سفته بگیرد، منتهی توصیه می‌شود در قرارداد ذکر شود که سفته با چه مشخصاتی و دقیقاً به چه سبب صادر شده است تا جلوی سوء استفاده گرفته شود. در چنین وضعیتی، در صورت سوء استفاده، مسئولیت مدنی و کیفری مطرح می‌شود.

۵- آیا کارفرما می‌تواند کارگر را اخراج کند؟

در ماده ۲۱ به بعد قانون کار، موارد خاتمه قرارداد کار آمده است که اخراج کارگر توسط کارفرما نیز در زمره این موارد است. به موجب ماده ۲۷ قانون کار در صورتی که کارگر در انجام وظایف محوله قصور ورزد و یا آئین نامه‌های انضباطی کارگاه را پس از تذکرات کتبی نقض نماید، کارفرما می‌تواند پس از کسب نظر مثبت شورای اسلامی کار، کارگر را اخراج نماید. البته در صورت عدم توافق، نظر هیئت تشخیص و حل اختلاف لازم‌الاتباع خواهد بود. گفتنی است که اخراج کارگر، مطالبات و حق سنوات وی را از بین نمی‌برد. هم چنین از مفهوم مخالف ماده ۱۷ قانون کار مستفاد می‌شود که در صورت محکومیت کارگر و توقیف ایشان، اخراج وی موجه خواهد بود. لازم به ذکر است که ماده ۱۷ به صورت عام و مبهم وضع شده و می‌تواند منجر به اجحاف در حق کارگر شود.

۶ - در صورتی که کارفرما شناخت کافی از کارگر ندارد چه توصیه ایی را در خصوص انعقاد قرارداد کار می‌کنید؟

در چنین وضعیتی ماده ۱۱ قانون کار راهگشاست و می‌توان در قرارداد، دوره آزمایشی را پیش بینی کرد. حُسن پیش بینی چنین دوره ایی آن است که کارفرما می‌تواند در خلال این دوره و بدون اخطار قبلی و بی آنکه ملزم به پرداخت خسارت باشد، رابطه کار را قطع نماید و صرفاً حقوق دوره آزمایشی را می‌پردازد. البته مدت دوره آزمایشی باید در قرارداد مشخص گردد. سقف زمانی این دوره برای کارگران ساده و نیمه ماهر یک ماه و برای کارگران ماهر و واجد تخصص سطح بالا سه ماه می‌باشد. در صورتی که چنین دوره‌ایی پیش بینی نشود، اخراج کارگر به صرف عدم رضایت از کار وی امکان پذیر نخواهد بود. گفتنی است کارگر نیز می‌تواند در این دوره، رابطه کار را قطع نماید.

۷- آیا می‌توان در قرارداد کار حق فسخ پیش بینی کرد؟

نکات حقوقی درباره روابط کارگر و کارفرمابه موجب بند ح ماده ۱۰ قانون کار پیش بینی شرط فسخ در قرارداد امکان پذیر است. نکته جالب توجه آن است که در این بند به صورت مطلق برای طرفین حق فسخ پیش بینی شده است و طبیعی است که کارفرمایان با استناد به این بند می‌توانند برای خود حق فسخ قرارداد را لحاظ کنند. البته حق فسخ باید به صورت مقید باشد و نمی‌توان برای طرفین حق فسخ بدون محدودیت زمانی پیش بینی کرد. منتهی شرایط فسخ می‌تواند هر امری باشد. به عنوان نمونه کارفرما می‌تواند شرط کند که در صورت عدم رضایت از کارگر، حداکثر ظرف سه سال از شروع کار، قرارداد را فسخ نماید. طرفین باید در قرارداد نحوه فسخ و ابلاغ به طرف مقابل را هم پیش‌بینی کنند. حق فسخ مندرج در ماده ۱۰ قانون کار، عملاً به نفع کارفرماست و برخلاف بُعد حمایتی حقوق کار می‌باشد.

۸- در صورتی که کارمند دولت، به صورت پاره وقت و خارج از ساعات اداری کارکند، آیا مشمول قانون کار می‌شود؟

کارمندان دولت به تصریح قانون اساسی و ماده واحده قانونی ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل نمی‌توانند در نهادهای عمومی و دولتی به صورت پاره وقت کار کنند و یا در شرکت‌های خصوصی مدیر عامل یا عضو هیئت مدیره شوند. منتهی در صورتی که کارمند دولت خارج از ساعات اداری در یک محیط خصوصی بنا بر دستور شخص حقیقی یا حقوقی و در قبال دریافت مزد کاری انجام دهد، کارگر محسوب شده و مشمول قانون کار است.

۹ - تغییر شرایط کار از سوی کارفرما امکان پذیر است یا خیر؟

ماده ۲۶ تغییر عمده در شرایط کار- که بر خلاف عرف معمول کارگاه و یا محل کار باشد- را پس از اعلام موافقت کتبی اداره کار مجاز می‌داند؛ بنابراین کارفرما رأساً قادر به تغییرات عمده در شرایط کار نیست.

۱۰- کارمندانی که به صورت خدمت معین کار می‌کنند، مشمول قانون کار هستند؟

به تصریح قانون مدیریت خدمات کشوری، از شمول قانون کار خارج هستند. لازم به ذکر است که کارمندان دولت اعم از رسمی، پیمانی و خدمت معین هستند. در صورتی که فردی در محیط دولتی کار کند و مشمول هیچ یک از این عناوین نباشد، ناگزیر باید تحت شمول قانون کار باشد.

۱۱- آیا آراء هیئت‌های حل اختلاف اداره کار قطعی است؟

آراء هیئت‌های حل اختلاف در دیوان عدالت اداری قابل اعتراض هستند و نحوه طرح دعوی در دیوان، در قانون دیوان عدالت اداری آمده است.

منبع: باشگاه خبر نگارن جوان
به نقل از صدا وسیما

خبـر فروش یک قطعـه زمین دیجیتالی در محیـط آنلاین و مجازی «دی‌سـنترالند» بـه ارزش ۲.۴۳ میلیـون دلار از طریـق ارز دیجیتال که قـرار اسـت در آینـده به عنوان یـک مرکز خرید مجازی اسـتفاده شـود، بازتـاب زیادی در شـبکه‌های مجازی داشـت.

بـه نظـر برخی‌هـا خریـد زمیـن دیجیتالـی در فضـای مجـازی کار بیهـوده‌ای اسـت امـا اگـر دو دهـه پیـش دربـاره شـبکه‌های مجـازی صحبـت مـی کـردی کسـی بـاور نمـی کـرد روزی برسـد کـه بـرای برخـی زندگـی بـدون ایـن شـبکه‌ها امـکان پذیـر نباشـد. در ایـن میان شـرکت‌های بـزرگ دیجیتـال از جملـه فیـس بـوک که نامـش تازگی‌ها بـه متـا تغییر کـرده در حال ارائـه زمین‌هایی در سـرزمین دیجیتالی‌اش اسـت تـا افـراد در آن بتواننـد سـاخت و سـاز کننـد و محصولات‌شـان را بـه نمایـش و فـروش بگذارنـد. شـاید فکـر کنیـد کـه ایـن ایـده تـا اجرایـی شـدن سـال‌های زیـادی طـول بکشـد امـا بـد نیسـت بدانیـد همیـن ارزهـای دیجیتال سـال ۲۰۰۸ بـه وجود آمدند و تا سـال ۲۰۱۰ هـر بیـت کویـن کمتـر از یـک دلار قیمـت داشـت و حتـی بـرای همان مقـدار هـم کسـی حاضر بـه پرداخت پـول نبود امـا حالا هـر بیت کوین بـه بیـش از ۶۵ هـزار دلار رسـیده اسـت و دیگر بـرای همه قابـل خرید نیسـت. حـالا شـاید بـه نزدیـک بـودن اسـتفاده از زمین‌هـای دیجیتال پـی بـرده باشـید. در ایـن گـزارش سـعی کرده‌ایـم بـه ایـن زمین‌هـا و دلایـل اهمیـت آن‌هـا در دنیـای پیـش رو بپردازیـم پـس اگـر مایـل به سـفر در زمـان و دنیـای مجـازی هسـتید بـا مـا همراه باشـید.

زمین دیجیتالی چیست؟

«ملـک دیجیتالـی» به خـودی خود مفهـوم جدیدی نیسـت اما این روزهـا بیشـتر از هر زمان دیگری معنادار شـده اسـت. البتـه پیش از این هـم نوعـی ملک‌هـای دیجیتالـی مثـل دامیـن وبسـایت‌ها یـا پیج‌هـا در شـبکه‌های اجتماعـی وجود داشـته کـه می توانسـته باعث درآمد شـود امـا ملـک دیجیتالی کـه قرار اسـت در آینده‌ای نزدیک سـبک زندگی را تغییـر دهد، کمـی با ملک‌های دیجیتال سـابق فرق دارد. سـرزمین‌های مجازی فعلی املاک و مسـتغلات دنیای مجازی هسـتند که فضای سـه بعـدی جهـان مجازی را نشـان می‌دهنـد. وقتی کاربران یـک قطعه زمین مجـازی را خریداری می‌کنند، حق اسـتفاده از ایـن ملک را به هر طریقی کـه بخواهنـد بـه دسـت می‌آورنـد کـه در ادامـه دربـاره آن نوشـته‌ایم. شـرکت‌های بـزرگ ماننـد «متـا» سـرزمین‌هایی بـرای فـروش در پلتفرم‌هـای مخصـوص خـود در اختیـار کاربـران می‌گذارنـد تـا آن‌هـا بـا اسـتفاده از نبـوغ و خلاقیـت خـود آن را بسـازند تـا دیگـران در آن زمین‌هـای مجـازی بـه ماجراجویـی بپردازنـد و باعـث درآمـد صاحبـان زمین‌هـا شـوند. هـم اکنـون ارزش زمین‌هـای مجـازی در حـال افزایش اسـت و مـردم آمـاده انـد بـرای آن هزینه‌هـای هنگفتـی بپردازند.

زمین مجازی چه کارایی دارد؟

اسـتفاده از امـلاک و مسـتغلات در دنیـای واقعـی بـرای اکثـر مـا واضـح و قابـل درک اسـت. مـا از زمین‌هـای واقعـی برای سـاختن ملک

ملک دیجیتالی چیست؟

استفاده می کنیم، در آپارتمان زندگی می کنیم، در بازار املاک و مستغلات سرمایه گذاری و از این ملک برای اهداف خرده فروشی استفاده می‌کنیم. اما وقتی صحبت از کاربری مجازی زمین می‌شود، بسیاری از مردم گیج می شوند که من قصد دارم با آن چه کار کنم؟ اول از همه بد نیست بدانید که زمین‌های مجازی دقیقاً مانند املاک و مستغلات واقعی، قابلیت خرید و فروش دارند و می‌توان آن‌ها را اجاره داد. دارندگان ملک مجازی می توانند در زمین‌های خود مغازه و مراکز تجاری یا بنگاه‌های اقتصادی خودشان را بسازند و آن را اداره کنند. در حقیقت، دنیای واقعیت مجازی به همان اندازه واقعی دنیای ماست و کاربران به لطف فناوری‌های عالی و گرافیک شگفت انگیز که این دنیاهای مجازی به کار می گیرند، می توانند خود را در یک بعد کاملاً متفاوت غرق کنند. علاوه بر این، دنیای واقعیت مجازی به کاربران اجازه می دهد تا خودشان خالق باشند و خلاقیت‌های منحصر به فرد خود را در این دنیای مجازی به فروش برسانند.

چگونه می توان به خرید و فروش پرداخت؟

اولین نکته مهمی که باید به آن پاسخ داد این است که چطور می‌شود از این زمین‌ها پول درآورد و چگونه باید محصولات مان را در آن به فروش بگذاریم. هرقدر تعداد مراجعه کننده به زمین شما افزایش داشته باشد می تواند ارزش زمین مجازی شما را بالا ببرد چون محصولات در آن بیشتر دیده می شوند.

اجاره‌دادن ملک به صورت مجازی

توسعه‌دهندگان متاورس به شکل معمول قطعات زمین مجازی خود را به عنوان یک فضای خالی به کاربران دیگر می‌فروشند. به این معنی که افراد خلاق فضای مجازی کاملی برای ساختن هر چیزی که بخواهند در اختیار دارند از جمله هتل، گالری هنر، کازینو، سینما یا حتی یک ورزشگاه. گزینه ذهنی این اجاره‌دهندگان مجازی این است که چه چیزی را بسازند تا بتوانند از کاربران هزینه بگیرند. البته باید بدانید که مالکیت مجازی می‌تواند یک نوع سرمایه‌گذاری باشد که ارزش آن در طول زمان افزایش پیدا خواهد کرد.

تبلیغات و ایجاد فضای رقابتی

دنیای مجازی قادر است هرگونه فعالیتی را از دنیای واقعی تقلید کند و امکان تعامل کاربران با هم بی‌پایان است. هم‌اکنون هزینه تبلیغات بین بازی‌ها تبدیل به یک صنعت پردرآمد چند میلیاردی شده است. علاوه بر این، محیط‌های بازی آنلاین و حتی مراکز خرید مجازی، تبدیل به فضاهای اجتماعی اولیه برای جوان‌ها و نوجوان‌ها شده است. آن‌ها در فضای مجازی با هم ملاقات، معاشرت و همکاری می کنند و وقت می گذرانند. این دیگر اینستاگرام قدیمی نیست، جایی است که آن‌ها وقت خود را در آن جا سپری خواهند کرد. پس منطقی است که بگوییم دنیای

شرکت‌های بزرگ مانند «متا» سرزمین‌هایی برای فروش در پلتفرم‌های مخصوص خود در اختیار کاربران می‌گذارند تا آن‌ها با استفاده از نبوغ و خلاقیت خود آن را بسازند تا دیگران در آن زمین‌های مجازی به ماجراجویی بپردازند و باعث درآمد صاحبان زمین‌ها شوند

مجازی و فضاهای اجتماعی کنونی به مرور به یک کانال بازاریابی عظیم تبدیل خواهد شد که می تواند درآمد زیادی برای دارندگان زمین‌های پر رفت و آمد به همراه داشته باشد.

روی‌آوردن به دنیای بازی برای کسب درآمد

امروزه بازی‌ها مبتنی بر شبکه بلاک چین و ان‌اف‌تی‌ها (یک مدل از مالکیت در فضای مجازی که خود نیاز به یک پرونده مجزا دارد که در آینده به آن خواهیم پرداخت) است. اصل این بازی‌ها در متاورس بر این است که گیمرها مالکیت و کنترل دارایی‌های درون بازی خود را برعهده دارند و می توانند آن‌ها را با پول واقعی مبادله کنند. برای مثال هزاران فیلیپینی که وارد یک بازی در محیط متاورس شدند، توانستند حیوانات خانگی دیجیتالی را با نام اکسیس (Axies) پرورش دهند و آن‌ها را به صورت آنلاین معامله کنند و از این طریق توانستند درآمد بیشتری نسبت به مشاغل واقعی خود کسب کنند. همچنین می توان از طریق ان‌اف‌تی مالکیت مجازی تولیدات دیجیتال مثل فیلم، موسیقی، عکس و... را در فروشگاه‌های احداث شده در زمین‌های مجازی خرید و فروش کرد.

فروشگاه‌های آنلاین

یکی دیگر از ظرفیت‌های این سرزمین‌ها محصولات فروشگاهی است. محققان در تلاش اند که در آینده ای نزدیک در متاورس فروشگاه‌های مجازی به نحوی باشند که مشتریان آن‌ها بتوانند از قابلیت‌های بیشتری بهره ببرند، مثلا در یکی از گزارش‌ها آمده است که شما می توانید لباس را در فروشگاه پرو کنید و قبل از خرید آن را بر تن خود ببینید.

منبع: خبرگزاری ایسنا به نقل از روزنامه «خراسان»

حکمرانی
(Governance)

قسمت دوم

مدیریت صحیح بایستی برای فعالیت‌های اقتصادی ارکان ذیل را ایجاد نماید:

۱- ایجاد امنیت و حفظ مالکیت

۲ - ایجاد شفافیت اطلاعاتی

۳- حسابدهی

٤- عدم تضاد منافع در مجموعه حکمرانی

ارکان حکمرانی اقتصادی عبارتند از:

۱ – دولت

۲ - بخش خصوصی

۳ - جامعه مدنی

معیارهای ارزیابی کارایی سیستم حکمرانی اقتصادی:

الف) انتخاب سیاست درست ازبین مجموعه سیاست‌ها،

ب) توانایی به اجرا درآوردن سیاست انتخابی،

ج) سیاست به شکل صحیح وکاملی اجرا گردد.

چالش‌های حکمرانی:

حکمرانی اقتصادی زمانی ناکارآمد است که سه شاخص ذیل درآن وجود داشته باشد:

۱- توانایی تشخیص یک سیاست اقتصادی درست از بین مجموعه‌ای از پیشنهادات را نداشته باشد.

۲ - با فرض تشخیص یک سیاست درست توانایی اجرای آن وجود نداشته باشد.

۳ - سیاست‌های منتخب اجرایی را نمی توان به طور جامع اجرا کرد.

۴- ساختارحکمرانی اقتصادی بایستی به نحوی تعبیه شود تا برغم منفعت طلبی شخصی تصمیم گیرندگان، تصمیمات آنان درجهت منافع ملی قرارگیرد. لذا تحقق این چنین امر متناقضی هنر علم اقتصاد است و مهم‌ترین کاربرد این علم محسوب می‌شود.

اصولاً چالش حکمرانی اقتصادی آن است که نهادهای بسیاری درآن درتعامل با یکدیگرند، اما نتیجه نهایی این تعامل حرکت اقتصاد و فعالیت بخش خصوصی وکوچک شدن بدنه دولت نیست لذ این حکمرانی مشکلات اقتصادی را دو چندان کرده است.

با توجه به مشکلات اقتصاد ایران توافقی درساختار اقتصاد شکل گرفته است که بخش خصوصی درسایه حمایت‌ها و رانت‌های دولتی به فعالیت اندکی می پردازند، درشرایطی که بخش خصوصی بایستی به عنوان مهم‌ترین بازیگر حکمرانی اقتصادی به فعالیت‌های اقتصادی بپردازد.

۴ - تعارض منافع (CONFLICT OF INTEREST)

به شرایطی گفته می‌شود که افراد و نهادها (دولت، رسانه،کسب و کار و مانندآن) با انتخاب"وظایف خود" یا "منافع شخصی یا گروهی مجزا" مواجه می‌گردند. مطالعه پژوهشگران نشان می دهد که همه شاخص‌هایی که برای حکمرانی خوب مطرح می‌کنیم با منافع رانت‌خواران در تضاد است؛ لذا دربعضی از سیاست‌ها ممکن است اجماع صورت پذیرد و عزم جدی برای آن وجود داشته باشد، اما در مرحله اجرا گروه‌های ذینفع آنها را به سمتی می‌برندکه به زیان جامعه است.

گاهی همین تعارض منافع در سیستم و دستگاه دولتی نیز مشاهده می‌گردد مثلاً :

• شکایت مؤدیان مالیاتی در هیئت‌های حل اختلاف مالیاتی (وابسته به سازمان امور مالیاتی) بررسی می‌گردد.

• شکایت تجار و واردکنندگان کالا در هیئت‌های حل اختلاف وابسته به گمرگ بررسی می‌شود.

مصادیقی از کیفیت حکمرانی اقتصادی:

اقتصاددانان براین باور اجماع دارندکه با وجود درآمدهای نفتی، دولت هیچگاه ضرورتی برای توسعه بخش خصوصی نمی بینند بنابر این می‌توان گفت که مهم‌ترین چالش دولت بزرگ است و بخش خصوصی وابسته به تصمیمات دولت می باشد. پس درچنین شرایطی دولت به عنوان بازیگر اصلی صحنه اقتصادی کشور وارد قیمت‌گذاری خواهد شد از قیمت کالا، ارز، انرژی و نرخ تسهیلات بانکی و ... درچنین شرایطی ضریب مداخله دولت در اقتصاد بیشتر و بیشترخواهد شد

به منظور تحقق حکمرانی اقتصادی صاحب نظران معتقدند که قوانین و مقررات و ضوابط و دستورالعمل‌ها و رویه‌ها بایستی سرجای خود قرار گیرد و به ترتیب مناسبی اجرا گردد لذا مدیریت صحیح بایستی برای فعالیت‌های اقتصادی ارکان ذیل را ایجاد نماید:

۱- ایجاد امنیت و حفظ مالکیت.

۲ - ایجاد شفافیت اطلاعاتی.

۳- حسابدهی.

۴- عدم تضاد منافع در مجموعه حکمرانی.

نکته :چهار رکن فوق ارکان لازم برای اقتصاد رقابتی است.

عواملی که در شکل‌گیری تضعیف بخش خصوصی به عنوان یکی از ارکان حکمرانی تاثیرگذار می‌باشند عبارتند از:

۱ - نحوه مدیریت درآمدهای نفتی که سبب شده اقتصاد ایران رشد نکند.

۲ - ایجاد تورم از سوی دولت مداخله گر. یعنی دولت به منظور حمایت از مردم وارد مباحث قیمت‌گذاری می‌شود و شروع به مداخله می‌نماید. به عنوان مثال دخالت در قیمت‌گذاری نرخ ارز، انرژی و تعیین سود بانکی و قیمت‌گذاری کالا و خدماتی که از طرف بنگاه‌ها عرضه می‌شود.

بنابراین با توجه به اینکه مهم‌ترین رکن فعالیت بخش خصوصی آزادی عمل می‌باشد ملاحظه می‌شود که دولت با دخالت در قیمت‌گذاری عملاً این آزادی عمل را سلب می‌نماید.

موانع ساختاری تحقق حکمرانی مطلوب در اقتصادهای وابسته به نفت:

۱- قیاس میان ویژگی‌های ساختاری نظریه حکمرانی خوب و ویژگی‌های ساختاری دولت‌های وابسته به نفت.

۲- تفاوت تاثیر دو ساختار بر سیاست‌گذاران با کنش‌های عقلانی معطوف به هدف.

۳- تفاوت تاثیر دو ساختار بر سیاست‌گذاران با کنش‌های عقلانی معطوف به ارزش.

قیمت گذاری دستوری ⇦ عامل بازدارنده بخش خصوصی

مثال کاربردی: دولت برای مقابله با گرانی قیمت کالاهای اساسی را تعیین می‌کند در حالی که تولید کننده به درستی اعلام می‌کند که با توجه به تورم موجود و رشد هزینه‌ها، بنگاه‌های تولیدی دچار زیان خواهند شد و از این رو با تعیین قیمت توسط دولت مخالفت می کنند.

دولت در پاسخ به این اعتراض با واحد تولیدی مذاکره می‌کند و می گوید در ازای این فشار درآمدی ناشی از قیمت‌گذاری، انرژی را به صورت ارزان تحویل بنگاه می دهد یا تسهیلات ارزان قیمت در اختیار بنگاه قرار می دهد یا نرخ ارز را در سطوح پایین نگه می دارد.

در این شرایط به جهت اینکه قیمت مواد اولیه بنگاه پایین بیاید و امکان تولید کالاهای مشابه ساخت داخل فراهم شود، تولید کننده از دولت می خواهد تعرفه محصولات ساخته شده را بالا ببرد که در این صورت مواد اولیه ارزان وارد گردیده، اما کالای وارداتی گران می‌شود.

دراین شرایط بنگاه اقتصادی قیمت‌گذاری دولتی را پذیرفته اما درمقابل چند امتیاز ازدولت می گیرد:

۱ – انرژی ارزان.

۲ – وام کم بهره.

۳ – تعرفه وارداتی بالا.

بنا براین شرایط برای بخش خصوصی مهیا است. پس منابع دولتی محدود می‌باشد و بخش خصوصی به منظور رقابت با دیگر فعالان اقتصادی باید بتواند منابع بیشتری کسب نماید. در این شرایط چون منابع مالی دولت مکفی نمی باشد لذا گفت‌وگویی بین دولت و بخش خصوصی شکل می گیرد"به عنوان توزیع رانت"

ساختارحکمرانی اقتصادی بایستی به نحوی تعبیه شود تا برغم منفعت طلبی شخصی تصمیم گیرندگان، تصمیمات آنان درجهت منافع ملی قرارگیرد. لذا تحقق این چنین امر متناقضی هنر علم اقتصاد است و مهم‌ترین کاربرد این علم محسوب می‌شود

پیامدهای مداخله گری فوق:

الف) چون نرخ ارز ارزان و تعرفه بالاست لذا پدیده شوم قاچاق ایجاد می‌شود.

ب)کالاهای تولیدشده کیفیت ندارند و نمی توانند باکالاهای مشابه خارجی رقابت کنند.

ج) افزایش هزینه‌های دولت ونارضایتی فعالان اقتصادی.

مثالی برای مصادیق عدم شفافیت:

در سازمان‌های مالیاتی براساس قانون، فعالان اقتصادی بایستی سالیانه ۱۰ تا ۲۵ درصد سود خود را به عنوان مالیات پرداخت نمایند. بانک‌های کشور مصوباتی دارند که بنگاه‌هایی که صورت‌های مالی آنها زیان ده است مشمول تسهیلات نمی شوند بنابراین بنگاه از یک طرف بایستی به بانک نشان دهد بسیار سود ده است تا بتواند تسهیلات دریافت نماید و هم بایستی صورت‌های مالی را به گونه‌ای تنظیم نماید که زیان ده باشد تا مالیات پرداخت ننماید. بنابراین تناقض در رفتار فعال اقتصادی به دلیل قوانین و آئین نامه‌های باعث شده اند بنگاه‌های اقتصادی به اشکال مختلف از ابراز اطلاعات شفاف خودداری نمایند.

ادامه دارد

۱۰ نکته
در مورد چگونه گفت‌وگو کردن

• اگر قبل از گفت‌وگو اطمینان کامل داریم که ۱۰۰ درصد حق با ماست و هر حرفی غیر از این غلط است، گفت‌وگو امری بیهوده است

مشاوران و درمانگران مدام ما را به «گفت‌وگو کردن با همدیگر» تشویق می‌کنند اما کمتر کسی در مورد «چگونه گفت‌وگو کردن» به ما چیزی می‌آموزد.

در عصر حاضر مشاوران و درمانگران مدام ما را به «گفت‌وگو کردن با همدیگر» تشویق می‌کنند اما کمتر کسی در مورد «چگونه گفت‌وگو کردن» به ما چیزی می‌آموزد. این ۱۰ نکته شاید مفید باشد:

۱ - موضوع گفت‌وگو را از همان اول مشخص کنیم؛ روشن و صریح؛ تفاهم یا پاک‌کردن کدروت‌ها. حرف‌زدن همزمان و پراکنده در مورد چند موضوع باعث می‌شود به هیچکدام از آنها نرسیم.

۲ - می‌دانیم گاهی سخت است اما با صبوری اجازه دهیم طرف مقابل حرفش را بزند. وسط حرف نپریم. حرفش را قطع نکنیم. اجازه بدهیم جملاتش را کامل بگوید. نوبت ما هم می‌شود.

۳- این مسابقه ورزشی نیست که بخواهیم طرف مقابل را در هم بکوبیم و مثلاً ۰-۵ برنده شویم. گاهی در یک گفت وگو ممکن است نتیجه حتی مساوی شود و دو طرف خوشحال‌تر باشند. تلاش برای خواباندن مچ طرف مقابل و بر طبل شادانه کوبیدن گفت‌وگو را به بن‌بست می‌کشاند.

۴- در گفت‌وگو از منت‌گذاشتن سر همدیگر خودداری کنیم. دست از به رخ کشیدن کارهایی که برای هم کرده‌ایم بکشیم. حین حرف‌های طرف مقابل پوزخند نزنیم. این رفتارها یعنی پایان گفت وگو و آغاز و امتداد مشاجره تازه. گفت‌وگو تلاش برای حل یک گره است نه گره‌زدن بر آن.

۵ - نیش و کنایه نزنیم. این رفتار در گفت‌وگو سم است. شاید ما دل‌مان خنک شود ولی عملاً نقطه پایان گفت‌وگو را گذاشته‌ایم؛ حتی اگر طرف مقابل به حرف‌زدن ادامه بدهد.

۶ - ما هرگز نمی‌توانیم به تنهایی گفت‌وگو کنیم. این یک رابطه دو نفره است و باید طرف مقابل هم این نکات را قبول داشته باشد. اگر تلاش می‌کنید گفت‌وگو شکل بگیرد و نمی‌شود، شما به تنهایی مقصر نیستید.

۷ - اگر قبل از گفت‌وگو اطمینان کامل داریم که ۱۰۰ درصد حق با ماست و هر حرفی غیر از این غلط است، گفت‌وگو امری بیهوده است.

۸ - حرف آخرمان را اول نزنیم. اجازه بدهیم بحث کمی باز شود. بسیاری اوقات ما در ذهن‌مان نسبت به یک مسئله مدام به خودمان حق داده‌ایم. هم قاضی بوده‌ایم و هم وکیل مدافع خودمان. حالا وقت آن است که موضوع مطرح شود، زوایای آن بازتر شود شاید به راه حل نزدیک شدیم.

۹ - زن و شوهرها اگر می‌خواهند در یک گفت‌وگو میخ آخر را به تابوت رابطه بکوبند به خانواده همدیگر توهین کنند. قطعاً جواب می‌دهد!

۱۰- همه گفت‌وگوها به صلح نمی‌انجامد و لزوماً دو طرف را خوشحال نمی‌کند. این یک تقلای انسانی است. گاهی ممکن است حتی وضع را بدتر کند. اما باید تلاش‌مان را بکنیم. اگر دیدیم سودی ندارد، اصرار نکنیم.

منبع:خبرگزاری ایسنا به نقل از عصر ایران

خانواده‌های محترم: محمد مهدی زاده رحیمی، علی ایمانپرور، احمد شیبای اقدم، حسین سیدی باویل، عین اله عبدی قزلجه، محمود روحانی، محمد ابراهیم نژاد و خسرو پیران

و همکاران گرامی و ارجمند:

محمد ساسانی، عباس رنجبر، ابراهیم علیزاده اشرفی، علی علی زاده هرق، رحمان صفری، صفر مقدمی سعیده آسانی، یعقوب بالازاده کوچه، مسعود ملازاده، محمد دانا، بهنام جعفری، بهمن باباپور، صالح آرد فروش، علی منافی، میر رسول ساداتی، بهنام احمدیه اخوان، اصغر دستوری، لطفعلی سیفی، جعفر حبشی نرج آباد، اکبر حبشی نرج آباد، شبنم کرکوتی، داود سلطانی، اکبر ایمانپور، علی ایمانپور، فرزاد برزگر جلیلی مقام، مجاهد باباپور، نادر صالح نیا، حیدر نیک خواه، مصدق سجودی، فتانه مهران فر، فرشته باغبانی، شاهرخ جلیلی، محمد جباری نیچران، جعفر شیخی گرجان، هاشم نور محمد اهری، مهدی نور محمد اهری، احد دشتی، سعید آهنگری اصل، منصور جوادی، ناصر قائمیان، میر وحید پور ربی، علی امامی، سعید خیر اندیش، حسین اختیاری خواجه، حسین کروبی، حسین جمالپور همراه لو، مهدی خردمندی، والح مولا خواه، وحید خیر الهی بناب، نادر نور دانش، اصغر دیهیم، یونس شرفی لاله، مانی پیران و مهدی نوری

با نهایت تاسف و تاثر درگذشت اندوهناک عزیزان بزرگوارتان را صمیمانه تسلیت عرض نموده، از درگاه پروردگار متعال برای درگذشتگان رحمت و مغفرت الهی و برای بازماندگان محترم صبر جمیل و اجر جزیل خواهانیم.

روابط عمومی

برای تقویت اراده در دنیای علم راهکارهای زیادی پیشنهادشده که خلاصه‌اش یک جمله معروف است؛ این که اراده مثل عضله است و هر چه بیشتر از آن استفاده شود، قوی‌تر می‌شود. پس راه حل تقویت اراده به کار بستن آن در کارها و مسائل زندگی است؛ از ریز تا درشت.

تا رسیدن به نتیجه دلخواه دنبال می‌کنیم.

کسانی که این بخش از مغزشان دقیق و بی‌نقص کار می‌کند آدم‌هایی با اراده قوی هستند که هیچ وسوسه‌ای آنها را از اهداف‌شان منحرف نمی‌کند، بلکه نیرویی از درون مدام به آنها یادآوری می‌کند که باید پیگیر خواسته‌هایشان باشند.

استفاده حداکثری از غذاهای گیاهی. لازم به گفتن نیست که تحرک جسمی و فعالیت بدنی نیز باید انجام شود چون اراده قوی در تنی که رخوت دارد به وجود نمی‌آید. این فعالیت‌ها البته نباید لزوماً ورزش‌های سخت و سنگین باشد بلکه مراقبه‌ها نیز سودمند قلمداد شده‌اند.

«مغز ما یک مرکز فرماندهی خارق‌العاده است؛ یک اتاقک کوچک و فوق‌العاده با بی‌شمار قابلیت. همین مغز اعجاب‌انگیز اما به گفته متخصصان علوم اعصاب جایی است که می‌تواند جمله من نمی‌توانم را ساخته و پرداخته کند. به گفته متخصصان وظیفه ایجاد و تقویت این نیروی منفی را قسمت بالای سمت راست مغز بر عهده دارد و عده‌ای را به این سمت می‌کشاند که هر کار خوبی را به فردا و فرداها موکول کنند .

درست نقطه مقابل این بخش از مغز اما برعکس کار می‌کند و وظیفه‌اش ایجاد نیروی من می‌توانم است؛ همان که آن را به نام «اراده» می‌شناسیم. مغز ما یک بخش سوم هم دارد که در آن جمله من می‌خواهم پردازش می‌شود؛ به طوری که عده‌ای از ما با تکیه بر این نیروی مغزی دست به هر کاری می‌زنیم و اهداف‌مان را

البته این حرف‌ها به این معنی نیست که مغز ما با جبر و از روی تبعیض برخی را به سمت نمی‌توانم می‌کشاند و برخی را به سمت می‌توانم و می‌خواهم؛ چرا که اراده و میل به حرکت و پیشرفت را می‌توان تقویت کرد و با همراه‌کردن این سه بخش مغز می‌توان کنترل ذهن را به دست گرفت و تبدیل به آدمی با اراده شد اما چطور؟

برای تقویت اراده در دنیای علم راهکارهای زیادی پیشنهادشده که خلاصه‌اش یک جمله معروف است؛ این که اراده مثل عضله است و هر چه بیشتر از آن استفاده شود، قوی‌تر می‌شود. پس راه حل تقویت اراده به کار بستن آن در کارها و مسائل زندگی است؛ از ریز تا درشت.

می‌توان ابتدا از کارهای ساده شروع کرد. مثلا از خواب؛ به طوری که خواب‌مان کافی، سروقت و منظم باشد. قدم دوم می‌تواند یک تغذیه سالم باشد؛ مثل

وقتی این رفتارها را به جزئی از عادات روزمره‌مان تبدیل کردیم باید به کارهای جدی‌تر دست بزنیم؛ از جمله این که کارهایمان را اولویت‌بندی کنیم تا بدانیم چه کارهایی برای ما اهمیت بیشتری دارد و زودتر باید انجام شود. در این مسیر و در حالی که دست به کارهای مثبت می‌زنیم باید همزمان از عادات غلط‌مان نیز فاصله بگیریم و عزم کنیم تا از نقاط ضعف‌مان دوری کنیم. این کار باعث تقویت اراده می‌شود و کم‌کم به جایی می‌رسیم که از ما به عنوان آدم‌هایی با اراده یاد می‌شود؛ البته یادمان نرود که یک‌دست صدا ندارد و حتماً باید به فکر تغییر محیط اطراف‌مان نیز باشیم و تا می‌توانیم با کسانی معاشرت کنیم که شبیه ما فکر می‌کنند و به جمله ما می‌توانیم و می‌خواهیم باور دارند.

منبع: خبرگزاری ایسنا

به نقل از روزنامه جام جم

گزارش تصویری از مجمع عمومی عادی سالانه
کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی

کانون کارشناسان رسمی دادگستری استان آذربایجان شرقی
بازوی توانمند دستگاه قضایی در تامین حقوق مردم و برقراری عدالت در جامعه

آدرس کانون: تبریز، سربالایی کوی ولیعصر
انتهای خیابان نظامی، میدان کارشناس، پلاک ۴۶
کد پستی: ۵۱۵۷۶۹۶۷۹۷
تلفن گویا: ۳۳۲۰۲۰۶۲-۰۴۱
نمابر اداری: ۳۳۲۰۲۰۶۳-۰۴۱
نمابر دفتر رئیس: ۳۳۲۰۲۳۸۹-۰۴۱
سایت: www.kkdtbz.com
پست الکترونیکی: kkdtbz@yahoo.com